

TEXT BY SNORRI STURLUSON
IN *ÓLÁFS SAGA TRYGGVASONAR*
EN MESTA

By
ÓLAFUR HALLDÓRSSON

VIKING SOCIETY FOR NORTHERN RESEARCH
UNIVERSITY COLLEGE LONDON

2001

© 2001 Ólafur Halldórsson

ISBN: 978 0903521 49 9

Published with the help of a grant from The Icelandic Research Council

The Introduction has been translated by Keneva Kunz

The cover design is based on a carving on a piece of wood from Bergen

Printed by Short Run Press Limited, Exeter

CONTENTS

ACKNOWLEDGMENTS	iv
REFERENCES	iv
INTRODUCTION	v
Passages from <i>Óláfs saga helga</i> in <i>Óláfs saga Tryggvasonar</i>	vi
The text of <i>Óláfs saga helga</i> in <i>Óláfs saga Tryggvasonar</i>	xiii
Text from <i>Heimskringla</i> in <i>Óláfs saga Tryggvasonar</i>	xix
The first third of <i>Heimskringla</i> in Peder Claussøn	xliv
Conclusion	lv
The compiler's selection of material and working methods	lvi
About this edition	lx
MANUSCRIPT INDEX	lxi
INDEX TO INTRODUCTION	lxii
ÓLÁFS SAGA TRYGGVASONAR EN MESTA	1
Text from Snorri's separate <i>Óláfs saga helga</i>	3
Text from <i>Heimskringla</i>	21
INDEX TO TEXT	155

ACKNOWLEDGMENTS

This book was largely finished in 1997, but for various reasons its final completion was delayed until the Viking Society for Northern Research agreed to publish it last autumn. I am grateful to Peter Foote for his good offices in bringing this about. Anthony Faulkes has read and corrected my manuscript and done the layout, read the proofs and prepared the work for printing. It is thanks to him and his extraordinary careful work that the book has finally appeared in print. I am also grateful to Desmond Slay, who read the first proof, for very many suggestions for improvements.

I must also thank Rannsóknarráð Íslands (Icelandic Research Council) for its help towards the completion of this work by a grant of 200,000 Icelandic krónur from the limited resources it had available for the support of philological research in 1977.

Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi, 15th June 2001

Ólafur Halldórsson

REFERENCES

- Bjarni Aðalbjarnarson, *Om de norske kongers sagaer*. Skrifter utgitt av Det norske videnskaps-akademi i Oslo. II. Hist.-filos. klasse 1936. No. 4. Oslo 1937.
- Jørgensen, Jon Gunnar, 'Sagaoversettelser i Norge på 1500-tallet'. *Collegium Medievale* 6, 1993, 169–97.
- Louis-Jensen, Jonna, *Kongesagastudier. Kompilationen Hulda-Hrokkinskinna*. Bibliotheca Arnamagnæana XXXII. København 1977.
- Ólafur Halldórsson, 'Sagnaritun Snorra Sturlusonar'. *Snorri, átta alda minning*. Reykjavík 1979, 113–38. Reprinted in *Grettisfærsla*. Reykjavík 1990, 376–95.
- Storm, Gustav, *Snorre Sturlassöns Historieskrivning, en kritisk Under-søgelse*. Kjöbenhavn 1873.
- Storm, Gustav, (ed.). P. Claussøn Friis. *Samlede Skrifter*. Udgivne for den norske historiske Forening. Kristiania 1881.

INTRODUCTION

Óláfs saga Tryggvasonar en mesta (ÓITr) has been compiled from numerous sources, in all likelihood during the second quarter of the fourteenth century. The person who constructed the saga, the compiler, gathered by far the greatest part of the text from written works, sometimes copying them word for word, apart from common copyist's errors, sometimes changing the wording, sometimes adding to it, sometimes shortening or merely summarising it, but there is precious little which appears to have been original writing. His model would have been the separate *Óláfs saga helga* by Snorri Sturluson (ÓIH) and it is not unlikely that his objective in writing the saga was to honour Óláfr Tryggvason with a saga as long as the one composed by Snorri about Óláfr helgi.

Most of the passages taken by the compiler from written sources can still be found preserved in manuscripts and have been published in printed editions. Some of these passages were derived from the same versions of the written sources as those preserved, or very similar ones, but where there is a difference between the text of the saga and corresponding texts in preserved sources it can indicate either that the compiler had access to a text different from the one which has been preserved in other manuscripts, or that he has re-written the text to some extent by changing the wording and order of the material. Since, however, none of the manuscripts which he himself used still exists, he cannot be irrefutably caught in the act, so to speak. The main sources of help in any attempt to determine which deviations in the text are the direct responsibility of the compiler are stylistic characteristics, which are highly evident in those chapters actually written by him, and a special type of deviation which appears in all the text which he has taken from written sources and is generally the result of his attempt to clarify it.

The compiler's principal source was the first third of *Heimskringla* (Hkr I). From this material he has put together the framework for the saga, into which he has fitted passages and chapters of other sagas, including one entire saga (*Hallfreðar saga*) and a few independent tales (*þættir*) including, for instance, *Qgmundar þáttir dytts ok Gunnars helmings*. He also had access to at least two manuscripts of ÓIH, from which he has taken on occasion a few sentences, or else individual sections, even entire chapters. In the following discussion the attempt will be made to distinguish between passages which are taken from ÓIH and those taken from *Heimskringla*. The editions referred to and the abbreviations used for their titles are as follows:

FlatChr: *Flateyjarbók. En Samling af norske Konge-sagaer med indskudte mindre Fortællinger om Begivenheder i og udenfor Norge samt Annaler.* Udgiven efter offentlig Foranstaltning. I–III. Christiania 1860–68.

FskFJ: *Fagrskinna. Nóregs kononga tal.* Udgivet for Samfund til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur ved Finnur Jónsson. København 1902–03.

HkrBA: Snorri Sturluson. *Heimskringla.* I–III. Bjarni Aðalbjarnarson gaf út. Íslenzk fornrit XXVI–XXVIII. Reykjavík 1941–51.

HkrFJ: *Heimskringla. Nóregs konunga sǫgur af Snorri Sturluson.* Udgivne for Samfund til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur ved Finnur Jónsson. I–IV. København 1893–1901.

ÓIHJH: *Saga Óláfs konungs hins helga. Den store saga om Olav den hellige.* Utgitt for Kjeldeskriftfondet av Oscar Albert Johnsen og Jón Helgason. Oslo 1941.

ÓIOFJ: *Saga Óláfs Tryggvasonar af Oddr Snorrason munk.* Udgivet af Finnur Jónsson. København 1932.

ÓITrEA: *Óláfs saga Tryggvasonar en mesta.* Udgivet af Ólafur Halldórsson. Editiones Arnarnæanæ. Series A, vols. 1–3. København 1958–2000.

PCI: *Snorre Sturlesøns Norske Kongers Chronica.* Udsat paa Danske/ aff H. Peder Claussøn. Kiøbenhavn 1633.

Skjd.: *Den norsk-islandske Skjaldedigtning.* Udgiven af Kommissionen for det Arnarnæanske Legat ved Finnur Jónsson. A. Tekst efter Håndskrifterne. I–II. B. Rettet Tekst. I–II. København 1912–15.

References to manuscripts are made in the same manner and using the same abbreviations for names and numbers as in these editions.

PASSAGES FROM ÓLÁFS SAGA HELGA IN ÓLÁFS SAGA TRYGGVASONAR

The opening chapters of the saga, from ch. 1 to ch. 12, have been gathered mainly from *Ynglinga saga*, *Hálfðanar saga svarta* and *Haralds saga hárfagra* in *Heimskringla*, but texts from ÓIH are inserted in these chapters in eight places: ÓITrEA I 1.1–6 ‘Haralldr — dæma’, 4.12–14 ‘Haralldr — sinum’, 4.17–6.19 ‘hann — sinna’, 7.8–18 ‘Eiriki — til’, 10.11–11.2 ‘ROgnualldr — Iaðri’, 14.5–7 ‘æ — ambatt’, 14.19–20 ‘hæðiligt — son’ and 17.11–18.5 ‘Eptir — konungs.’

Although it is obvious in most places where the text is derived from, there are some passages that are very similar in ÓIH and Hkr where it can be difficult to determine which of the sources the compiler used. The passage I 6.1–19 ‘þa — sinna’ is practically identical in Hkr (HkrFJ I 147.12–148.15) and ÓIH (ÓIHJH 8.1–18), but the deviations from the text as in Hkr common to both ÓIH and ÓITr indicate clearly that the compiler took this chapter from his manuscript of ÓIH. The first sentence of this chapter provides sufficient evidence of this (in the following examples references give the page and line numbers in HkrFJ I, then the

Kringla reading before the square bracket and the common ÓIH and ÓITr reading after it):

I 147.12–13 Haraldr konungr var þá l. at aldri, er synir hans váru margir rosknir, en sumir dauðir] Þá er hann var sextøgr at aldri, þá (÷ ÓITr) váru margir synir hans alrosknir, en sumir dauðir.

The section I 7.8–18 ‘Eiríki — til’ is also practically identical in Hkr and ÓIH, but where there are differences the following readings are common to ÓIH and ÓITr (Hkr] ÓIH, ÓITr):

I 148.21 hann sjálfr] sjálfr Haraldr konungr. 149.4 ríki] + til forráða. 5 sagt er] sǫgur eru til.

There is, on the other hand, one reading in ÓIH which has no parallel in Hkr or ÓITr:

I 148.21 hans dag] dag hans ÓITr, Haraldr konung ÓIH.

Another reading in ÓITr points to a connection with Jöfraskinna:

I 148.22 hann sjálfr Hkr, 68, 61, hann St2 etc., sialfr konungr JI, konungr sialfr ÓITr.

The last two examples are possibly an indication that the compiler may have taken a glance at his manuscript of Hkr while copying this chapter from ÓIH.

A passage corresponding to ch. 4 in ÓITr (I 10.11–11.2) is identical in Hkr and ÓIH with the exception of the final sentence, ‘Guðrøðr líómi drukknaði fyrir laðri’, which is identical in ÓIH, ÓITr and PCI, while Hkr has a different text. This sentence indicates strongly that ch. 4 of ÓITr was taken from a manuscript of ÓIH; an indication also supported by the common readings in ÓITr and some of the manuscripts of ÓIH (325 VI, Bæjarbók and Codex Resenianus):

I 150.8–9 ok kom á Haðaland. Hann brendi Hkr, St2 etc., Ok er hann kom á Haðaland brendi hann ÓITr, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res.

A passage corresponding to ch. 5 of ÓITr (I 11.3–13.10) is also to a considerable extent identical in Hkr and ÓIH, with the exception of the beginning. The sections corresponding to I 11.3–8 ‘BJorn — far mann’, and to 11.17–12.2 ‘Biorn — manna’ differ considerably in Hkr and ÓIH, and here ÓITr is identical with Hkr. On the other hand, there are readings common to ÓIH and ÓITr in other parts of the chapter which differ from the text of Hkr (Hkr] ÓIH, ÓITr):

I 152.3 greiða] gialda. 5 ok fór] thus St2 et al.; Fór hann (+ síþan 68, 61) ÓITr; 68, 61, Tómi. 17 Eiríkr konungr fór um vetrinn eptir] Eptir um vetrinn fór Eiríkr. 153.6 fór] + norðr. 11 maðr] + ok ættstórr.

The compiler may perhaps have copied these variants from his manuscript of ÓIH, but they could also have come from his manuscript of Hkr which may have had readings in these places closer to the original than did other preserved manuscripts of Hkr.

In chs 7–9 the deviations from the text of Hkr are more extensive than in most other places where text has been taken from Hkr. In two places the text of ÓIH has been preferred to the text of Hkr: I 14.5–7 ‘æ — ambatt’ and 14.19–20 ‘hæðiligt — son.’ In these passages ÓITr shares readings with manuscripts of ÓIH other than St2:

ÓIHJH 12.10 vęnst] mest 68, 61, 325 V, 75c, Tóm. (and J1 in Hkr), vænst ok mest ÓITr. in — var²] ÷ 325 VI, U, 61, ÓITr. 10–11 oc var] ok var hon 325 VI, hon var 61, ÓITr. 13 Harallz] + konungs 325 V, 325 VI, ÓITr.

Here the correspondence is between the readings of ÓITr and those of the manuscripts of the A- and B-classes of ÓIH, and it is not certain that these readings are deviations from the original text. They can thus scarcely serve as evidence that the compiler took these passages from his manuscript of ÓIH. There is also a possibility that the passages may come from a common source of ÓIH and ÓITr, see pp. xii–xiii.

In ch. 10 of ÓITr (I 17.11–18.5) the arrangement of material is the same as in ÓIH, while corresponding material in Hkr is organised differently. In other respects the text is for the most part identical in ÓIH, Hkr and ÓITr, though occasional readings in ÓITr fit better with those of ÓIH than with those of Hkr (Hkr] ÓIH, ÓITr):

I 160.2 Haraldr konungr var þá] Þá er Haraldr konungr var. 5 til hásetis síns] í háseti sitt. 11 ok] + tók. 12 ok¹] ÷ . 15–16 En er Víkverjar spurðu, at Hqrðar hqrðu tekit til yfirkonungs Eirík] En er þetta spurðu Víkverjar.

One reading in ÓITr differs from that of ÓIH and corresponds instead to Hkr (Hkr, ÓITr] ÓIH):

I 160.2–4 gerðisk hann þá (÷ ÓITr) þungfærr, svá at hann þóttisk eigi mega (færr at ÓITr) fara yfir land (ríkit ÓITr)] þá þóttiz hann eigi hressleik til hafa fyrir elli sakir at fara yfir land.

This ÓIH reading is found in the main manuscript, St2 and, with occasional deviations, in 325 VI, Tóm., U, 68 and 61, i. e. A- and B-class manuscripts, so that the preserved manuscripts show no indication that it is other than original (the text is altered in Bæjarbók and Cod. Res.). In C-class manuscripts the sentence is missing. As a result, it must be considered highly likely that the compiler took this reading from his manuscript of Hkr. On the other hand, the readings in St2 and other A-class manuscripts (ÓIHJH 13.13), ‘en er þat spurðiz norðr i Þrandheim’, and of B-

class manuscripts, ‘en er þat spurði halfdan svarti’, are no doubt deviations from the original text of ÓIH here: ‘En er þat spurðu aðrir synir Haraldz konungs’ in Hkr (HkrFJ I 160.6–7), ÓITr and the C-class manuscripts of ÓIH. Since this sentence is identical in Hkr and the C-class manuscripts of ÓIH there is no reason to assume that the compiler took it from a manuscript of Hkr. It must thus be considered most likely that the compiler took ch. 10 of ÓITr from his manuscript of ÓIH, with the exception of the words in 17.16 ‘gerðiz — rikit’, which he has taken from his manuscript of Hkr.

The twelfth chapter of ÓITr is practically identical to ch. 43 of *Haralds saga hárfagra* in Hkr. Part of this chapter, HkrFJ I 163.10–164.1 ‘Eiríkr — Uplanda’ appears in ÓIH (ÓIHJH 14.11–15.2) with minor differences of wording. In one place in this passage Hkr and ÓITr agree against ÓIH (Hkr, ÓITr] ÓIH): I 163.12 ok er] áðr.

With ch. 13, ÓITr begins to run parallel to *Hákonar saga góða* in Hkr. A passage corresponding to chs 13 and 14 and the beginning of ch. 15 in ÓITr, I 19.18–22.5 ‘Hakon — Englands ok’, is for the most part identical in Hkr and ÓIH, but individual readings make it clear that this text does not come from ÓIH; the beginning of ch. 13, for instance, I 19.18–20.3 ‘Hakon — þa’, which is identical in Hkr and ÓITr, but different in ÓIH, and I 21.20 ‘Víkveriar hófðu ok her mikinn úti’ Hkr, ÓITr, ‘en Víkveriar austan ok með allmikinn her’ ÓIH. In three places in these chapters there are readings shared by Hkr and ÓITr which are lacking in ÓIH (Hkr, ÓITr] ÓIH; references are to page and line in ÓITrEA I):

I 20.17 Þá var hann fimmtán vetra] ÷ . 21.4 Hann tók því þakksamliga] ÷ .
18–19 hit efra um Upplönd] ÷ .

On the other hand, there is a surprisingly large number of readings in ÓITr which differ from Hkr but are identical to those in some or all of the manuscripts of ÓIH. The principal ones are as follows (references are to page and line in HkrFJ I):

165.12 ok fekk Hkr, St2, ok fekk hann *other manuscripts of ÓIH*, fekk hann ÓITr, Bæjarb., Cod. Res. 166.2 ii. ok ii. Hkr, tveir. oc .ii. St2, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res, Bergsb., U, sumir menn (÷ Tóm.) ÓITr, 325 VII, 75c, 68, 61, 325 V, Tóm., cf. PCl: oc en Part sagde indbyrdis. þá²] ÷ ÓITr; 68, 61. 3 Haraldr] + konungr ÓITr, 75c, 325 V, Bergb., Tóm. 9 svá mikill Hkr, St2, Bergsb., U, mikill svá ÓITr and *other manuscripts of ÓIH*. 12 alt land Hkr, St2, 68, 61, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res, U, allt landit Bergsb., allan Þrándheim ÓITr, 325 VII, 75c, 325V, Tóm. 167.1 sín] + qll ÓITr, 325 VII, 75c (*after* bóndum), 325 V, Tóm. 168.15–16 Hákon konungr dró saman her mikinn í Þrándheimi, er váraði Hkr, Um varit (+ eptir U) bauð Hacon konungr ut her miclum or

Prandheimi *St2*, *Bergsb.*, *U*, ok bauð út her miklum ór Þrándheimi (um allan Þrándheim *ÓITr* (*A, B, C*)) *most other manuscripts of ÓIH* and *ÓITr*. 169.1 bauð ok liði út um mitt land *Hkr*, dró um mitt landit her saman *ÓIH*, dró her saman um mitt landit *ÓITr*. 169.3–4 mótstöðu *K, F, 61, Bergsb.*, viðstöðu *St2, 325 VIII, J1, 68*, viðtoko *325 VII, Tóm.*, viðrtöku *ÓITr, 75c, 325 V, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res.* (169.3–4 en — Hákonar] ÷ *U*.)

In these chapters there are a few readings shared by *ÓITr* and one or more manuscripts of *Hkr* against those of *Kringla* and *ÓIH*:

I 167.1 aprt at gefa bóndum] at gefa bóndum aprt *ÓITr, F*. 7 hans menn vildu gerask] vildu geraz hans menn *ÓITr, J1*. 168.2 menn] ÷ *ÓITr* (*except C*), *J1*.

These readings by themselves are not sufficient to prove a connection between texts. They are changes of the sort which copyists may be expected to have made to the wording of their original text independently of each other. It is, on the other hand, difficult to say conclusively what has caused the many readings common to *ÓITr* and some of the manuscripts of *ÓIH* in chs 13–15 of *ÓITr*. They could be the result of the compiler combining texts from manuscripts of *Hkr* and *ÓIH*, although this is rather unlikely, and there is in fact another possible explanation, see pp. xii–xiii below.

The twentieth chapter of *ÓITr* is for the most part identical to ch. 11 of *Hákonar saga góða* in *Hkr*. A few of the sentences and clauses in this chapter are identical in *Hkr* and *ÓIH*, but there is nothing to indicate that in these places the compiler of *ÓITr* was basing his work on his manuscript of *ÓIH*.

In chs 34, 35 and 36 of *ÓITr* five passages from *ÓIH* occur in the text of *Hkr*:

(1) I 54.11–12: ‘Þat var tveim vetrum eptir fall Hákonar konungs Aðalsteinsfóstra, at sögn Ara prests hins fróða Þorgilssonar.’ Cf. *ÓIHJH* 20.8–9. In this passage the following readings in *ÓITr* agree with those in some manuscripts of *ÓIH* (references are to page and line in *ÓIHJH*):

20.8–9 siðar en Hacon konungr fell] eptir fall (andlatt *75b*) Hákonar konungs *ÓITr, 325 VI, 75b, Cod. Res.*, + Aðalsteinsfóstra *ÓITr*. 9 sogo] sögn *ÓITr* and all manuscripts of *ÓIH* except for *St2* and *Bæjarb*.

(2) I 54.14–16: ‘Hákon var ættstórr ok frændmargr ok Sigurðr faðir hans vinsæll ok ástúðigr öllu fólki. Varð Hákonni gott til liðs, svá at allir Þrændir sneruz til hans.’ Cf. *ÓIHJH* 20.10–13. The difference between *ÓIH* and *ÓITr* (*ÓIH*] *ÓITr*) is as follows:

20.10 hann] Hákon. 10–11 frendmargr oc frennstor] ættstórr ok frændmargr. 11 var] ÷ .

The readings shared by ÓlTr and some of the manuscripts of ÓIH are as follows:

20.11 *frennstor*] ættstórr ÓlTr; 325 VII, 75c, 68, 61, 325 V, 75b, *storættadr Tóm.* 12 sva] *after liðs ÓlTr; 61.* fire þa soc] ÷ ÓlTr; 325 VII, 75c, 68, 325 V, 75b, *Tóm.*

(3) I 55.2–3: ‘Þá var hann nær tvítøgr at aldri.’ Cf. ÓIHJH 20.9–10. The difference between the texts of ÓIH and ÓlTr is as follows:

20.10 Hacon son Sigurðar] hann.

(4) I 55.7–8: ‘ok engi þeira náði at koma inn um Prándheimsmynni.’ Cf. ÓIHJH 20.13–14. The difference between the texts of ÓIH and ÓlTr is as follows:

20.13 sva at] ok. matti] náði at.

(5) I 58.9–11: ‘Tryggvi konungr Óláfsson var ríkr maðr ok gøfugr; hann þótti Víkverium bezt til konungs fallinn at ráða landi øllu. Guðrøðr konungr Biarnarson var ástvinr Tryggva konungs.’ Cf. ÓIHJH 21.11–14. The difference between the texts of ÓIH and ÓlTr is as follows:

21.12–13 hann átti Ástríði dóttur Eiríks biððaskalla] ÷ . 13–14 son Biarnar var ok gøfugr maðr, ok] Biarnarson.

In the following chapters there are also bits of text with the same wording as in ÓIH and Hkr, and there are examples where ÓlTr follows the text of ÓIH (Hkr] ÓIH, ÓlTr; references are to page and line in HkrFJ I):

I 234.11 á Qgló] inn á Qgló. 238.9 ráði ríkra] fortølum gøfugra. 242.16 yfir] um. 245.7 þeira] + manna ÓlTr; 325 VI, 325 V, *Bæjarb., Cod. Res, Tóm., U.* 12 Haraldr] hann ÓlTr; 68, 61, 325 V, 75b, *Bæjarb., Cod. Res, Tóm.* 13 svarri] svarri ÓlTr; 75b, *Bæjarb., Cod. Res, Bergsb., Tóm.*

There are also a few identical correspondences with Hkr and ÓIH in a passage which corresponds to ch. 54 of ÓlTr. The sentence in ÓlTr I 96.20 ‘hann hafði siau hundruð skipa’ is taken from ÓIH, see ÓIHJH 24.16–17 ‘oc — scipa.’

After this no text taken from ÓIH is to be found in ÓlTr until ch. 261 (from II 301.10 ‘þa’); after that there are both entire chapters and passages of varying length taken from ÓIH. The only manuscript of *Heimskringla* which can be used for comparison with these texts (with the exception of ch. 282 of ÓlTr, see below) is *Kringla*.

Text corresponding to the material which now and again in ÓlTr II 301.10–338.7 ‘þa — konungs’ has been taken from ÓIH (not always in

the same order) is for the most part identical in ÓIH and K, although the occasional readings shared by ÓIH and ÓITr, but differing in K, are irrefutable proof that the text of ÓITr has been taken from a manuscript of ÓIH (ÓIH, ÓITr] K; references are to page and line in ÓIHJH):

59.17 áðr] + allar K, 325 V. allt] ÷ K, 75c, Tóm. 60.16–17 Hann var vitr maðr, kappsamr um alla hluti ok (÷ St2, Tóm.) hinn mesti hermaðr] ÷ . 62.6 til frelsis] ÷ K, U. 10 sér bæi] þar bú í. 52.15 Einarr var þá átián vetra] ÷ . 16 Svá] ok. 53.2–3 Skíðfærr var hann (Hann var skíðfærr ÓITr) hverium manni betr] skíðfærr var hann allra manna bezt. 34.1–2 fór (+ hann ÓITr) með her sinn vestr til Englands á hendr Aðalráði Englakonungi (konungi ÓITr, 325 V, 325 VI, 325 XI, Bæjarb., Tóm., U) látgeirssyni, ok áttu þeir (+ margar ÓITr) orrostur ok höfðu ýmsir sigr] ÷ . 42.6 á Flæmingialand (hann var þá á Flæmingialandi ÓITr, cf. 68, 325 VI)] ÷ . 53.13 ok af því at] er K, 325 VII, 75c, 325 V, 61. ok orðstír] ÷ K, 75c, 325 V, 61, Bergsb., Tóm., U. 54.3 í Eiríksdrápu] ÷ . 11–12 En Sveinn iarl (÷ St2) hafði þá hálf land (land hálf ÓITr) við Hákon iarl (÷ ÓITr, 75c, Bergsb.)] ÷ .

There is a considerable difference between the texts of ÓIH and Hkr which tell of the arrival in Norway of Tryggvi, the son of Óláfr Tryggvason and the English Gyða, his battle with Sveinn Alfífuson and his death in battle (ÓIHJH 610.5–612.8, HkrFJ II 525.2–528.7). The passage is preserved in three Hkr manuscripts, Kringla, AM 39 fol. and Eirspennill (AM 47 fol.).¹ A corresponding account is given in ch. 282 of ÓITr; there the text has been abridged, but it is clear from the readings that it has been taken from a manuscript of ÓIH (ÓIH, ÓITr] Hkr):

610.6 ráðit fyrir landi þriá vetr (þriá vetr ráðit landi ÓITr)] verit konungr .iii. vetr í Nóregi. 7 eflði flokk Tryggvi] eflðisk flokk, ok var sá höfðingi fyrir, er nefndr er Tryggvi; hann kallaðisk. 611.14 fyrir norðan laðar] ÷ .

In other instances than those listed above there can be no doubt as to which of the sources, ÓIH or Hkr, the compiler based his text on. In a few places, however, there are grounds for suspecting that he took his text from the same sources as were used by Snorri Sturluson in writing *Heimskringla*.

As was mentioned previously (p. viii), in ch. 7 of ÓITr the compiler has, in two instances, inserted passages from ÓIH into text from Hkr. This hardly comes as a surprise; he had both these sources, Hkr and ÓIH, to work from and it was natural that he should compare them and select passages which were available in one and not the other; he has done so in

¹ In *HkrFJ* II readings from AM 39 fol. and Eirspennill are far from adequately used.

numerous places, for instance in ch. 10. It is, however, surprising how many readings in chs 13 and 14 and the beginning of ch. 15 of ÓlTr are the same as those in some or all of the manuscripts of ÓlH; see pp. ix–x. There would appear to be no reason for the compiler to have selected these readings instead of the text which is likely to have been in his manuscript of Hkr. This raises the question of whether the compiler did not, in fact, take some of the material in ÓlTr about King Hákon Aðalsteinsfóstri, at least in the first six chapters, from a separate saga of Hákon the Good which was older than Snorri Sturluson's works and which Snorri used in a different way in compiling both ÓlH and Hkr. If this is correct, then the passages which in Bæjarbók and Codex Resenianus correspond to chs 7–9 in ÓlTr could be assumed to have also come from **Hákonar saga góða*.² This can never be proved, since **Hákonar saga góða* no longer exists, but good arguments have been advanced to show that it must have existed at one time.³

THE TEXT OF *ÓLÁFS SAGA HELGA* IN *ÓLÁFS SAGA TRYGGVASONAR*

In his edition of the separate *Óláfs saga helga* (ÓlHJH 1091–1125) Jón Helgason has explained the relationships between the preserved manuscripts of ÓlH. He divided the manuscripts into three classes, A, B and C, although a few manuscript fragments and parts of larger manuscripts cannot be included in any of these classes (see ÓlHJH 1114–17). Jón has listed examples of readings which characterise each of these three classes. The following ones occur in the text of ÓlTr (references are to page and line in ÓlHJH and abbreviations of names and numbers of manuscripts are the same as those used there):

- 54.13 borg *A-class*, + Eiríkr jarl barðisk fyrir vestan Lundúnaborg (fyrir vestan haf *B-class*) *B-class*, *C-class*, ÓlTr.
360.9 vinir *A-class*, *B-class*, ÓlTr, við svá búit *C-class*

None of the additions which characterise the B-class manuscripts, such as the following, appear in ÓlTr:

- 53.2 einom] + þat gerði hann til agætis ser 68, 61.
59.15 mikit] + ok þotti hann vera ecki trvligr 68, 61.

The manuscripts which the passages of ÓlH in ÓlTr can be compared with, as classified by Jón Helgason, are the following:

² See *ÓlTrEA* III cccvii–cccviii and 103–05.

³ See Bjarni Aðalbjarnarson 1937, 190–96; *HkrBA* I lxxxi–lxxxiii.

A-class: Perg. 4to nr 2 (St2), AM 325 VI 4to (325 VI, first part as far as ÓIHJH 199), AM 75a fol. and a copy in AM 321 4to (75a, 321), Bæjarbók, a copy in AM 73a fol. (Bæjarb.), Codex Resenianus, a copy in AM 78a fol. (Cod. Res.), Jöfraskinna, a copy in AM 38 fol. (J), GKS 1008 fol., Tómasskinna (Tóm., first part as far as ÓIHJH 15.2) and Uppsala University Library R: 686 (U).

B-class: AM 68 fol. (68) and AM 61 fol. (61, first part as far as ÓIHJH 409.8).
C-class: AM 325 VII 4to (325 VII), AM 75c fol. (75c), AM 75b fol. (75b), AM 325 V 4to (325 V), AM 325 XI 2a 4to (325 XI 2a), AM 61 fol. (61, second part, from ÓIHJH 409.8), Perg. 4to nr 4 (St4), Perg. fol. nr 1, Bergsbók (Bergsb., first part as far as ÓIHJH 15.2 and the last part, from ÓIHJH 305.15) and Tómasskinna (Tóm., ÓIHJH 15.4–197.10 and from 271.6).

As Jón Helgason points out in ÓIHJH 1093, where the manuscripts of ÓIH differ in their wording there is reason to expect that those readings supported by the text of *Heimskringla* are original. This is, he says, almost always the case but not quite always.⁴ This will be kept in mind here.

The main examples of readings in the ÓIH passages in ÓITr which correspond to one of the manuscripts mentioned are collected below, grouped and numbered to simplify the discussion, and with references to Hkr (*K*) where its text is comparable. References to page and line follow ÓIHJH.

The most significant examples of readings common to ÓITr and B- and C-class manuscripts (all or most of them) and differing from the text of the A-class are as follows (correct readings for scribal slips in U are deduced from the context):

- (1) 6.6 þa (= *Tóm.*) þar i landi *St2, 325 VI, Bæjarb., Tóm., with slight variation in wording in Cod. Res. and U, ÷ 68, 61, 325 V, Bergsb., ÓITr.*
- (2) 6.8 meir *St2, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res., U, fleire 68, 61, 325 V, Bergsb., Tóm., ÓITr.*
- (3) 6.8–9 þa er (sem *Bæjarb., Cod. Res.*) roscnir voro *St2, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res., U, þeir er vr barnæsku kuomvzt Tóm., ÷ 68, 61, 325 V, Bergsb., ÓITr.*
- (4) 7.3 þa .v. *St2, Tóm., U, þessa fim 325 VI, Bæjarb., Cod. Res., ÷ 68, 61, 325 V, Bergsb., ÓITr.*
- (5) 7.6 foddvz] + vpp *68, 61, Tóm., U, ÓITr.*
- (6) 15.10 tveir. oc .ii. *St2, 325 VI, Bæjarb., Cod. Res., Bergsb., K, sumir menn 325 VII, 75c, 68, 61, 325 V, ÓITr, sumir Tóm.*

⁴ 'Når både den særskilte saga og Heimskringlas Olavssaga går tilbake til samme forfatter, er der i de tilfelle hvor håndskriftene av den særskilte saga avviker fra hverandre, grunn til å tro at den lesemåte som støttes ved Heimskringla, er den opprinnelige. Slik er det sikkert også i langt de fleste tilfelle, men ikke alltid.' (ÓIHJH 1093.1–6)

- (7) 62.4 hverr er ser villdi vinna *St2*, 321, *J*, *Bergsb.*, *Cod. Res.*, *U*, *K*, vinna ser 325 *VI*, *Bæjarb.*, þeir ynni ser 75c, 68, 325 *V*, *Tóm.*, *ÓlTr.*, vynni ser 61.
 (8) 62.6 lausn] + ok 75c, 68, 61, 325 *V*, *Tóm.*, *ÓlTr.*
 (9) 66.3 Erlingi *St2*, 325 *VII*, 325 *VI*, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *U*, 61, *K*, þeim 68, 325 *V*, *St4*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *ÓlTr.*
 (10) 66.4 með *St2*, 325 *VII*, 325 *V*, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Bergsb.*, *U*, ÷ 68, 61, 325 *V*, *St4*, *Tóm.*, *K*, *ÓlTr.*
 (11) 286.7 norðr *St2*, 75c, 325 *VII*, *Cod. Res.*, *Tóm.*, *Flat.*, *K*, norðan 68, 61, *St4*, 325 *VI*, *Bæjarb.*, *Bergsb.*, *ÓlTr.*, ÷ 321, *J*.

In examples 1–5 the text of *Hkr* is not comparable. Here *ÓlTr* follows the B- and C-class manuscripts as in many other places. Other examples of common readings in *ÓlTr* and all the B- and C-class manuscripts are 6, 7 and 8, while 9, 10 and 11 are examples where the same readings are found in *ÓlTr*, B-class manuscripts and some C-class manuscripts.

In 5 *ÓlTr* shares a reading with the B-class manuscripts and two manuscripts (*Tóm.* and *U*) of the A-class. The variation in the text here is probably the result of the copyists' attempts to avoid repetition by omitting the word *upp*, even though it stood in their exemplar. The sentence: 'Þeir fœdduz upp á Upplöndum' does not read especially well, and this wording is in fact changed in 325 *V* (C-class), which has 'voro vpp fæddir' instead of *fædduz*, which is admittedly hardly a great improvement, and in *ÓlTr* the word *upp* is only found in the C-class manuscripts. It is thus practically certain that the word *upp* must have stood in the common ancestor of the B- and C-class manuscripts of *ÓlH*.

In 6, 7, 8, 9 and 11 the same readings are found in A-class manuscripts and *Kringla*, while in 10 *Kringla* supports the readings of the B- and C-classes.

The examples listed here indicate clearly that the manuscript of *ÓlH* used by the compiler of *ÓlTr* was descended from the same archetype as the B- and C-class manuscripts of *ÓlH*. One apparent exception to this requires a special word of explanation; this is the first example named by Jón Helgason of deviations common to the B- and C-classes (*ÓlHJH* 1119):

13.7 ok nær (*thus in Hkr F, JI, ÓlTr (B, D²), miok Hkr K, ÓlTr (A, C)*) jafnaldrar A-class, *Hkr*, *ÓlTr*, ÷ B- and C-classes.

This reading is not significant evidence of a connection between *ÓlTr* and some manuscripts of *ÓlH* because it occurs in a chapter where the compiler appears to have used the texts of both *ÓlH* and *Hkr*, see p. viii above. That is not the case, however, in the following example, where the deviation common to B- and C-classes does not appear in *ÓlTr*:

60.10–11 sva (÷ *Bergsb.*, *U*) sem þar veri konungs hirð *St2*, 325 *VI*, 321, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Bergsb.*, *U*, *K*, *ÓlTr.*, sem konungar 68, 61, 75c, 325 *V*, *Tóm.*

This example indicates that the manuscript of ÓlH used by the compiler was not the archetype of the B- and C-classes itself.

In the following examples the text of ÓlTr agrees with the C-class manuscripts while the A- and B-classes, together with Hkr, all have the same reading:

(1) 13.10–12 þá² — málum] ÷ 75c, 325 *V*, *Bergsb.* (*saut du même au même*).

This sentence was probably missing in the manuscript of ÓlH used by the compiler, as in the C-class manuscripts, see ÓlHJH 1109.4–5, and for this he would have used instead his manuscript of *Heimskringla*, see p. viii above.

(2) 15.18 allt land *St2*, 68, 61, 325 *VI*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *U*, *Hkr*, allt landit *Bergsb.*, allan þrandheim 325 *VII*, 75c, 325 *V*, *Tóm.*, *ÓlTr.*

Both of these examples are of such a type that they do not serve as proof of a common archetype for ÓlTr and the C-class manuscripts. The former example is a copyist's mistake, which is not sufficient to prove a connection between two manuscripts, in this instance the archetype of the C-class manuscripts and the manuscript of ÓlH used by the compiler of ÓlTr. The latter could have arisen if more than one copyist felt it was unnatural for the men of Trøndelag (*Þrændir*) to be able to decide on their own to accept Hákon the Good as king of the entire country.

Examples of correspondences between ÓlTr and B-class manuscripts alone are few and scarcely of significance:

(1) 54.1 oc Eiricr *St2*, *Bergsb.*, *K*, ÷ 75c, 325 *VII*, 321, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Tóm.*, *U*, faðir hans 68, 61, *ÓlTr.*, cf. *PCI 187.18*: met sin Fader.

(2) 360.11 oc la hann *St2 etc.*, oc la 75c, *J*, hann la 68, 61, *ÓlTr.*

The same could be said of correspondences between ÓlTr and one C-class manuscript:

(1) 53.5 Haconar dottur *St2*, 325 *VII*, 75c, *J*, 68, 61, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, *K*, dottur hakonar jarls 325 *V*, *ÓlTr.*

(2) 60.4 Sigvatr] + skalld 325 *V*, *ÓlTr.*

(3) 479.2 Thóasmessu ÓlH (*except St4*) and *K*, Thomas messo dag *St4*, *ÓlTr.*

None of these examples can be considered important.

There is one example of an unusual correspondence between ÓlTr and *Kringla*, and the same reading presumably existed in the manuscript from which *Bergsbók*, which in this section stands apart from all manuscript classes, was copied (see ÓlHJH 1115):

60.2 bygðina *St2* etc., iadar bugðina *Bergsb.*, iarðabyggðina *ÓlTr*, jarðarbygðina *K*.

Yet there is a number of examples of deviations common to *ÓlTr* and individual manuscripts of *ÓlH* belonging to different classes:

- (1) 8.4 suma drapu þeir *St2*, 68, 61, 325 VI, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, *Hkr*, drapu svma 325 V, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.
- (2) 34.1 Engla *St2*, 68, *Bergsb.*, Englandz 61, ÷ 325 V, 325 VI, 325 VII, *Bæjarb.*, *Tóm.*, *U*, *ÓlTr* (lacuna in *Cod. Res.*).
- (3) 42.3 Harallz son *St2*, 68, 325 V, *Bæjarb.*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, *K*, ÷ 325 VI, *Cod. Res.*, 61, *J*, *ÓlTr*.
- (4) 54.8 orðsendingina *St2*, faurina *U*, orðsending (+ knutz 325 V, 61, *ÓlTr*) konungs. †For hann (+ siþan 68, 61, mágs síns ok bió ferð sína *ÓlTr*) or landi 75c, 68, 61, 325 V, *Tóm.*, *ÓlTr*, *K*, Jarlín (Jarl *J*) for nu or landi *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *J*.
- (5) 54.8 oc *St2*, 75c, 325 V, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, en 321, *J*, 68, 61, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *K*, *ÓlTr*.
- (6) 54.9 hond *St2*, 75c, 68, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, *K*, udi Haand *PCI*, hendr 325 V, 61, *ÓlTr* (altered text in *Bæjarb.* and *Cod. Res.*).
- (7) 55.2 hest *St2*, 75c, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, hestz 68, 61, 325 V, *K*, *ÓlTr*.
- (8) 66.4 þeir *St2*, 325 V, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, 68, 61, *K*, ÷ 325 VII, 325 VI, *St4*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *U*, *ÓlTr*.
- (9) 111.14 þau *St2*, 321, *J*, *Bergsb.*, *K*, ÷ 325 VII, 75a, 325 V, 325 VI, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *Tóm.*, *Flat.*, *U*, *ÓlTr*, baðo menn þa 68, 61.
- (10) 422.7 eína (÷ 75c, *Bergsb.*, *Flat.*) micla *St2*, 325 VII, 75c, *Bergsb.*, *K*, hina miclo 68, 325 V, *St4*, 61, 321, *Bæjarb.*, *ÓlTr*.
- (11) 472.14 miclom *St2*, 68, *K*, ÷ 75c, 325 V, *St4*, 325 XI 2a, 61, *Bergsb.*, *Tóm.*, *Flat.*, *Bæjarb.*, *ÓlTr*.
- (12) 480.6 nv] ÷ 68, *Bæjarb.*, *ÓlTr*.
- (13) 481.1 þa¹ *St2*, *St4*, *K*, skipin 68, sundít *Flat.*, ÷ 325 VII, 325 V, *J*, *Bæjarb.*, *ÓlTr*.
- (14) 516.5 konungom *St2*, 325 VII, 68, *St4*, *Tóm.*, *K*, konungi *Flat.*, 61, mðnnum *Bergsb.*, hofþingiom *J*, 325 V, 321, *Bæjarb.*, *ÓlTr*, cf. *PCI*: udlenske Herrer oc ubekiendte Konger.
- (15) 611.14 Oc varþ (var *Tóm.*) fundr þeirra *St2*, 325 VII, *J*, *Tóm.*, *K*, Funndr þeirra varð (uar 325 VI, *Bæjarb.*) *St4*, 325 V, 325 VI, *Bæjarb.*, *Bergsb.*, *ÓlTr*.

All these examples are, with the exception of 1, from the text of *ÓlH* which is incorporated in the last part of *ÓlTr*. 1 is, on the other hand, from the text which has been inserted in the beginning of the saga. The following examples of correspondences between *ÓlTr* and A-class manuscripts are also from that part of *ÓlTr*:

- (1) 8.3 osattir] + sín í millum *Bæjarb.*, + sín á milli *Cod. Res.*, + sín í milli *ÓlTr*.

- (2) 9.22 oc com a Haðaland. hann (og *U*) brendi *St2*, 68, 61, 325 *V*, *Bergsb.*, *Hkr*, ok er hann kom a haðaland. brendi hann 325 *VI*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.
 (3) 12.10 in friðasta. hon var *St2*, 75c, 325 *V*, 68, 61, *Bergsb.*, mest ok *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*; ÷ 325 *VI*, *U*.
 (4) 13.10 hafði *St2*, 75c, 325 *V*, 325 *VI*, 68, 61, var *Bergsb.*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.

In 3 it is most likely that the compiler of *ÓlTr* was using a manuscript closely related to the original of *Bæjarbók* and *Cod. Res.*, where the same words were missing as in 325 *VI* and *U*, but these examples do undeniably suggest that the compiler had access to two manuscripts of *ÓlH*, and in fact some readings in *ÓlTr* suggest that he took the text of *ÓlH* from a different manuscript in the final part of the saga from the one he used in the first part. The main ones are the following:

- 53.7 gaufgastr] + allra lendra manna *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, + lendra manna *ÓlTr*.
 Þröndalagum] + lendra manna 321.
 54.5 lez *St2*, 75c, 325 *V*, 325 *VII*, 68, 61, *Bergsb.*, *Tóm.*, man *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.
 55.1 -þorins *St2*, 75c, 325 *V*, 68, 61, *Bergsb.*, *Tóm.*, þorinn *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.
 59.16 eigur *St2*, *Bergsb.*, *U*, *K*, eignir 75c, *Tóm.*, skylldir 325 *V*, skyldir ok eignir 68, eignir ok landskylldir 61, Forlæningar og Ejendommer *PCL*, tekivur 325 *VI*, *J*, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, 321, *ÓlTr*.
 286.9 Þa (þar *Flat.*, ÷ *Tóm.*) stoð þo (÷ 325 *VII*, *Tóm.*) sv ogn *St2*, 75c, 325 *VII*, 325 *VI*, *Bergsb.*, *Tóm.*, *K*, EN sv stoþ þo (÷ 61) ogn 68, 61, EN su ogn stoð *St4*, enn þo stod (+ bönðum *Bæjarb.*) su ogn 321, *Bæjarb.*, *Cod. Res.*, *ÓlTr*.
 480.4 handrifil] + nedan *Bæjarb.*, neðan handrifil *ÓlTr*.
 481.5 orosta oc var en snarpasta *St2*, 325 *VII*, 325 *V*, 68, *St4*, 61, *Tóm.*, *Flat.*, *K*, hin snarpazsta orrosta *Bæjarb.*, *ÓlTr*.
 546.11–12 Þa — lönqvm *St2* etc., *K*, Konungr vakði lönqum (÷ *Bæjarb.*) um nóttina ok *ÓlTr*, 321, *Bæjarb.*

I have maintained elsewhere that the compiler of *ÓlTr* used a manuscript of *ÓlH* which was related to *Jöfraskinna*.⁵ Upon closer investigation it appears evident to me that the correspondences between *ÓlTr* and *Jöfraskinna* are not of such nature that they indicate a closer connection of *ÓlTr* with *Jöfraskinna* than with other A-class manuscripts. The text of *ÓlH* in *Jöfraskinna* is, on the whole, shorter and in a few cases passages in *ÓlTr* have also been abridged. The following examples of correspondences between *ÓlTr* and *Jöfraskinna* occur in passages which have been shortened in both of these works, and it would appear most likely that both the compiler of *ÓlTr* and the scribe of *Jöfraskinna* happened to shorten their texts in the same manner:

⁵ Ólafur Halldórsson 1979, 126; 1990, 388.

- (1) 360.10 oc síðan ut a Agðir *St2 etc.*, ÷ *J*, *ÓITr*.
 (2) 478.11–12 spurðu (spvrði 325 *V*) þar tíðendi af kaupmönnum norðan ór landi. Var konungi þá sagt *ÓIH and K*, spurðu þat norðan or landi *J*, spurði konungr þar *ÓITr*.
 (3) 478.12–14 ok — stórar] ÷ *J*.
 (4) 478.14 váru þat skútur ok lagnarskip ok róðrarferiur stórar *ÓIH and K* (with variations), ÷ *ÓITr*.
 (5) 479.3–4 Sigldi hann þá norðr fyrir Iaðar. Var veðr vátt ok miqrkvaflaug nokkur *ÓIH* (with variations) and *K*, ÷ *ÓITr*.
 (6) 479.5–6 En er Erlingr varð þess varr at konungr sigldi austan *ÓIH* (with variations) and *K*, ÷ *J*, *ÓITr*.
 (7) 479.8–9 Ætlaði hann (÷ *K*) svá ferð sína at fara í Fiðrðu inn *ÓIH* (with variations) and *K*, ok (þvíat hann *ÓITr*) ætlaði inn i fiórðu *J*, *Bæjarb.*, *ÓITr*.

The most likely conclusion to be drawn from these investigations is that the compiler of *ÓITr* used, at the beginning of his saga, a manuscript which was similar to the archetype of the B- and C-class manuscripts. In the text which was taken from that manuscript there are no examples to suggest connections between *ÓITr* and individual C-class manuscripts. But it also appears clear that the text which the compiler used for the latter part of the saga was taken from an A-class manuscript, probably close to the archetype of 325 VI, 75a, *Bæjarbók* and Cod. Res. which Jón Helgason has marked *d in his A-class stemma (*ÓIHJH* 1103).

TEXT FROM *HEIMSKRINGLA* IN *ÓLÁFS SAGA TRYGGVASONAR*

The manuscripts of *Heimskringla* which can be used for comparison with passages in *ÓITr* are as follows: *Kringla* (copies in AM 35 fol., OUB 521 fol. and Papp. fol. nr 18), *Fríssbók* (AM 45 fol.), *Jöfraskinna* (copies in AM 37 and 38 fol.). These manuscripts contain all the text comparable with that taken up into *ÓITr*. On the other hand, only part of the text is preserved in AM 39 fol., AM 325 VIII 1 4to and AM 325 XI 1 4to. PCI must also be taken into consideration, as here the text of *Heimskringla* is preserved in a Danish translation mixed with another source. Finnur Jónsson has discussed the interrelationship of *Heimskringla* manuscripts in *HkrFJ* I xli–xlvi. He gives a few examples of readings to explain how the manuscripts are related. Those where the text of *ÓITr* is comparable are listed below and numbered for convenience. Reference is also made to comparable readings in PCI. The first group consists of examples of correspondences between 39 and *Fríssbók* (references are to page and line in *HkrFJ* I):

- (1) I 194.1 vtþre<n>dum skylldo æyþa kristninne. En þeir (hinir *ÓITr*) .iiii. af *Jl*, *ÓITr*, at de 4. Vdtrønder skulde forøde Christendommen i Norrig. Oc de 4.

PCI; ÷ 39, *F* (*saut du même au même*). The same type of mistake occurs in *K*, I 194.1–2: æyþa kristninne. En þeir (hinir *ÓITr*) .iiii. af inþrendvm skylldo *JI*, *ÓITr*; ÷ *K*.

(2) I 194.5–6 með her sinn *K*, með hirð sina 39, *F*, með hirðsveitir sínar *ÓITr*, met deris Hoffssinder *PCI*, ÷ *JI*.

(3) I 236.9 skálaglamm *K*, *JI*, *ÓITr*, scula .s. 39, *F*.

(4) I 307.10–11 Þá helt hann til Bretlandz ok herjaði víða (+ um *JI*) þat land *K*, 39, *JI*, *ÓITr*; + oc sua þar er callat er uallz 39; Siþan heriaði hann vm víða vm bretland. ok sva þar sem vallz h(eitir) *F*.

(5) I 307.12–13 Þaðan siglði hann vestr til Vallandz ok herjaði þar *K*, *JI*, *ÓITr*; ÷ 39, *F*.

(6) I 379.14 stefndu (snerv *JI*, *ÓITr*) þingboði (þing boðinu *JI*) í herqr *K*, *JI*, *ÓITr*, vende Tingbudet om til Krigßbud *PCI*; stefndo þing boði (boð *F*) ihervð 39, *F*.

(7) I 397.10 ok hljópu þar af skipum *K*, *JI*, *ÓITr*; ÷ 39, *F*.

The examples quoted by Finnur Jónsson of readings common to *Kringla*, 39 and *Fríssbók* which differ from the original text are as follows:

(8) I 197.16–17 barma a/lld fyrir balldri bænsiks (bensíks *ÓITr*) *JI*, *ÓITr*, harma qlld fyrir halldi hein siks (halldri hen sics 39) *K*, 39, *F*.

(9) I 276.4–6 en þot har(aldri) (þó at hann *ÓITr*) hefði lið minna (+ en Gull-Haraldr *ÓITr*) þa gek hann þegar a land ok bioz til orosto *JI*, *ÓITr* (*text is shortened in PCI*); ÷ *K*, 39, *F* (*saut du même au même*).

Finnur Jónsson mentions a few readings where 39, *Fríssbók* and *Jöfraskinna* agree and differ from *Kringla*. They are the following:

(10) I 196.1 ok *K*, *ÓITr* (*PCI*); + sva 39, *F*, *JI*.

(11) I 196.12 þá *K*; ÷ 39, *F*, *JI*; a different text in *ÓITr*.

(12) I 274.8 þá þar *K*; þaðan 39, *F*, *JI*, *ÓITr*, der fra *PCI*.

These are probably examples of deviations in *Kringla* from the original. On the other hand, the best explanation of the next example is that 39, *Fríssbók* and *Jöfraskinna* all have an erroneous reading:

I 278.6 Síðan býðr *K*, Síðan byr 39, *F*, *JI*, Því næst bauð *ÓITr*, Nogit der efter lod Kong Harald udbiude *PCI*.

Here the manuscript used by the compiler of *ÓITr* must have had the same reading as *Kringla* ('býðr'), while the reading in *PCI* is perhaps descended from *ÓITr*, see p. xlv below.

Finnur Jónsson was of the opinion⁶ that *Fríssbók* had originated from a

⁶ 'Der er ingen tvivl om, at dette håndskrift beror på et søsterhåndskrift til Kr. Derpå beror de læsemåder, som det har fælles med 39. Men det går også hyppig sammen med Jsk., så at et fælles grundhåndskrift også her er uomtvisteligt.' (*HkrFJ* I xlii)

sister manuscript to Kringla, but nevertheless often followed Jöfraskinna, which indicated that these manuscripts had a common ancestor. In support of this theory Finnur Jónsson quoted an example of a deviation common to Fríssbók and Jöfraskinna:

(13) I 451.6–9: En — viðrtøku *K*; ÷ *F*, *J1* (*saut du même au même*).

This sentence was in the manuscripts used by the compiler of ÓlTr and PCI, while here 39 can not be used for comparison because of a lacuna. But although this sentence is lacking in both Fríssbók and Jöfraskinna it is somewhat incautious to consider that as proof that the sentence was lacking in a common ancestor of these two manuscripts. It involves the copyist jumping mistakenly from one word to the same word farther down in the text, in this example probably because I 451.9 ‘viðrtøku’ has been written ‘viðtaku’. If it was written thus in both the exemplar of Fríssbók and the exemplar of Jöfraskinna it is quite likely that the two copyists could each have fallen into the same error.⁷

Finnur Jónsson regarded Jöfraskinna and 325 VIII as closely related and mentions this example in support of his view (HkrFJ I xlv):

(14) I 245.12 Tósta] + Har(alldr) hafði verit .íj. vetr a vplondvm. oc (en *J1*, *ÓlTr*, + hann var *ÓlTr*) .v. (+ vetr *J1*, *ÓlTr*) með tósta 325, *J1*, *ÓlTr*, cf. *PCI* 95.32: oc blefue der udi 2 Aar, and 96.7: oc blef saaledis der udi 5 Aar.

In this case the error is common to Kringla, 39 and Fríssbók and it is probable, since the error is in all three manuscripts, that it stems from their common archetype. Its copyist has erroneously jumped from ‘Tósta’ to the same name lower down in the text (*saut du même au même*). The sentence would have been in the original of *Heimskringla*, as is apparent from the fact that it exists in most of the manuscripts of ÓlH, but is lacking in others, see ÓlHJH 23.14–15 and the variants in footnotes.

Examples 1, 9 and 13 above show the same sort of error as that just discussed. No. 9 should probably be considered as a valid correspondence, since this error appears in three related manuscripts. 1 was clearly not in the ancestor of Kringla, since its copyist (or the copyist of an earlier copy) has jumped over the text from ‘skyldu’ in I 194.1 (in a line which is missing in 39 and Fríssbók) to the same word in the next line. On the other hand, it is not absolutely certain that 1 and 13 were in the common ancestor of 39 and Fríssbók, although it is probable.

⁷ ‘Overspringer fra et ord til samme ord lengere nede i teksten er meget hyppige og kan alene ikke bruges som kriterium for slektskap.’ (Jón Helgason in ÓlHJH 1121.12–14)

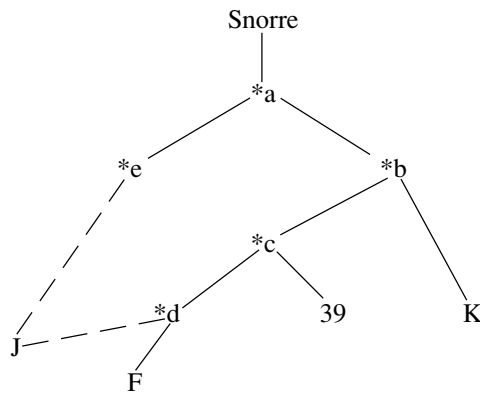
8 and 9 and probably ‘stefndu’ in 6, are indisputable examples of common errors in Kringla, 39 and Fríssbók.

Unquestionable examples of errors common to 39 and Fríssbók are found in 3, 4, 5, 6 and 7.

2 and 12 are certainly examples of secondary readings in Kringla.

In 6 it appears that ‘stefndu’ is a common error in K, 39 and F, and that ‘sneru’ in J1 and ÓlTr (and the manuscript used by PCl) is the original reading. The reading ‘stefndu’ then caused the scribe writing the archetype of 39 and Fríssbók to change *herǫr* to *heruð*.

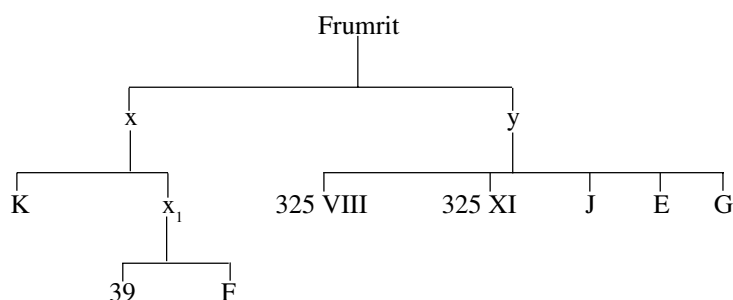
Finnur Jónsson has drawn up the manuscript stemma as follows:

He adds that 325 VIII–IX and XI have to be placed between *a and *e, or thereabouts, and that just how many intermediaries were between *e and J is not certain. He says that the connecting line between J and *d indicates readings which occur in *Óláfs saga kyrra* and the sagas of the kings after him, but it would probably be more correct to draw that line from a spot between *e and J (HkrFJ I xlvi).

Bjarni Aðalbjarnarson sketched out a stemma for the manuscripts of *Heimskringla* in the introduction to the third volume of his edition. He divides the manuscripts into two classes, a Kringla class (Kringla, 39 and Fríssbók) and a Jöfraskinna class, mainly on the basis of the final third of *Heimskringla* (HkrBA III xci–xcvi). He says, concerning the Jöfraskinna class, that these manuscripts ‘all appear to trace their origin to a copy which was independent of the common ancestor of Kringla, 39 and Fríssbók; where they can be seen to differ, this copy was in most instances further from the original *Heimskringla*, though it did have some correct

readings where the other branch had been corrupted.⁸ His stemma is as follows:

Jonna Louis-Jensen was the most recent person to write significantly on the relationship between the manuscripts of *Heimskringla*, in her doctoral dissertation (1977). Like Bjarni Aðalbjarnarson, she divides the *Heimskringla* manuscripts into two classes, which she calls the x- and y-classes. The subject of her research was limited mainly to the last third of *Heimskringla* and especially to y-class manuscripts, and here she added considerably to the stemma of Bjarni Aðalbjarnarson, although in other respects agreeing with his conclusions (pp. 34–37).

In three places in the first third of *Heimskringla* a passage is preserved in K, 39, F, 325 VIII, J and ÓlTr. Since these passages are useful for investigating the relationships between the manuscripts, full variants for all three are printed below, with the addition of readings from ÓlTr, and reference is also made to PCI where this text can be used for comparison. The basis is the main text as printed from K in HkrFJ I, and references are to page and line in this edition.

241.6 með sér] sín ímíllvm 325. einmæli] éintali F, 325. 8 skiliask] skilía F, skilðvz (skiluz (!) JI) 325, JI, skilðu ÓlTr. síðan] við svá búit ÓlTr. Fór] + þá ÓlTr. hverr] + þeira F. 9 spyrr] spvrði 325, ÓlTr. hennar] + at þessir hofðingjar hofðu talat til vináttu með sér ÓlTr. 10 myni] mani F, mvni 39, 325, JI, mundi ÓlTr. hafa] ÷ F. hafa gort] transposed 39, JI. nokkur] nockver 39; ÷ ÓlTr. 11

⁸ HkrBA III xciii: ‘munu öll eiga rætur sínar að rekja til eftirrits, er var óháð hinu sameiginlega foreldri Kringlu, 39 og Frísbókar, fór um flest sundurgreinilegt fjær frumriti Hkr., en hafði sumt rétt, sem var þar úr lagi fært.’ In a footnote Bjarni mentions the sentence which has been omitted in the K-class after HkrFJ I 245.12 Tósta as an example of a correct reading in the J-class, see p. xxi above.

konungana] konvnga 325, *J1*. Tala] toloðv 325. þau] ÷ *J1*, + nu *J1*, *ÓITr*. optliga þetta] þetta iafnan *F*, þetta opt 325. þetta] ok hafa ráðagörðir *ÓITr*. sín á milli] milli sin *J1*. á] í 325, *ÓITr*. 12 váraði] varaz *J1*. þá] ÷ *F*, *ÓITr*. lýsa] lystv 325, *ÓITr*. 13 konungr] ÷ *F*, 325, *ÓITr*. hans] + yfir því 325, + því *ÓITr*. munu] manv 39, maní *F*. fara] after sumarit *J1*. um] of *F*. um sumarit] after 14 víking *ÓITr*. 14 eða] vel 39. í] ÷ 39. 15 Þá draga þeir] Þeir draga 39, *F*, Drógu þeir þá *ÓITr*. draga] drogv 325. lið] her 325. hrinda] skiota *F*, renndv 325 (*presumably a misreading of rundu*), hrundu *ÓITr*. 16 búask] byggvz 325, biögguz *ÓITr*, + síþan *F*. þeir] ÷ 325. brotferðar-ql] brvtt ferðar aul 39, brvt ferðar ol *F*, brvtfarar aull *J1*, *ÓITr*.

242.1 þá] ÷ *F*, *ÓITr*. váru] + þar *ÓITr*. ok] var ok *F*, ok var *J1*. mælt] talat *ÓITr*. við drykkinn] ÷ 325. 2 þá kom þar] þar kom *F*, ok þar kom *ÓITr*. er — varð] at man iofnvör var *J1*, at farit var í manniafnað *ÓITr*. man iafnaðr 39, *F*, 325. ok] ÷ *F*. þá²] ÷ 325, því næst *ÓITr*. 3 konungana *ÓITr*. mælti] oc mł 325; + ein *F*, + þá einn *ÓITr*. 4 framast] framarstr 39, fremztr *F*. at] í *ÓITr*. Því] Þessu *ÓITr*. reiddisk] reiðiz *K*; + ok *J1*. 5 Guðrøðr] + konungr *F*, 325, *J1*, *ÓITr*. Guðrøðr mjök] *transposed ÓITr*. segir] .s. 39, oc sagði 325, sagði *J1*, *ÓITr*. skal] skyllði *F*, *ÓITr*. 5–6 hafa minna] bera lægra *ÓITr*. 6 Haraldr] + bróðir hans *ÓITr*. ok] ÷ 325, *J1*, *ÓITr*. at hann er] sik vera *ÓITr*. 7 var] Varþ 39, *F*. var þá brátt] Kom svá um síðir at *ÓITr*; + sva. at 325, + at *J1*. þeira] + var 325, *J1*, + sýndiz mjök *ÓITr*. 8 svá] ok þreyttu þetta með svá miklum kappmælum *ÓITr*. 9 er] menn sem *ÓITr*. vitrir] vitrari *F*, *ÓITr*. miðr] minnr *ÓITr*, + varv 325. druknir] + oc 325. 9–10 stöðvuðu — milli] gengu í milli ok stöðvuðu þá *ÓITr*. 10 í] a 325; ÷ *F*, *J1*. milli] + þeira *F*. skipa sinna] *transposed ÓITr*. 11 var ván] *transposed 39, 325, J1*. þá] + á 325. allir saman fara] fara allir samt *J1*, *ÓITr*, allir fara saman 325. 12 þá Guðrøðr] *transposed 325*; + konungr *ÓITr*. stefndi] sigldi 325. 12–13 til hafs út] ut til hafs 325, a haf vt *J1*, út á haf *ÓITr*, + ok *F*, 325, *J1*, *ÓITr*. 13 sagði] .s. 39, *F*. myndi] maní *F*, mvndí 325, *J1*, *ÓITr*. vestr] *repeated J1*. haf] *here a new chapter opens with the title fra tryggva konvngi oc haralldi konvngi 325*. 14 þá] ÷ *F*, *ÓITr*. 14–15 austr hafleið] *transposed ÓITr, PCl*. 15 hafleið] *thus 18, after landi K(35)*. Guðrøðr konungr sigldi] þa fer gvðr(øðr) konungr *J1*. sigldi] siglir *F*, stefndí 325. þjóðleið] + avstr með landí. oc (*et-aut correctio*) 325. 16 yfir] um *ÓITr, St2 et al*. 16–17 Þá sendi hann] Sendi hann þá *ÓITr*. 17 orð] *preceding Tryggva 325, ÓITr*.

243.1 hann] ÷ 325. báðir] + saman 325, *ÓITr*. um sumarit] of sumarit, after 2 herja *F*, ÷ 325. 1–2 Austrveg at herja] hernað *J1*. 2 ok líkliga] ÷ *J1*. 3 Guðrøðr] + konvng 325, *J1*. þá] ÷ *ÓITr*. 4 á fund hans] til fundar við hann *ÓITr*. fund hans] *transposed 39*. 5 fyrir — Sótanes] after Veggina *ÓITr*. austan] vestan *J1*, *ÓITr*. 6–11 -stefnu — Þá] *lacuna in 325*. 6 þá] ÷ *ÓITr*. Guðrøðar] + konungs *F*. 8 nú] síðan *ÓITr*. er kallat] heitir *J1*. hrør] hrér 39, hreyr *F*, reyr *J1*, *ÓITr*. 9 *Title: Fall Guðrøðar konungs 18, haralldr konungr dráp Gvðráð konvng F, fall guðraðar 39, drap guðrøpar J1; no title in K(35)*. 10 útleið] vt leiði *F*. stefndi] sigldi *F*; ÷ 39 (*area scraped at the beginning of the line to make room for a capital*). 11 um] of 39, *F*. 11–12 Þá spurði hann] hann spyr *F*, Spurði hann þá *ÓITr*. 12

konungr] ÷ *Jl*; + *B. s. F.*, + *biarnar svn* (son *ÓlTr*) 325, *ÓlTr.* 12–13 þar — land] skamt í brót a land vpp *F.* 12 á veizlu] *after* 13 upp¹ *ÓlTr.* 13 upp¹] *after* land 325, *ÓlTr.* Fóru þeir] *Fór ÓlTr.*, cf. *Pcl*: oc hand drog. konungr] + með lið sitt þegar hina sǫmu nótt *ÓlTr.*, met sit Folk *Pcl.* upp²] ÷ *F.* 14 þannug] þannig 39, *F.* 325, þannog *Jl*, þangat *ÓlTr.*; + oc 325. kómu — nóttina] ÷ *ÓlTr.* þar] þeir *Jl.* um] of *F.* ok] ÷ 325. taka] toko *F.* 325, *Jl.* *ÓlTr.* 15 Þeir] ÷ *ÓlTr.*; *Pcl.* ganga] gengv 325, gekk *ÓlTr.*, gick *Pcl.* út] + oc 39, *F.*, + með sína menn *ÓlTr.* varð] var 39. 16 viðrtaka] við taka *F.* 325, *Jl.* konungr] + *Biarnarson ÓlTr.*

244.1 Ferr] for 325. Ferr — ok] Haraldr konungr fór þegar brottu. Helt hann þá *ÓlTr.* þá] *after* konungr *Jl.* heim] ibrot *Jl.* heim, ok] ÷ *F.* 325. 2 konungr] ÷ 39, 325, 18, *ÓlTr.* leggja þeir] logðv 325, ok lögðu *ÓlTr.* 3 þá] ÷ *ÓlTr.* Víkina alla] *transposed F.*, *Jl.*, *ÓlTr.* 4 Title: Frá Haraldi (+ *konungi F.*) grenska 18, *Jl.*, 39, *F.*, sigrið gipt eiriki svia konvngi 325; *no title in K(35).* 5 Guðrøðr] Þá er Guðrøðr 18. sér] *after* 6 ok 325. sér fengit] *transposed F.*, *ÓlTr.* fengit] fangit 39. 6 Haraldr hét] *transposed 325.*, *Jl.*, *ÓlTr.* 8 Sonr] son 39, *F.*, *Jl.*, *ÓlTr.* Svn 325. Hróa] hans *F.*, Rana 325. Hrani] róí 325. 9 jafnaldrar] iafnalldra 39, *F.*, *Jl.*, *ÓlTr.* 10 fǫður síns] konungs *F.*, *ÓlTr.*; + *Biarnarsonar ÓlTr.* Haraldr] + son hans *ÓlTr.*, cf. *Pcl*: hans Sǫn Harald. 11 var] + haralldr *F.* fyrst] ÷ 325, *Pcl.* 12 fóstri] fostbroðir *Jl.*, *ÓlTr.*, Fosterbroder *Pcl.* ok] ÷ *Jl.* menn] + adrir *Jl.*, *ÓlTr.* með þeim] ÷ *ÓlTr.* 13 Dvalðisk hann] dvalðvz þeir 325, *Jl.*, *ÓlTr.* hann] haralldr *F.* þar] ÷ *Jl.* um] of *F.* með] við 39. 15 bundnir] ÷ *Jl.*

245.1 var] þotti nokkorar 325. af] at 39, *F.* 325, *ÓlTr.* Þat réðu] Réðu þat þá *ÓlTr.* Haraldj] + grenska 325, *ÓlTr.* 1–2 frændr — vinir] vinir hans ok frændr *Jl.* 2 ór] af *Jl.*, *ÓlTr.* í] ÷ *F.* 325, *Jl.*, *ÓlTr.* brot] brát *F.*, *Jl.*, brottu *ÓlTr.* 2–3 Haraldr grenski] hann 325, *ÓlTr.*, *Pcl.* 3–4 skipanar] skipan *K.*, 39, skipunar *Jl.* 4 ok] ÷ *Jl.* at] ÷ *F.* 5 í hernað] *after* fóru 325, *Jl.*, *ÓlTr.* ok] at 325, *Jl.*, *ÓlTr.* fá] afla 325, *Jl.* Haraldr] *Hann* 39, *F.* 6 maðr] iarl *F.* er einn var] hann var einn *ÓlTr.* einn] j. 39. 6–8 er — nafn] ríkr ok gofvgr *F.* 7 þeira] + manna *ÓlTr.* bæri] baru *Jl.*, *ÓlTr.* 8 var¹] ÷ *Jl.* 9 hernaði] víking *ÓlTr.* hann var] því var hann *ÓlTr.* 10–12 Haraldr — Tósta] *after* 13 mikill 325. 10–11 með — víkingu] í víking um sumarit með Skoglar-Tósta *ÓlTr.* 10 Tósta] skagul t(osta) *Jl.* 11 í víkingu] í víking 39, *F.* 325; ÷ *Jl.* Haraldr] ÷ *Jl.* 11–12 hverjum manni] ÷ *F.* 12 Haraldr] *Hann ÓlTr.* eptir] ÷ *F.*, *ÓlTr.* Tósta] + Har(alldr) hafði verít .íj. vetr a vplondvm. oc (en *Jl.*, *ÓlTr.*, + hann var *ÓlTr.*) .v. (+ vetr *Jl.*, *ÓlTr.*) með tósta 325, *Jl.*, *ÓlTr.*, cf. *Pcl* 95.32: oc blefue der udi 2 Aar, and 96.7: oc blef saaledis der udi 5 Aar. 13 Tósta] hans *Jl.* ung ok fríð] fríþ ok ung *F.* ung — ok²] hon var *Jl.* ok²] ÷ 325. 14 ok svarkr] svarri *ÓlTr.* Hon] Sigriðr 325. 15 þeira sonr] son þeira *ÓlTr.* sonr] .s. 39, *Jl.*, son *F.* 325. 16 Eiríkr] + konvngr 325, *Jl.* sótt dauðr] + í suidþioð *Jl.* 17 Styrbjörn] + hinn sterki 325, + hin stercke *Pcl.*

246.1 Title: Fra Hakoni jarli 18, 39, hernaðr h(akonar) j(arls) ok Gvnhildar sona *F.* bardagi a fiolum í stafnes vagi *Jl.* leiðangr 325; *no title in K(35).* 2 liði miklu] *transposed 325.* 3 fara] oc forv 325, *ÓlTr.* ok] at þeir *ÓlTr.* hafa] hofðv 325, *ÓlTr.* 3–8 skip — hafa] *lacuna in 325.* 4 gera þat] gerðu þeir *ÓlTr.*, + þa *Jl.*, *ÓlTr.*

munu] *mano* 39, *maní* *F*, *mundi* *ÓITr*. 6 *spyrri*] *spurði* *brátt* *ÓITr*. *jarl*] *hakon* *j. F*, *ÓITr*, *jarllinn* *Jl*. *ok*¹] *hann* *F*. *ok*¹ — *ræðr*] *dró* *hann þegar* *her at sér ok réð* *ÓITr*. 7–8 *En* — *hann*] *helldr þa* *F*. 7 *spyrri*] *spurði* *ÓITr*. *til hers Gunnhildarsona*] ÷ *ÓITr*. 8 *þeir hafa*] *her Gunnhildarsynir höfðu* *ÓITr*. *heldr*] *hell* 325, *ÓITr*. *liði sínu*] *þvi liði* 325, *sínu liði* *ÓITr*. 9 *herjar*] *heriaði* 325, *Jl*, *ÓITr*. *alt þar er*] *hvar sem* *ÓITr*. *þar*] *þeir (!)* *Jl*. *er*] *sem* *F, Jl*. *ok*²] ÷ *ÓITr*. 9–10 *mikit mannfólk*] *mikín man fiolþa* *F*, *mannfolk (-folkitt)* *Jl* 325, *Jl*, *hann menn þá er hann náði* *ÓITr*; + *bæði* (÷ 325) *rika oc orika* 325, *Jl*, *ÓITr*. 10 *ok þá*] *Sipán* *F, Jl*; ÷ 325, *ÓITr*. *sendi hann*] *Hann sendi* *ÓITr*. *Þrænda-her*] *her þronda* *Jl*, *bóndaherinn Þrænda* *ÓITr*. *ok*²] ÷ 39, *F*, 325, *ÓITr*. *bóanda-liðit alt*] *bænda lið allt* 39, *F*, 325, *Jl*; ÷ *ÓITr*. 12 *Raumsdal*] *wrongly written rans .d.* *Jl*. *ok*²] *Hann* *ÓITr*; ÷ *Jl*. *alt*] ÷ *Jl*. *fyrir sunnan*] *svðr vm* 325. 13 *her*] *ferðir* 325. *Gunnhildarsona*] + *oc vm her þeira* 325 (*et-aut correctio*). *ok*] *Enn* 325, *Jl*, *ÓITr*. 15 *Hákon* — *fyrir*] *hann suðr um Stað* *ÓITr*. *norðan*] *norðr* 39, *Jl*. 15–16 *norðan* — *útleið*] *útleiði norðan fyrir stað* *F*. 16 *ok*] ÷ *Jl*. *ok* — *sá*] *svá hafhallt at ekki mátti síá* *ÓITr*, cf. *PCI 96.27*: *saa langt i Hafuit/ at de icke kunde see hans Segl*. *sá*] *repeated* *Jl*. *af landi*] *after* *hans* *Jl*, *ÓITr*. *hans*] + *oc* 325. *lét*] + *hann* *ÓITr*. 17 *hafleiðis*] *allt hafleið* *Jl*; ÷ *ÓITr*. 18 *þá*] *hann þaðan* *ÓITr*. *herjaði*] *herivöv* 325.

247.2 *lengi*] + *um svmarit* *Jl*, + *om Sommeren* *PCI*, + *ok* *ÓITr*. *þar*²] *þeir* *Jl*; ÷ *ÓITr*. 3 *alla*] ÷ 325, *Jl*, *ÓITr*. *skyldir*] + *af bóndum* *ÓITr*. *þá*] ÷ *K(35)*, *F*, *ÓITr*. *settusk*] + *þeir* *ÓITr*. 4 *Sigurðr . . . Guðrøðr*] *transposed* 325; + [*konungr hafði litid lið*] *Jl*, + *konungr* *ÓITr*. *Haraldr*] + *konvng* 325. *aðrir*] *after* 5 *bræðr* *F*. 5 *þá*] ÷ *F, Jl*, 18, *ÓITr*. *leiðangrs*] *læiðangs* 39; ÷ *Jl*. 6 *farit hafði*] *þeim hafði þangat fylgt* *ÓITr*; + *með þeim* *F*. *um*] *of* *F*. *sumarit*] *end of the 4th leaf of* 39.

282.1 *Title*: *Orrosta 18, J2, En fra J. ok gunh. ss. Jl; no title in K(35), 39, F, 325*. 2 *Ragnfrøðr* 325. 2–4 *Ragnfrøðr* — *Gunnhildar*] *Þá váru tveir einir eptir á lífi synir Gunnhildar ok Eiríks konungs, Ragnfrøðr ok Guðrøðr* *ÓITr*. *konungr* — *Gunnhildar*] *ok Gvðravðr lifðo þa eftir .ss. Gvnhilldar ok eiríks bloð oxar* *F*. 2 *sonr Gunnhildar*] *G(unnhildar)* *s.* 39, 325; ÷ *Jl*. 3 *annar* — *á*] *voru .ij. þa* *Jl*. *sonr*] *s.* 39, *svn* 325. *Gunnhildar*] *hennar* 325. 3–4 *á* — *ok*] *eptir af svnmv gvnhilldar* 325. *sona*] *ss.* 39. *sona Eiríks*] *eir. ss. Jl*. *segir*] *s.* 39, *F, Jl*. 4–5 *í Gráfeldardrápu*] ÷ *F, Jl*. 6 *Fellumk*] *Fellumz* *K*, 39, *F*. 10 *ek veit*] *transposed* *F*. *hefr*] *hófr* 39, *F*, *hefir* 325, *Jl*, *ÓITr*. 13 *seggfjölð*] *segs fiqlð* *K*, *segfioð (!)* 39. *hvaðarr*] *kvaðar* 325, *hvat ár* *F*. 14 *Ragnfrøðr*] *Rangnfrøðr* 325, + *konvng* 325, *ÓITr*, + *Gunnhildarson* *ÓITr*. *um várit*] *vm (of F) svmarit* 39, *F*. *þá*] ÷ *Jl*. 14–15 *þá* — *Orkneyjum*] *after* 283.1 *Nóregs* *ÓITr*. 15 *i.*] *eín* *F, Jl*. *i. vetr*] *after* *verit* 39, 325, *Jl*. *Helt hann þá*] ÷ *ÓITr*. *þá*] ÷ *Jl*. *vestan*] *avstr* 325; + *lidi* *svn* *Jl*, + *um haf* *ÓITr*.

283.1 *ok*] *Hann* *ÓITr*. *skip stór*] *transposed* 325. 2 *í Nóreg*] *til noregs* 325. *þá*] ÷ *F, ÓITr*. *var*] + *norðr* *ÓITr*. 3 *Ragnfrøðr*] + *konungr* *ÓITr*. *þá*] ÷ *Jl*. 4 *um*] *of* *F*. *en* — *gekk*] *geck svmt folk* *F*. 5 *opt*] *optaz* 325, *Jl*, *ÓITr*. *ganga*] *fara* *F*. *land*] *landit* *Jl*. 6 *þannug*] *þanig* *F*, 325, *þannog* *Jl*, *þangat* *ÓITr*. *sem*] *er* *F*. 7 *spurði*] *spvr* 39, *spyr* *K(18)*, *F*, 325, *Jl*. *at*] *er* 325. 8 *var*] *er* 18, *Jl*. *Réð*] *reðr*

Jl. 8–9 Réð — býsk] skar hann þá upp heror ok réð til skipa. Bióz hann *ÓlTr.* 9 lét] lætr *Jl.* býsk] ÷ 325. hvatligast] skiotligast *F.* helt] helldr *Jl.* 10 Varð honum] *transposed F.* liðs] + oc 39. varð] *after* 11 jarls *F, Jl, after* 11 Ragnfrøðar *ÓlTr.* þeira] ÷ 325. 11 Ragnfrøðar] *Rognfredar* 325; + konvngs *F, 325.* ok Hákonar jarls] ÷ *ÓlTr.* jarls] ÷ 39. 12 Hákon] + .j. *F, 325.* ok] en *F, Jl.* 13 orrosta varð hörð] þar varð horð orrosta 325, *ÓlTr.* Hákon] ÷ 325; + .j. 325, *Jl.* þyngra] þungt *Jl.* 14 þar] þa 325, *Jl, ÓlTr,* da *PCL.* 15 qll skipin] *transposed Jl, ÓlTr.* skipin saman] *transposed F.* 16 Jarl] jarlinn 325, Hákon iarl *ÓlTr.* ok] ÷ *Jl.* landinu] landi 39, *F, Jl, 18, ÓlTr.* er] sem *F, Jl, ÓlTr.* 17 til] ÷ 325, *ÓlTr.* skipin] skip *Jl.* niðr] grvnz 325. þá] ÷ *ÓlTr.* 18 ok — hans] ÷ *Jl.* alt] ÷ 325. af skipum] af sciponom 39, *F, 325, 18,* a land *Jl, ÓlTr,* paa Landet *PCL;* + með allt lípit *Jl.* upp] + skipín 325, *Jl, ÓlTr.* 19 skyldu] skyllði 325. skyldu eigi mega] máttu eigi *ÓlTr.* mega út draga] draga fra þeim 325.

284.1 jarl] + upi *Jl, ÓlTr.* Ragnfrøð] + konvng 325. til] *end of the 5th leaf of 39.*

324.10 sem] ok *Jl, ÓlTr.* 12 skjaldhlynr] scv'ald (skíalld *F)* dynr 39*F,* skav'lynr *Jl.* dynja] hrynía *F.* 13 útan] úti *ÓlTr.* 14 fór] for 39, *Jl, f'ár F,* reð 325, *styr ÓlTr.* gerða] gerðar 39, *F, 325,* gerþr *Jl,* gerði *ÓlTr.* 15 fyr] fra 39, *F.* 16 fōður] thus 39, *F, 325, Jl, ÓlTr,* ÷ *K.* rōndu] renndv 39, *F,* rēndv 325, runðo *Jl.*

325.1 þegar] ÷ 325. á²] í *ÓlTr.* 1–2 á² — liðsamnað] til lið samnaðr ok i niosn *Jl.* 1 í] ÷ 325, *ÓlTr, 18, J2.* 2–3 dró — norðan] fluti norþan herinn *Jl.* 3 norðan] thus 39, *F, 325, ÓlTr,* norðr *K.* Title: hakoni j(arli) kom hersaga *F,* hersaga iomsvikinga 325, hernaðr iomsb. *Jl;* worn away in 39. 5–6 Jómsvíkingar — hafit] Peir Jomsvíkingar helldu sunnan *Jl.* 6 þaðan] ÷ 325. á] i 39, *F, 325.* hafit] háf *F.* ok¹ — ok²] *different text in ÓlTr.* lx.] xl. 325. ok] þeir *F.* koma] komv *F, 325, ÓlTr,* + af hafi *ÓlTr,* + vtan *Jl, ÓlTr.* 7 halda] helldv 325, *ÓlTr.* þegar liðinu] þaðan *ÓlTr.* liðinu] lípi síno *F, ÷ Jl, after* norðr 39, 325. taka] Toko *F, 325.* 7–8 taka — þegar] þeir tóku þegar at heria *ÓlTr.* 8 þegar — jarls] ÷ *Jl.* er] ÷ 39. koma] komv 325, *ÓlTr.* 9 ok — herskildi] *different text in ÓlTr.* fara] forv 325. svá — herskildi] allt herskildi norþr með landi *Jl.* ok alt] við *F.* 9–10 Geirmundr — nefndr] Sá maðr var nefndr Geirmundr *ÓlTr.* 10 er — nefndr] h(et) sa maðr *F, 325.* er²] oc 39. er fór með] Geirmundr fekk sér menn nokkura ok *ÓlTr.* 10–11 hleypiskútu eina] eina hleypi skutu *Jl, ÓlTr.* 11 eina] nokkora 325. ok — honum] ÷ *ÓlTr.* nokkurir menn] *after* honum *Jl.* Hann] Fór hann ok *ÓlTr.* kom fram] for *Jl,* + norðr 39, *F, 325, Jl, ÓlTr.* 12 ok — borð] ÷ 325. jarl] + hann *F.* gekk — borð] ÷ *ÓlTr.* borð] borðit *F, Jl.* 13 sagði] .s. 39. jarli tíðendi] honum tíðindin *ÓlTr.* tíðendi] ÷ *Jl,* + þa *F.* suðr í landi] i land 325, *Jl.* 14 af Danmork] ÷ 325. Danmork] danmerco 39, danmorko *F,* danm'. *Jl.* spurði] spyr *Jl.* sannynði 325.

326.1 á þvfi] til þess 325, *Jl, ÓlTr.* hendi] hendini 39, *F, 325, Jl, ÓlTr.* ok] ÷ *F, ÓlTr.* var þar] þar var *ÓlTr.* þar] ÷ 325, *Jl.* 2 hoggvinn] hondín 325, ÷ *F, Jl, ÓlTr.* hreifinn] i reifanvm 325, i hrefanum *Jl.* segir] .s. 39, *F,* sagði 325, *ÓlTr,* + hann *ÓlTr.* 2–3 segir — landinu] ÷ *Jl.* 2 þar] þat 39, *ÓlTr.* jartegnir] iarteínir

39, *ÓlTr.* iart.¹ *F.* 3 landinu] landi *F.* Síðan] Eftir þat *F.* spyr] spurði 39, *F.* 325, *ÓlTr.* inniliga] gerla *F.* at] ÷ 325, *ÓlTr.* 4 þenna] þann 325. Geirmundr] hann *Jl.* segir] .s. 39, *F.* sagði 325, *Jl.* *ÓlTr.* þar] þat *F.* *Jl.* *ÓlTr.* could also be read as þar in *Jl.* 5 marga] + goða *Jl.* *ÓlTr.* menn] drengi *ÓlTr.* ok² — rænt] ÷ *Jl.* ok víða] enn svma 325. 6 fara þeir] en fara *ÓlTr.* þó] ÷ *F.* þó — ákafliga] ok allakafliga *Jl.* segir] .s. 39, *F.* sagði 325. skjótt] + yfir *ÓlTr.* Vætti] vænti 39, 325, *ÓlTr.* vøntir *F.* 6–8 Vætti — koma] ÷ *Jl.* 7 at] ÷ *ÓlTr.* myni¹] mani 39. 7–8 myni¹ — koma] liði langt aðr þeir koma her 325. 7 áðr] after langt 39, after líða *F.* *ÓlTr.* en] at 39, ÷ *F.* *ÓlTr.* myni²] mano 39. 7–8 myni² — koma] koma hér niðr *ÓlTr.* 8 fjörðu] fjörþum *Jl.* 9 en] et (?) *Jl.* út með öðru] öðru út *ÓlTr.* + landi *Jl.* fór — nótt] ok fek ser lið *Jl.* ok²] ÷ 325, *Jl.* *ÓlTr.* njósn] niósnir *ÓlTr.* 10 öfra] i[ðr]a 325, yttra *Jl.* Eið] + for *F.* svá¹] oc 325. 10–11 svá¹ — herinn] ÷ *Jl.* þar — herinn] aftr til motz við eirik .j. *F.* 10 er] sem *ÓlTr.* 11 Eiríkr] + .j. 39. þess getr] sva .s. *F.* 12 Setti] Sótti 39, *F.* átti] at *Jl.* 13 ógnfróðr] thus 39, *F.* 325, *Jl.* *ÓlTr.* ognfróða *K.* 14 hóva] hafa 39, *F.* 325, hara *Jl.* hárra *ÓlTr.* stafna] rafna *F.* 15 at] á *ÓlTr.*

327. 1 skalf] skalfr *Jl.* hlumr] hlymr 39, *F.* 3 sia] sa *Jl.* 4 sárgamms] sargans *Jl.* ára] ar *Jl.* 5 Ferr] For 39, 325, *Jl.* Ferr — snúðuligast] Eiríkr .j. for norðan með herin sem skiotaz *F.* ÷ *ÓlTr.* jarl] ÷ 325. herinn] her sinn 325. suðr] norðan 39, 325, *Jl.* 6 Title: Sigvalldi Leitaði hakonar .j. *F.* fra sigvallda .j. oc bonda 325, fra bōnda *Jl.* worn away in 39. 7 norðr] norþan *Jl.* 8 Landzmenn — fynni] En þótt (þó at *ÓlTr.*) þeir fyndi landz menn *F.* *ÓlTr.* þott landzmenn fyndi þa *Jl.* þótt] þo at 325. fynni] fyndi þa 325. þá] ÷ *F.* 9 soqðu] .s. *F.* þeir] þeim 39, 325. aldri] ÷ 325. satt — at] hit sava til hakonar .j. *F.* jarlar] iarlarnir 39. hōfðusk] hefðuz 325. 9–10 Víkingar] Joms víkingar *F.* *ÓlTr.* Víkingar — þeir] þeir sem *Jl.* 10 fóru] + með landi 325, kómu í byggðir *ÓlTr.* lōgðu] + at 39. 11 runnu] gengu *ÓlTr.* fcerðu] en raku *Jl.* 12 bæði — at] mart bu *Jl.* man] menn 325, Folck *PCI*, mat *ÓlTr.* bú] búfé *ÓlTr.* karla] karlmenn alla *ÓlTr.* cf. *PCI*: alle voxne Mandfolck. er — at] sem (er *ÓlTr.*) at var vígt *F.* *ÓlTr.* 13 En — skipa] ÷ 325. þá] ÷ *F.* kom] + þar *Jl.* 13–14 gamall] thus 39, *F.* 325, *Jl.* *ÓlTr.* gangandi *K.* after einn *ÓlTr.* 14 bóndi (bændi 39) einn] transposed *K.* kal *Jl.* einn] ÷ 325. en þar fór] hann gek *Jl.* en — nær] þar sem var *F.* fór þar næst honum *ÓlTr.* sveit] + þeira *Jl.* bóndinn] bændinn 39, bondi *F.* *ÓlTr.* bōnði *Jl.*

328. 1 ó-] ekki 325, *Jl.* *ÓlTr.* 2 ok] .æ. *Jl.* 3 nær] ÷ 325, næsta *ÓlTr.* á] i 325. bjambásinn] bíarn halsín *F.* segir] .s. 39, *F.* + þv 325, *Jl.* *ÓlTr.* 4 segja¹] .s. 39, soqðv 325. nōkkut] nakvað *Jl.* + at *ÓlTr.* segja²] .s. 39, *F.* segja oss] transposed 325. 5 Bóndi] Bendi 39, bondinn 325, bōnði *Jl.* Hann *ÓlTr.* segir] .s. 39, *Jl.* svarar *F.* *ÓlTr.* sagði at 325. hann] Hákon iarl *ÓlTr.* fór] reri 39, *F.* *Jl.* *ÓlTr.* gær] gear 39. Hjōrundarfjōrð] horundar fjōrð 39, *F.* 325, *Jl.* *ÓlTr.* + ok *F.* 6 jarl] ÷ *F.* 325, *Jl.* *ÓlTr.* ii.] tvā *F.* eigi — iii.] ÷ *Jl.* vāru] hafði hann 325. 7 hafði] + hann 325, *ÓlTr.* yðvar] thus 39, 325, *ÓlTr.* yðar *K.* *F.* *Jl.* taka] tokv 325. 7–8 taka — hlaup] hlaupa þegar *F.* þegar á hlaup] skeið *Jl.* á] ÷ *ÓlTr.* hlaup] end of the 4th leaf of 325.

A few points must be noted before making any attempt to use these readings to determine the interrelationship of the manuscripts. In the first place, it must be borne in mind that the original text of *Heimskringla* is not preserved in unaltered form in K. In the second place, occasional peculiarities of style which characterise the text of K, and have probably descended unchanged from the original, irritated some of the copyists. The stylistic feature *En er / Og er . . . þá* is very frequent in K. In F and ÓITr *þá* is very often omitted, but although F and ÓITr share this deviation from the original text, this cannot be interpreted as an indication of a common ancestor, unless supported by other evidence. Another common stylistic feature of K is narration in the present tense (*praesens historicum*), e. g. HkrFJ I 241.11 ‘Tala’, 12 ‘lýsa’, 15 ‘draga’ and ‘hrinda’. Copyists have often changed this and put the verbs in the past tense. Such changes are most often common to 325 VIII and ÓITr, and they may well be descended from a common ancestor, but this is not absolutely certain; sometimes this trend is not followed in ÓITr, with the present remaining, for instance in ch. 43 of *Haralds saga hárfagra*, where these verbs are in the present tense in K, F, J1 and ÓITr: 163.5 ‘spyrja’, 6 ‘fara’ and ‘gera’, 7 ‘ferr’, 8 ‘finnask’, 9 ‘býðr’, 10 ‘snýr’. All these verbs are in the past tense in 325 VIII. In 243.14 K and 39 have ‘taka’, while F, 325, J1 and ÓITr have ‘tóku’. This reading alone is not sufficient evidence of a common ancestor for F, 325, J1 and ÓITr from which K and 39 were not descended. In addition copyists appear to either leave out or add the words *konungr* and *jarl* after the names of kings and earls, not always following their exemplars, and the same appears to be true of patronymics. Nor should too much store be placed on deviations in word order, even if two or more manuscripts share such alterations. It is, however, likely, where all the manuscripts of either class have the identical word order, that this has originated in the common archetype of that class.

There are a few examples in these sections where Kringla has a reading which differs from all the other manuscripts:

- 245.11 viking 39, F, 325, ÓITr and ÓIH, vikingo K.
- 246.11 bænda lið allt 39, F, 325, J1, ÷ ÓITr, boanda liþit allt K.
- 282.13 seg fiolþ (-fioð (!) 39) F, 39, 325, J1, ÓITr, segs fiöld K.
- 283.18 af sciponom K(18), 39, F, 325, a land J1, ÓITr, af scipom K(35).
- 325.3 norðan 39, F, 325, J1, ÓITr, norðr K.
- 325.11 kom fram] + norðr 39, F, 325, J1, ÓITr.
- 326.1 hendini 39, F, 325, J1, ÓITr, hendi K.
- 326.13 ognfroþr 39, F, 325, J1, ÓITr, ognfroða K.
- 327.5 norðan 39, F, 325, J1, ÷ ÓITr, suðr K.

327.13–14 gamall 39, F, 325, JI, ÓITr, gangande K.

328.5 horundar fíorð 39, F, 325, JI, ÓITr, Hiorundar fíorð K.

Some of these K readings are clearly scribal errors and probably all of them are deviations from the original text of *Heimskringla*.

The affinity of ÓITr and the y-class is clearly shown by common deviations from the x-class:

- (1) 242.6 ok K, 39, F, ÷ 325, JI, ÓITr.
- (2) 244.13 Dvalðisk hann K, 39, F, dvolðvz þeir 325, JI, ÓITr.
- (3) 245.5 í hernað fóru, ok K, 39, F, foro ihernat. at 325, JI, ÓITr.
- (4) 245.12 Tósta] + Har(alldr) hafði verit .íj. vetr a vplondvm. oc (en JI, ÓITr, + hann var ÓITr) .v. (+ vetr JI, ÓITr) með tósta 325, JI, ÓITr, cf. PCI 95.32: oc blefue der udi 2 Aar, and 96.7: oc blef saaledis der udi 5 Aar.
- (5) 246.9 herjar K, 39, F, heriaði 325, JI, ÓITr.
- (6) 246.10 mannfólk] + bæði (÷ 325) rika oc orika 325, JI, ÓITr.
- (7) 246.13 ok K, 39, F, Enn 325, JI, ÓITr.
- (8) 247.3 alla K, 39, F, ÷ 325, JI, ÓITr.
- (9) 282.6 Fellumz K, 39, F, Fellvmk 325, JI, ÓITr.
- (10) 283.5 opt K, 39, F, optaz 325, JI, ÓITr.
- (11) 283.14 þar K, 39, F, þa 325, JI, ÓITr, da PCI.
- (12) 283.18 upp] + skipín 325, JI, ÓITr.
- (13) 326.1 á því K, 39, F, til þess 325, JI, ÓITr.
- (14) 326.9 ok² K, 39, F, ÷ 325, JI, ÓITr.
- (15) 328.1 ó- K, 39, F, ekki 325, JI, ÓITr.
- (16) 328.3 segir] + þv 325, JI, ÓITr.

In 1, 2, 3, 5, 8 and 16 the original readings are in all likelihood preserved in the x-class, while in 4 (see p. xxi above), 9, 11 and 12 it is probably the y-class that preserves the original readings. 6 is also very likely to have the original reading in the y-class, but 7, 10, 13, 14 and 15 are uncertain. With regard to 2, it should be pointed out that the context indicates that the x reading is original: ‘Dvalðisk hann þar um hríð með frændum sínum.’ (HkrFJ I 244.13.) There is no mention that Hrani the Far-Travelled had relatives in Oppland, nor in fact is there mention elsewhere in *Heimskringla* that Haraldr grenski (the Grenlander) had relatives there. But both ÓIH and *Haralds þátr hárfagra* in Flateyjarbók say that Bjørn the Merchant, grandfather of Haraldr grenski, was the son of Svanhildr, the daughter of Earl Eysteinn of Hedemark (ÓIHJH 6.19–7.2, FlatChr I 575.20–22). Even though there is no way of determining for certain which class is closer to the original text in these examples, with the possible exception of 4 and 9, they are clear evidence that the *Heimskringla* manuscripts are divided into two classes. It is also clear that the manuscript used by the compiler of ÓITr was of the y-class.

It is obvious from the common readings in 39 and Fríssbók that the x-class is divided into two branches, with Kringla on the one side and 39 and Fríssbók on the other. The following are examples of common readings in 39 and Fríssbók which differ from the text of Kringla:

- 241.15 Þá draga (drogv 325) þeir *K*, 325, *J1*, Þeir draga 39, *F*, Drógu þeir þá *ÓITr*.
 242.7 var *K*, 325, *J1*, Varþ 39, *F*.
 243.11 um *K*, *J1*, *ÓITr*, of 39, *F* (lacuna in 325).
 243.15 út] + oc 39, *F*.
 245.5 Haraldr *K*, 325, *J1*, *ÓITr* and *ÓIH*, Hann 39, *F*.
 282.14 um várioit *K*, 325, *J1*, *ÓITr*, vm (of *F*) svmarit 39, *F*.
 324.12 skjaldhlynr *K*, 325, *J1*, *ÓITr*, seivald (skíalld *F*) dynr 39, *F*.
 324.15 fyr *K*, 325, *J1*, *ÓITr*, fra 39, *F*.
 324.16 röndu *K*, *ÓITr*, renndv 39, *F*, rönv 325, runðo *J1*.
 326.12 Setti *K*, 325, *J1*, *ÓITr*, Sótti 39, *F*.
 327.1 hlumr *K*, 325, *J1*, *ÓITr*, hlymr 39, *F*.

In these examples Kringla agrees with the y-class manuscripts, and thus it must be assumed that the readings of 39 and Fríssbók are deviations from the original text, which indicates that 39 and Fríssbók are descended from a manuscript which was not the ancestor of other preserved manuscripts.

There are a few examples where the text of Fríssbók agrees with the y-class, while there are other readings in Kringla and 39. If it were absolutely certain that the readings common to Fríssbók and the y-class were original, this would indicate that Kringla and 39 were descended from a manuscript which was not the ancestor of other preserved manuscripts. There are six examples from the chapters under examination here, though three of them, 1, 2 and 4, have scarcely any significance:

- (1) 242.5 Guðrøðr *K*, 39, + konungr *F*, 325, *J1*, *ÓITr*.
- (2) 242.13 út *K*, 39, + ok *F*, 325, *J1*, *ÓITr*.
- (3) 244.1 heim ok *K*, 39, ÷ *F*, 325, ibrot ok *J1*, þegar brottu *ÓITr*, cf. *PCI*: ok *K*. Harald drog til sin Broder.
- (4) 245.3–4 skipanar *F*, 325, *J1*, *ÓITr*, scipan *K*, 39.
- (5) 326.2 hoggvinn *K*, 39, ÷ *F*, 325, *J1*, *ÓITr*, + hondin 325.
- (6) 328.6 jarl *K*, 39, ÷ *F*, 325, *J1*, *ÓITr*.

In 3, ‘heim ok’ is certainly a mistake, caused by a copyist erroneously writing ‘heim’ after ‘konungr’, and then correcting this by adding ‘ok’ and then continuing with the correct text (‘til fundar’, *et-aut correctio*). The original text is the one preserved in Fríssbók and 325 VIII, and the text in the manuscript used by Peder Claussøn would have been the same. But it is far from certain that the words ‘heim ok’ were not in the exemplar of Fríssbók; its copyist might easily have left them out even if they

were there. In 6 the original text is in all likelihood that preserved in F, 325, J1 and ÓITr, and it is just as likely that the copyists of Kringla and 39 did not take the word *jarl* from their exemplars, but added it in because they felt it to be lacking in the sentence. On the other hand, in 5 there is probably a common error in F and the y-class manuscripts. The best course is thus not to draw any conclusions from the readings common to Kringla and 39, and it appears out of the question that these manuscripts could have had a common ancestor from which Fríssbók is not descended.

Within the y-class itself, ÓITr fairly often agrees with 325 VIII:

- (1) 242.17 Tryggva konungi orð *K, 39, F, J1*, orð tryggva konvngi 325, ÓITr.
- (2) 243.1 báðir] + saman 325, ÓITr.
- (3) 244.2 leggja þeir *K, 39, F, J1*, ok (÷ 325) logðv 325, ÓITr.
- (4) 245.1 Haraldi] + grenska 325, ÓITr.
- (5) 245.2–3 Haraldr grenski *K, 39, F, J1*, hann 325, ÓITr.
- (6) 246.3 fara [. . .] hafa *K, 39, F, J1*, oc forv [. . .] hofðv 325, ÓITr.
- (7) 246.8 heldr *K, 39, F, J1*, hellt 325, ÓITr.
- (8) 246.10 ok þá *K, 39, Sifan F, J1*, ÷ 325, ÓITr.
- (9) 282.14 Ragnfrøðr] + konvngv 325, ÓITr.
- (10) 283.13 orrosta varð hqrð *K, 39, F, J1*, þar varð horð orrosta 325, ÓITr.
- (11) 283.17 til *K, 39, F, J1*, ÷ 325, ÓITr.
- (12) 326.3 at *K, 39, F, J1*, ÷ 325, ÓITr.
- (13) 328.7 hafði] + hann 325, ÓITr.

These examples can hardly be regarded as absolute proof that 325 VIII and ÓITr are descended from a manuscript of the y-class which was not also an ancestor of Jöfraskinna. Only 5, 8 and 10 are worth taking into consideration.

There is also a considerable number of examples of readings common to Jöfraskinna and ÓITr that do not appear in other manuscripts:

- (1) 241.11 þau *K, 39, F, 325, ÓITr*, ÷ *J1*, + nu *J1, ÓITr*.
- (2) 243.5 austan *K, 39, F, 325*, østen *PCL*, vestan *J1, ÓITr*.
- (3) 244.12 fóstri *K, 39, F, 325*, fostbroðir *J1, ÓITr*, Fosterbroder *PCL*. menn] + adrir *J1, ÓITr*.
- (4) 245.2 ór *K, 39, F, 325*, af *J1, ÓITr*.
- (5) 245.7 bæri *K, 39, 325*, baru *J1, ÓITr*, different text in *F*.
- (6) 246.16 af landi segl hans *K, 39, F, 325*, segl hans af landi *J1, ÓITr*.
- (7) 283.15 qll skipin *K, 39, F, 325*, skipinn aul *J1*, skipin qll ÓITr.
- (8) 283.18 af skipum *K(35)*, af sciponom *K(18)*, 39, *F, 325*, a land *J1, ÓITr*; paa landet *PCL*.
- (9) 324.10 sem *K, 39, F, 325*, ok *J1, ÓITr*.
- (10) 325.6 koma] + vtan *J1, ÓITr*.
- (11) 325.10–11 hleypiskútu eina (nokkora 325) *K, 39, F, 325*, eina hleypi skutu *J1, ÓITr*.

(12) 326.5 marga] + goða *Jl*, *ÓlTr*.

(13) 326.14 háfa *K*, 39, *F*, 325, hara *Jl*, hárra *ÓlTr*.

1, 2, 3, 9, 10, 12 and 13 can hardly be interpreted as other than an indication of a common ancestor for Jöfraskinna and *ÓlTr* from which no other preserved manuscripts are descended. But there are also examples of correspondences between *ÓlTr* and *PCI* which do not appear in other texts, which could admittedly be the result of *PCI* being descended from *ÓlTr*, see p. xliv below:

242.6 Haraldr] + bróðir hans *ÓlTr*, cf. *PCI*: at hand icke vilde vige sin Broder i nogen Jdred.

242.14–15 austr hafleið *K*, 39, *F*, 325, *Jl*, hafleið austr *ÓlTr*, Haffleden øster *PCI*.

243.13 Fóru þeir *K*, 39, *F*, 325, *Jl*, Fór *ÓlTr*, cf. *PCI*: oc hand drog. konungr] + með lið sitt þegar hina sǫmu nótt *ÓlTr*, + met sit Folk *PCI*.

244.10 Haraldr] + son hans *ÓlTr*, cf. *PCI*: hans Søn Harald.

246.16 ok (÷ *Jl*) útleið, svá at ekki sá *K*, 39, 325, *Jl*, svá hafhallt at ekki mátti síá *ÓlTr*, saa langt i Hafuit/ at de icke kunde see *PCI*.

There is one example of a correspondence between Jöfraskinna, *ÓlTr* and *PCI* where 325 VIII agrees with the x-class:

283.18 ok alt (÷ 325) lið hans af skipunum (scipom *K*(35)) ok drógu upp *K*(18), 39, *F*, 325, + skipín 325, a land með allt liþit ok drogv vp skipin *Jl*, ok allt lið hans á land ok drógu upp skipin *ÓlTr*, paa Landet met alt sit Folck *PCI*.

Probably the original reading of *Y is preserved in 325 VIII, while the change in the other y-class manuscripts has been made by a copyist to avoid repetition (*skipunum* . . . *skipin*). The reading in *PCI* is most closely related to Jöfraskinna, while the correspondence between Jöfraskinna, *ÓlTr* and *PCI* undeniably indicates an intermediary between them and *Y from which 325 VIII is not descended.

In 325 VIII and *PCI* there are two deviations which do not appear in Jöfraskinna and *ÓlTr*; the second is especially interesting:

244.11 fyrst *K*, 39, *F*, *Jl*, *ÓlTr*, ÷ 325, *PCI*.

245.17 Styrbjörn] + hinn sterki 325, + hin stercke *PCI*.

The words ‘hin stercke’ would hardly be expected to appear in *PCI* if they were not in the manuscript from which Peder Claussøn translated. Thus this reading in 325 VIII and *PCI* must be interpreted as an indication of a common ancestor to these two texts from which other y-class manuscripts are not descended. Otherwise it must be assumed that copyists of other y-class manuscripts omitted these words, and the same applies to an example of a deviation in Jöfraskinna and *PCI* which does not appear in 325 VIII and *ÓlTr* and undeniably points to a common ancestor for Jöfraskinna and *PCI*:

247.2 lengi] + um sumarit *Jl*, + om Sommeren *PCI*.

There are three readings common only to 325 VIII and Jöfraskinna, with 1 and 3 being especially interesting:

- (1) 245.5 fá *K*, 39, *F*, *ÓITr*, afla 325, *Jl*.
- (2) 245.16 Eiríkr] + konungr 325, *Jl*.
- (3) 325.13 suðr í landi *K*, 39, *F*, *ÓITr*, i land 325, *Jl*.

Examples have been given above (from p. xxxii) of correspondences between individual *y*-class manuscripts which give conflicting indications about the relationships between them. They lead to the conclusion that it is hardly possible to construct a reliable stemma for these manuscripts.

In a very few cases, individual manuscripts from each of the *x*- and *y*-classes share readings which do not appear in other manuscripts. There are two examples of this in Kringla and Jöfraskinna, both of them very likely independent deviations by two copyists from their exemplars:

- 245.1 af *K*, *Jl*, at 39, *F*, 325, *ÓITr*.
246.10 ok² *K*, *Jl*, ÷ 39, *F*, 325, *ÓITr*.

The same explanation may also apply to this example of a correspondence between Fríssbók, Jöfraskinna and *ÓITr*:

- 326.4 þar *K*, 39, 325, þat *F*, *Jl*, *ÓITr*.

And also to these two examples of deviations common to Fríssbók and Jöfraskinna:

- 282.4–5 í Gráfeldardrápu *K*, 39, 325, *ÓITr*, ÷ *F*, *Jl*.
283.12 ok *K*, 39, 325, *ÓITr*, eN *F*, *Jl*.

It is more difficult, however, to explain one example of a reading common to Fríssbók and 325 VIII, and numerous examples of readings common to Fríssbók and *ÓITr*:

- 325.10 er sá maðr nefndr *K*, 39, *Jl*, het sa maðr *F*, 325, cf. *ÓITr*: 325.9–10 Geirmundr — nefndr] Sá maðr var nefndr Geirmundr *ÓITr*.
242.3 mælti] + ein *F*, + þá einn *ÓITr*.
242.9 vitrir *K*, 39, 325, *Jl*, vitrari *F*, *ÓITr*.
244.10 fǫður síns *K*, 39, 325, *Jl*, konungs *F*, *ÓITr*.
245.12 eptir *K*, 39, 325, *Jl*, ÷ *F*, *ÓITr*.
283.2 þá *K*, 39, 325, *Jl*, ÷ *F*, *ÓITr*.
326.1 ok *K*, 39, 325, *Jl*, ÷ *F*, *ÓITr*.
327.8 Landzmenn, þótt (þo at 325) víkingar fynni (fyndi þa 325) *K*, 39, 325, þott landzmenn fyndi þa *Jl*, eN þótt (þó at *ÓITr*) þeir fyndi landz menn *F*, *ÓITr*.
327.9–10 Víkingar *K*, 39, 325, Joms víkingar *F*, *ÓITr*, ÷ *Jl*.
327.12 er vígt var at *K*, 39, 325, *Jl*, sem (er *ÓITr*) at var vígt *F*, *ÓITr*.

Before proceeding further, an examination should be made of the relationship between ÓITr and manuscripts of *Heimskringla* elsewhere than in the sections which have been examined up until now.

Jöfraskinna is the only one of the y-class manuscripts which has a large portion of the text comparable to that of *Heimskringla* in ÓITr. Where these two texts share common deviations from the x-class text it is likely that these readings are descended from the archetype of the y-class, *Y, but this is not absolutely certain. Where 325 VIII and 325 XI can be used for comparison it turns out that these manuscripts agree in rather many instances with the x-class whereas Jöfraskinna and ÓITr share readings, apparently deviating from what was originally in *Y. In order to obtain a better idea of the relationship between y-class manuscripts we can look at the following readings occurring in the sections of the text which are preserved in 325 VIII and 325 XI and have not been taken into consideration in the foregoing discussion.

In these sections there are many examples of deviations from the x-class text common to all y-class manuscripts. The following are the main ones:

- 167.13 þá *K, F*, sva 325, *J1, ÓITr, ÓIH 325 VII, 75c and 325V, cf. ÓIHJH 16.12.*
- 167.15 þá *K, F, ð 325, J1, ÓITr and all manuscripts of ÓIH, cf. ÓIHJH 16.14.*
- 169.3 efni *K, F*, efni sín *J1*, sín efni 325, *ÓITr, ÓIH St2 etc., cf. ÓIHJH 17.10.*
- 171.1 land lítit *K, F, ÓITr (C², D²)*, lond litil 325, *J1, ÓITr (A, B)*, lidet Land *PCL*.
- 171.5 vetr *K, F*, ár 325, *J1, ÓITr, Aar PCL*.
- 171.6–7 var honum ekki um Norðmenn *K, F*, var hann (Hann var *ÓITr*) ekki vinr (vin *J1, ÓITr*) norðmanna 325, *J1, ÓITr*, hand var icke Nordmends Ven *PCL*.
- 247.9 fór *K, F*, sigldi 325, *J1, ÓITr*, sejlede *PCL*.
- 247.11 kómu *K, F*, oc comv 325, ok kom *J1, ÓITr*.
- 247.12 lið] + mikit 325, *J1, ÓITr*.
- 249.9 hvílu *K, F*, reckiv 325, *J1, ÓITr*.
- 250.16 lopt *K, F*, loptz 325, *J1, ÓITr*.
- 251.8 Þar *K, F*, Þa 325, *J1, ÓITr*, Samme tid *PCL*.
- 285.5 liðs *K, F*, hers 325, *J1, ÓITr*.
- 286.7 væri *K, F*, var 325, *J1, ÓITr*.
- 286.8 Ragnfrøðar] + konungs 325, *J1, ÓITr*.
- 286.8–9 skipum sínum *K*, skípí síno *F*, skíp sín 325, *J1, ÓITr*.
- 287.1 Þinganesi *K, F, ÓITr (A, C²)*, dínga nesí 325, *ÓITr (B, C¹, D^{1,2})*, Digranesi *J1, Dyngenas PCL*.
- 287.16 þar *K, F*, svðr 325, *J1*, suðr í landi *ÓITr*, der synder i Landet *PCL*.
- 293.6 ríku *K, F*, rikvztv 325, *J1, ÓITr*.
- 293.10 ágætis *K, F*, agæta 325, *J1, ÓITr*.
- 320.11 hvártveggja þeira *K, F*, hvarr þeira (ð *ÓITr*) konunga 325, *ÓITr*, hvar konunganna *J1*.
- 321.10 Skáni *K, F*, skaney 325, *J1, ÓITr*.

- 322.16 ok *K, F*, enn 325, *J1, ÓITr*, oc *PCI*.
 442.11 megin] + lagði at 325, *J1, ÓITr*, cf. *PCI*: oc paa den anden side lagde Erick Jarl til.
 444.6 á þá *K, F*, paa hans Folck *PCI*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.
 444.9 skip *K, F*, skipín 325, *J1, ÓITr*.
 444.15 hrauð] + hann 325, *J1, ÓITr*.
 444.16 þat² *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.
 445.7 á *K, F*, af 325, *J1, ÓITr*.
 446.1 lið *K, F*, folk 325, *ÓITr*, abridged text in *J1*.
 447.2 sik *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*, cf. *PCI*: neppelig kunde de verje sig.
 447.4 váru *K, F*, vrðv 325, *J1*, gerðuz *ÓITr*, vaare *PCI*.
 447.8 flestir *K, F*, slett 325, *ÓITr*, ÷ *J1, PCI*.
 447.13 gerþuz *K*, gerþv *F*, [gerð]vt 325, *J1, ÓITr*.
 448.20 orvarinnar *K*, orvarnar *F*, orína 325, *ÓITr*, aurna *J1*.
 449.4 lypting *K, F*, lyptingv 325, *J1, ÓITr*.
 449.13 mǫnnum] + sinvm 325, *J1, ÓITr*, sine mend *PCI*.
 452.4 lypting *K, F*, lyptingína 325, *J1, ÓITr*.
 452.10 at¹ *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.

The following are the chief examples where Jöfraskinna and ÓITr share common readings but 325 VIII agrees with the x-class:

- 168.1 æ *K, F, 325*, ÷ *J1, ÓITr*.
 168.2 menn *K, F, 325*, ÷ *J1, ÓITr*.
 170.5 Hann *K, F, 325*, eirikr *J1, ÓITr*, cf. *PCI*: oc bode hand.
 171.4 hann hafði *K, F*, þa hafðe hann *J1, ÓITr*, þa er hann hafði 325.
 172.1 flýði] + vnðan *J1, ÓITr*.
 172.4 ok leitaði eptir mǫnnum *K, F, 325*, ÷ *J1, ÓITr, PCI*.
 249.8 fǫður Eindriða *J1, ÓITr*, ÷ *K, F, 325, PCI*.
 249.19 ganga (gengv 325) þeir at konungi *K, F, 325*, veita (veittu *ÓITr*) þeir (+ Sigurði *ÓITr*) konungi atsokn *J1, ÓITr*.
 250.16 harðr *K, F, 325*, harð *J1, ÓITr*.
 285.4 her *K, F, 325*, lið *J1, ÓITr*, Fólck *PCI*.
 285.5 þeir *K, F* ÷ *J1, ÓITr*, different text in 325.
 287.7 of *F, 325*, um *K*, aðr *J1, ÓITr*.
 287.9 at *K, F, 325*, af *J1, ÓITr*.
 292.12 hefjask] + miok *J1, ÓITr*. þat *K, F, 325*, þeir *J1, ÓITr*.
 293.3 at] + iðrottum *J1, ÓITr*.
 293.3–4 atgǫrvi ok vinsælð (vínslæðom *F*) *K, F, 325*, vinsælþ ok at gerfi *J1, ÓITr*.
 293.8 ok² *K, F, 325*, ÷ *J1, ÓITr*.
 293.15 fýstisk *K, F, 325*, fýsizt *J1, ÓITr*.
 322.18 strengðu] + þar *J1 Ó*.
 323.3 þat *K, F, 325*, þetta *J1, ÓITr*.
 323.16 dregnum *K, F, 325*, draǫgnomm *J1*, drǫgnum *ÓITr*.
 442.9 sitt *K, F, 325*, sin *J1, ÓITr*.

- 444.11 Svía-konungr *K, F, 325*, sǫnski *J1, ÓITr*, Fønske *PCI*.⁹
 444.13 skip *K, F, 325*, storskip *J1, ÓITr*, cf. *PCI*: oc en part aff Skibene.
 447.3 lögðu *K, F, 325*, lagu þa *J1, ÓITr*.
 447.14 megin *K, F, 325*, heðins *J1, ÓITr*.
 447.17 hvars *K, F, 325*, þars *J1, ÓITr*.
 450.17 er *K, F, 325*, enn *J1, ÓITr*.
 451.12 á Orminum *K, F, 325*, paa Ormen *PCI, ÷ J1, ÓITr*.
 451.13 Eiríkr *K, F, 325, ÷ J1, ÓITr*.
 452.10 lögðu *K, F, 325*, lagu *J1, ÓITr*.
 452.13–14 Kolbjörn] + stallari *J1, ÓITr*, + Staldere *PCI*.

Two of these show significant correspondences between Jöfraskinna, ÓITr and PCI, namely those at 285.4 and 452.13–14.

As has already been mentioned, however (see p. xxxii above), there are also cases where 325 VIII and ÓITr have the same deviation but Jöfraskinna agrees with the x-class:

- 167.15 aðrir] + þeir 325, ÓITr.
 170.11 tungu] + sem 325, ÓITr, + saasom *PCI*.
 172.3 treystisk *K, F, J1*, treysti 325, ÓITr.
 248.4 þar (÷ *J1*) á sumrum *K, F, J1, ÷ 325, ÓITr*.
 292.11 optliga *K, F, J1*, opt 325, ÓITr.
 321.13 heit] + at 325, ÓITr.
 324.5 boð] + svðr 325, ÓITr.
 448.12 mann *K, F, J1*, maninn 325, ÓITr.
 448.19 kastaði] + konungr 325, ÓITr.
 451.4 skipan *K, F*, skipun *J1*, skipanin 325, ÓITr.
 451.5 annat sinn *K, F, J1*, atter *PCI, ÷ 325, ÓITr*.

Here we have one example of clear agreement between 325 VIII, ÓITr and PCI, that at 170.11, but this could be because PCI is following ÓITr. Nevertheless, although the examples listed here indicate a relationship between 325 VIII and ÓITr, it is doubtful whether any of them should be regarded as clear evidence that these two texts are descended from a manuscript which was not the ancestor of any other preserved manuscript.

There is one example of a common deviation in 325 VIII and Jöfraskinnu where ÓITr agrees with the x-class:

- 447.1 varla *K, F, ÓITr*, illa 325, *J1*.

Here the manuscript from which Peder Claussøn translated had the same reading as the x-class; he has ‘saa at neppelig kunde de verje sig paa Ormen Lange’ (PCI 177.20–21) corresponding to 447.1–2: ‘at varla mátti hlífum fyrir sik koma’.

⁹ See Gustav Storm 1873, 214.20–24.

In that part of ÓITr which corresponds to the text of 325 XI, *Heimskringla* has been used very little, but where the texts can be compared 325 XI generally agrees with Jöfraskinna and ÓITr where their readings deviate from the texts of Kringla and Fríssbók.¹⁰ Readings which show that 325 XI belongs to the y-class include, for instance, the following:

- 258.13 ok *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.
 258.18 vizcom *K, F*, vizlum 325, *J1, ÓITr*.
 259.14 þorpínu *K, F*, þorpum 325, *J1, ÓITr*.
 260.3 styggliga *K, F*, hart (herst ÓITr, *J1*) ok illiliga (lét ófrýnliga ÓITr) 325, *J1, ÓITr*.
 261.4 Ástríðr *K, F*, hon 325, *J1, ÓITr*.
 261.5 Óláfr *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.
 263.14 Klerkón, eistneskr maðr *K, F*, sa maðr er klerkon het 325, *J1, ÓITr*.
 265.11 Óláfi *K, F*, honom 325, *J1, ÓITr*.
 265.13 svaraði ok *K, F*, ÷ 325, *J1, ÓITr*.
 266.9 eða *K, F*, ok 325, *J1, ÓITr*, + svá ÓITr.
 266.12 svá] + ok 325, *J1, ÓITr*.

In the text which is preserved in 325 XI there are only two cases where 325 XI and ÓITr have deviations from other manuscripts in common. The first is of little consequence but in the second there is a different wording in Jöfraskinna which is probably a deviation from the original y-text:

- 265.12 tíðendi *K, F, J1*, tíþendin 325, ÓITr.
 266.11–12 þetta ræða við konung *K, F*, þetta ræða fyrir konunge 325, ÓITr; segja þetta konungi *J1*.

These examples are not enough to prove that 325 XI and ÓITr are descended from a manuscript which was not the ancestor of other manuscripts.

There is one example of a reading common to 325 XI and *J1* where ÓITr agrees with *F*:

- 258.17 i brot *K*, brot *F*, ÓITr, ut 325, *J1*.

This does undeniably indicate an intermediary between *Y and 325 XI / Jöfraskinna which was not the ancestor of the manuscript used by the compiler of ÓITr.

There is also, however, an example of the same reading occurring in *J1* and ÓITr where 325 XI follows *K* and *F*:

- 260.18 Ástríðr var *K, F*, 325, þar vorv *J1, ÓITr*.

More examples than just this one would be necessary to make it likely

¹⁰ Due to a lacuna in 39 that manuscript cannot be used here for comparison with 325 XI.

that Jöfraskinna and ÓITr were descended from an intermediary between themselves and *Y from which 325 XI was not descended.

In passages preserved in the fragments 325 VIII and 325 XI there are cases where Fríssbók agrees with the y-class but a different text is found in Kringla. The following examples are from text where 39 is not comparable; the first group is from a passage preserved in 325 VIII from which examples were not listed earlier:

- 285.1 at *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 286.5 liði þessu öllu *K*, her þessum (þessom her *F*) ollum (÷ ÓITr) *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 292.4 kærleika *K*, kørleik *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 292.10–11 En varð þat *K*, þat varð þar *F*, þar varð þat 325, En þa var (varð ÓITr) þat *J1*, ÓITr.
 293.4 sem hann er *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 321.3 Skáni *K*, skaneyio *F*, skaney 325, ÓITr, ÷ *J1*.
 324.6 í¹ *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 324.7 síðan *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 440.14 verja *K*, verje *PCI*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 441.5 um *K*, *J1*, yfir *F*, 325, ÓITr, ofuer *PCI*.
 441.9–10 tjúguskegg *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr, *PCI*.
 441.13 frá] + a *F*, ÓITr, lacuna in 325, paraphrased in *J1*.
 446.3 Barðanum *K*, barðan *F*, 325, *J1*, ÓITr. þar] ÷ *F*, 325, + þa *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 448.9 út *K*, vtí *F*, *J1*, ÓITr, [vt]i 325.
 449.13 inni *K*, ÷ *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 449.14 brynstúkunni] + en *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 450.5 skip *K*, skipít *F*, 325, *J1*, ÓITr. þar *K*, þa *F*, 325, *J1*, ÓITr. mannanna *K*, manna *F*, *J1*, ÓITr, lacuna in 325.
 450.6 uppgöngunnar *K*, vppgongo *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 450.7 með *K*, við *F*, *J1*, ÓITr, lacuna in 325.

The second group is from a passage preserved in 325 XI:

- 260.1 eða *K*, ok sva *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 260.3 sína] + ok *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 260.4 veg *K*, vegín *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 261.2 sín *K*, sitt *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 263.15 gamall *K*, of gamall *F*, 325, *J1*, ÓITr.
 264.2 Réás] + en *F*, 325, *J1*, ÓITr.

It is most likely that the readings in Kringla in both groups are all deviations from the original text, although this is not completely certain because Fríssbók is not sufficient evidence on its own to allow conclusions as to whether Kringla or the y-class contain a more original text. That the latter is sometimes the case is, for instance, evident from agreements between Fríssbók and one or two manuscripts of the y-class. The following

are examples where Fríssbók agrees with 325 VIII and ÓITr that have not been previously mentioned (see p. xxxiv above):

- (1) 321.5 þeim *K*, *Jl*, ÷ *F*, 325, ÓITr.
- (2) 322.7 Þorkell] + hín *F*, 325, ÓITr, + den *PCI*.
- (3) 322.10 myndi *K*, munde *Jl*, skyldi *F*, 325, ÓITr, skulle *PCI*.
- (4) 442.6 þeir *K*, *Jl*, þviat þat (þeir ÓITr; the word is illegible in 325) *F*, 325, ÓITr, thi de *PCI*.
- (5) 445.4 svá *K*, *Jl*, ÷ *F*, 325, ÓITr.

In 4 there is a significant agreement between ÓITr and *PCI*, and the same reading is very likely to have been in 325 VIII.

There is one case where the same reading appears in Fríssbók, 325 VIII and Jöfraskinna, and this same reading appears to have been in the manuscript which Peder Claussøn translated from:

322.9 svá at *K*, ÓITr, meðan *F*, 325, *Jl*, imeden *PCI*.

There are three examples of agreements between Fríssbók, Jöfraskinna and ÓITr in the text preserved in 325 VIII and two in 325 XI:

- 287.5 varð *K*, 325 VIII, var *F*, *Jl*, ÓITr.
 445.4 tengslunum *K*, 325 VIII, tengslum *F*, tengslum *Jl*, ÓITr.
 453.3 Eiríki *K*, 325 VIII, ÷ *F*, *Jl*, ÓITr.
 258.13 herað *K*, 325 XI, + þat *F*, *Jl*, þat herað ÓITr.
 265.9 niðri *K*, 325 XI, ÷ *F*, *Jl*, ÓITr.

These examples of textual variation would scarcely be significant if there were not additional correspondences between Fríssbók and ÓITr; they will be discussed below.

Furthermore there are three examples in text preserved in 325 VIII where Fríssbók agrees with Jöfraskinna:

- 322.10–11 með (firi 325) þeim *K*, 325, ÓITr, ÷ *F*, *Jl*.
 441.9 þar *K*, 325, ÓITr, þat *F*, *Jl*.
 451.6–9 En — viðrtöku *K*, 325, ÓITr (with variant readings), ÷ *F*, *Jl* (*saut du même au même*).

None of these examples is sufficient to prove a special relationship between Fríssbók and Jöfraskinna. On the other hand, there is a suspiciously large number of correspondences between Fríssbók and ÓITr, of which the following are in text preserved in 325 VIII, in addition to those already mentioned (p. xxxiv above):

- 164.6 Þau *K*, 325, *Jl*, Þessi *F*, ÓITr, disse *PCI*.
 171.2 sumrum] + hann *F*, ÓITr.
 171.8–9 af Játmundi konungi, at hann myndi (+ þa 325) *K*, 325, *Jl*, at eatmvndr konungr mvndi þa (÷ ÓITr) *F*, ÓITr.

- 248.11 herjaði *K*, 325, *J1*, hann heriaði *F*, heriaði hann *ÓITr*.
 292.3 yfirlát *K*, 325, *J1*, yfirlgti *F*, *ÓITr*.
 292.9 maðr *K*, 325, *J1*, ÷ *F*, *ÓITr*.
 322.4 síðan *K*, 325, *J1*, ÷ *F*, *ÓITr*.
 322.8 Sigvalda] + b(roður) sinum *F*, *ÓITr*, sin Broder *PCI*.
 323.9 þess getr *K*, 325, *J1*, sva s(egir) *F*, *ÓITr*.
 324.5 senda *K*, 325, *J1*, þeir sendo *F*, *ÓITr*.
 445.19 ok *K*, 325, ÷ *F*, *ÓITr*, a different text in *J1*.
 446.2 hans manna *K*, 325 and comparable text in *PCI*, ÷ *F*, *ÓITr*, a different text in *J1*.
 449.1 ok kastaði *K*, 325, *J1*, kastaþi hann þa *F*, *ÓITr*, oc hand kaste *PCI*.
 449.2 þá *K*, 325, *J1*, ÷ *F*, *ÓITr*.
 449.8 illa bitu (beit 325, *J1*) *K*, 325, *J1*, + sverþín *F*, sverðin bitu illa *ÓITr*, Suerdene bede lidet *PCI*.
 449.15 veit *K*, 325, *J1*, vissi *F*, *ÓITr*, viste *PCI*.
 450.4 En^rer lið (liðit *J1*) fell *K*, 325, *J1*, fell lipít *F*, þá fell liðit *ÓITr*.
 450.9 ok² *K*, 325, *J1*, ÷ *F*, *ÓITr*.
 451.13 konungr *K*, 325, konungrín *F*, *ÓITr*, a different text in *J1*.
 452.13 sjálfr ok þeir *K*, 325, *J1*, ok *F*, *ÓITr*.
 452.14 báðir (+ þeir 325) hljópu þá (÷ 325) *K*, 325, *J1*, lípo þa baðir *F*, *ÓITr*.

In addition, in several places the texts of Fríssbók and *ÓITr* have ‘landit’ where other manuscripts have ‘land’, for instance 162.17, 166.13, 169.1 (land *K*, *J1*, landit *F*, 325, *ÓITr*), 169.16 (land *K*, 325, landit *F*, *J1*, *ÓITr*), 175.2.

These two examples are found in text preserved in 325 XI:

- 264.14 bjóðaskalla *K*, 325, *J1*, af oprvstoðum *F*, *ÓITr*, af Obrestad *PCI*, + ríks manns *ÓITr*.
 266.11 rœða *K*, 325, *J1*, tala *F*, *ÓITr*.

Neither of these examples indicates a common ancestor for Fríssbók and *ÓITr* from which other manuscripts were not descended. In the first example the sentence in *ÓITr* is identical to *ÓIO* (*ÓIOFJ* 24.26–27), and the reading in Fríssbók could have originated there (see pp. xlii–xliii below), though it is more likely, in view of the correspondence with *PCI*, that it has come from a y-class manuscript.¹¹

There are three examples in text preserved in 325 VIII where common readings are preserved in *Kringla* and *ÓITr* whereas Fríssbók follows other y-class manuscripts, and the second of these is interesting:

- (1) 163.19 flýðu] + þá *F*, 325, *J1*.

¹¹ In *PCI* the additional ‘ríks manns’ of *ÓITr* is not included, which indicates that here Peder Claussøn was not using the summaries of *ÓITr*, see p. xliv.

(2) 444.8 konungrinn Sveinn *K*, *ÓITr*, sveinn konungr *F*, 325, *Jl*.

(3) 451.20 of *F*, 325, *Jl*, um *K*, *ÓITr*.

Even though it is clear that Fríssbók is descended from the same x-class manuscript as 39, its text deviates in many places from that of Kringla and 39. The correspondences with the y-class cannot result from the y-class manuscripts being descended from the same archetype as Fríssbók; if this were the case, deviations common to 39 and Fríssbók should also appear in the y-class. On the other hand the greater number of correspondences between Fríssbók and *ÓITr* than between it and other y-class manuscripts is an indication that the y readings in Fríssbók have come from a specific manuscript of the y-class. Most probably the explanation is to be found with the copyist of Fríssbók himself.

Fríssbók contains the following addition to the description of Vagn Ákason's oath at King Sveinn Forkbeard's funeral feast for his father:

322.17 hans] + vttan frønda rað *F*.

This addition comes from *Jómsvíkinga saga*, but is not taken verbatim from any of the preserved versions of that saga. Apparently the scribe knew the saga and felt that this point, which had remained in his memory, was lacking in Vagn's oath. The same is probably true of the addition after HkrFJ I 292.6 'land sitt', where a scaldic verse is interpolated and attributed to Hallar-Steinn. The scribe doubtless knew the verse, whether or not he has attributed it to the proper author.¹² In HkrFJ I 403.1–18 'Þessir — Brandzson' has been omitted, and inserted in its stead is an account of Kjartan Ólafsson testing his swimming prowess against King Óláfr Tryggvason (HkrFJ I xxi–xxii, 292 and 403). The substance of the text agrees with the account in Oddr Snorrason's *Óláfs saga* in AM 310 4to, and in many places the wording is very close to that of this version of the saga (*ÓIOFJ* 122.15–124.6). But whether the scribe used a written source or trusted his own memory is uncertain. If he did excerpt a written source it could have been the manuscript in which only two leaves of Oddr's *Óláfs saga* now survive in Uppsala University Library, DG 4–7. The same is probably the case with the sentence which has been inserted after HkrFJ I 412.8 'má' and has definitely come from Oddr's *Óláfs saga*: 'þat var at lengð .íííj. alnar hins átta tígar er gras løgt var.' This sentence corresponds to the manuscripts of Oddr's *Óláfs saga*, AM 310 4to and Perg. 4to nr 18, as shown in the following (310 (18, F)):

¹²Finnur Jónsson attributes the verse to Hallfrøðr (HkrFJ I 292 footnote and Skjld IA 156). His grounds for doing so are not apparent.

ÓIOFJ 158.4–5 and 25–26: ok eru (+ þat 18, þat var at lengð *F*) fíorar alnar hins atta tigar þat (÷ 18, *F*) er iarðlægt (graslægt 18, *F*) var (er 18).

It is clear that the sentence in Fríssbók has not been taken directly from either AM 310 4to or Perg 4to nr 18. The word *graslægt*, which is common to Perg 4to nr 18 and Fríssbók, has probably come from the original version of the translation of Oddr's *Óláfs saga*.

The scribe of Fríssbók would have been an experienced copyist and would certainly have copied more sagas than just *Heimskringla* and doubtless remembered various things from them. If he copied *Heimskringla* from a manuscript of the y-class before he wrote Fríssbók it could well be that his pen produced occasional fragments of the wording which he recalled from that manuscript, although the deviations are probably more numerous and more extensive than could be completely accounted for by such an explanation. Probably it must be assumed that he (or whoever dictated to him) had a y-class manuscript close at hand and selected readings from it where he felt so inclined. He proceeded in a similar fashion for the final third of *Heimskringla*, where he makes alternate use of manuscripts of *Heimskringla* and *Morkinskinna*.¹³ If the deviations are the work of the scribe of Fríssbók, it is clear that he did not consider himself to be restricted to using the text of one exemplar.

Where 39 can be used for comparison it is easy to see where the Fríssbók copyist has deviated from his principal exemplar. In these parts many of the deviations in Fríssbók from the text of *Kringla* and 39 do not agree with any other manuscripts, while others, such as the following, agree either with *Jöfraskinna* or with *ÓITr* or with both:

194.16 þá Þrændum *K*, 39, *ÓITr*, bændom *F*, *Jl*.

194.18 gefa Þrændum þetta ekki *K*, 39, eigi gefa þrændom þetta *F*, *Jl*, *ÓITr*.

Since the deviations in Fríssbók agree sometimes with one y-class manuscript, sometimes with another, it is not possible to assume that the compiler of *ÓITr* used Fríssbók or a related manuscript for comparison with his main manuscript of *Heimskringla*. Any correspondences between Fríssbók and *ÓITr*, and there are a great many examples in other parts of *Heimskringla* than those discussed here, are attributable to those who selected the text of Fríssbók.

¹³ See HkrFJ I xxii; Jonna Louis-Jensen 1977, 83–94.

THE FIRST THIRD OF *HEIMSKRINGLA* IN PEDER CLAUSSØN

Clearly, the manuscript of *Heimskringla* used by Peder Claussøn was of the y-class. Comparison between manuscripts of the first third of *Heimskringla* and PCI is difficult, however, because the text in PCI has often been abridged and summarised and furthermore is mixed with a text descended from ÓlTr in Bergsbók, and in some places this text is used rather than that of Hkr.¹⁴ As a result it is impossible to deduce a great deal from agreements between ÓlTr and PCI, except where the readings clearly could not have come from Bergsbók.

The following readings, found in passages in PCI corresponding to the beginning of *Haralds saga hárfagra* in Hkr (chs 1–4, PCI 39–41), indicate that the text is descended from Bergsbók (*C*²; references are to page and line in HkrFJ I):

98.6 Guthormr] + son Sigurðar hiartar ÓlTr, + Sigurd Hjortis Søn PCI.

102.16 at hefnda væri (sé *Jl*) fyrir vert *K, Jl, ÓlTr (A, B, D²)*, altered in *F*, hon væri hefnda fyrer verd ÓlTr (*C*^{2,8}), at hun er hefn eller straff værd derfore PCI.

102.17 orð sín *K, F, Jl*, sín orð ÓlTr, + þvíat ÓlTr, + thi PCI.

102.17–103.1 mint mik (míg minnt *F*) þeira hluta *K, F, ÓlTr (A, B)*, mínt mig a þat *Jl, ÓlTr (C*^{2,8}), paamint mig det PCI.

103.6–7 en (æða) *Jl* deyya at qðrum kosti *K, F, Jl*, ella skal ek deyya ÓlTr, eller jeg skal dø der ofuer PCI.

But there is also an example where a reading in PCI is closer to Jöfraskinna than to ÓlTr, while another reading in the same sentence agrees well with ÓlTr:

102.3 bað þá bera þau orð sín Haraldi konungi *K, F*, Segit þer þav min orð konungi *Jl*, Berið þau mín orð Haraldi konungi ÓlTr, siger (cf. *Jl*) *K*. Harald (cf. ÓlTr) eders Konge/ disse mine Suar PCI.

Only very occasionally in ÓlTr does text correspond to chs 5–31 of *Haralds saga hárfagra* in Hkr. The corresponding text in PCI has been taken from a manuscript of Hkr, with the exception of one interpolation in a passage corresponding to ch. 21, which originated in ÓlTr. In a section corresponding to this chapter, PCI 50.3–7 has ‘K. Harald — Datter’, which comes from Hkr, whereas 50.8–29 ‘den Rigis — Døttre’ agrees for the

¹⁴ Various scholars have maintained that Peder Claussøn used Bergsbók itself. Jon Gunnar Jørgensen is, as far as I know, the most recent to have discussed this (1993, 169–97). On pp. 187–93 he surveys what scholars have written on Peder Claussøn and his use of Bergsbók and presents arguments to support his view that Peder did not use Bergsbók itself, but rather summaries of it which he had most probably obtained from a man from Trøndelag, Jón Símonarson, lawman in Agder (1512–75).

most part with ÓITr, although the order of the material differs. Instead of ‘Sigurðr’ in ÓITrEA I 5.14 there is ‘sigridr’ in C².⁸ This error was in the text of ÓITr used by Peder Claussøn; in his text he has the following, which corresponds to ÓITrEA I 5.13–14 ‘þeira — Þora’: ‘Deris Børn vaare Evind Skaaldaspild/ oc tre døttre/ Nial oc Sigrid oc Tora.’

The passage in PCI (53.11–54.8) corresponding to ch. 26 of *Haralds saga hárfagra* has been translated from a manuscript of Hkr. One reading in a sentence which has without any doubt been taken from a Hkr manuscript indicates a relationship between this manuscript and ÓITr (references are to page and line in HkrFJ I):

137.17 mun eigi *K, F, JI*, skal aldri ÓITr, skal aldri PCI.

The following readings, found in passages corresponding to ch. 32 of *Haralds saga hárfagra*, indicate that the text in PCI is descended from ÓITr, and one of them (145.16–17) is indisputable evidence of a connection with Bergsbók (C²):

145.9–10 ok (÷ *JI*) sagði, at faðir hennar bjó á Hálogalandi, er (ok *JI*) hét Qzurr tóti *K, JI*, d. avzvrar tóta er bío a haloga landi *F*, En faðir minn, sagði hon, býr á Hálogalandi er heitir Qzurr toti (toki C²) ÓITr, oc sagde/ min Fader boer paa Halogaland/ oc heder Ozur Huide/ hand sende mig til Motle Finnekonning/ at lære Finnekonst PCI.¹⁵

145.11 tveim] + þeim *F, ÓITr*, cf. PCI: disse to Finner.

145.16–17 en (ok *JI*) hvatki er (hvat sem *F*) þeir skjóta til, þá hæfa þeir *K, F, JI*, Þeir hæfa (hafa C², D²) ok allt þat er þeir ^rskióta til (vilia C²) ÓITr, De hafue oc alt det de begiere PCI.

146.6 þeir spyrja hvat þar er komit *K, F, JI*, ok spurðu hvat þar væri komit ÓITr, oc spurde huo der hafde været PCI.

146.7 er *K, F, JI*, var ÓITr, PCI.

146.8 er *K*, þar sem (er *JI*) *F, JI*, þvíat ÓITr, thi PCI.

147.3 þá] + síðan ÓITr, + siden PCI.

147.3–4 Um (of *F*) nóttina eptir váru *K, F, JI*, Váru þá ÓITr, Da bleff PCI.

147.5 til skips *K, F, JI*, til skipa ÓITr, til Skibene PCI.

The stanza from *Sendibíttr* (HkrFJ I 154.5–8) appears on p. 61 of PCI; the following readings agree with Bergsbók (references are to page and line in ÓITrEA I 13.7–10):

13.8 logðis] logdoz C², logdost PCI.

13.9 svartleitr] svartleidr C², Suartleidir PCI. reyni] raunar *B, C²*, Raunar PCI.

Ch. 33 of *Haralds saga hárfagra* in *Heimskringla* relates how King Haraldr

¹⁵ The addition in PCI concerning the Finnish king Möttull is derived from *Fagrskinna* (FskFJ 30.19–21; see Gustav Storm 1881, 398).

divided his kingdom among his sons (HkrFJ I 147.12–149.14). The same passage is found in ÓIH where it is practically identical (ÓIHJH 8.1–9.11). The corresponding text in ÓITr has been taken for the most part from ÓIH, and partly from Hkr as well, see pp. vi–vii above. A corresponding text is found in PCI in the same place as in Hkr, after the account of the marriage of Eiríkr Bloodaxe to Gunnhildr, but all indications are that the text has come from ÓITr, cf. what is said in these texts about Guttormr, the son of Haraldr Finehair:

HkrFJ I 148.7–10: Guthormi hafði hann gefit til yfirsóknar frá Elfi til Svínasundz of Ranríki; hann hafði hann sett til landvarnar austr við landzenda, sem fyrr er ritat.

ÓIHJH 8.12–14: Hann setti Guthorm son sinn til landvarnar austr við landsenda ok gaf honum yfirsókn frá Elfi til Svínasunds um (*St2*, ok *all other manuscripts*) Ranríki.

ÓITrEA I 6.13–15: Guthorm son sinn setti hann til landvarnar austr við landsenda ok gaf honum þar yfirsókn um Ranríki frá Elfi til Svínasunds.

PCI 58.12–14: Gutorm sin Søn/ fick hand Landet at forestaa øster ved LandsEnden/ oc skulde hand raade ofuer Rana Rige/ fra Elfuen til Suinesund.

In ÓITrEA I 6.13, where A, B and D² have ‘landuarnar’, the reading in C^{2.8} is ‘landstiornar’. Cf. PCI: ‘Landet at forestaa’. This is a strong indication that the text in PCI is descended from Bergsbók (C²).

A passage corresponding to ch. 34 of *Haralds saga hárfagra* is in ÓITr taken from ÓIH, while the corresponding passage in PCI is clearly descended from Bergsbók, cf. HkrFJ I 150.4 ‘at’ K, F, ÓITr (A, B), ‘þt’ J1, J2, ‘þo ath’ C², ‘do at’ PCI.

In chs 35–37 of *Haralds saga hárfagra* in Hkr the following readings are common to ÓITr and PCI:

151.11 kaupskip *K, F*, kaupmenn *J1, ÓITr*, kiøbmend *PCI*.

152.19 her] + mikinn *ÓITr*, megit Folck *PCI*.

153.11 maðr] + ok ættstórr *ÓITr*, cf. *PCI*: hand var Rig oc aff stor Slect.

154.15 Hløðum] + sem faðir hans *ÓITr*, + som hans Fader giorde for hannem *PCI*.

154.18 synir Haraldz *K, F*, + konungs *F*, har’ .ss. *J1*, konungs synir *ÓITr*, Kongens Sønnen *PCI*.

155.19 Sigurðar jarls *K, F, J1*, með Sigurði iarli *ÓITr*, met Sigurd Jarl *PCI*.

In PCI there is a sentence corresponding to the interpolation from ÓIH in the text of ÓITr after HkrFJ I 156.7 ‘ungr’, see p. viii above: ‘men hans Brødre foractede hannem/ oc kallede hannem Mostrastongs Søn.’

The PCI text which corresponds to chs 38–40 of *Haralds saga hárfagra* in Hkr agrees with ÓITr (except for the last sentence which must be taken from a manuscript of Hkr):

156.9–10 Aðalsteinn hét þá konungr í Englandi, er þá hafði nýtekit við konungdómi (+ i englandi *F*); hann var kallaðr *K, F, JI*. Í þann tíma hafði tekit konungdóm á Englandi Aðalsteinn er kallaðr var *ÓITr*, I den tid raadde for Engeland Kong Adelstein (*K. Adlsten*) som var kallet *PCL*.

156.12 *see p. liii (1) below*.

156.13–17 sendimaðr gekk fyrir konung; hann (ok *F*) selr konungi (honvm *F*) sverð gullbúit með hjöltum ok meðalkafla, ok ǫll umgerð var (vm giorð oll *F*) búin með gulli ^Γok silfri (÷ *Jl*) ok sett dýrligum gimsteinum (*transposed Jl*); ^Γhelt sendimaðrinn (-maðr *Jl*) sverðz-hjöltunum (Sendi maðr vendi sverþz hiolltom *F*) til konungsins (konvngs *F, Jl*) *K, F, Jl*, sendimaðrinn gekk inn fyrir Harald konung ok færði honum sverð með gulligum hjöltum ok meðalkafla, ok ǫll umgørðin var búin gulli ok silfri ok sett ágætum gimsteinum. Sendimaðrinn sneri hjöltum sverðsins at konungi *ÓITr*, Sendebudet gick ind for kong Harald/ oc bar hannem it Suerd met forgylt Hialte oc Handfang/ oc Bandene vaare aff Guld/ oc besette met dyrebare Stene/ oc hand vende Handfanget til Kongen *PCL*.

156.19 svá] + við sverþino *F*, + við sverði þessu *ÓITr*, + ved Suerdet *PCL*.

156.20 várr konungr *K, F, Jl, ÓITr (A, B, D², Adalsteinn kongr C^{1,2})*, *K. Adelstein PCL*.

157.1 hans] + at hiøltunum *ÓITr*, cf. *PCL*: Thi du togst Suerdet om Handfanget.

158.3 sverð *K, F, Jl, ÓITr (A, B, D², skiold C^{1,2})*, *Skiold PCL*.

158.9–10 Haraldr konungr bað þik fóstra honum ambáttar-barn (ambattar son *F*) *K, F, Jl*, Haraldr Nóregskonungr (kongr j noregi *C²*) bað þik fóstra sér ambáttarborn þetta (ambattar son þenna *C^{1,2}*) *ÓITr*, *K. Harald aff Norrige bad dig opfostre hannem denne hans u-ecte Søn PCL*.

158.12 drepa *K, F, Jl, ÓITr (A, B, C¹, D², höggua C²)*, hugge *PCL*.

159.13 brandrinn var (÷ *D²*) *K, F, Jl, ÓITr (A, B, D², baundin voro C^{1,2})*, *Baanden vaare PCL*.

159.16 þat átti Hákon til dauða-dags *K, F, Jl*, oc Hakon aatte det til sin dødadedag *PCL*, ÷ *ÓITr*.

A passage in *PCL* corresponding to chs 41–43 of *Haralds saga hárfagra* in *Hkr* has been translated from a *Heimskringla* manuscript. The arrangement of material is different in *ÓITr*. But beginning with ch. 1 of *Hákonar saga góða* and continuing right up until ch. 27 of *Óláfs saga Tryggvasonar* there are readings in *PCL* which agree with *ÓITr*, including readings which clearly go back to *Bergsbók (C²)*:

165.7 lið *K, F, 325, Jl, ÓITr (A, B, D², mikit lid C^{1,2})*, megit Krigsfolck *PCL*.

165.14 miklu ríki *K, F, 325, Jl*, at auka virðing hans *ÓITr*, at forøge hans Læn oc Værdighed *PCL*.

166.2 ii. ok ii. *K, F, 325, Jl*, sumir menn *ÓITr*, oc en part sagde indbyrdis *PCL*, *see pp. ix–x above*.

166.12 alt land *K, F, 325, Jl*, allan Þrándheim *ÓITr*, alt Trondheim *PCL*, *see p. xvi above*.

- 167.5 Margir bændr fóru *K, F, 325, JI*, Fóru þá margir menn *ÓITr*, Da fore mange mend *PCL*.
- 170.11 Grímsbær *K, F, 325, JI*, *ÓITr* (D^2 , Grims sker *A*, Grimsker *B*, gorms sker C^2), Grimþhammer/ Gormþskiær *PCL*.
- 171.17–18^rEptir þat (Síþan 325, *Jl*) siglði hann suðr undir England ok herjaði þar *K, F, Jl*, ÷ *ÓITr* (*saut du même au même*), Siden seilede hand sønder ved Engeland/ oc røfuede *after a sentence which corresponds to 172.1 en* — fór *PCL*.
- 172.12–14 þessir — Rognvaldr *K, F, Jl*, ÷ *ÓITr*; *PCL*.
- 173.4 Engla-konungs *K, F, Jl*, Íátmundar konungs *ÓITr*, K. Jatmunds *PCL*.
- 191.11–12 Skolu (Scolom 39, *F, Jl*) vér (við *Jl*) *K, 39, F, Jl*, skulu vit s(egir) iarl *ÓITr* (*A, B, D², ÷ C²*), vi skulle/ sagde hand *PCL*.
- 192.16 hrossa-slátr *K, 39, F, Jl*, hrossakiot *ÓITr* (C^2, D^2 ; kiot *A, B*), Hestekiød *PCL*.
- 193.3 hrossa-slátrinu *K, 39, F, Jl*, hrossakiotinu *ÓITr*, Hestekiødet *PCL*. ok var smjör (smíörvg *F*) haddan *K, 39, F, Jl*, ok var haddan orðin feit *ÓITr*, oc der var Feet paa Greben *PCL*.
- 194.5–6 með her sinn *K*, með hirð sina 39, *F, ÷ Jl*, með hirðsveitir sínar *ÓITr* (*A, B, D²; ÷ C²*), met deris Hoffsender *PCL*.
- 195.12 sunnan *K, 39, F, ÷ Jl*, *ÓITr*; *PCL*.
- 196.4 þá allir Þrændir *K, 39, F, Jl*, þá með honum allir Þrændir *ÓITr*, da alle Trønderne met hannem *PCL*.
- 209.17 ofan borðin (borðit *K*) *K, F*, vp bordinn *Jl*, upp borðin *ÓITr*, optage Bordene *PCL*.
- 211.14 manndrápa-menn *K, F, Jl*, illgerðamenn *ÓITr*, Jldgierningsmend *PCL*.
- 214.15–16 eða hvar er nú gullhjálmrinn *K, F, Jl*, þvíat horfinn er nú gullhjálmrinn *ÓITr*, thi nu er den forgylte Hielm blefuen borte *PCL*.
- 214.16–17 Gekk Eyvindr (æyví gek *Jl*) þá fram ok Álfr bróðir hans með honum *K, F, Jl*, Eyvindr ok Álfr bróðir hans gengu þá (÷ $C^{1,2}$) hart fram *ÓITr*, oc Evind oc hans Broder Alff ginge hart fram *PCL*.
- 218.5 lögðu þeir þar (÷ C^2, D^2) at *K, F, Jl*, *ÓITr*, + landi *ÓITr*, lagde de til Landet *PCL*.
- 219.1 urpu *K, F, Jl*, gerðu *ÓITr*, giorde *PCL*.
- 223.8 landi *K, Jl*, landíno *F*, Nóregi *ÓITr*, Norrig *PCL*.
- 224.1 hafa *K, F, Jl*, halda *ÓITr*, beholde *PCL*.
- 224.5 Hákonar] + konvngs *F*, *ÓITr*, + ok hældi þar (hældíz þuí C^2) at Haraldr konungr (÷ C^2) hefði heft Gamla bróður síns *ÓITr*, + oc indførde der udi at K. Harald hafde hefnit sine Brødris død *PCL*.
- 224.14 allkær] + í hirð Haralds (hakonar C^2) konungs *ÓITr*, + aff K. Haralds Mend *PCL*.
- 224.15 vísu *K, F, J2, ÷ Jl*, + er (þa er *Jl*) fyrr er ritin (ritvd *Jl*) *K, Jl*, aðra (þersa C^2) vísu í móti *ÓITr*, en anden Vise tuert imod *PCL* (cf. *FskFJ 50.13*).
- 271.12 illir *K, F, Jl*, leiðir *ÓITr* (*A, D^{1,2}*, skyllidir *B, C^{1,2}*), ilde lidt *PCL*.
- 271.15 Hákon] + Aðalsteinsfóstri *ÓITr*, + Adelsten *PCL*.

273.5 Noregi] + hafðu fyrst þat ríki. haraldr konungr er nu gamall miog en hann a þan einn .s. er hann ann litið ok frillu sun er *JI*, + Haf þú fyrst þat ríki. Haraldr konungr (÷ *B*, *C*^{1,2}) frændi þinn er maðr gamall, en á þann einn son er hann ann lítit, ok þó ekki arfborinn *ÓITr*, + da tenck at Harald Gormsøn er en gammell Mand/ oc hafuer icke uden en Søn/ huilcken hand lidet acter/ thi hand er uecte *PCI*.

276.8 bregða sverðum *K*, 39, *F*, bregþa sverpunum *JI*, *ÓITr*, ÷ *PCI*, + ok beriaz hraustliga *ÓITr*, + stride mandelige *PCI*.

278.11 Víkina] + hann hafði siau hundruð skipa *ÓITr*, cf. *PCI* (107.29): oc drog til Norrig met 700. Skibe.

281.19 árvænt] + friðr var þá ok góðr innanlands *ÓITr*, + oc var ocsaa god Fred *PCI*.

285.5 hofðu þeir (÷ *JI*, *ÓITr* (*B*, *C*¹, *D*^{1,2})) allir saman ógrynni liðs (hers *JI*, *ÓITr*) *K*, *F*, *JI*, *ÓITr* (*B*, *C*¹, *D*^{1,2}), hafði hverr þeira sama[n] (? , ÷ *ÓITr* (*A*)) fiolmenní (ogrynni *ÓITr* (*A*)) hers 325, *ÓITr* (*A*), oc huer met megit Folck *PCI*. 303.2 hafs *K*, *JI*, hals *F*, *ÓITr*, Halse *PCI*, + í Limafjörð *ÓITr*.

Errors in Bergsbók which do not appear in these chapters in *PCI* and are discussed in more detail below, see pp. liii–lv below, are as follows (references are to page and line in *ÓITrEA I*):

23.12 Torf einars] Porfínz j. *C*².

30.4 ok mal sniallaztr] ÷ *C*².

34.7–8 skulu — ráð] ÷ *C*².

36.1 með hirð sueitir sinar] ÷ *C*².

47.20 Haralldz] hakonar *C*².

91.11 konungar þeir er þar ero ero leiþir] þuiath þeir sem þar ero hofdingiar ero skyldir *C*².

The following are examples of readings in *ÓITr* which do not appear in *PCI* (references are to page and line in *HkrFJ I*):

186.6 kom] + norðr *ÓITr*.

209.16 sé] + þa .s. (svöruðu *ÓITr*) margir at sv saga (hersaga *ÓITr*) var sænn *JI*, *ÓITr*.

218.13 brotit *K*, *F*, *JI*, brudit *PCI*, misgort *ÓITr*.

228.1 Moldi *K*, *F*, *JI*, Molde *PCI*, Foldi *ÓITr*.

230.17 setja *K*, 39, *F*, *JI*, sette *PCI*, taka *ÓITr*.

231.3 skera *K*, 39, *F*, *JI*, skiære *PCI*, drepa *ÓITr*.

243.5 austan *K*, 39, *F*, 325, østen *PCI*, vestan *JI*, *ÓITr*.

A passage corresponding to chs 60–66 of *ÓITr* is used by *PCI* on pp. 112.25–121.13, though considerably abridged, and other sources have been used in several places. Readings exclusive to Bergsbók (*C*²) appear in many places in these sections, and the following are some examples (references are to page and line in *ÓITrEA I*):

117.1 *title*: huerso kristni hofstz j danmork *C*², Huorledis den Christne Tro bleff først indført vdi Danmark *PCI*.

117.2 erchibiskup j Mez borg] biskup j borg metensium *C*², Episcopus Metensis *PCI*.

118.7 .dcccc. ok .xl.] fímhundrað ok l. *C*², femhundrede oc femtij *PCI*.

119.11 Rambertus] Dunbertus *C*², Dumbertus *PCI*.

121.9 Líve dagus] lidebardus *C*², Ladebardus *PCI*.

122.20 Eaua] Samna *C*², cf. *PCI*: indtil Vbbes Søn ved Nafn Samma eller Samna.

128.18 Slés] stra *C*², Straa *PCI*.

131.7 .x. tighi vetra] níutigí ára *C*², 90 Aar *PCI*.

After a passage which corresponds to ch. 66 of ÓlTr a translation of ch. 25 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr has been interpolated in *PCI*, which then returns once more to the text of ÓlTr for a section which corresponds to chs 67–90. The following is an example of correspondence between ÓlTr and *PCI* (references are to page and line in HkrFJ I):

315.11 Nóreg] + met tolfhundrede Skibe *PCI*, cf. *the additional text in ÓlTr*:

315.13 heita] + ok lá þar öllu liðinu. Svá segiz at hann hefði eigi færa en tólf hundruð skipa.

The text of *Heimskringla* has, however, been used in several places.

The following are a few examples of readings unique to *Bergsbók* which occur in this section (references are to page and line in ÓlTrEA I):

133.16 allan þann dag] allan dag *C*², den gandske dag *PCI*.

133.17–134.1 ok — huarum tueggium] ÷ *C*² (*saut du même au même*). *In stead of this PCI has*: saa bleff det sett udi dag oc beraad imellom dennem udi 3 dage. *The scribe of Bergsbók realised his oversight and added the following emendation after* 134.3 bardaga: þui ath þeir höfdo adr sett med ser þriggia natta grid.

158.12–13 Rvsci. Polau] Rutho cholani *C*², Ruthocolani *PCI*.

185.16 vm] + fiordín *C*², ud i Fiorden *PCI*.

But there are also examples where the exclusive *Bergsbók* readings do not appear in *PCI*:

172.8 i Isa fiorð] J fiord *C*², udi Isefiord *PCI*.

172.14 and 15 sar þav [. . .] þau saar] sár þat [. . .] þat sár *C*², de Saar [. . .] de Saar *PCI*.

173.2 sa höfþingi] madr sa *C*², en Høfding *PCI*.

180.6 höfþingiar] menn *C*², Høfvinger *PCI*.

The text of chs 43–44 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr has in *PCI* (140.31–142.6) been translated from a manuscript of Hkr. ÓlTr I 208.1–7 ‘Haralldr — Olafr’ is a short excerpt from this passage of Hkr and in 208.4 reference is made to the source: ‘sem segir í æfi Nóregskonunga’.

But instead of HkrFJ I 342.6–7 ‘sá sveinn var nefndr Óláfr, er hann var vatni ausinn’, ÓlTr has: ‘Sá sveinn var vatni ausinn at fornum sið ok nefndr Óláfr.’ In PCI 142.3–4 there is the following: ‘oc nogit der efter fødde hun en Søn/ huilcken Rani døbte efter Hedenske vijs/ oc kallede hannem Olaff’. In this instance either the words ‘at fornum sið’ were in the Hkr manuscript which the compiler of ÓlTr and Peder Claussøn followed, or Peder Claussøn saw them in the text of ÓlTr which he had access to.

Chs 45–83 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr are in PCI (142.7–164.23) also translated from a Hkr manuscript, whereas in ÓlTr the text corresponding to these chapters does not entirely follow Hkr. There are few readings which indicate a connection between ÓlTr and PCI (references are to page and line in HkrFJ I):

350.6 Mæri *K, F, JI*, suðr á Mæri *ÓlTr*, Sundmør *PCI*.

350.7 Karkr *K, JI*, þormvðr karkr *F*, Þormóðr karkr; þessi þræll hafði Hákonir verit gefinn at tannfé þá er hann var barn *ÓlTr*, Tormod Karcker/ som var hannem gifuen i Tandfæ/ udi hans Barnedoms tid *PCI*.¹⁶

368.17 jarldóm *K, F, JI*, iarlснаfn ok ríki mikit *ÓlTr*, Jarls Nafn oc it Grefuedømme *PCI*.

397.6 lét hann draga segl sitt *K, 39, F*, dro hann segl vp *J*, lét hann vinda á segl sitt *ÓlTr* (*A*, lafst hann vindi j segl sitt *C*²), oc vant saa Seglet op *PCI*.

After the passage corresponding to ch. 83 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr, Peder Claussøn has once more returned to ÓlTr, first in two short passages, one of them about Hallfreðr the Troublesome Poet, the other concerning the priest Þangbrandr. This is followed by a passage corresponding to ch. 84 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr, translated for the most part from a Hkr manuscript, mixed with text from ÓlTr, however, and then by a passage (165.21–32) based for the most part on *Færeyinga saga* in ÓlTr, which nevertheless looks as though some of it were retold from memory—or rather from faulty memory. Sigmundur Brestisson, for instance, is said to have converted all of the inhabitants of Shetland and the Faroes to Christianity at the behest of Óláfr Tryggvason, as well as converting the remaining heathens of Orkney (165.24–27).

A second passage derived from *Færeyinga saga* is found at 166.22–167.5. This is an excerpt from ch. 207 of ÓlTr. The text of both of these passages is in some places identical with that of the booklet by Peder Claussøn, *Om Færøiers Bygning*.¹⁷

¹⁶ The reading of the *C* manuscripts, ÓlTrEA I 230.5 karkr] eda (i.e. *C*²) karkr *C*^{1,2}, does not appear in *PCI*.

¹⁷ Gustav Storm 1881, 420–24.

Most of the section corresponding to ch. 85 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr is translated from a Hkr manuscript, although it contains the following addition which corresponds to ÓITr:

409.8 senn] + manna fimastr við handboga ok allsháttar bogaskot ok syndr hverium manni betr ÓITr, + oc met Bue at skiude/ ofuergick hand alle/ hand kunde oc bedre suømme end nogen aff hans mend PCI.

Here the PCI text: ‘hand kunde oc bedre suømme end nogen aff hans mend’ agrees more closely with A and D^{1,2} ‘syndr hverium manni betr’ than with Bergsbók ‘til svndz var hann ok hinn mesti afreks madr’. This might indicate that the addition had been in both the Hkr manuscript which the compiler of ÓITr used and the one used by Peder Claussøn, and perhaps it was part of the original text of Hkr.

The section in PCI which corresponds to chs 86 and 96 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr and chs 221 and 231 of ÓITr is without doubt descended from Bergsbók. There are correspondences between this text in PCI and Peder Claussøn’s booklet *Om Grønland*,¹⁸ though the text of the booklet is lengthier, and in it one reading clearly indicates that it is derived from Bergsbók (C²):

428.9 skémanninn K, F, JI, ÓITr (A), skeitt manninn C², Skjetmand *Om Grønland*.

After this the arrangement of material is the same in PCI as in Hkr (PCI 167.19–180), except for its treatment of the passage which corresponds to HkrFJ I 427.2–428.9 ‘þá — prestr’,¹⁹ but there are some readings that indicate that Peder Claussøn had taken a look at a text derived from ÓITr:

412.8 skafhogg K, F, JI, skaf haugs (A, skafhauks C¹, skalfhæks C², skafhavks C^{5,6}, skafðxs D²) s(on) ÓITr, Skaflaug sön PCI.

448.12–13 krapparúminu] + Finnur svarar: ‘Þat má ek eigi (+ gera C^{1,2}), at skióta þann mann, þvíat hann er eigi feigr. Hitt má vera at ek fáí lamit bogann fyrir honum’ ÓITr, + Find suarede/ det maa jeg icke giøre/ Grefuen suarede hastelige oc vredelige/ oc spurde huorefore: hand suarede/ fordi hand er icke Feigd/ men jeg vil forsøge om jeg kand faa lemlæstet hans Bue PCI.

448.18 konungr] + þvíat guð mun ráða ríki mínu, en ekki bogi þinn ÓITr, + thi Gud raader baade for Lijff oc Rige/ oc icke din ArmeBue PCI.

Apart from this it is evident that he followed his manuscript of Hkr, for

¹⁸ See PCI 167.12–15 and Gustav Storm 1881, 437.20–23.

¹⁹ The passage corresponding to HkrFJ I 427.2–12 ‘þá — mannfólk’ is omitted in PCI, while that corresponding to 427.14–428.9 ‘Óláfr — prestr’ has been moved forward in the saga to 167.6–18.

example at the beginning of the section corresponding to ch. 89 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in Hkr.

In the foregoing an attempt has been made to distinguish more or less exactly between what Peder Claussøn translated from a manuscript of *Heimskringla* and what is derived from ÓITr. This has been done in an attempt to establish the relationship between the manuscripts of *Heimskringla* which the compiler of ÓITr and Peder Claussøn used, and the investigation is more or less adequate for this purpose. Only those parts of the text in PCl which can be compared to the text of Hkr in ÓITr have been examined, so it is not a complete textual analysis that has been carried out; and no analysis at all has been done on the entire first third of *Heimskringla* in PCl.

Text in PCl which is derived from ÓITr contains a large number of readings which agree with Bergsbók, and some Bergsbók readings also appear in passages that have been translated from a *Heimskringla* manuscript. But readings also occur in these passages which are characteristic of ÓITr, and are either lacking or different in Bergsbók (C^2), for example the following (references are to page and line in HkrFJ I):

- (1) 156.12 sending *K, F, JI*, erendum (*A, B, D²*, ordum C^2) ÓITr, erinde PCl.
- (2) 171.12 Torf-Einars *K, F, JI*, ÓITr (*A, B*, torfu æínars D^2 , Þorfínz j. C^2), Torff Einars PCl.
- (3) 181.18 ok málsnjallastr *K, F, JI*, ÓITr (*A, D²*, ÷ C^2), veltalendis PCl.
- (4) 191.11–12 Skolu (Scolom 39, *F, JI*) vér (við *JI*) *K, 39, F, JI*, skulu vit s(egir) iarl ÓITr (*A, B, D²*, ÷ C^2), vi skulle/ sagde hand PCl.
- (5) 194.5–6 með her sinn *K*, með hirð sina 39, *F*, ÷ *JI*, með hirðsveitir sínar ÓITr (*A, B, D²*, ÷ C^2), met deris Hoffsinder PCl.
- (6) 224.14 allkær] + í hirð Haralds (hakonar C^2) konungs ÓITr, + aff K. Haralds Mend PCl.
- (7) 224.15 vísu *K, F, J2*, ÷ *JI*, + er (þa er *JI*) fyrr er ritin (ritvd *JI*) *K, JI*, aðra (þersa C^2) vísu í móti ÓITr, en anden Vise tuert imod PCl (cf. FskFJ 50.13).
- (8) 271.11–13 Konungar þeir, er þar eru, eru illir (leiþir ÓITr (*A, D^{1,2}*)) öllu landz-fólki, vill hverr maðr þeim ilt *K, F, JI*, ÓITr (*A, D^{1,2}*), þeir er þar eru skylldir öllu landz folki. en þo vill hverr maðr þeim illt *B*, þeir sem þar ero. eru skylldir aullu landz folki en þo vill hverr maðr þeim illt C^1 , þuiath þeir sem þar ero hofdingiar ero skyldir öllu landz folki. enn þo vil huer maðr þeim ilt C^2), Thi de Konger som der ere udi Landet/ ere ilde lidt aff Landsfolcket/ oc huer mand vil dennem ont PCl.

1: Here the reading in PCl agrees with ÓITr manuscripts other than Bergsbók. The Hkr reading is identical with *Fagrskinna* (FskFJ 20.9–10) and is no doubt original. Then it appears likely that the Hkr manuscripts which the compiler of ÓITr and Peder Claussøn used had the word *erendum*

instead of *sending*, as is found in Hkr and Fsk. The change would have been made by a copyist who did not care for the repetition *sendi . . . sending . . . sendimaðr*. In Hkr the sentence containing these words is taken practically verbatim from Fsk.

4: The words *segir iarl* were probably in both the Hkr manuscript used by the compiler of ÓITr and that which Peder Claussøn had access to.

5: This reading in PCI is not derived from a *Heimskringla* manuscript of the x-class. The Kringla reading makes sense, although it may be a correction for the same incorrect reading as in both 39 and Fríssbók (King Hákon and Earl Sigurðr did not have a single court). The PCI reading thus must either be descended from a manuscript of ÓITr other than Bergsbók, or from the manuscript of *Heimskringla* which Peder Claussøn used, which is more likely. Here ÓITr has probably preserved what was originally in *Heimskringla*.

7: The text of PCI agrees with ÓITr manuscripts other than Bergsbók and is probably derived from a Hkr manuscript.

8: There are many things to be considered here. The word *illir* is preserved in *Heimskringla* manuscripts of both the x- and y-classes. The text in the B and C manuscripts of ÓITr is corrupt. The scribe of the archetype of these manuscripts has misunderstood his exemplar and read ‘herra. konungar’ as ‘herra konungr’ (see ÓITrEA I, 91.10–11 and v.1.). The word *skyldir* in these manuscripts cannot be a misreading of either *illir* or *leiðir*, but has probably been inserted in the archetype of these manuscripts instead of a word which was missing in the exemplar, and has resulted in the addition of *en þó* after *landsfólki*. Then there is the question of whether the word *leiðir* may have been inserted in the archetype of the A and D manuscripts of ÓITr instead of a word which was missing in its exemplar. If this is the case the word *illir* was lacking in the archetype of all the manuscripts of ÓITr (*A). It is evident that ‘ilde lidr’ in PCI is descended from a manuscript with the same text as the A and D manuscripts of ÓITr, whereas the word ‘Thi’ agrees with the Bergsbók text ‘þuiath’. It seems clear that the text in this section of PCI is taken principally from a *Heimskringla* manuscript. The word *leiðir* must then be presumed to have been in those *Heimskringla* manuscripts used by the compiler of ÓITr and Peder Claussøn, though Peder Claussøn had a text of ÓITr derived from Bergsbók for purposes of comparison.

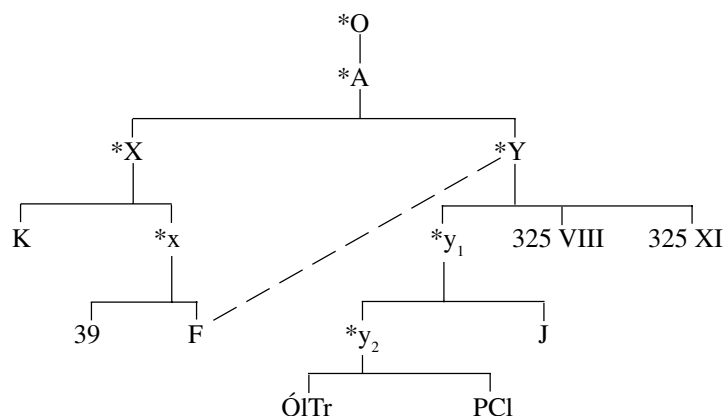
These examples can only be explained by assuming that the PCI readings listed above are derived either from a manuscript of ÓITr other than Bergsbók, which is highly unlikely, or from the Hkr manuscript used by Peder Claussøn. This manuscript must then have contained readings which

do not appear anywhere else but in ÓlTr, but which were also in the Hkr manuscript used by the compiler of that saga.

CONCLUSION

In the foregoing discussion an attempt has been made to discover which manuscripts the *Heimskringla* text of ÓlTr is most closely related to. The only obvious conclusion is that the manuscript used by the compiler of ÓlTr was of the y-class, but it is not clear where this should be placed in the stemma of the y-class manuscripts. The problem concerns in particular the frequent correspondences between 325 VIII and ÓlTr which do not occur in other manuscripts and could indicate an intermediary between these manuscripts and *Y, see examples 5, 8 and 10 on p. xxxii and the examples listed on p. xxxvii. The readings common to ÓlTr and J are even more convincing and indicate an intermediary linking them exclusively to *Y, cf. pp. xxxii and xxxvi–xxxvii. But there are also a few examples of readings peculiar to 325 VIII and J where ÓlTr follows the x-class, cf. pp. xxxiv and xxxvii. There is no possibility of allowing for all of these connections without assuming that at least one of these manuscripts contained a mixed text, which is a solution of last resort. It is, of course, possible that readings common to ÓlTr and 325 VIII, few of which are in fact significant, could be the result of 325 VIII and the Hkr manuscript used by the compiler of ÓlTr both coming from the same scriptorium, where two scribes with similar scribal habits could introduce the same changes into a text independently.

If only the first third of *Heimskringla* is taken into consideration, it seems most likely that so many y-class manuscript have been lost that it is impossible to construct a credible picture of the relationship of the texts preserved. Setting aside the question of the relationship of the fragments 325 VIII and 325 XI to other y-class manuscripts, and including only what can be considered certain regarding the relationship of the preserved texts, the stemma of the manuscripts of the first third of Hkr could appear as follows:

A major part of the first third of *Heimskringla* is not preserved in any y-class manuscript except J. Where ÓITr can be used for comparison its Hkr text is very useful in deciding which readings in J could trace their origins to *Y and which are deviations of a different sort. But where there are no other y-class manuscripts available for comparison it is impossible to say for certain whether readings common to ÓITr and J are descended from *Y or *y¹.

Jöfraskinna and 325 VIII each have a large number of their own unique readings which do not appear in ÓITr and are thus probably not descended from *Y. Many of the readings unique to Jöfraskinna are conscious alterations made by a copyist (or whoever dictated to him) and probably do not stem from its exemplar. Other readings peculiar to these manuscripts, J and 325 VIII, indicate that both are descended from *Y through a greater number of intermediaries than ÓITr is. It can thus be concluded that the text of ÓITr, as far as it extends and where the compiler of the saga has left it intact, provides better evidence for the text of *Y than other preserved manuscripts.

THE COMPILER'S SELECTION OF MATERIAL AND WORKING METHODS

The compiler of ÓITr has selected the text from *Heimskringla* and *Óláfs saga helga* (ÓIH) which he has included in his saga with the same purpose and following the same principles that have guided his selection of material from other sources. He includes, firstly, accounts of the origin and life of Óláfr Tryggvason and, secondly, material in some way connected with missionary efforts and the conversion to Christianity of the

Nordic countries, especially Norway and Iceland. The saga begins with stories of Haraldr Finehair and his sons, of Óláfr, the grandfather of Óláfr Tryggvason, of the latter's father Tryggvi and mother Ástriðr, in order to show that Óláfr Tryggvason was a legitimate ruler of Norway. Stories of King Hákon the Good are included in the saga because he was a Christian and the first king to encourage the spread of the Christian faith in Norway, but extensive accounts of his opponents, Eiríkr Bloodaxe and his wife Gunnhildr Mother of Kings and their sons, are also included because it is the struggle of the hero with his opponents that makes a story worth the telling. It is thus no less necessary, for the purposes of the saga, to include their exploits than those of the hero himself. In addition, there is the fact that Eiríkr Bloodaxe had killed Óláfr Tryggvason's grandfather, while Gunnhildr had instigated her son to kill Óláfr's father. The tales of the Earls of Lade, especially Sigurðr and his son Hákon, were also necessary, for instance, to explain why Norway had not been converted to Christianity during the reign of King Hákon the Good, and also to explain the background against which Óláfr Tryggvason acceded to the throne in Norway.

The objectives of the compiler have also dictated what was omitted. Ch. 14 of *Hákonar saga góða* has been left out, probably because the compiler of the saga felt it unnecessary to describe the sacrificial customs of heathens. He also felt it unnecessary to recount the battle descriptions of chs 20–27 of *Hákonar saga góða*, and let it suffice to summarise the contents of these chapters in just a few lines.

Where the life of Óláfr Tryggvason is concerned, the material of *Heimskringla* has been extensively augmented, and other sources are often preferred. Moreover, despite the fact that in some sections the text of *Heimskringla* is used almost word for word, the compiler has not hesitated to improve upon the story where necessary. A clear example of such treatment is found in chs 63 and 64 of *Óláfs saga Tryggvasonar* in *Heimskringla*. Snorri probably used the *Óláfs saga* of Oddr Snorrason in compiling this section, but made the mistake of placing the arrival of Eyvindr kelda in Qgvaldsnes, where King Óláfr was staying, ahead of the visit by Óðinn, who arrived one evening and prevented the king from sleeping, as the narrative of ÓlTr reports, 'með sínum skemmtiligum skröksögum'. Thus the logical progression of the story is lost, i. e. that Óðinn's purpose in entertaining the king with tall stories far into the night was naturally to make him sleep late and miss morning mass on Easter Sunday and to give Eyvindr kelda the opportunity of catching him unaware and killing him. This the compiler of ÓlTr has changed, putting the events of the story in

their proper sequence, although in general he has followed the text of his manuscript of *Heimskringla*.

The order of the material is also altered in ch. 14 of *Haralds saga gráfeldar*. In *Heimskringla* (HkrFJ 249.1–8) the sequence is as follows: (1) King Sigurðr slefa arrives at the farm of the *hersir* Klyppr; (2) information is provided about Klyppr and his family; (3) Klyppr's wife, Álof, receives the king; (4) information is given about Álof's family. In ÓITr the arrangement follows a more logical pattern: it begins with information about *hersir* Klyppr, and it is stated that he lived in Hordaland,²⁰ next there is information about his wife Álof and her family and then King Sigurðr's visit to Álof is narrated.

The compiler's treatment of the text varies. At times he seems to have followed his exemplar line by line and almost word for word, for example in chs 5 and 38 of ÓITr. In other places he has summarised lengthy passages, for instance at the beginning of the saga, where details are given of Haraldr Finehair's lineage. In still other cases individual lines or short passages from *Heimskringla* have been interpolated in text which has otherwise been taken from other sources or even to some extent freshly written, for instance in chs 44–46 of ÓITr. In quite a number of cases alterations have been made to the text, especially with a view to expanding it and clarifying it, sometimes with changes to the style, sometimes with additions. Mention was made above (p. xxix) of the frequent stylistic feature *En er / ok er . . . þá* in Hkr. In ÓITr the *þá* is generally omitted. The frequent use of the historic present in Hkr is also generally replaced by the past in ÓITr, but this had probably also been the case in the Hkr manuscript used by the compiler of the saga, see p. xxix. Another common stylistic feature of Hkr is the omission of the subject in every clause after the first in a series of asyndetic independent clauses. In such cases the subject has often been supplied in ÓITr. For instance, where HkrFJ I 167.11 has 'stefndi þar þing', ÓITr has 'stefndi hann þar þing'. 195.5–6 'fór hann í brot ór Þrándheimi ok suðr á Mœri, dvalðisk þar um vetrinn ok um várit' is changed in ÓITr to 'Konungr fór þá út eptir firði ok suðr á Mœri; dvalðiz hann þar um vetrinn ok um várit.' 243.13–14 'Fóru þeir Haraldr konungr upp þannug, kómu þar um nótt ok taka hús á þeim' becomes in ÓITr 'Fór Haraldr konungr með lið sitt þegar hina sǫmu nótt upp þangat ok tóku hús á þeim.' 286.7 'snøri þá þannug sínu liði' is in ÓITr 'Sneri þá iarl þangat sínu liði.' This stylistic characteristic is, however, sometimes retained in

²⁰This additional information in ÓITr, that Klyppr lived in Hordaland, is probably an indication that the compiler knew the tale of King Sigurðr slefa, which is preserved only in *Flateyjarbók* (FlatChr I 19–21).

ÓlTr, for example in a phrase corresponding to HkrFJ I 251.6–8 ‘Hann — vetrinn.’ A similar stylistic feature in Hkr is the omission of the verb in a parallel independent clause, e. g. 181.10–12: ‘Herjuðu Eiríkssynir stundum í Víkina, en Tryggvi stundum um Halland ok Sjáland.’ In ÓlTr the words ‘konungr heriaði’ have been added after ‘Tryggvi’.

The compiler has sometimes changed word forms and usage to conform better to writing fashions of his own day. Thus *þannug*, which is common in Kringla, is generally *þannig* in ÓlTr. The following are examples of other alterations (references are to page and line in HkrFJ I, Hkr] ÓlTr):

102.1 En er] Sem. 185.18 En er] Nú sem. 216.16 þvíat] fyrir því at. 278.6 Síðan býðr] Því næst bauð. 333.14 Þá] Eptir þat. 370.10 Síðan] Eptir þat.

The word order is sometimes altered so that more emphasis is placed on adjectives than nouns, e. g.:

435.5–6: Þá var fagrt veðr ok bjart sólskin] Þá var veðr fagrt ok sólskin biart.

Tautological doublets, especially alliterating ones, occur considerably more frequently in ÓlTr than in Hkr. In a passage corresponding to two pages in HkrFJ the following two examples are found in both Hkr and ÓlTr: 190.3 ‘lögum ok landsrétt’ and 190.11–12 ‘afli ok ofríki’. The following additional examples are found in ÓlTr:

189.7 frænda] frænda ok forellra. 17–18 er feðr vórir hafa haft fyrir oss ok alt forellri] er vórir feðr ok allt forellri hefir haldit fyrir oss. 190.4 at halda] at hafa ok halda.

In many places the compiler has turned indirect speech into direct speech. The following are just a few examples (HkrFJ I / ÓlTr):

188.10–17 at — dag / 38.32–39.2 Þat — dag. 191.9 segir — hlýða / 40.7 þvíat — hlýða. 208.19–209.1 ganga — á / 44.12–13 Gakk — á. 227.8 kallaði — sinn / 50.30–31 Þú — Eyvindr. 268.8–11 at — loðbrók / 67.10–13 Engi — loðbrók.

Changes making the text clearer (and longer) often involve stating explicitly what was otherwise implicit from the context. The following are a few examples of this (references are to page and line in HkrFJ I, Hkr] ÓlTr):

137.2 spurði] + austr til Nóregs. 196.4 þá] + með honum. 223.5 þeira] + bræðra. 229.3 fengu (+ þeir *F*) af því mikla óvináttu] Fengu þeir þar fyrir af alþýðu mikla óvinsæld. 241.9 hennar] + at þessir hofðingiar hofðu talat til vináttu með sér. 249.14 undan] + með flótta. 257.3 þeir²] + henni. 268.3 konung] + frænda sinn. 298.3 mikla] + er á skipinu váru. 410.9 land] + í Nóregi. 448.6 spurði] + sína menn.

Directional indicators are added to the text in many places for the same purpose:

153.6 fór] + norðr. 165.4 á Englandi] vestr á Englandi. 186.6–7 í Þrándheim] norðr í Þrándheim. 223.10 í Þrándheimi] norðr í Þrándheimi. 249.15 í Harðangr] norðr í Harðangr. 283.2–3 í Þrándheimi] norðr í Þrándheimi. 296.15 í Nóreg] norðr í Nóreg. 337.9–10 til Þrándheims] norðr til Þrándheims. 337.16 með] austr með. 394.4–5 koma til Þrándheims] kómu suðr til Þrándheims. 402.7–8 í Þrándheim] suðr til Þrándheims. 421.9 í Nóreg] norðr í Nóreg. 429.3 til Vindlands] suðr til Vindlands.

A typical example which appears to have been made more for the purpose of expansion than clarification is the following:

242.7 var þá brátt hvártveggi þeira reiðr] Kom svá um síðir at hvártveggi þeira sýndiz miðk reiðr ok þreyttu þetta með svá miklum kappmælum.

In Hkr Snorri sometimes names individuals for the first time without introduction. The first mention of Ásbjörn of Meðalhús in Gaulardalr and Kárr of Grýtingr in *Hákonar saga góða* are examples (HkrFJ I 189.8–9 and 192.9–10). In ÓlTr Ásbjörn is introduced into the saga as follows: ‘Ásbjörn hét einn ríkr maðr; hann bió at Meðalhúsum í Gaulardal’, while for Kárr from Grýtingr’s introduction, ‘Þá mælti sá maðr er hét Kárr af Grýtingi’, ‘sá — hét’ has been added.

ABOUT THIS EDITION

The purpose of the edition presented here is to smooth the way for those wishing to use the *Heimskringla* text of *Óláfs saga Tryggvasonar en mesta* for purposes of comparison with other manuscripts of *Heimskringla*. The main text is based on my edition of ÓlTrEA I–II, which follows AM 61 fol., but I have amended this text to take into account other manuscripts where *Heimskringla* readings indicate that these other manuscripts preserve a more correct text. All emendations are indicated in footnotes. Generally speaking, however, I have not taken into consideration readings of individual manuscripts which agree with just one *Heimskringla* manuscript. This applies especially to Bergsbók, which in a few places has readings which are certainly not taken from the version of ÓlTr from which it was copied, but agree with *Heimskringla*.

The text is given in normalised spelling, although in two respects it follows the spelling of the manuscripts more closely than is commonly done: the middle voice ending is indicated with a *z* (not *sk* or *zk*) and *j* in usual normalised spelling has everywhere been replaced by *i*. Everything that agrees with one or more manuscripts of *Heimskringla* is in roman type, even single words within a completely altered passage of text, while additions, words and word forms which do not occur in any Hkr manuscript are all italicised. (In this context the readings in PCI are not counted

as if occurring in a manuscript.) A few sentences are given here as a sample (Hkr / ÓITr, references to page and line in HkrFJ I):

178.11–12: Hann sat um (of *F*) vetrinn í Víkinni við áhlaupum, 〔ef Danir ok Gautar gerði þar (dana *F*, *Jl*, + eða *gæta F*). / Sat hann þann vetr í Víkinni við áhlaupum ef Danir gerði eða Gautar.

179.16–17: En er þetta 〔spurðu Gunnhildarsynir hvártveggja (spurði Gunnhildr ok synir hennar *F*, *Jl*). / Nú sem Gunnhildr ok synir hennar spurðu til Orkneyia.

261.1: Fóru þeir þann dag allan at leita ok funnu þau eigi. / Leitudu þeir um skóginn allan þann dag ok fundu Ástríði eigi því heldr.

424.9–11: Óláfr (÷ *F*) konungr lætr (let *Jl*) þá (+ ok *F*) setja fram (transposed *F*, *Jl*) Orminn langa ok öll önnur skip sín, bæði stór ok smá, stýrði hann sjálf Orminum langa. / Óláfr konungr lét *búa* skip sín um *várit er á leið ór Niðarósi*; *skyldi* hann síalfr *stýra* Orminum langa. Cf. 135.27–29: Lét — stór.

To facilitate use the text is divided into sections of varying length and at the beginning of each section two page and line references are given, separated by a slash, the first for ÓITrEA I–II and the second for ÓIHJH and HkrFJ I.

MANUSCRIPT INDEX

AM 35 fol. (Kringla) x–xii, xiv–xvi, xix–xxiii, xxix–xxxii, xxxiv, xxxviii, xxxix, xli–xlili, liv, 63 n., 75 n., 130 n.	AM 321 4to xiv.
AM 37 fol. (Jöfraskinna) vii, xiv, xviii–xxiii, xxix, xxxii–xl, xlili, xliv, lv, lvi, 63 n., 75 n., 130 n.	AM 325 V 4to xiv.
AM 38 fol. xiv, xix.	AM 325 VI 4to viii, xiv, xviii, xix.
AM 39 fol. xii, xix–xxiii, xxix, xxxi, xxxii, xxxviii n., xxxix, xlii, xlili, liv, 130 n.	AM 325 VII 4to xiv.
AM 45 fol. (Fríssbók) xix–xxiii, xxix, xxxi, xxxii, xxxiv, xxxviii–xlili, liv, 36, 63 n., 75 n., 130 n.	AM 325 VIII 1 4to xix, xxi–xxiii, xxix, xxxi–xli, lv, lvi, 75 n.
AM 47 fol. (Eirspennill) xii.	AM 325 IX 1b 4to xlv, xlvi.
AM 53 fol. xlvi, liv.	AM 325 IX 2 4to xxii.
AM 61 fol. viii, xiv, xlvi, lii, liv, lx.	AM 325 XI 1 4to xix, xxii, xxxv, xxxviii–xli, lv.
AM 62 fol. lii, liv.	AM 325 XI 2a 4to xiv.
AM 68 fol. viii, xiv.	GKS 1005 fol. (Flateyjarbók) xxx, xlvi, lii, liv, lviii n.
AM 73a fol. (Bæjarbók) viii, xiii, xiv, xviii, xix.	GKS 1008 (Tómasskinna) viii, xiv.
AM 75a fol. xiv, xix.	OUB 521 fol. xix.
AM 75b fol. xiv.	PCI vii, xix, xxi–xxiii, xxxiii, xxxvii, xli, xli, xliv–xlvi, xlix, l–lii, liv, lxi, 130 n.
AM 75c fol. xiv.	Perg. fol. nr 1 (Bergsbók) xiv, xvi, xliv–xlvi, xlix, l, lii–liv, lx.
AM 78a fol. (Codex Resenianus) viii, xiii, xiv, xviii, xix.	Perg. 4to nr 2 viii, xiv.
AM 310 4to xlii, xlili.	Perg. 4to nr 4 xiv.
	Perg. 4to nr 18 xlii, xlili.
	Papp. fol. nr 18 xix.
	Uppsala University Library R: 686 (U) viii, xiv, xviii.
	Uppsala University Library DG: 4–7 xlii.

INDEX TO INTRODUCTION

- Agder xlv n.
 Álof Ásbjarnardóttir lviii.
 Ásbjörn of Meðalhús lx.
 Ástríðr Eiríksdóttir lvii.
 Bjarni Aðalbarnarson xxii, xxiii.
 Bjørn the Merchant xxx.
 Earls of Lade lvii.
 Eiríkr Bloodaxe lvii.
 Eysteinn, Earl in Hedemark xxx.
 Eyvindr kelda lvii.
Fagrskinna xlv n., liii, liv.
 Faroes li.
 Finnur Jónsson xix–xxi, xlii.
Færeyinga saga li.
 Gaulardalr lx.
 Grýtingr lx.
 Gunnhildr Mother of Kings lvii.
 Guthormr Haraldsson xlvi.
 Gyða the English xii.
 Hákon Sigurðarson lvii.
 Hákon the Good xiii, lvii.
Hákonar saga góða ix, x, xiii, xlvii, lvii, lx.
Hálfðanar saga svarta vi.
 Hallar-Steinn xlii.
Hallfredar saga v.
 Hallfrøðr vandræðaskáld xlii n., li.
 Haraldr Finehair xlvi, lvii, lviii.
 Haraldr grenski (the Grenlander) xxx.
Haralds saga gráfeldar lviii.
Haralds saga hárfagra vi, ix, xxix, xxx, xlv–xlvi, lviii.
 Hedemark xxx.
Heimskringla v, vii–xvi, xix, xxi–xxiii, xxix, xxx, xxxv, xxxviii, xliii–xlvi, l–lx.
 Hordland lviii.
 Hrani the Far-Travelled xxx.
 Iceland lvii.
Jómsvíkinga saga xlii.
 Jón Helgason xiii.
 Jón Símonarson, lawman xlv n.
 Jørgensen, Jon Gunnar xlv n.
 Kárr of Grýtingr lx.
 Kjartan Ólafsson xlii.
 Klyppr hersir lviii.
 Louis-Jensen, Jonna xxiii.
 Meðalhús lx.
Morkinskinna xliii.
 Möttull xlv n.
 Norway xii, lvii.
 Óðinn lvii.
 Óláfr Haraldsson, saint v, lvii.
 Óláfr Tryggvason v, xii, xlii, li, lvi, lvii.
Óláfs saga helga in *Heimskringla* xiv n.
Óláfs saga helga, the separate v–xviii, xxi, xxx, xlvi.
Óláfs saga kyrra xxii.
Óláfs saga Tryggvasonar by Oddr Snorrason xli, xlii, lvii.
Óláfs saga Tryggvasonar en mesta v–lx.
Óláfs saga Tryggvasonar in Heimskringla xlvii, l, li, lii, liii, lvii.
Om Færøiers Bygning li.
Om Grønland lii.
 Oppland xxx.
 Orkney li.
 Peder Claussøn xxxi, xxxiii, xxxvii, xl, xli n., xlv n., xlv, li–liv.
Sendibítr xlv.
 Shetland li.
 Sigmundur Brestisson li.
Sigurðar þáttur slefu lviii n.
 Sigurðr Hákonarson lvii.
 Sigurðr slefa Eiríksson lviii.
Snorre Sturlesøns Norske Kongers Chronica vii.
 Snorri Sturluson v, xii, xiii, lx.
 Svanhildr Eysteinsdóttir xxx.
 Sveinn Alfufuson xii.
 Sveinn Forkbeard Haraldsson xlii.
 Tryggvi Ólafsson Haraldssonar lvii.
 Tryggvi Ólafsson Tryggvasonar xii.
 Trøndelag xlv n.
 Vagn Ákason xlii.
Ynglinga saga vi.
 Þangbrandr li.
Ævi Nóregskonunga l.
Qgmundar þáttur dytts ok Gunnars helmingis v.
 Qgvaldsnes lvii.

Óláfs saga Tryggvasonar en mesta

Text from Snorri's separate *Óláfs saga helga*

Manuscripts:

A: AM 61 fol.

B: AM 53 fol.

C¹: AM 54 fol.

C²: Perg. fol. nr 1 (Bergsbók).

C⁴: AM 325 VIII 2c and 2e 4to.

C⁸: AM 325 IX 1b 4to.

C⁹: Papp. fol. nr 22 (Húsafellsbók).

D¹: AM 62 fol.

D²: GKS 1005 fol. (Flateyjarbók).

There are several lacunas in the MSS B, C¹ and D¹, indicated in the footnotes only by the absence of reference to those manuscripts. As the MSS C², C⁴, C⁸ and C⁹ all ultimately descend from C¹, readings from them are referred to in the footnotes only where there is a lacuna in C¹.

Chapter 1

Haraldr hinn hárfagri var konungr yfir öllum Nóregi langa æfi, I 1.1–6 / en áðr vǫru þar margir konungar. Sumir hófðu eitt fylki til forráða, 6.2–7. en sumir nokkuru meir, en alla þá *tók¹ Haraldr konungr af ríki; sumir fellu, sumir flýðu land, en sumir *létu af konungdómi² ok náði engi maðr at bera konungsnafn nema hann einn. Iarl setti hann í hveriu fylki til landsstjórnar ok lög at dæma. [. . .]

Chapter 2

Haraldr konungr átti margar konur ok mörg börn. Hann átti tuttugu 4.12–14 / syni eða fleiri ok vǫru allir górvilgír. Gófug móðerni áttu þeir, ok 6.7–10. fœdduz þeir margir upp með móðurfrændum sínum. [. . .]

Hann var upp fœddr í Fiqrðum með Þóri hersi *Hróhallssyni.³ 4.17–5.18 / Guthormr, Hrcerekr, Gunnrøðr er sumir *nefna⁴ Guðrøð; þeira 6.12–7.13. móðir var Gyða dóttir Eiríks konungs af Hqrðalandi [. . .]; vǫru þeir þar upp fœddir í barnæsku. Hálfðan svartir ok Hálfðan hvítir vǫru tvíburar, synir Ásu dóttur Hákonar Hlaðaiarls, Griótgarðssonar; Sigrøðr het hinn þriðir. Þeir fœdduz *allir upp⁵ í Þrándheimi. Hálfðan svartir var fyrir þeim bræðrum. Óláfr, Biqrn, Sigtryggr, er sumir⁶ kalla Tryggva, Fróði, Þorgils. Móðir þeira var Hildir eða Svanhildir dóttir Eysteins iarls af Heiðmqrk. Haraldr konungr setti Eysteinn iarl yfir Vestfold ok seldi honum *sonu⁷ sína til fóstrs. Sigurðr hrísi, Hálfðan hálegggr, Guðrøðr líómi, Røgnvaldr réttilbeini, þeir vǫru synir Sniófríðar finnsku. Dagr, Hringr, Ragnarr rykkill, þeira móðir hét Álfhildir, dóttir Hrings Dagssonar af Hringaríki. Þeir fœdduz *upp⁸ á Upplöndum. Ingigerðr ok Álof árbót vǫru ok *hennar* dætr. Ingibiqrgr hét *enn* dóttir Haralds

¹ C^{2,8}D²; rak A. *Illegible in B.* ² C^{2,8}D²; fyrir lietu konung dominn A.

³ C^{2,8}D²; hrohalla .s. A, hrohalla (last letter illegible) syni B. ⁴ C⁸D²; menn kalla ABC². ⁵ C^{2,8}; upp allir AB, upp D². ⁶ + menn AC⁸. ⁷ BC²; syni AC⁸. ⁸ C^{2,8}; ÷ ABD².

konungs, er átti Hálfðan iarl. Þeira dóttir *hét¹ Gunnhildr er átti Finnir hinn skíálgi; þeira börn váru Eyvindr skáldaspillir, Niáll, Sigurðr, Þóra. Dóttir Niáls var Ástríðr móðir Steinkels Svíakonungs. Enn váru fleiri dætr Haralds konungs. Álofu dóttur *Haralds konungs² átti Þórir iarl þegiandi. Þeira dóttir var Bergliót móðir Hákonar hins ríka. Haraldr konungr gipti dætr sínar innan lands iqlum sínum.

5.18–6.19 / Þá er Haraldr konungr heriaði landit ok átti orrostur eignaðiz hann
7.16–8.18. vandliga allt *land³ ok qll óðql, bæði byggðir ok sætr *ok⁴ úteyiar ok allar markir, svá alla auðn landsins. Váru allir bæendr hans leigumenn *ok⁵ landbúar.

Haraldr *hárfagri* tók konungdóm tíu vetra gamall [. . .] ok réð landi þriá vetr ok siau tigi. Þá er hann var sextøgr at aldri váru margir synir hans alrosknir, en sumir dauðir. Þeir *gørðuz⁶ þá margir ofstopamenn innan lands, ok váru síálfir ósáttir sín í milli. *Tóku* þeir af eignum iarla konungs en drápu suma. Stefndi konungr þá þing fiqlmennt austr í landi ok bauð til Upplendingum. Þá skipaði hann *løgum⁷ ok gaf sonum sínum qlum konunganqfn ok setti þat í lögum at hans ættmenn skyldi hverr taka konungdóm eptir sinn fòður, en iarldóm sá er kvensvipt væri af hans ætt kominn.

Konungr skipti landi með *sonum sínum*. Vingulmørk, Raumaríki, Vestfold, Þelamørk, þat gaf hann Óláfi, Birni, Sigtryggi, Fróða, Þorgilsi. Heiðmørk ok Guðbrandsdali gaf hann Dag ok Hring ok Ragnari. Snæfríðarsonum gaf hann Hringaríki, Haðaland, Þótn ok þat er þar lá til. Guthorm son sinn setti hann til landvarnar austr við landsenda ok gaf honum þar yfirsókn um Ranríki frá Elfi til Svínasunds. Haraldr konungr var optast síálfir um mitt landit. Hrcerekr ok Guðrøðr váru iafnan innan hirðar með konungi ok høfðu veizlur stórar um *Sogn ok⁸ Hqrðaland*. Eiríkr var *lqngum* með feðr sínum. Honum unni *konungr* mest ok virði hann *framast allra* sona sinna, [. . .]

7.8–18 / *Eiríki syni sínum* gaf *Haraldr konungr* Hálogaland ok Norðmæri
8.18–9.8. ok Raumsdal. Norðr í Þrándheimi gaf hann yfirsókn Hálfðani *svarta ok Hálfðani hvíta⁹ ok Sigrøði. Gaf *konungr* sonum sínum

¹ C^{2,8}; var ABD². ² C^{2,8}; hans ABD². ³ BC^{2,8}D²; landit A. ⁴ C^{2,8}; ÷ ABD². ⁵ BC^{2,8}; e. A. *Altered text in D*². ⁶ BC^{2,8}D²; voro A. ⁷ BC²D²; lög A, ÷ C⁸. ⁸ + vm A. ⁹ BC²D²; huíta . . . svartu AC⁸.

í hveriu þessu fylki hálfar tekiur við sik ok þat með at þeir skyldu sitia í háseti skǫr *hærra en iarlar, en skǫr lægra en sialfr Haraldr konungr.¹ En þat sæti eptir *dag hans* ætlaði sér hverr sona hans, en *konungr* siálfr ætlaði þat Eiríki. En Þrændir ætluðu þat Hálfdani svarta, en Víkveriar ok Upplendingar unnu þeim bezt ríkis er þar váru þeim undir hendi. Af þessu varð mikit sundrþykki enn af nýiu milli þeira bræðra. En með því at þeir þóttuz hafa lítit ríki til forráða, þá fóru þeir í hernað, svá sem sǫgur eru til, [. . .]

Chapter 4

Rǫgnvaldr réttilbeini átti Haðaland. Hann nam fiǫlkynngi ok 10.11–11.2/
gerðiz seiðmaðr. Haraldr konungi þóttu illir seiðmenn. Á Hǫrða- 9.12–10.2.
landi var sá seiðmaðr er Vitgeirr hét. Konungr sendi honum orð
ok bað hann hætta *seið.² Hann svaraði ok kvað:

Pat er vá lítil	er Rǫgnvaldr seiðir
at vér seiðim	réttilbeini
karla bǫrn	hróðmǫgr Haralds
ok kerlinga	á Haðalandi.

En er Haraldr konungr heyrði þetta, þá fór Eiríkr blóðǫx með hans ráði til Upplanda. Ok er hann kom á Haðaland brenndi hann inni Rǫgnvald með átta tigi seiðmanna, ok var þat verk miǫk lofat. Guðrøðr líómi drukknaði fyrir laðri.

Chapter 10

Eptir fall Biarnar kaupmanns tók Óláfr bróðir hans ríki yfir 17.11–15 /
Vestfold ok tók til fósturs Guðrøð son Biarnar. Tryggvi hét son 13.5–8.
Óláfs. Váru þeir Guðrøðr fóstbræðr ok miǫk³ iafnaldrar ok *báðir⁴
hinir efniligustu ok atgervimenn miklir. Tryggvi var hverium
manni meiri ok styrkari.

Þá er Haraldr konungr var áttroeður at aldri gerðiz hann þungfærr, 17.15–18.5/
svá at hann þóttiz eigi *færr at fara yfir ríkit* eða stíórna konungs 13.10–14.4.

¹ BC^{2,8}D² (Haraldr koungr] hann D²); lægra en haralldr konungr. en skǫr hæra en synir haralldz konungs aðrir A. ² BD²; seiði A, seidnum C².
³ miǫk] AC¹; neǫr BD². Cf. *ÓIHJH* 13, v. l. to line 7, and p. 1119.27–28.
⁴ BC¹D²; ÷ A.

málum. Þá leiddi hann Eiríkr son sinn í hásæti sitt ok gaf honum vald yfir öllu landi. En er þat spurðu aðrir synir Haralds konungs, þá settiz Hálfðan svarti í konungs hásæti. Tók hann þá til forráða allan Prándheim. Hurfu at því ráði allir Þrændir með honum. En er þetta spurðu Víkveriar, þá tóku þeir Ólaf til yfirkonungs um alla Víkina *ok helt hann því ríki.¹ Þetta líkaði Eiríki stórilla.

Tveim vetrum síðar varð Hálfðan svarti bráðdauðr inn í Prándheimi at veizlu nøkkurri, ok var þat mál manna at Gunnhildr konungamóðir hefði keypt at fiðlkunnigri konu at gera honum banadrykk. Eptir þat tóku Þrændir Sigrøð til konungs.

Chapter 261

II 301.8– [. . .] *En er Eiríkr iarl hafí festz í landi ok tekit trúnað af ríkis-
303.15 / mǫnnum ok allri alþýðu, þá lét hann sér ekki líka at Erlingr
59.14–61.12.* Skiálgsson hefði ríki svá mikít, ok tók hann undir sik allar konungs
tekiur þær er Óláfr konungr hafði veitt Erlingi. En Erlingr tók
iafnt sem áðr landskyldir allt um Rogaland, ok guldu landbúar
opt tvennar landskyldir.² En at öðrum kosti eyddi *Erlingr iarða-
byggðina*. Lítit fekk *Eiríkr* iarl ok af sakeyri, þvíat ekki helduz
þar sýslumenninir, ok því at eins fór iarl þar at veizlum ef hann
hafði mikít fiðlmenni. Þessa getr Sighvatr skáld:

Erlingr var svá at iarla
átt er skiöldungr máttit,
Óláfs mágr, svá at *æggðit*,³
aldyggs sonar Tryggva.
Næst gaf sína systur
snarr búþegna harri,
þat var yðr, en aðra
aldr gipta Rognvaldi.

Eiríkr iarl orti því ekki á at beriaz við Erling at hann var frændstórr ok frændmargr, vinsæll ok ríkr. Sat hann iafnan með fiðlmenni, *svá⁴ sem þar væri konungshirð. Erlingr var opt á sumrum í hernaði ok *fekk⁵ sér fiár, þvíat hann helt teknum hætti um rausn ok stórmennsku, þó at hann hefði þá minni veizlur ok óhallkvæmri en um daga Óláfs konungs mágs síns.

¹ BC¹D²; ÷ A. ² + alt vm (vm allt B) Roga land AB. ³ æggðit AC¹, eggðir B (in D² ch. 261 has been taken from a manuscript of ÓIH). ⁴ BC¹; ÷ AD². ⁵ BC¹D²; aflaði A.

Erlingr var manna fríðastr ok mestr ok hinn styrkasti, vígr hverium manni betr ok um *margar* íþróttir *dró hann fast eptir Óláfi konungi* Tryggvasyni. Hann var vitr maðr, kappsamr um alla hluti ok hinn mesti hermaðr ok *svá frækn ok sóknharðr at hann gekk fyrstr ok fremstr í hvert stríð*. Þess getr Sighvatr:

Erlingi varð engi
annarr lendra manna
*qrr¹ sá er átti fleiri
orrostur stoð þorrinn.
Þrek bar seggr við sóknir
sinn þvíat fyrst gekk innan
mildr í marga hildi
mest, en ór á lesti.

Þat hefir verit iafnan mál manna at Erlingr hafi verit gofgastr allra lendra manna í Nóregi. Þau váru börn Erlings ok Ástríðar *Tryggva-dóttur*: Áslákr, Skiálgr, Sigurðr, Loðinn, Þórir ok Ragnhildr er átti Þorbergr Árnason. Erlingr hafði iafnan með sér níu tigi frelsingia eða fleiri, ok var þar bæði vetr ok sumar máldrykkia at dagverðarborði, en at náttverði *var² ómælt drukkit. En hann hafði tvau hundruð manna eða fleira þegar iarlar váru nær. Aldri fór hann fámennari *milli búa sinna eða at öðrum sínum erendum* en með tvítøgsessu alskipaða.

Erlingr hafði iafnan heima þriá tigi þræla ok umfram annat *mannfólk*. Hann ætlaði þrælum sínum dagsverk ok gaf þeim síðan *stundir til ok orlof at þeir ynni sialfum sér þá er *þeir³ höfðu lokit ætlanarverki*. Hann gaf þeim akrloñd at sá sér korni ok færa ávøxtinn til fiár sér. Hann lagði á hvern þeira verð ok lausn, ok leystu *margir sik⁴ til frelsis hin fyrstu misseri eða qnnur. En allir þeir er nokkurr þrifnaður var yfir leystu sik á þrim vetrum. Með því fé keypti Erlingr sér annat man. En leysingium sínum vísaði hann sumum í síldfiski, en sumum til annarra féfanga. Sumir ruddu⁵ merkr ok gerðu sér bæi. Qllum kom hann til nokkurs þrifnaðar.

¹ C¹; or er A, orer B. ² BC¹D²; ÷ A. ³ BC¹; ÷ A. *Altered text in D²*.
⁴ BC¹D²; sik margir A. ⁵ + ser A.

Chapter 262

304.4–18 / Eiríkr iarl *hafði gefit grið* Einari þambarskelfi, syni Eindriða 52.14–53.8. Styrkárssonar [. . .] Einarr var þá átián vetra. Svá er sagt at Einarr *hafi verit¹ allra manna styrkastr ok beztr bogmaðr er verit hafi í Nóregi, ok var harðskeyti hans umfram alla menn aðra. Hann skaut með bakkakólfi í gegnum uxahúð hráblauta er hekk á ási einum. Hann var skíðfœrr hverium manni betr. Hinn mesti var hann hreystimaðr ok íþróttamaðr. Hann var auðigr ok ættstórr. *En er Einarr var kominn norðr í Nóreg eptir Svöldrarbardaga, þá gerðu iarlarnir*, Eiríkr ok Sveinn, *sætt við hann ok giptu honum systur sína*, Bergliótu, dóttur Hákonar iarls. Hon var fríð sýnum ok hinn mesti skörungr. Eindriði hét son þeira. *Hann var snimma mikill ok styrkr ok um marga hluti líkr Einari feðr sínum*. Iarlarnir gáfu Einari veizlur stórar² í Orkadal, ok gerðiz hann ríkastr ok gøfgastr lendra manna í Þreendalögum. Var hann iqlunum hinn mesti styrkr ok þeira ástvinr.

Chapter 265

314.17–19 / [. . .] fór hann³ með her sinn vestr til Englands á hendr Aðalráði 33.11–34.2. konungi Iátgeirssyni, ok áttu þeir *margar* orrostur ok höfðu ýmsir sigr. [. . .]

315.2–8 / *varð sá atburðr á Englandi* at Sveinn konungr varð bráðdauðr 42.2–7 and um nótt í rekkju sinni, ok er þat sögn enskra manna, at Iátmundr 8–9. konungr hinn helgi hafi drepit hann með þeim hætti sem *hinn helgi Merkúríus⁴ drap Iúlíanum níðing. En er þat spurði Aðalráðr konungr, *hann var þá* á Flæmingialandi, sneri hann þegar aptr til Englands. Dreif þá til hans mikit fiqlmenni.

315.8–10 / *Fekk hann þá enn ríki sitt ok andaðiz þrim vetrum síðar*. Tók þá Cf.47.18–19. konungdóm í Englandi Iátmundr son hans.

Chapter 266

315.11– *Knútr son Sveins konungs í Danmørk tók ríki eptir fòður sinn*. 317.1 / *Hann bió her sinn vestr til Englands á því sama sumri sem* 53.10–55.6. *Aðalráðr konungr hafði andaz áðr um *várit*.⁵ *Sendi Knútr*

¹ BC¹D²; væri A. ² + vt A. ³ i. e. King Sveinn tjúguskegg. ⁴ BC¹; Merkvríus risi A. Different text in D^{1,2}. ⁵ BC¹; sumarit A. Different text in D^{1,2}.

konungr þá orð Eiríki iarli Hákonarsyni, mági sínum, norðr í Nóreg, at hann skyldi fara með honum vestr til Englands með her, þvíat Eiríkr iarl var frægr mið af hernaði sínum ok af því at hann hafði borit sigr ok orðstír ór þeim tveimr orrostum er snarpastar höfðu verit á Norðrlöndum. Önnur sú er þeir Hákon iarl, faðir hans, þorðuz við Íómsvíkinga, en sú önnur er Eiríkr barðiz við Óláf konung Tryggvason. Þessarrar orðsendingar getr Þórðr Kolbeinsson í Eiríksdrápu:

Enn hefk leyfð þar er lofða
lofkennda frá ek sendu
at hialmsömum hilmi
hjarls dróttna boð iarli,
at skuldligaz¹ skyldi,
skil ek hvat gramr mun vilia,
endr at ásta fundi
Eiríkr *koma² þeira.

Iarl brá skiótt við orðsending Knúts konungs mágs síns ok bió ferð sína ór landi, en setti eptir lands at gæta Hákon iarl³ son sinn ok fekk hann í hendr Einari þambarskelfi mági sínum, at hann skyldi hafa landráð fyrir Hákon, þvíat hann var eigi ellri en sautián vetra. En Sveinn iarl hafði þá land hálft við Hákon.

Eiríkr iarl kom til Englands til fundar við Knút konung ok var með honum þá er hann vann Lundúnaborg. *Eiríkr iarl barðiz fyrir vestan Lundúnaborg.⁴ Þar fellði hann Úlfkel snilling. Þess getr Þórðr:

Gullkennir lét gunni,
græðis hests, fyrir vestan,
þundr vá leyfðr til landa,
Lundún saman bundit.
Fekk regn þorinn rekka
rönn *of⁵ þingamönnum
ygglig högg þar er eggjar
Úlfkell blár skulfu.

¹ AB; skyllidugaz C¹. The stanza is omitted in D^{1,2}. ² BC¹; kom A. ³ A; ð BC¹. Different text in D^{1,2}. ⁴ BC¹; ð A. Different text in D^{1,2}. ⁵ B; af AC¹. The stanza is omitted in D^{1,2}.

Eiríkr iarl var á Englandi einn vetr ok átti nokkurar orrostur. En annat *haustit* eptir *ætlaðiz* hann til Rómferðar. [. . .]

Chapter 270

321.7–12/ Þá er Sveinn *iarl Hákonarson* ok Hákon *Eiríksson* réðu Nóregi 65.15–66.5. gerðu þeir sætt við Erling Skiálgsson ok var bundin með því, at Áslákr son Erlings fekk Gunnhildar dóttur Sveins iarls. Skyldu þeir feðgar, Áslákr ok Erlingr, hafa veizlur allar þær er Óláfr konungr *Tryggvson¹ hafði fengit þeim. Gørðiz Erlingr þá fullkominn vin iarlanna ok bundu þat swardögum sín á milli. [. . .]

321.14–15/ Óláfr *Haraldsson* [. . .] *kom af hafí* við ey þá er Sæla *heitir² út 57.17–18. *fyrir* Staði.

322.1/58.7. *Sigldi hann þaðan* suðr til Úlfasunda.

322.1–4/ *En* er hann kom suðr yfir Fialir, þá helt hann inn af þjóðleið. 62.13–14. *Hann hafði tvá knorr* ok sex tigi *hermanna á hvárum. Þeir sneru* inn til Sauðungssunda ok lögðuz þar. [. . .]

322.7–9/ *Vann iarl konungi eiða*, at hann skyldi aldri beriaz í móti honum 65.1–3. ok eigi veria Nóreg með ófriði *fyrir Óláfi konungi³ né sækia hann. [. . .]

322.11–13/ *Erlingr Skiálgsson var í þeim bardaga með Sveini iarli ok Einarr* 88.10–11 þambarskelfir ok margir aðrir lendir menn. [. . .] and 14.

322.14–15/ *En Sveinn *iarl⁴ flýði ok fór síðan ór landi á fund Svíakonungs* 100.10–11. mágs síns ok sagði honum frá skiptum þeira Óláfs digra.

322.15–18/ *Fór Sveinn iarl í Austrveg ok heriaði í Garðaríki um sumarit. En* 101.8–11. *um haustit er hann kom aprt til Svíþjóðar tók hann sótt þá er hann* leiddi til bana. [. . .]

¹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ² BC²; het A. *Different text in D¹, and from line 8 ok (321.12) to the end of the chapter is omitted in D².* ³ C²; imoti honum, *corrected from fyrir* oli kgi A, moti of. konungi B. ⁴ C²; ÷ AB.

Chapter 271

[. . .] Þórðr Síareksson [. . .] orti erfídrápu um Óláf konung hinn 323.17–19/
helga. Sú er kǫlluð Róðadrápa. 438.5–6.

Chapter 272

Þá er sannspurt var í Nórøgi andlát Sveins iarls [. . .] 323.20 /
Cf. 102.2–3.

Ok er konungr lá í Karmsundi, þá fóru orð í milli þeira Erlings 324.3–7 /
Skiálgssonar, at þeir skyldu sættaz, ok var lagðr sættarfundr með 111.13–112.4.
þeim í Hvítungsey. En er þeir tóku at tala um sætt sína, þá beiddiz
Erlingr at hafa veizlur þær allar er Óláfr konungr Tryggvason
hafði fengit honum. [. . .]

[. . .] gekk hann til handa Óláfi konungi með þeim skildaga sem 325.3–5 /
konungr réð upp at segia; skilðuz við þat ok váru sáttir at kalla. 113.6–7.

Erlingr Skiálgsson helt svá ríki sínu at allt norðan frá Sognsæ ok 325.5–8 /
austr til Líðandisness réð hann ǫllu við bændr, en veizlur konungs 286.7–10.
hafði hann miklu minni en fyrr. En þó stóð sú ógn af honum at
engi maðr mælti né gerði annat en hann vildi [. . .]

[. . .] at Erlingr skyldi hafa slíkar allar veizlur ok ekki meiri sem 325.13–20/
konungr hafði áðr skipat honum, en niðr settuz allar sakar þær er 289.2–6.
Óláfr konungr hafði á Erlingi. Skyldi þá ok Skiálgr son Erlings
vera með Óláfi. [. . .] Skilðu þeir þá enn svá, at þeir hétu sáttir.
Erlingr fór þá heim til búa sinna ok helt teknum hætti um allan
sinn ríkdóm. [. . .]

Chapter 273

[. . .] En Óláfr konungr dvalðiz í Víkinni um sumarit ok sat í 326.8–11 /
Sarpsborg um vetrinn, en Knútr konungr í Danmørk. Þann vetr 359.7–9.
reið Qnundr konungr yfir Vestra-Gautland ok hafði meir en þriá
tigi hundraða manna.

Hittuz þeir Óláfr konungr í Elfi við Konungahellu [. . .] 326.11–12/
360.5.

Skilðuz þeir mágarnir vinir. Fór Qnundr konungr þá upp apr á 326.13–18/
Gautland, en Óláfr konungr fór norðr í Víkina ok svá norðr með 360.8–13.

landi. Hann lá lengi ok beið byriar í Eikundasundi. Spurði *konungr þá* at Erlingr Skiálgsson ok Iaðarbyggvar lágu í *liðsamnaði* ok hofðu her manns.

326.18–20/ Erlingr átti skeið mikla; *hon var* tvau rúm ok þrír tigur ok þó mikil
61.12–14. at því. Hana *var hann vanr at hafa* í víking eða í stefnuleiðangr,
ok váru þar á tvau hundruð manna eða meir.

Chapter 274

326.21–22/ *Óláfr konungr sigldi ór Eikundasundi þegar byr gaf norðr um*
Cf. 361.5–7. *Iaðar. Fór konungr þá at veizlum um Hǫrðaland.* [. . .]

326.23–24/ Sá var hinn þrettándi vetr konungdóms hans.
371.4–5.

326.24–25/ Bióz Óláfr konungr um várit ór Niðarósi ok bauð her út um allt
Cf. 409.12– land. *Fór konungr þá suðr með landi.*
410.3.

326.25– *En er hann kom á Hǫrðaland spurði hann þau tíðindi at Erlingr*
327.3/ *Skiálgsson var farinn ór landi vestr til Englands á fund Knúts*
Cf. 422.5–8. *konungs með miklu liði. Hafði hann haft skip fiogur eða fimm.*
Hann hafði síalfr *skeið hina¹ miklu. [. . .]

327.6–7/ Erlingr Skiálgsson ok synir hans allir hofðu verit um sumarit í
456.5–6. her Knúts konungs. [. . .]

327.16–21/ Var Óláfr konungr þá í Túnsbergi er *Knútr konungr sigldi hit ýtra*
470.11–12 um Foldina. Lá Knútr í Eikundasundi nokkura hríð. Kom þar til
and470.13– hans Erlingr Skiálgsson með mikit lið, ok bundu þeir Knútr
471.4. konungr þá enn vináttu sína af nýiu. Var þat í heitum við Erling af
Knúti at hann skyldi hafa land *allt² til forráða milli Staðar ok
Rýgiarbits. [. . .]

Chapter 275

328.1–4/ *Þá er skip Óláfs konungs komu til hans austan af Svíþjóð helt*
Cf. 476.9– *hann þeim inn í Óslóarfiqrð ok upp í vatn þat er Rǫnd heitir. Hafðiz*
477.3. *hann þar við um sumarit þar til er Knútr konungr var *um³ farinn*
suðr til Danmerkr.

¹ C²; skeiðina AB. ² C²; ÷ AB. ³ C²; ÷ AB.

- Þá* helt Óláfr konungr skipum sínum út til Túnsbergs. 328.4–5 / 478.2.
- Síðan bió hann ferð sína *norðr í land* með þat lið er honum vildi fylgia. Hafði hann þá þrettán skip. *Helt hann þá* út eptir Víkinni. 328.5–7 / 478.3–5.
- Þat var ǫndverðan vetr. Þeim byriaði heldr seint; lágu þeir í Sóleyium miðk lengi, ok spurði *konungr* þar at Erlingr hafði liðsamnat mikinn á laðri ok skeið hans lá fyrir landi albúin ok fiqlði annarra skipa er bændr áttu. Konungr helt austan *liði sínu* ok lá í Eikundasundi um hríð. Spurðu þá hvárir til annarra. Fiqlmennti Erlingr þá sem mest. 328.7–12 / 478.9–16.

Chapter 276

Thómasmessudag fyrir íól, þegar í dagan, lét Óláfr konungr út ór höfninni. Var þá allgóðr byrr ok heldr hvass. Fór þá þegar niósn hit efra um laðar er konungr sigldi hit ýtra. Lét Erlingr þegar blása ǫllu liði sínu til skipanna. Dreif þá allt fólk til skipa ok bióz til bardaga. Skip konungs bar skiótt *norðr¹ um laðar. Stefndi *konungr* þá innleið, þvíat hann ætlaði inn í Fiqrðu at fá sér þar lið ok fé. Erlingr sigldi eptir honum ok hafði her manns ok fiqlða skipa. Váru skip þeira ǫrskreið, er þeir höfðu ekki á nema *menn ok vápn.² Gekk skeiðin Erlings miklu meira en ǫnnur skipin. Þá lét hann heflla ok beið liðs síns. 328.13–22 / 479.2–13.

Óláfr konungr sá at þeir Erlingr sóttu eptir miðk, þvíat skip konungs váru sett miðk ok sollin, er þau höfðu flotit á síó allt sumarit ok haustit ok um vetrinn þar til. *Konungr þóttiz síá* at liðsmunr mundi *allmikill* vera ef þeir mætti ǫllu senn liði Erlings. Lét hann þá kalla skip af skipi at þeir skyldi láta síga seglin ok þó sem *seinst*, en svipta af neðan handrifi. Var þá svá gort. Erlingr sá *brátt at lægði seglin þeira*. Kallaði hann þá ok hét á lið sitt, bað þá sigla meira. ‘Séið þér eigi,’ segir hann, ‘at lægir seglin þeira, svá draga þeir undan oss.’ Lét hann þá hleya ór heflum segli á skeiðinni. Gekk hon þá *skiótt* fram frá ǫðrum skipum. 328.22–329.6 / 479.15–480.7.

Óláfr konungr stefndi fyrir innan Bókn. Fal þá sýn milli þeira. Síðan bað konungr leggja seglin ok róa *skipunum* fram í sundit. 329.7–12 / 480.9–481.5.

¹ C²; inn A, suðr B. ² C²B; vapn ok menn A.

Lögðu þeir þá sama skipunum. Gekk þar *neshöfði nokkurr* fyrir útan, *svá at Erlingr sá eigi skip þeira er hann sigldi at sundinu fyrr en konungsmenn reru öllum skipunum at þeim*. Tók þar hin snarpasta orrosta.

329.12–13/ *Fellu þar svá fullkomliga allir menn Erlings þeir er á váru* 482.8–9. *skeiðinni at hann stóð einn upp*

329.13–16/ *ok varðiz svá prýðiliga at engi maðr vissi dæmi til at einn maðr* 483.2–4. *hefði staðit iafnlengi við svá margra manna atsókn, en aldri leitaði hann til undankvámu,*

329.16–18 / *fyrr en konungr bauð honum at ganga til handa, en hann íátaði* Cf.484.5–12. *því. Gaf hann þá upp vörnina ok tók af sér hiálminn, ok var þá drepinn, berliga at óvilía Óláfs konungs, sem segir í sögu hans.*

Chapter 277

329.19–20/ *Þat er mál manna at Erlingr hafi verit mestháttar maðr í Nóregi* 485.11–13. *þeira er eigi báru tignarnafn. [. . .]*

Chapter 278

330.16–17/ *Eptir Nesiaorrostu fór Einarr þambarskelfir ór landi austr til* Cf.102.3–4. *Svíþjóðar með Sveini iarli mági sínum.*

330.17– *En eptir andlát iarls var hann með Óláfi Svíakonungi þar til er* 331.1 / *hann andaðiz. Síðan fór hann aptr til Nóregs ok fann Ólaf konung* Cf. 285.11– *Haraldsson austr í landi. Gørðu þeir þá sætt sína með því móti at* 286.4. *Einarr skyldi fara norðr til Þrándheims ok hafa eignir sínar allar ok svá þær iarðir er Bergliótu höfðu heiman fylgt. Fór Einarr þá norðr ok settiz at búum sínum [. . .]*

331.3–11 / *En þá er Knútr konungr lagði Nóreg undir sik ok setti þar Hákon* 472.2–5 *iarl til landsgæzlu, þá réðz Einarr til lags við Hákon iarl mág* and472.11– *sinn. Tók hann þá upp veizlur þær allar er hann hafði fyrr haft, þá* 473.4. *er iarlar réðu landi. Knútr konungr gaf Einari stórar giafar ok batt hann svá í kærleikum við sik. Hét hann því at Einarr skyldi vera mestr ok gofgastr ótiginna manna í Nóregi meðan hans vald stæði yfir, en lét þat fylgia at honum þótti Einarr bezt til fallinn at bera tignarnafn í Nóregi eða Eindriði son hans fyrir ættar sakir, ef iarlsins væri eigi við kostr.*

Chapter 279

(The beginning of this chapter, 331.12–332.18, is only a short résumé of the passages in ÓIH printed in ÓIHJH 486.11–500.11 and 514.2–515.6, with the same wording kept in only a few instances. But 332.20–333.20, on the other hand, is copied almost word for word from Chapter 184 of ÓIH, ÓIHJH 515.10–517.6.)

[. . .] norðr með landi,	331.13 / 487.9.
<i>allt</i> norðr um Stað. [. . .]	331.13 / 488.5.
[. . .] hann kom inn í Róðrarfiqrð. Lagði <i>hann</i> at í Valldali [. . .]	331.18– 332.1 / 490.7–8.
Þat hafði <i>hann</i> enn í ráði at leggja niðr konungstign ok fara út til Íorsala eða í aðra helga staði [. . .]	332.10–12/ 514. 9–11.

Þat var á einni nótt er Óláfr konungr lá í rekkiu sinni *mæddr af miklum áhyggjum ok hafði sungit bænir sínar sem hann var vanr*, þá seig á hann svefn ok þó svá lauss at hann þóttiz vaka ok síá öll tíðindi í húsinu. *Honum sýndiz maðr standa fyrir rekkiunni, mikill ok vegligr*, ok hafði klæðnað *ágætan*. *Hugði konungr þat í svefninum*, at þar *væri* kominn Óláfr konungr Tryggvason. Sá maðr mælti til *konungs*: ‘Ert þú miðk hugsiúkr um ráðaætlan þína? Þat þikki mér undarligt *hví* þú *válfar slíkt* fyrir þér, hvert ráð þú skalt upp taka. Svá ok ef þú ætlaz þat fyrir at leggja niðr konungstign þá er guð hefir gefit þér. Slíkt hit sama at vera hér ok þiggja ríki af útlendum höfðingjum ok þér ókunnum. Far þú heldr aptr til ríkis *þíns¹ er þú hefir at erfðum tekit ok ráðit lengi fyrir með þeim styrk er guð gaf þér ok lát eigi undirmenn þína hræða þik. Þat er konungs frami at sigraz á óvinum sínum, en vegligr dauði at falla í orrostu með liði sínu, eða ifar þú nokkut um þat at þú hafir *eigi* rétt at mæla í yðarri deilu? Eigi skaltu þat gera at dylia siálfan þik sanninda. Mátt þú fyrir því diarfliga soekia til landsins at guð mun bera þér vitni um at þat er þín eiga.’ *Síðan vaknaði Óláfr konungr ok þóttiz síá svip mannsins er í braut gekk. Þakkaði konungr guði þessa vitran ok herði hug sinn þaðan í frá ok einstrengði þá ætlan fyrir sér at fara aptr til Nóregs, svá sem hann hafði verit áðr fúsast til ok hann fann at allir hans menn vildu helzt vera láta. Talði*

¹ C²; þess ABD¹.

hann þá þat í huginn at landit mundi vera auðsótt er hofðingialaust var, svá sem hann hafði spurt *af þeim mönnum er þá váru nýkommir af Nóregi at Hákon iarl hafði týnz í hafi með alla skipshofn sína er hann fór vestan af Englandi*. En er hann birti þessa ráðagörð mönnum sínum, þá tóku allir því þakksamliga. [. . .]

Chapter 280

335.3–5 / [. . .] *hina næstu nótt fyrir bardagann á Stiklarstöðum*. Konungr 546.11–13. vakði lönfum um nóttina ok bað til guðs fyrir sér ok liði sínu ok sofnaði lítt. Rann á hann hofgi móti *deginum.¹ [. . .]

Chapter 281

336.10–13 / [. . .] *Eitt sumar fór Einarr ór landi, fyrst vestr um haf til Englands Cf. 316.11– ok þaðan allt suðr til Róms. Var hann á brottu einn vetr ok kom 317.2. heim annat sumarit ok settiz þá enn um kyrrt*. [. . .]

337.1–2 / Hófz þá hofðingskapr Einars af nýiu [. . .]
473.5.

337.6–15 / *En er hann fann Knútr konung fagnaði konungr honum vel. Síðan 523.9– bar Einarr upp erendi sín fyrir konung, sagði at þá var hann kominn 524.7. at vitia heita þeira er Knútr konungr hafði heitit honum iarlshafni í Nóregi, ef Hákonar iarl væri eigi við kost. Konungr svarar: ‘Þat mál veit nú allt annan veg við,’ segir hann. ‘Ek hefi nú sent menn ok iartegnir mínar til Danmerkr, at ek hefi gefit Sveini syni mínum allt ríki í Nóregi ok skal hann þar vera konungr yfir. En ek vil halda við þik vináttu. Skaltu þá hafa slíkar nafnbætr sem þú hefir burði til ok vera lendr maðr. Sá Einarr þá* [. . .]

338.6–7 / *Varð ok Einarr fyrstr ríkismanna til þess at halda upp helgi Óláfs 597.4–5. konungs* [. . .]

Chapter 282

338.9–11 / *Sveinn son Knúts konungs, hann var kallaðr Sveinn Alfífuson. 594.9–13. Hann var þá kominn austan í Víkina er orrostan var á Stiklarstöðum. Var hann síðan til konungs tekinn í Nóregi*.

¹ B; degi A; ÷ C^{2,10}.

En er *Sveinn Alffuson* hafði þrjá vetr ráðit landi með lítilli vinsæld af landsmönnum, þá spurðuz þau tíðindi til *Nóregs* at fyrir vestan haf eflði flokk Tryggvi son Óláfs konungs Tryggvasonar ok Gyðu ensku. Þá var Sveinn konungr í Prándheimi er hann spurði þessi tíðindi. Bauð hann þegar út leiðangri ok stefndi til sín lendum mönnum. Einar þambarskelfir settiz heima ok vildi eigi fara með Sveini konungi. Fór Sveinn konungr þá er hann var búinn með lið sitt suðr með landi ok allt austr í Vík. Tryggvi helt liði sínu vestan um sumarit ok kom af hafi við *Hörðaland* ok spurðu þá hvárir til annarra.

338.11–
339.2/
610.6–14
and 611.1.

Helt Sveinn konungr þá liði sínu sunnan með landi. En Tryggvi helt norðan í móti. Svá segir í Tryggvaflokki:

339.2–
340.1/
611.8–
612.8.

Tíreggiaðr fór Tryggvi,
tókz morð af því, norðan,
en Sveinn konungr sinni
sunnan ferð at gunni.
Nær var ek þausnum þeira.
Þar bar skiótt at móti.
Herr týndi þar, harða
hiqrgöll var þat, fiqrvi.

Fundr þeira varð fyrir norðan laðar í Sóknaundi fyrir innan Bókna, nær því sem fallit hafði Erlingr Skiálgsson. Þar varð *snorp* orrosta. Þat var á *dróttinsdegi* er þeir bqrðuz. Svá segir í flokki þeim er ortr var um Svein Alffuson:

Vara sunnudag, svanni,
seggr hné margr und eggjar,
morgin þann sem manni
mær lauk eða ql bæri,
er Sveinn konungr sína
saman tengia bað drengi,
hrátt gafz hold at slíta
hrafni, skeiðarstafna.

Í þeiri orrostu fekk Sveinn konungr sigr, en Tryggvi fell ok mestr hluti liðs hans. [. . .] Réð Sveinn konungr þá enn landi þann vetr hinn næsta eptir [. . .]

Óláfs saga Tryggvasonar en mesta

Text from *Heimskringla*

Chapter 1

[. . .] *Haraldr konungr var son Hálfðanar svarta Upplendinga-* 11.7–11 /
konungs. Faðir Hálfðanar svarta var Guðrøðr veiðikonungr, son 80.3–7.
Hálfðanar konungs er kallaðr var hinn mildi ok hinn matarilli,
þvíat hann gaf í mála mǫnnum sínum iafnmikla gullpeninga sem
aðrir konungar silfrpeninga, en hann svelti menn at mat.

Móðir Hálfðanar svarta var Ása dóttir Haralds hins granrauða 1.11–2.7 /
konungs af Ogdum. Móðir Haralds hárfagra var Ragnhildur dóttir Cf. 81.2–
Sigurðar hiartar; hans móðir var Áslaug dóttir Sigurðar orms í 82.7 and
auga, Ragnars sonar loðbrókar. Móðir Sigurðar orms í auga var 90.10–93.2.
Áslaug dóttir Sigurðar Fáfnisbana. Sigurðr hiqrtr átti Þyrni dóttur
Klakk-Haralds iarls af Iótlendi, systur Þyri Danmarkarbótar er
átti Gormr hinn gamli Danakonungr. Þyrni var móðir Ragnhildar
móður Haralds hárfagra.

Haraldr tók konungdóm eptir föður sinn þá er hann var tíu vetra 2.7–11 /
gamall. Hann var allra manna mestr ok sterkastr ok fríðastr sýnum, 98.3–8.
vittr maðr ok skǫrungr mikill. Guthormr son Sigurðar hiartar,
móðurbróðir hans, gørðiz forstióri fyrir hirðinni ok fyrir ǫllum
landráðum; hann var hertogi fyrir liðinu.

Í fyrstu vann Haraldr konungr Upplönd ok tók af lífi alla þá 2.11–13 /
hofðingia sem þar gengu á ríkit. Cf. 100.2–20.

*Því næst sendi hann menn sína eftir meyiu *einni¹ er Gyða *hét,²* 2.13–3.13 /
dóttir Eiríks konungs af Hǫrðalandi, er hann vildi taka til frillu 101.2–
sér, þvíat hon var allfríð mær ok heldr stórlát; hon var at fóstri á 102.9.
Valdresi með ríkum bónda. En er sendimenn kómu þar báru þeir

¹ C⁸D²; þeirri AC²B. ² BC².⁸D²; er nefnd A.

fram sín erendi fyrir meyna. Hon svaraði *svá*, at hon vill eigi spilla meydómi sínum til þess at *eiga* þann konung er eigi hefir meira en nokkur fylki til forráða, ‘ok þat þikki mér undarligt,’ *sagði* hon, ‘*er¹ engi er sá konungr er *svá* vill eignaz Nóreg at vera einvaldi yfir sem Gormr konungr at Danmørk eða Eiríkr at Uppsølum.’ Sendimönnum *þótti* hon svara *heldr* stórliga ok spyria hana máls um hvar til þessi svør skulu koma, segia at Haraldr er *svá* ríkr konungr at henni er fullræði í. En þó at hon svaraði annan veg þeira erendum en þeir vildi, þá *sá* þeir engan sinn kost til þess at sinni at hafa hana *brottu* nema hennar væri vili til. Búaz þeir þá ferðar sinnar. *Sem* þeir eru² búnir, leiða menn þá út. Þá mælti Gyða *til sendimanna*: ‘*Berid* þau mín orð Haraldri konungi at ek mun þvíat eins iáta at geraz hans eiginkona ef hann vill þat áðr gera fyrir *mína skyld* at leggja undir sik allan Nóreg ok ráða því ríki iafn friálsliga sem Eiríkr konungr Svíaveldi eða Gormr konungr Danmørk, þvíat þá þikki mér hann *mega heita³ þjóðkonungr.’

3.13–4.6 / Sendimenn fara aptr til konungs ok segia honum *öll* þessi orð
102.11– meyarinnar ok telia at hon *sé* furðu diørf ok *óvitr,⁴ *kalla* þat
103.9. makligt at konungr sendi lið eptir henni *ok tæki hana með* ósæmð. Haraldr konungr *sagði* at þessi mær hefði eigi illa mælt eða gørt *svá* at hefnda væri fyrir vert, ‘*heldr hafí hon,*’ *segir hann,* ‘mikla þøkk fyrir sín orð, *þvíat* hon hefir minnt mik þeira hluta er mér þikkir nú undarligt er ek hefi eigi fyrr hugleitt. *Nú* strengi ek þess heit ok því skýt ek til guðs þess er mik skóp ok öllu ræðr, at aldri skal hár mitt skera né kember fyrr en ek hefi eignaz allan Nóreg með skøttum ok skyldum *ok forræði, ella skal ek deya.*’ *Þessa heitstrenging* þakkaði honum Guthormr hertogi ok *kallaði* konungligt at efna *vel* orð sín. [. . .]

4.7–11 / *Nú sem hann var orðinn einvaldskonungr yfir öllu landi,* þá
126.5–9. minntiz hann þess er mærin sú hin mikilláta hafði *mælt til hans.⁵ Sendi hann þá menn sína eptir henni ok lét hana *til sín fara* ok lagði hana *í sæng* hiá sér.

¹ B; at AC^{2,8}D². ² + farar AB. ³ BC^{2,8}D²; heita mega A. ⁴ BC^{2,8}D²; u uita A. ⁵ BC^{2,8}D²; til hans mælt A.

Chapter 2

[. . .] *Haraldr konungr* fekk þeirar konu er Ragnhildr hét; *hon var* 4.15–17 /
dóttir Eiríks konungs af Íótlendi; *hon var kólluð* Ragnhildr hin 126.13–15.
ríka. Þeira son var Eiríkr blóðøx. [. . .]

Svá *segja menn¹ at Haraldr konungr léti af níu konum sínum þá 6.20–7.6 /
er hann fekk Ragnhildar ríku. Þess getr *Þorbiörn* hornklofi: 127.4–9.

Hafnaði Holmrýgium
ok Hqrða meyim,
hverri hinni heinversku
ok Hqlga ættar
*konungr hinn² kynstóri
er tók konuna dõnsku.

Ragnhildr hin ríka drottning lifði þriá vetr síðan hon kom í Nóreg. 7.7 /
[. . .] 132.13–14.

[. . .] at Guthormr fell í Elfarkvísllum fyrir Sqlva klofa. Tók þá 7.18–8.3 /
Óláfr *konungr* við því ríki *sem* hann hafði haft. Hálfðan hvíti fell 149.5–14.
á Eistlandi, *en* Hálfðan háleggur í Orkneyium. Þeim Þorgíslu ok
Fróða gaf Haraldr konungr herskip, ok fóru þeir í vestrvíking ok
heriuðu um Skotland, Bretland ok Írland. Þeir eignuðuz *fyrstir*
Norðmanna *Dyflinni³ á Írlandi. Svá er sagt at Fróða væri gefinn
dauðadrykkur, en Þorgils var lengi konungr yfir Dyflinni ok var
um síðir svikinn af Írum ok fell þar.

Chapter 3

Eiríkr ætlaði *sér* at vera yfirkonungr allra bræðra sinna, ok svá 8.4–5 /
vildi Haraldr konungr *faðir hans* vera láta. [. . .] 149.16–18.

Þá var *hann* tólf vetra er Haraldr konungr gaf honum fimm 8.7–10.10 /
langskip ok fór hann í hernað, fyrst í Austrveg ok *þaðan* suðr um 144.17–
Danmørk, um Frísland ok Saxland, ok dvalðiz *í þeiri ferð fióra 147.10.
vetr. Eptir þat fór hann vestr um haf ok heriaði um Skotland ok
Bretland ok Írland ok Valland ok dvalðisk⁴ þar aðra fióra vetr.
Eptir þat fór hann norðr á Finnørk ok allt til Biarmalands ok átti
þar orrostu ok hafði sigr.

¹ BC^{2,8}D²; er sagt A. ² BC^{2,8}D²; konungrin A. ³ C²; dyflina ABC⁸,
dyflinn D². ⁴ BC²D²; ÷ A.

Þá er hann kom aptr á Finnmörk fundu menn hans í gamma einum konu þá er þeir höfðu enga sét iafn fríða. Hon nefndiz fyrir þeim Gunnhildr. *'En faðir minn,'* sagði hon, *'býr á Hálogalandi, er heitir Qzurr toti. Ek hefi hér verit at nema kunnustu at Finnum tveim þeim er hér eru fróðastir á mörkinni. Nú eru þeir farnir á veiðar, en báðir þeir vilia eiga mik. Þeir eru svá vísir at þeir rekia spor sem hundar, bæði á þá ok á hiarni. En þeir kunna sva vel á skíðum at ekki má forðaz þá, hvárki menn né dýr. Þeir hœfa ok allt þat er þeir skióta til. Svá hafa þeir fyrirkomit hverium manni er hér hefir komit í nánd. En ef þeir verða reiðir, þá snýz iqrðin um fyrir síónum þeira, ok ef þá verðr nakkvat kvikt fyrir síónum þeira, þá fellr þegar dautt niðr. Nú megið þér fyrir engan mun verða á veg þeira. Ek mun fela yðr hér í gamma mínum. Skulum vér þá freista at vér fáim drepit þá.'* Þeir þekkiaz þetta.

Þegar hon hafði fólgit þá tók hon línsekk einn, ok hugðu þeir at aska væri í, ok seri því um gammann, bæði útan ok innan.

Litlu síðar kómu Finnar heim ok spurðu hvat þar væri komit. Hon sagði at þar var ekki komit. Finnum þótti þat undarligt, þvíat þeir höfðu rakit sporin allt at gammanum, en fundu þó ekki. Gerðu þeir þá eld ok matbiuggu. En er þeir váru mettir bió Gunnhildr rekkju sína. En svá hafði áðr farit *þriár nætr at Gunnhildr svaf, en hvárr þeira¹ vakði yfir oðrum fyrir *ábrýðis² sakir. Þá mælti Gunnhildr: *'Farið nú hingat ok liggi til sinnar handar mér hvárr ykkarr.'* Þeir urðu þessu fegnir ok gerðu svá. Hon helt sinni hendi um háls hvárum þeira. Þeir sofna þegar, en hon vekr þá. *Þeir sofna skiótt, svá at hon *fær³ varla vakit þá. Ok hit þriðia sinn sofa þeir svá fast at hon fær með engu móti vakit þá, þó at hon reisi þá upp. Tók hon þá selbelgi tvá mikla ok steypði yfir höfuð þeim ok batt rammliga at fyrir neðan hendr þeim. Ok enn sváfu þeir. Gunnhildr gørir þá bending konungsmönnum, hlaupa þeir þá *fram⁴ ok bera vápn á Finnana ok fá hlaðit þeim, draga þá síðan út ór gammanum. Váru þá reiðarþrumur svá stórar at þeir máttu hvergi fara.*

En at morni fóru þeir til skipa ok höfðu Gunnhildi með sér ok færðu hana Eiríki. Fór þá Eiríkr leiðar sinnar. En er hann kom á

¹ BC²D²; með þeim at huerr A. ² BC²; uand lætis A. Altered in D².
³ BC²; gat A, getr D². ⁴ D²; upp ABC².

Hálogaland stefndi hann til sín Qzuri tota ok *sagði* at hann *vildi* fá dóttur hans. Qzurr *íatadi* því. *Fekk* Eiríkr þá Gunnhildar ok *hafði* hana með sér suðr í land.

Chapter 5

Biörn son Haralds konungs réð fyrir Vestfold ok sat optast í 11.3–12.6/
Túnsbergi, en var lítt í hernaði. Til Túnsbergs sóttu mið kaup- 151.9–
menn, bæði þar um Víkina ok norðan ór landi, sunnan ór Dan- 152.15.
mörk ok af Saxlandi. Biörn konungr átti ok kaupskip í ferðum til
*annarra¹ landa ok aflaði sér svá dýrgripa eða annarra fanga þeira
er hann þóttiz þurfa. Bræðr hans kolluðu hann kaupmann eða
farmann. Biörn var vitr maðr ok stilltr vel ok þótti vænn til
höfðingia. Hann fekk sér gott kvánfang ok makligt. Hann gat son
er Guðrøðr hét.

Eiríkr blóðøx kom ór Austrvegi með herskip ok lið mikit. Hann
beiddiz af Birni bróður sínum at taka við sköttum ok skyldum
þeim er Haraldr konungr átti á Vestfold. En hinn var áðr vanði at
Biörn færði síalfr konungi eða sendi menn með. Vildi hann enn
svá, ok vildi eigi af höndum *gjalda*. En Eiríkr þóttiz þurfa *vistir*
ok drykk ok tiöld. Þeir bræðr þreyttu þetta með kappmælum ok
fekk Eiríkr eigi at heldr. Fór *hann* *brott² ór bænum. Biörn *reið*
ok ór bænum um kveldit ok upp á Sæheim. *Eiríkr³ hvarf apr
um nóttina ok fór upp á Sæheim eptir Birni, kom þar *svá at* þeir
Biörn sátu *enn ok drukku*. Eiríkr tók hús á þeim. Gengu þeir Biörn
út ok þorðuz. Þar fell Biörn ok mart manna með honum. Eiríkr
*tók⁴ þar herfang mikit ok fór norðr í land.

Þetta verk líkaði Víkverium stórilla, ok var Eiríkr þar mið
ópokkaðr. Fóru þau orð um at Óláfr konungr mundi hefna Biarnar
ef honum gæfi færi á. Biörn konungr liggr í Farmannshaugi á
Sæheimi.

Eptir um vetrinn fór Eiríkr norðr á Mœri ok tók veizlu í Sólva 12.6–13.10/
fyrir innan Agðanes. En er þat spurði Hálfðan svartí fór hann með 152.17–
her *mikinn* ok tók hús á þeim. Eiríkr svaf í útiskemmu ok komz 154.8.
hann til skógar við fimmta mann, en þeir Hálfðan brenndu bæinn
ok lið þat allt er inni var. Kom Eiríkr á fund Haralds konungs með

¹ BC²D²; ymissa A. ² BC²D²; brottu A. ³BC²D²; Biorn A. ⁴ BC²D²;
fekk A.

þessum tíðindum. Konungr varð þessu *miok* reiðr, samnaði *hann þegar* her ok fór *norðr* á hendr Þrændum. En er þat *spurði* Hálfðan svarti *bauð* hann út *leiðangri* ok skipum ok *varð* allfiqlmennr ok lagði út til Staðs fyrir innan Þórsbiörg. Haraldr konungr lá liði sínu út *við¹ Hreinsléttu. Fóru þá menn milli þeira.

Guthormr sindri hét gofugr maðr ok *ættstórr*. Hann var þá í liði með Hálfðani svarta, en fyrr hafði hann verit með Haraldri konungi ok var *hinn mesti vin* beggia þeira. Guthormr var skáld mikit. Hann hafði ort sitt kvæði um hvárn þeira feðga. Þeir höfðu boðit honum laun, en hann neitti ok *beiddi* at þeir skyldi veita honum eina bæn, ok því höfðu þeir heitit. Hann fór þá á fund Haralds konungs ok bar *sættarboð* í milli þeira ok bað þá hvárntveggja þeirar bœnar, at þeir skyldi sættaz. En konungar gerðu svá mikinn metnað hans at af hans bæn sættuz þeir. Margir aðrir gofgir menn fluttu þetta mál með honum. Varð þat at sætt at Hálfðan *konungr* skyldi halda ríki sínu qllu; hann skyldi ok láta óhætt við Eirík bróður sinn.

Eptir þessi sögu orti Íórunn skáldmær nokkur erendi í Sendibít:

Harald frá ek, Hálfðan, spyria
herðibrögð, en lögðis
sýniz svartleitr reyni
siá bragr, *hins² hárfagra.

Chapter 6

13.11–17 / Hákon Griótgarðsson Hlaðaiarl hafði alla yfirsókn *í Þrándheimi³
154.10–18. þá er Haraldr konungr var annarstaðar í landi. Hafði Hákon mestan metnað í Þrændalögum af konungi. Eptir *hann* tók Sigurðr son hans *iarldóm* í Þrándheimi; *sat* hann at Hlōðum *sem faðir hans*. Með honum fædduz upp synir Haralds konungs, þeir *sem áðr höfðu verit* undir hendi föður hans, Hálfðan svarti ok Sigrøðr. Váru þeir miok iafnaldrar, konungs synir ok Sigurðr.

13.18 /
155.3. Sigurðr iarl var manna vitrastr.

13.18–20 /
154.18–
155.2. *Hann* fekk Bergliótar dóttur Þóris iarls þegianda. Móðir *Bergliótar* var Ólof árbót, dóttir Haralds konungs hárfagra.

¹ BC²D²; fyrir A. ² BD², enn A, hín C². ³ BC²D²; vm þrandheim A.

Chapter 7

Þá er Haraldr konungr tók at eldaz sat hann at stórbúum *sínum* 13.21–
optliga er hann átti á Hǫrðalandi, á Alreksstöðum *eða á¹ Sæheimi 14.20/
eða á Fitium. *Stundum sat hann* á Rogalandi at Útsteini eða á 155.3–
Qgvaldsnesi í Kǫrmt. Þá er Haraldr konungr var nær *siauræðum² 156.7.
gat hann son við konu þeiri er nefnd er Þóra *Mostrstǫng,³ þvíat
hon var ættuð ór Mostr^r á Sunnhǫrðalandi. *Hon var kvenna vænst*
ok mest ok vel ættborin; hon var í frændsemistǫlu við Hǫrða-Kára,
en þó var hon kǫlluð konungsambátt.⁴ Váru þá margir konungi
lýðskyldir *þó at vel væri ættbornir, bæði karlar ok konur.*

Pat var þá *miðk* siðr um *ríkra* manna börn at vanda *miðk* menn
til at ausa vatni ok gefa *nofn*. En er at þeiri stundu kom er Þóru
var ván at hon mundi barn ala, þá vildi hon fara á fund Haralds
konungs. Hann var þá norðr á Sæheimi, en hon í *Mostr.⁵ Fór hon
þá norðr á skipi með *Sigurði iarli*. Þau lágu um nóttina við land.
Þar *fæddi* Þóra barn uppi á hellunni við *bryggjusporðinn*; þat var
sveinbarn. Sigurðr iarl íós sveininn vatni ok kallaði Hákon eptir
föður sínum, Hákonni Hlaðaiarli. Sá sveinn var snemma mikill ok
fríðr sýnum ok *miðk* líkr föður sínum. Konungr lét sveininn fylgia
móður sinni meðan *hann* var allungr, ok váru þau at konungsbúum.

^r*Hæðiligt þótti qðrum sonum Haralds konungs um Hákon ok*
*kǫlluðu hann Mostrstangarson.*⁶

Chapter 8

Í þann tíma hafði tekit konungdóm á Englandi Aðalsteinn er kallaðr 14.21–
var hinn sigrsæli ok hinn trúfasti. Hann sendi menn til Nóregs 15.15/
með þessháttar erendum, at *sendimaðrinn* gekk inn fyrir Harald 156.9–
konung ok *færði* honum sverð með *gulligum* hiqltum ok meðal- 157.9.
kafla, ok qll *umgørðin* var búin gulli ok silfri ok sett *ágætum*
gimsteinum. Sendimaðrinn *sneri* hiqltum *sverðsins at konungi*
ok mælti: ‘Hér er sverð þat er Aðalsteinn konungr mælti at þú
skyldir *við⁷ taka.’ Konungr tók meðalkaflann. Ok þegar mælti
sendimaðrinn: ‘Nú tóktu svá við *sverði þessu* sem várr konungr
vildi; skaltu nú vera þegn hans, er þú tókt við sverði hans at

¹ C²; aa A, edr BD². ² BC²D²; siauræðr A. ³ BD²; morstr staung A, morstrar stǫng C². ⁴ Interpolated from ÓIH (?), see ÓIHJH 12.9–12 and Introduction p. viii. ⁵ BC²D²; morstr A. ⁶ Interpolated from ÓIH (?), see ÓIHJH 12.13–13.1 and Introduction p. viii. ⁷ BC²D²; með A.

hiøltunum. Haraldr konungr skilði þá at þetta var með spotti gort til hans, þvíat hann vildi engis manns þegn vera. En þó minntiz hann þess sem háttr hans *var,¹ at hvert sinn er skiót æði eða reiði hlióp á hann, at hann stillti sik fyrst ok lét svá renna af sér reiðina, en leit síðan á sakar óreiðr. Nú gerði hann enn svá ok *bar² þetta mál fyrir vini sína, ok sýndiz þeim øllum samt at láta ráð ráði mæta. Lét Haraldr konungr sendimenn Aðalsteins konungs fara brottu friálsa með bezta orlofi.

15.15– Sá maðr var með Haraldri konungi er Haukr hét hábrók; hann var
16.21 / framkvæmdarmaðr mikill í sendiforum, þó at torveldar væri ok
157.11– hinn kærasti konungi. Á næsta sumri eptir þetta sem nú var getit
159.2. fekk Haraldr konungr Hákon son sinn í hendr Hauki ok sendi hann vestr til Englands á fund Aðalsteins konungs. Fann Haukr hann í Lundúnum. Þar var fyrir veizla virðulig. Haukr gekk til konungshallarinnar með þriá tigu manna. Haukr mælti til sinna manna: ‘Svá skulu vér haga inngöngu várri, at sá skal *síðarst út ganga er fyrst³ gengr inn ok standa allir iafnfram fyrir konungsbordinu, ok hverr várr skal hafa sverð á vinstri hlið ok festa svá yfirhöfnina at ekki siái sverðin. Haukr tók þá sveininn Hákon ok setti á handlegg sér; gengu síðan inn. Haukr heilsaði á konung. Konungr bað hann velkominn. Haukr setti sveininn á kné Aðalsteini konungi. Konungr sá á sveininn ok spurði *Hauk⁴ hví hann fór svá. Haukr svarar: ‘Haraldr Nóregskonungr bað þik fóstura sér ambáttarborn þetta.’ Aðalsteinn konungr varð reiðr miøk ok greip til sverðs⁵ er stóð hiá honum ok brá sem hann vildi drepa sveininn. Haukr mælti þá: ‘Knésett hefir þú hann nú, konungr, ok máttu nú myrða hann ef þú vill. En ekki muntu með þessu eyða øllum sonum Haralds konungs.’ Gekk Haukr þá út ok allir hans menn; fóru síðan leið sína til skips, létu í haf þá er þeir váru búnir ok kómu aptr til Nóregs á fund Haralds konungs, ok lét hann vel yfir þeira erendi, þvíat þat er mælt at sá sé ótignari *er⁶ øðrum fósturar barn. Í þvílíkum skiptum konunganna fannz þat á, at hvárr þeira vildi vera øðrum meiri, en þó varð ekki gert misdeili tignar þeira at heldr, þvíat hvártveggi var yfirkonungr síns ríkis allt til dauðadags.

¹ BC¹D²; hafði uerit A. ² BC¹D²; berr A. ³ C¹; fyrstr ut ganga er (sem D²) síparst ABD². ⁴ BC¹D²; ÷ A. ⁵ + þess A. ⁶ C¹D²; sem AB.

Chapter 9

Aðalsteinn konungr lét skíra Hákon ok kenna *honum* rétta trú ok 17.1–10 /
 góða siðu ok *allsháttar* kurteisi. *Konungr elskaði Hákon meir en* 159.4–15.
noðkurn mann annan, skyldan eða óskyldan, ok þar út í frá unni
 honum *hvert barn* er hann kunni. Var hann síðan kallaðr
 Aðalsteinsfóstri. Hann var *hverium manni* meiri ok *sterkari¹ ok
 fríðari *sýnum* ok hinn mesti fþróttamaðr, vitr ok orðsniallr ok vel
 kristinn. Aðalsteinn konungr gaf Hákonni sverð þat er hiqltin váru
 af gulli ok meðalkaflinn, en brandrinn var þó betri. Með því sverði
 hió Hákon kvernstein til augans; því var þat síðan kallat Kvernbítr.
 Þat sverð hefir bezt komit til Nóregs.

Chapter 11

Haraldr konungr lifði þriá vetr síðan *er² hann hafði gefit Eiríki 18.6–13 /
 einvald ríkis *síns*; var hann þá á Hǫrðalandi eða Rogalandi at 161.2–7 /
 stórbúum *er hann átti.³ and 9–11

Eiríkr *konungr* ok Gunnhildr *gátu* son er Haraldr konungr iós
 vatni ok gaf nafn sitt. Sagði *hann* svá at sá skyldi konungr vera
 eptir Eirík fǫður sinn.

Haraldr konungr varð sótt dauðr á Rogalandi [. . .] *Haraldr* var
 heygðr á Haugum við Karmsund.

Chapter 12

Eiríkr konungr tók allar *konungs* tekiur ok *landsskyldir* um mitt 18.14–
 landit hinn næsta vetr eptir andlát Haralds konungs, en Óláfr 19.17 /
 konungr austr um Víkina, en Sigrǫðr bróðir þeira *hafði⁴ allt um 162.16–
 Þrændalög. Eiríki konungi *eirði* þetta stórilla, ok fóru þau orð um 164.9.
 at hann mundi með styrk eptir leita við bræðr sína at hann mætti
 fá einvaldsríki yfir ǫllu landi, sem faðir hans hafði gefit honum.
 En er Óláfr *konungr* ok Sigrǫðr spyria þetta, þá *fara sendimenn⁵
 í milli þeira. Því næst *gera⁶ þeir stefnulang sitt. Ferr Sigrǫðr
konungr um várit *landveg* austr til Víkr, ok finnaz þeir Óláfr
konungr í Túnsbergi. Dvǫlduz *þeir* þar um hríð.

Þat sama vár býðr Eiríkr út liði miklu ok skipum ok snýr austr
 til Víkr. Hann fekk svá mikit hraðbyri at hann sigldi dag ok nótt

¹ BC¹D²; styrkari A. ² C¹D²; ÷ AB. ³ BC¹D²; + þar D², sinum A.
⁴ BD²; ÷ AC¹. ⁵ BC¹D²; foro menn A. ⁶ BC¹D²; gerðu A.

ok fór engi niósn fyrir honum. Ok er hann kom til Túnsbergs, þá gengu þeir Óláfr ok Sigrøðr *með sitt lið¹ austr ór bænum á brekkuna ok fylkðu þar. Eiríkr hafði lið miklu meira, ok fekk hann sigr, en þeir Óláfr ok Sigrøðr fellu þar báðir, ok er þar haugr hvárstveggja þeira *á brekkunni² sem þeir lágu fallnir. Fór Eiríkr þá um Víkina *alla* ok lagði undir sik ok dvalðiz þar lengi sumars.

Tryggvi ok Guðrøðr flýðu til Upplanda.

Eiríkr var mikill maðr *vexti* ok fríðr, *styrkr at afli*, hreystimaðr mikill *ok hermaðr, sigrsæll ok ákafamaðr* mikill í skapi, grimmr, óþýðr ok fálátr. Gunnhildr kona hans var kvenna *fegurst,³ vitr ok margkunnig, glaðmælt ok undirhyggjumaðr mikill ok hin grimmasta. Þessi váru börn þeira Eiríks ok Gunnhildar: Gamli var elztr, Guthormr, Haraldr, Ragnfrøðr, Ragnhildr, Erlingr, Sigurðr slefa, Guðrøðr. Qll váru börn Eiríks fríð ok mannvæn.

Chapter 13

19.18– Hákon Aðalsteinsfóstri var *vestr* á Englandi þá er hann spurði
21.4/ andlát Haralds konungs föður síns. Bióz hann þá þegar til ferðar.
165.4– Fekk Aðalsteinn konungur honum lið ok góðan skipakost ok bió
167.8. hans ferð allvegliga. Kom hann um haustit til Nóregs. Þá spurði hann fall bræðra sinna ok þat at Eiríkr konungur var í Víkinni. Sigldi Hákon þá norðr til Þrándheims ok fór á fund Sigurðar Hlaðaiarls er allra spekinga var mestr í Nóregi. Fekk *hann* þar góðar viðtökur; bundu þeir *iarl* lag sitt saman; hét Hákon honum **at auka virðing hans* ef hann yrði konungur.⁴ Þá létu þeir stefna þing fiqlmennt. Ok á þinginu talaði *Sigurðr⁵ iarl af hendi Hákonar ok bauð bóndum hann til konungs. Eptir þat stóð Hákon upp síálfr ok talaði. Mæltu þat *sumir menn sín í millum* at þar væri kominn Haraldr *konungur* hinn hárfagri ok orðinn ungr í annat sinn.

Hákon hafði þat upphaf síns máls, at hann beiddi bændr at gefa sér konungs nafn ok þat með at veita sér styrk ok fylgð at halda konungdóminum. En þar í móti bauð hann þeim at gera alla bændr óðalborna ok gefa þeim óðql sín er á bioggu. At þessu erendi varð rómr mikill, svá at bóndamúgrinn æpði ok kallaði at þeir vildi hann til konungs taka, ok var svá gort at Þrændir tóku Hákon til konungs um *allan Þrándheim*. Þá var hann fimmtán vetra. Tók hann sér þá hirð ok fór yfir landit.

¹ BC¹D²; ÷ A. ² C¹D²; ÷ AB. ³ BC¹; uænst A, friduzst D². ⁴ BC¹D²; ef hann uyrði konungur at auka virðingh hans A. ⁵ BC¹D²; ÷ A.

Þessi tíðindi spurðuz á Upplönd, at Þrændir höfðu sér konung tekit slíkan at öllu sem Haraldr var hinn hárfagri, *útan* þat skilði at *Haraldr¹ hafði allan lýð í landi áþiáð ok þrælkat, en þessi Hákon vildi hverium manni gott ok bauð at gefa bóndum aprt óðól sín *öll* þau er Haraldr konungr hafði af þeim tekit. Við þau tíðindi urðu allir glaðir ok sagði hverr öðrum. Flaug þat sem sinueldr allt austr til landsenda. Fóru þá margir *menn* af Upplöndum at hitta Hákon konung; sumir sendu menn, sumir gerðu *orðsendingar² ok iartegnir ok allir til þess at þeir vildu geraz hans menn. Hann tók því þakksamliga.

Chapter 14

Hákon konungr fór öndverðan vetr á Upplönd; stefndi *hann* þar þing ok dreif allt fólk á hans fund þat er komaz mátti. Var hann til konungs tekinn á öllum þingum. Fór hann svá austr til Víkr. Þar kómu til hans Tryggvi ok Guðrøðr, bræðrasynir hans, ok margir aðrir þeir er upp tölðu harma sína er hlotit höfðu af Eiríki bróður hans. 21.5–17 / 167.10–168.11.

Eiríks óvinsæld óx því meir sem allir gerðu sér kærta við Hákon ok heldr höfðu sér traust at mæla sem þótti. Hákon *konungr³ gaf konungsnafn Tryggva ok Guðrøði ok ríki þat sem Haraldr konungr hafði gefit feðrum þeira. Tryggva gaf hann Ranríki ok Vingulmörk, en Guðrøði Vestfold. En fyrir því at þeir váru ungir ok bernskir, þá setti hann til gofga menn ok vitra at ráða landi með þeim. Gaf hann þeim land með þeim skildaga sem fyrr hafði verit at þeir skyldi hafa helming skylda ok skatta við hann.

Chapter 15

Þá er váraði fór Hákon konungr norðr til Þrándheims hit efra um Upplönd 21.18–19 / 168.11–13.

ok bauð út her miklum um allan Þrándheim ok réð til skipa. Víkveriar höfðu ok her mikinn úti ok ætluðu til móts við Hákon konung. Eiríkr *dró her saman* um mitt landit ok varð honum illt til liðs, þvíat ríkismenn margir skutuz honum ok fóru til *Hákonar.⁴ *En er hann sá engi sín efni til *viðrtöku* móti her Hákonar,⁵ þá 21.19–22.19 / 168.15–170.12.

¹ BC¹D²; hann A. ² BC¹D²; orð A. ³ C¹; ÷ ABD². ⁴ BC¹D²; motz við hak' A. ⁵ BC¹D²; ÷ A.

sigldi hann vestr um haf með *því liði¹ er honum vildi fylgia. Fór hann fyrst til Orkneyia ok hafði þaðan með sér lið mikit; þá sigldi hann suðr til Englands ok tók at heria. *En er þat spurði Aðalsteinn konungr, þá sendi hann menn sína til Eiríks ok bauð honum at taka af sér land í lén, lész þar vilia sína kosti til leggja at þeir Hákon deildi enga óhæfu. Eiríkr konungr þekktiz þann kost.* Fóru þá menn í milli konunganna ok samðiz þat með einkamálum at Eiríkr skyldi halda Norðimbraland af Aðalsteini konungi ok veria þar landit fyrir Dǫnum ok ǫðrum víkingum. Eiríkr skyldi láta skíraz *ok² kona hans ok börn ok allt lið þat er honum hafði þangat fylgt. Var Eiríkr þá skírðr ok tók trú rétta.

Norðimbraland er kallat fimmtungr Englands. Eiríkr hafði atsetu í Íórvík, þar sem menn segia at fyrr hafi setit Loðbrókarsynir. Norðimbraland var mest byggt Norðmönnum síðan Loðbrókarsynir unnu landit. Heriuðu þar optliga síðan Danir ok Norðmenn, er vald landsins hafði gengit undan þeim. Mǫrg heiti landsins eru þar gefin á norrœna tungu, sem *Grímsbær³ ok Hauksfliót ok mǫrg ǫnnur.

- 22.19– *En þvíat Eiríkr konungr hafði lönd lítil en helt þar fiöldu mikinn*
 23.4 / *Norðmanna er austan höfðu farit með honum, ok enn kómu margir*
 170.14– *vinir hans síðan af Nóregi, þá fór hann iafnan í hernað á sumrum.*
 171.3. *Hann heriaði um Skotland ok Suðreyiar, Írland ok Bretland ok*
aflaði sér svá fiár.

Chapter 16

- 23.5–24.5 / *Aðalsteinn konungr varð sótt dauðr. Þá hafði hann konungr verit*
 171.3– *fiórtán ár ok átta vikur ok þriá daga. Tók þá ríki ok konungdóm í*
 172.18. *Englandi Iátmundr bróðir hans. Hann var ekki vin Norðmanna.*
Var Eiríkr konungr ekki í kærleikum við hann. Fóru þá þau orð
um at Iátmundr konungr mundi annan höfðingia setia yfir
Norðimbraland. En er þat spurði Eiríkr konungr, þá fór hann í
Vestrvíking. Hann kom í Orkneyiar ok hafði þaðan með sér Arkel
ok Erlend sonu Torf-Einars. Fór hann þaðan í Suðreyiar, ok váru
þar margir víkingar ok herkonungar er réðuz til liðs með Eiríki.
Helt hann þá fyrst ǫllu liðinu til Írlands ok hafði þaðan enn lið

¹ D²; þat lið ABC¹. ² D²; ÷ ABC¹. ³ D²; grims sker A, Grimsker B, gorms sker C².

slíkt er hann fekk. Síðan fór hann til Bretlands ok heriaði þar sem í qðrum stöðum, en allt *mannfólk* flýði undan þar sem hann fór. Ok með því at Eiríkr var hreystimaðr mikill ok hafði *her mikinn,¹ þá treysti hann svá vel *liði sínu² at hann gekk langt á land upp ok heriaði. En Óláfr hét konungr sá er látmundr konungr hafði þar sett til landvarnar. Hann dró saman her óvígjan ok fór *í móti³ Eiríki konungi. Varð þar mikil orrosta *er þeir funduz*. Fellu miqk í fyrstu enskir menn. En æ þar sem einn fell kómu þrír í staðinn af landi ofan. Ok hinn efra hlut dagsins sneri mannfallinu á hendr Norðmönnum. Ok at lykðum fell þar Eiríkr konungr ok fimm konungar með honum. Þar fellu ok synir Torf-Einars *iarls*, Arnkell ok Erlendr. Varð þar allmikit mannfall af Norðmönnum, en þeir *sem* undan kómuz fóru til Norðimbralands ok sögðu Gunnhildi ok sonum hennar þessi tíðindi.

En er þau fréttu at Eiríkr konungr var fallinn ok hafði áðr heriat land *Iátmundar konungs*, þá þykkiaz þau vita at *þar mun ekki vera friðvænt.⁴ *Biqgguz* þau þá þegar brott af Norðimbralandi ok höfðu qll skip þau er Eiríkr konungr hafði átt; höfðu ok allt lið þat er þeim vildi fylgia ok óf lausafiár er dregiz hafði saman í sköttum þar á Englandi, en sumt hafði fengiz í hernaði. *Heldu* þau *síðan* til Orkneyia ok staðfestuz þar um hríð. Þar var þá iarl *yfir eyinum* Þorfinnr hausakliúfr son Torf-Einars. Tóku þá synir Eiríks undir sik Orkneyiar ok Hialtland ok höfðu skatta af, sátu *þeir* þar á vetrum, en fóru í vestrvíking á sumrum, heriuðu um Skotland ok Írland. Þess getr Glúmr Geirason í *Gráfeldardrápu*:

Hafði fqr til feriu
fróðr Skáneyiar góða
*blakkriðandi⁵ bakka
barnungr þaðan farna.
Rógeisu vann ræsir
randullr á Skotlandi
sendi seggia kindar
sverðbautinn her Gauti.

¹ BC²D²; lið mikit A. ² BC²D²; her sinum A. ³ BC²D²; a mot A.

⁴ C²; ecki man þeim þar friðsamligt A, þar mun ekki friðsamligt D².

⁵ C²; blackriðandi A, blakk ridanda D².

Dolgeisu rak dísar,
 drótt kom mǫrg á flótta,
 gumna vinr *at¹ gamni
 gióðum, írskrar þjóðar.
 Foldar rauð ok fellði
 freyr í manna dreyra
 sverð, var sigr of orðinn,
 seggi mækis eggjar.

Chapter 17

25.9–26.14/ Hákon konungr Aðalsteinsfóstri lagði undir sik Nóreg allan þá er
 174.14– Eiríkr bróðir hans hafði brott flýit. Sat *hann* hinn fyrsta vetr norðr
 176.10. í *Þrándheimi*. En fyrir því at ekki þótti friðvænligt ef Eiríkr
 konungr leitaði vestan um haf með her sinn, þá sat Hákon konungr
lengstum með lið sitt um mitt landit, í Firðafylki, í Sogni, á
 Hǫrðalandi eða Rogalandi. Hann setti Sigurð Hlaðaiarl yfir ǫll
 Þrændalǫg, svá sem hann hafði fyrr haft ok Hákon faðir hans af
 Haraldi konungi hinum hárfagra.

En er Hákon konungr spurði fall Eiríks konungs bróður síns ok þat at synir hans hǫfðu ekki traust í Englandi, þá þótti honum lítil ógn af þeim standa. Fór *hann* þá með *lið sitt* á einu sumri austr í Vík. Í þann tíma heriuðu Danir miðk í Víkina ok gerðu þar opt mikinn skaða. En er *Danir* spurðu at Hákon konungr var þar kominn með mikinn her, þá flýðu *þeir* undan, sumir suðr til Hallands, en þeir er *nærri* váru Hákon konungi stefndu út á haf ok svá suðr til Íótlands. En er Hákon konungr varð þess varr, þá sigldi hann eptir þeim með allan her sinn ok *þegar* er hann kom til Íótlands *heriaði* hann þar. Ok *þegar* landsmenn urðu við varir, þá *drógu* þeir her saman ok *vildu* veria landit. Réðu *þeir* til *bardaga* við Hákon konung ok varð þar mikil orrosta. Hákon konungr barðiz svá diarfliga at hann var fyrir framan merki ok hafði hvárki hiálm né bryniu. Hákon konungr hafði sigr ok rak flóttann langt á land upp. Svá *segir* Guthormr sindri í Hákonardrápu:

Bifrǫknum trað bekkjar
 blárǫst konungr árum;
 mætr hlóð mildingr *Íótum²
 mistar vífs í drifu.

¹ C²D²; af A. ² C²D²; ytum A.

Svangœðir rak síðan
 sótt ialfaðar flóttu
 hrót gyliaðar hylia
 hrafnvíns at mun sínum.

Chapter 18

Síðan helt Hákon konungr sunnan *her sínum* til Selunds ok leitaði 26.15–
 víkinga. Hann reri með tvær snekkiur fram í Eyrarsund. Þar hitti 27.4 /
 hann ellefu víkingasnekkjur ok lagði þegar til orrostu við þá, ok 176.12–
 lauk svá at hann hafði sigr ok hrauð öll víkingaskipin. Svá segir 177.8.
 Guthormr sindri:

Almdrósar fór eisu
 élrunnr mörum sunnan
 triónu tingls á grœna
 tveim einum selmeina,
 þá er ellifu allar
 allreiðr Dana skeiðar
 valsendir hrauð vandar,
 víðfrægr at þat síðan.

Eptir þat heriaði Hákon *konungr¹ víða um Selund, rænti *fólkit*, 27.5–22 /
 en drap sumt. Sumt hertók hann. Hann tók giöld stór af sumum 177.10–
 ok fekk þá enga viðstöðu. Svá segir Guthormr: 178.12.

Selund náði þá síðan
 sóknheggr und sik leggja,
 vals ok vinda frelsi
 víð Skáneyiarsíða.

Því næst fór Hákon konungr austr fyrir Skáneyiarsíðu ok heriaði
 allt, tók skatta ok *giöld² af landinu, en drap víkinga hvar sem
 hann fann, Dani ok Vinðr. Hann fór allt austr fyrir Gautland ok
 heriaði. Fekk *hann* þar stór giöld af landinu. Svá segir Guthormr:

Skattgilda vann skyldir
 skautialfaðar Gauta.
 Gullskýflir vann giöflastr
 geirveðr í fgr þeiri.

¹ C²; ÷ AD². ² C²; gjald A, skylldur D².

Hákon konungr fór aprt um haustit með liði sínu í *Víkina* ok hafði fengit ógrynni fiár. Sat hann *þann vetr¹ í Víkinni við áhlaupum *ef Danir gerði eða Gautar.²

- 27.22– Þat sama haust kom Tryggvi *konungr³ Ólafsson ór Vestrvíking
28.13 / ok hafði hann þá áðr heriat um Írland ok Skotland. Um várit fór
178.14– Hákon konungr norðr í land, en setti Tryggva konung *bróðurson⁴
179.10. sinn yfir Víkina at veria fyrir ófriði ok eignaz slíkt er hann *mætti⁵
af þeim lǫndum í Danmǫrk er Hákon konungr hafði skattgilt hit
fyrra sumarit. Svá segir Guthormr sindri:

Ok sóknhattar setti
svellióðr at því flióði
Ónars, eiki grœnu,
austr geðbœti *hraustan,⁶
þann er áðr frá Írum
íðvandr of kom skíðum
salbrigðandi Sveigðis
svanfanga liði þangat.

Chapter 19

- 28.14– Haraldr konungr Gormsson réð þann tíma fyrir Danmǫrk. Honum
29.24 / líkaði stórilla er Hákon konungr hafði heriat á land hans ok ríki,
179.12– ok fóru þau orð um at Danakonungr mundi þess hefnaz. En þat
181.12. varð þó ekki svá bráðliga.

Nú sem Gunnhildr ok synir hennar spurðu til *Orkneyia* at ófriðr var milli Danmerkr ok Nóregs, þá *byriðu* þau ferð sína vestan ok giptu áðr Ragnhildi dóttur Eiríks ok Gunnhildar Arnfinni syni Þorfinns iarls hausakliúfs. Settiz þá enn Þorfinnr iarl at Orkneyium er Eiríkssynir fóru brott. Gamli Eiríksson var nokkuru þeira elztr, ok var hann þó *enn* eigi þá roskinn maðr.

En er Gunnhildr kom með sonu sína til Danmerkr fóru þau þegar á fund Haralds konungs ok fengu þar góðar viðtǫkur, ok fekk konungr þeim veizlur í ríki sínu svá miklar at þau fengu vel haldit sik ok menn sína. En *Haraldr konungr* tók til fóstres Harald Eiríksson ok knésetti hann. Fæddiz hann upp í hirð Danakonungs.

¹ C²D²; þar A. ² C²D²; dana e. gauta A (*same as Fríssbók*). ³ C²D²; ÷ A.

⁴ D²; bróður A, frænda C². ⁵ C²; matti AD². ⁶ C²D²; hraustum A.

Eiríkssynir váru í hernaði þegar þeir höfðu aldr til ok ofluðu sér svá fiár, heriuðu um Austrveg. *Allir* váru þeir menn fríðir ok fyrr rosknir at afli ok atgervi en vetra tali. Þess getr Glúmr Geirason í Gráfeldardrápu:

Austrlǫndum fórz undir
allvaldr sá er gaf skaldum,
hann fekk gagn at gunni,
gunnhǫrga sløg mǫrgum.
Slíðrtungur lét *syngia¹
sverðleiks reginn, *ferðar*
sendi gramr at grundu
gullvarpaðar snarpar.

Eiríkssynir, *sem þeir létu af hernaði í Austrveg*, sneruz þeir með *lið sitt* ofan í Víkina ok heriuðu þar. En Tryggvi konungr hafði her úti ok helt til móts við þá. Þeir áttu margar orrostur ok höfðu ýmsir sigr. Heriuðu Eiríkssynir stundum í Víkina, en Tryggvi *konungr heriadi* stundum um Halland ok *Siólǫnd.²

Chapter 20

Þá er Hákon var konungr í Nóregi var þar friðr góðr með bǫndum ok kaupmǫnnum, svá at engi grandaði oðrum né annars fé. Þá var 30.1–14 /
181.14–
182.11.
ár mikit bæði á síá ok á landi. Hákon konungr var allra manna glaðastr ok málsniallastr ok lítillátastr. Hann var maðr stórvitr ok lagði mikinn hug á lagasetning. Hann setti Gulapingslög með ráði Þorleifs spaka; hann setti ok Frostapingslög með *ráði³ Sigurðar iarl ok annarra Þrænda þeira er vitrastir váru. En Heiðsævislög hafði fyrst sett Hálfðan svarti.

Hákon konungr þá íólaveizlu í Þrándheimi er Sigurðr iarl hafði búit honum á Hlǫðum. Hina fyrstu íólanótt *fæddi* Bergliót kona iarl sveinbarn. En eptir um daginn íós Hákon konungr þann svein vatni ok gaf nafn sitt. Sá sveinn óx upp ok varð síðan ríkr maðr ok gǫfugr ok *tók síðan ríki ok iarldóm* eptir fǫður sinn. Sigurðr iarl var hinn kærasti vin Hákonar konungs.

¹ C²D²; slyngia A. ² D²; skotland C². -lǫnd abbreviated in A, can be read either -land or -lǫnd. ³ C²D²; ÷ A.

Chapter 21

30.15– Hákon konungr var vel kristinn er hann kom í Nóreg. En fyrir því
 31.18 / at þar var land allt heiðit ok blótskapr mikill, stórmenni mart, en
 185.2– hann þóttiz miðs liðs þurfa ok alþýðu *vinganar*, þá tók hann þat
 186.11. ráð at fara leyniliga með kristninni, helt *heilagt dróttinsdaga*, en
fastaði föstudaga ok *gerði* minning hinna stærstu hátíða. Hann
 setti þat í lögum at hefia íólahald þann tíma sem kristnir menn, ok
 skyldi þá hverr maðr eiga mælisöl, en gjalda fé *elligar*, ok halda
 heilagt meðan **qlit*¹ ynniz, en áðr var íólahald hafit hokunótt, þat
er miðsvetrarnótt, ok *váru þá* haldin þriggia náttu íól. Ætlaði
konungr þá er hann festiz í landinu ok hann hefði friálsliga undir
 sik *tekit* allt *ríkit* at hafa fram *kristniboðit*. Gørði hann ok svá, at
 hann lokkaði þá menn fyrst er honum váru kærastir til kristninnar.
 Kom svá með vinsæld hans ok *umtqlum* at margir menn létu skíraz.
 Sumir létu af blótum.

Hákon konungr sat lögum í Þrándheimi, þvíat þar var mestr
 styrkr landsins. *Nú sem* Hákon konungr þóttiz hafa styrk af
 nokkurum ríkismönnum at halda upp kristninni, þá sendi hann til
 Englands eptir byskupi ok öðrum kennimönnum. Ok er þeir kómu
 í Nóreg, þá gerði konungr bert at hann vill bióða kristni um allt
 *land². En Mærir ok Raumdælir skutu *þangat* sínu máli sem
 Þrændir váru. Hákon konungr lét þá vígia kirkiur nokkurar ok
 setti þar presta til. En er hann kom *norðr* í Þrándheim, þá stefndi
 hann þing við bændr ok bauð þeim kristni. Þeir *svoruðu* svá at
 þeir *vildu* þessu máli skióta til Frostapings, vilia þá at þar komi
 menn ór qllum fylkium þeim er í Þrændalögum eru, segia at þá
 munu þeir svara þessu vandmæli.

Chapter 22

31.19– Hákon konungr kom til Frostapings, ok var þar komit allfiqlmennt
 32.13 / af bóndum. En er *þingit* var sett, þá talaði Hákon konungr; *hann*
 188.8– hóf svá:
 189.8. ‘Þat er boð *mitt* ok bæen við *alla yðr* bændr ok búþegna, ríka ok
 óríka ok þar með alla alþýðu, unga menn ok gamla, *sæla* ok
 **vesala*,³ konur sem karla, at allir menn skulu kristnaz láta ok
 trúa á einn guð, Krist Máfúson, en hafna blótum qllum ok heiðnum

¹ C²D²; iolin A. ² C²D²; landít A. ³ C²D²; fataka A.

goðum, halda heilagt hinn siaunda hvern dag við vinnum öllum, fasta ok hinn siaunda hvern dag.’

En þegar er konungr hafði þetta upp borit fyrir alþýðu, þá varð þegar kurr mikill *af bóndum* um þat er konungr vildi taka vinnur af þeim, *sogðu* at við þat mátti landit eigi byggja. En *vinnumenn* ok þrælar *kurruðu um* þat at þeir mætti eigi vinna ef þeir skyldi eigi mat hafa, *sogðu* ok at þat var skaplöstr Hákonar konungs ok *Haralds* föður hans ok þeira frænda ok *forellra* at þeir váru illir af mat, *þó at* þeir væri mildir af gulli.

Chapter 23

Ásbiörn hét einn ríkr maðr; hann bió at Meðalhúsum í Gaulardal. 32.14–
 Ásbiörn stóð upp ok svaraði erendi konungs með þessum hætti: 33.18 /
 ‘Þat hugðum vér bændrnir, Hákon konungr, þá er þú hafðir hit 189.8–
 fyrsta¹ þing átt hér í Prándheimi ok vér höfðum þik til konungs 190.18.
 tekit ok þegit af þér óðql vár, at vér hefðim þá höndum himin
 tekit. En nú vitum vér eigi hvárt heldr er at vér munum frelsit
 þegit hafa eða muntu nú vilia þrælka oss at nýiu ok þó með
 undarligum hætti, er þú vill at vér hafnim átrúnaði þeim er várir
 feðr ok allt forellri *hefir haldit* fyrir oss, fyrst um brunaöld ok nú
 um haugaöld, ok hafa þeir verit *margin* miklu gofgari en vér, ok
 hefir oss þó dugat þessi átrúnaðr. Vér höfum lagt til þín mikinn
ástarhug, svá at vér höfum látit þik ráða með oss öllum lögum ok
 landsrétt. Nú er þat vili vár *bónða* ok samþykki at *hafa ok* halda
 þau lög er þú settir *oss² hér á Frostapingi ok vér iátuðum þér þá.
 Vilium vér allir þér fylgia ok þik til konungs halda meðan einn
 hverr vár *bóndanna* er lífs, sem nú *erum* hér á þinginu, ef þú,
 konungr, vill nokkut hóf við hafa at beiða oss þess *eina* at vér
 megim veita þér ok oss sé eigi ógeranda. En ef þú vill þetta mál
 taka með svá mikilli freku at deila afli ok ofríki við oss, þá höfum
 vér gort ráð vart at skiliaz allir við þik ok taka oss annan höfðingia
 *þann er oss haldi³ til þess at vér *megim í frelsi hafa⁴ þann átrúnað
 sem vér vilium. Skaltu nú, konungr, kíósa um þessa kosti áðr
 þinginu sé slitit.’

At erendi þessu gerðu bændr róm mikinn ok *sogðu* at þeir *vildu*
 svá vera láta sem *Ásbiörn hafði talat*. Varð at þessu mikit háreysti.

¹ + sinn A. ² BC²D²; ÷ A. ³ BC²; þann er oss D², ÷ A. ⁴ BC²; halldim
 i frelsi A, hafa med frelse D².

33.18–34.9/ En er hlióð fekkz *mælti* Sigurðr iarl: ‘Pat er vili Hákonar konungs
191.2–13. at samþykkia allt við *yðr¹ bœndr ok láta aldri skília yðra vináttu.’
Bœndr segia at þeir *vilja at konungr blóti² til árs þeim ok friðar,
svá sem faðir hans gerði. Staðnaði þá kurrinn, ok slitu þeir við
þetta þingit.

Síðan talaði Sigurðr iarl við konunginn ok bað hann eigi *neita*
með öllu at gera sem bœndr vildu, ‘*þvíat eigi mun annat hlýða,*
sagði hann.’ Er þetta sem þér megit heyra síálfir, konungr, *ákafi³
höfðingia ok þar með alls fólks. Skulu vit,’ *segir iarl,* ‘finna hér
til nokkut gott ráð.’

Samðiz *þetta* með þeim konungi ok *Sigurði* iarli.

34.9–35.10/ Um haustit at vetrnóttum var blótveizla *mikil* at Hlōðum ok sótti
191.15– þar til konungr. Hann hafði iafnan vanr verit, ef hann var þar staddr
193.5. sem blót váru, at mataz í litlu húsi við fá menn. En bœndr tölðu at
því er hann sat eigi í háseti sínu, þá er mestr var *mannfagnaðr;⁴
sagði iarl at hann skyldi þá eigi svá gera, ok svá var, at konungr
sat í háseti sínu.

En er hit fyrsta full var skenkt, þá mælti Sigurðr iarl fyrir ok
signaði Óðni; drakk *hann* af horninu til konungs. Konungr tók
við ok gerði krossmark yfir. Þá mælti *sá maðr er hét Kárr* af
Grýtingi: ‘Hví ferr konungrinn nú svá? Vill hann enn eigi blóta?’
Sigurðr iarl svaraði: ‘Konungr gerir sem allir *aðrir* þeir *sem* trúa
á mátt sinn ok megin, at signa full sín Þór; hann gerði hamar yfir
áðr hann drakk.’ Var þá kyrrt um kveldit.

Eptir um daginn er menn gengu til borða, þá þustu bœndr at
konungi, *sögðu at hann skyldi eta hrossakiot.⁵ Konungr vildi þat
fyrir engan mun *gera*. Þá báðu þeir hann drekka soðit. Hann vill
þat *víst* eigi. Þá báðu þeir hann eta flotit, *en konungr* vill þat ok
eigi. Var þá ok *búit* við atgöngu. Sigurðr iarl *gekk at ok* vildi sætta
þá, bað *hann bœndr* hætta storminum; *mælti hann þá at konungr*
mundi gína yfir ketilhōdduna er soðreykinn hafði á lagt af
hrossakiotinu, ok var haddan *orðin feit*. Konungr gekk til ok brá
lindúk um hōdduna ok gein yfir. Gekk hann síðan til sætis *síns*,
ok líkaði hvárigum vel.

¹ BC²D²; ÷ A. ² BC²D²; uildi . . . blotaði A. ³ BC²D²; akafa A. ⁴ Hkr;
mann fundr ok fagnaðr ABC², mestir voru mann fundir ok fagnadr D²
(‘ok’: *et-aut correctio in* *A). ⁵ BC²; ok baðu hann eta kiot A, beiddu
hann eta rossa kiot D².

Um vetrinn eptir var búit til íólaveizlu konungi inn á Mærinni. En er at leið íólunum, þá lögðu stefnu með sér átta höfðingjar þeir er mest réðu fyrir blótum í öllum Þrændalögum. Þessir váru fiórir útan ór Þrándheimi: Kárr af Grýtingi, Ásbiörn af Meðalhúsum, Þorbergr af Varnesi, Ormr af Lioxu. En þessir af Innþrændum: Bótólfr af Ölvishaugi, Narfi af Staf í Veradal, Þrándr haka af Eggju, Þórir skegg af Húsabœ í Eynni iðri. Þessir átta menn bunduz í því at þeir fiórir af Útþrændum skyldu eyða kristninni, en *hinir* fiórir af Innþrændum skyldu neyða *konunginn* til blóta. Fóru þá Útþrændir fiórum skipum suðr á Mæri ok drápu þar presta þriá ok brenndu¹ þriár kirkiur; fóru aþtr síðan. En er Hákon konungr ok Sigurðr iarl komu inn á *Mærinni² með *hirðsveitir sínar*, þá váru þar bændr komnir allfiqlmennt. *Hinn fyrsta dag *veizlunnar*³ veittu þeir konungi atgöngu ok báðu hann blóta, en hétu honum ella afarkostum. Sigurðr iarl bar sáttmál *milli* þeira. Kom þá svá *um síðir* at konungr át nøkkura bita af hrosslifr ok drakk öll minni krossalaust þau er bændr skenktu honum.

En er veizlu þeiri var lokit fóru konungr ok iarl þegar út á Hlaðir. Konungr var allókátr ok bióz þegar með öllu liði sínu á brott ór Þrándheimi ok *sagði* svá at hann skyldi fiqlmennari þar koma í annat sinn ok gjalda þá Þrændum þenna fiándskaþ er þeir höfðu til hans gört. Sigurðr iarl bað konung eigi gefa Þrændum þetta at sök, *sagði iarl* svá at konungi mundi ekki þat duga at hataz eða heria á innanlandsfólk ok þar *einna sízt sem* mestr var styrkr landsins sem í Þrándheimi var. Konungr var svá reiðr at ekki mátti orðum við hann koma. *Konungr fór þá út eptir firði* ok suðr á Mæri; *dvalðiz hann* þar um vetrinn ok um várit. En er sumraði dró hann lið at sér, ok *váru þau⁴ orð á at hann mundi fara með her þann á hendr Þrændum.

Chapter 24

Hákon konungr var nú kominn á skip *sín* ok hafði lið mikit ok *frítt*. Þá kómu honum þau tíðindi sunnan ór landi at synir Eiríks konungs váru komnir af Danmörku í Víkina ok höfðu elt af skipum Tryggva konung Óláfsson austr *við Sótanes;⁵ höfðu þeir þá heriat víða um Víkina ok hafði *fiqlði fólks* gengit undir þá. En er Hákon

¹ + þar A. ² B; mærina A, mæri C²D². ³ *punctuation after* allfiqlmennt C², *after* veizlunnar A. ⁴ B; var þat AC²D². ⁵ BC²; til sotaness AD².

konungr spurði þetta, þá þóttiz hann liðs þurfa. Sendi hann þá orð Sigurði iarli ok öðrum höfðingjum þeim er honum *var¹ liðs at ván. Sigurðr iarl kom til Hákonar konungs með allmikit lið; váru þar þá með honum allir Þrændir þeir er um vetrinn höfðu mest gengit at konungi at pynda hann til blóta. Váru þeir þá allir í sætt teknir af fortölum Sigurðar iarls. Fór Hákon konungr þá suðr með landi. En er hann kom suðr um Stað, þá spurði hann at Eiríkssynir váru komnir á Norðr-Agðir. Fóru þá hvárir mót öðrum. Varð fundr þeira í Kormt. Gengu *þá² hváirtveggju af skipum ok bryðuz á Ögvaldsnesi. Höfðu hváirtveggju allmikinn her. Þar varð orrosta allsnorp. Hákon konungr sótti fast fram þar sem fyrir var Guthormr konungr ok sveit hans, ok áttuz þeir höggvaskipti við konungarnir. Þar fell Guthormr konungr, ok var merki hans niðr höggvit. Fell þar þá mart lið um hann. Því næst kom flótti í lið Eiríkssona; flýðu þeir til skipanna ok reru í *brott³ *ok höfðu⁴ látit lið mikit. Þess getr Guthormr sindri í Hákonardrápu:

Valþognar⁵ lét vegnum
vínestr saman bresta
handar vafs of höfðum
hlymmildingum *gildir.⁶
Þar gekk Niqrðr af Nirði
nadds hámana raddar
valbrands víðra landa
vápnunduðum sunda.

Hákon konungr fór til skipa sinna ok helt austr eptir Gunnhildarsonum; fóru þá hvárir sem mest máttu, þar til er þeir kómu á Austr-Agðir; sigldu þá Eiríkssynir á haf ok suðr til Íótlands. Svá segir Guthormr sindri:

Almdraugar varð ægis
opt sinn, en ek þess minnumz,
barma öld fyrir Baldri
bensíks vita ríkis.

¹ BC¹D²; þotti A. ² BC¹D²; þar A. ³ D²; brottu ABC¹. ⁴ B; höfðu þeir AC¹, ÷ D². ⁵ AC¹; Valþagnar B, Valþeggnar D². ⁶ gildir B, gillðar AC¹, gillde D².

Bøðsækir helt bríkar,
bræðr síns, ok rak flæðu
undan allar kindir
Eiríks á haf *skeiðum*.

Síðan fór Hákon konungr norðr aprt í Nóreg, en Eiríkssynir
dvöldu þá enn í Danmörk langa hríð.

Chapter 25

- Þá er Hákon hafði konungr verit *í¹ Nóregi tuttugu vetr, 38.19 /
199.9–10.
- Þá var *hann staddr* á Sunnmæri í ey þeirri er *Freiða hét* þar sem 38.19–39.3/
heitir Birkiströnd at búi sínu. *Hann hafði með sér ekki meira lið* 200.19–
en hirð sína ok bæendr þá er váru í boði hans. 201.4.
- Kómu honum *þá niðsnir* at *Eiríkssynir² váru *komnir norðr um* 39.3–4 /
Stað með *allmikinn* her. 201.6–8.
- Helt Hákon konungr þegar til móts við þá með slíkt lið sem hann* 39.5–21 /
fekk. Hann hafði níu skip, en Eiríkssynir meir en tuttugu skip. Cf. 203.3–
Þeir funduz í Féeyiarsundi við Freidarberg. Gengu hváirtveggju 207.2.
á land ok bõrðuz á Rastarkálfi. Hákon konungr gekk svá hart
fram í orrostu þessi at hann hió til beggia handa, en hlífði sér
ekki, sem segir Guthormr sindri:

Hræddr fór hiqrvá raddar
herr fyrir malma þverri.
Rógeisu gekk ræsir
ráðsterkr framarr merkium.
Gerra gramr í snerru
geirvífa sér hlífa,
hinn er yfrin gat iqfra
óðs kvánar byr mána.

¶ Þar fell Gamli³ Eiríksson, en Hákon fekk sigr.⁴ Flýðu Gunnhildar-
synir með sitt lið þat er undan komz enn suðr til Danmerkr.

¹ BC¹D²; yfir A. ² BC¹; gunnhildar s(ynir) AD². ³ + konungr A.
⁴ Þar — sigr] BC¹D²; after Rastarkálfi (line 16) A.

Chapter 26

40.1–42.10/ Þá er Hákon Aðalsteinsfóstri hafði verit konungr *at¹ Nóregi sex
208.5– vetr ok tuttugu síðan Eiríkr bróðir hans fór ór landi tók konungr
211.7. veizlu á Hǫrðalandi í Storð á Fitium. Hafði hann þar hirð sína ok
bændr marga í boði sínu. *Þar var þá með honum Eyvindr frændi
hans, son Finns skiálga, er kallaðr var skáldaspillir.*

*Þá er Hákon konungr sat *yfir² dagverðarborði sá varðmenn er
úti vǫru at skip mǫrg sigldu sunnan ok áttu eigi langt til eyjarinnar.
Þá mælti hverr við annan at segia skyldi konungi at þeir hugðu at
herr færi at þeim. En engum þótti dælt at segia konungi hersǫgu,
þvíat hann hafði mikit við lagt hverium er þat gerði, ef eigi vissi
víst. Þeim þótti ok óhæfa at konungr yrði þessa eigi varr. Gekk þá
einn þeira inn í stofuna ok mælti til Eyvindar Finnssonar: ‘Gakk
út skiótt, þvíat hin mesta nauðsyn er á.’ Eyvindr gekk, ok þegar
hann mátti síá seglin kenndi hann at herskip vǫru. Hann sneri
þegar aprt í stofuna, gekk fyrir konung ok mælti: ‘Lítill er líðandi
stund, en löng matmáls stund.’ Konungr leit móti honum ok mælti:
‘Hvat ferr?’ Eyvindr kvað:*

Blóðþoxar tíá beiða
brynþings fetilstinga,
oss gøraz hneppt, hins hvassa
hefnendr, setu efni.
Heldr er vant, en ek vilda
veg þinn, konungr, segia,
fám til fornra vápna
fliótt, hersǫgu dróttni.

Konungr svarar: ‘Ert þú drengr svá góðr, Eyvindr, at eigi muntu
hersǫgu segia nema sǫnn sé.’ Þá svǫruðu margir at sú *hersaga*
var sǫnn. Lét þá konungr taka upp borðin; gekk hann út ok sá til
skipanna; *kenndi hann þegar* at þat vǫru herskip. *Konungr* mælti
þá til sinna manna: ‘Hvart skal nú ráð *hafa* at beriaz með lið þat
er *vér hǫfum*, eða skal ganga til skipa ok sigla norðr undan? Er
oss þat auðsætt ef *vér beriumz* at vér munum nú *eiga* at *etia* við
liðsmun miklu meira en *nǫkkurt sinn* fyrr, ok hefir oss þó opt þótt
misiafnaðr liðs várs þá er *vér hǫfum* *orrostu³ átt við Gunnhildar-
sonu.’ Hér veittu menn ekki skiótan órskurð. Þá svaraði Eyvindr:

¹ D²; yfir A. verit — at] radit BC¹. ² C¹; at ABD². ³ D²; orrostor C¹, ÷ A.

Samira norðr en norðarr
 naddregns hvotum þegni,
 vér getum bili at þolva,
 borðmærar *skæ¹ færa.
 Nú er þat er *røkr² á Rakna
 rymleið flota breiðan,
 grípum vér í *greipar³
gunnbráðr, Haraldr sunnan.

Konungr svarar: ‘*Hreystiliga* er þetta mælt, Eyvindr, ok nær mínu skaplyndi. En þó vil ek heyra fleiri manna órskurð um þetta mál.’ En er menn þóttuz skilia *konungs vilia*, þá sögðu margir at heldr vildu falla með drengskap en flýa fyrir Dönum at óreyndu. Sögðu ok svá at þeir höfðu opt *sigras* þá er þeir höfðu bariz *með minna liði en nú höfðu þeir*. Konungr þakkaði þeim orð sín ok bað menn vápnaz, ok var svá gert. *Konungr herklæddiz; hann hafði hringa-bryniu ok var gyrðr sverðinu Kvernbit, hafði hiálm gullroðinn á höfði, kesiu í hendi ok skiöld á hlið. Síðan fylkði hann hirð sinni ok bóndum ok setti upp merki sitt.*

Chapter 27

Haraldr Eiríksson var *þá⁴ höfðingi fyrir liði þeira bræðra eptir 42.11–17 / fall Gamla. Þeir bræðr höfðu nú mikinn her. Váru þar í liði með 212.9–17. þeim móðurbræðr þeira, Eyvindr skreyia ok Álfr askmaðr; þeir váru menn *sterkir⁵ ok hinir mestu *illgerðamenn*. Eiríkssynir heldu skipum sínum til eyiarinnar, gengu á land *upp⁶ ok fylkðu, ok er svá *kallat* at eigi væri minni liðsmunr en sex *mundu⁷ vera þeira menn um *Hákonar mann* einn.

Chapter 28

Hákon konungr hafði þá fylkt liði sínu, ok segia menn at hann 42.18–19 / steypði af sér bryniunni áðr orrostan *tækiz*. 212.2–4.

Hákon konungr valði miðk menn með sér í hirð at afli ok hreysti, 42.19– svá sem gort hafði Haraldr konungr faðir hans. Þar var *þá með* 43.16 / *konungi Þórálfr hinn sterki Skólmsson* ok gekk á aðra hlið konungi. 213.1–21.

¹ *written* ske A; skir C¹, skór D². ² *written* reykr C¹; raukr A, rykr D².
³ C¹D²; greipum A. ⁴ C¹; ÷ AD². ⁵ D²; styrkir AC¹. ⁶ C¹; ÷ AD². ⁷ C¹; mundi AD².

Hann hafði hiálm ok skiöld, kesiu ok sverð þat er kallat var Fetbreiðr. Þat var mælt at þeir Hákon konungr væri iafnsterkir. Þessa getr Þórðr Siáreksson í drápu þeiri er hann orti um Þórálfr:

Þar er bõðharðir bõrðuz
bands iódraugar landa
lystr gekk herr til hiqirva
hnits í Storð á Fitium,
ok *gimslongum* ganga
gífrs hlémána drífu
nausta blakks hit næsta
Norðmanna gram þorði.

En er fylkingar gengu saman *var fyrst* skotit spiótum, *því næst* brugðu menn sverðum. *Gerðiz þá orrostan* óð ok mannskæð. Hákon konungr ok Þórálfr *gengu þá* fram um merkin ok hioggu til beggia handa.

43.16–19/ Hákon konungr var auðkenndr, meiri en aðrir menn, lýsti ok *miqk*
214.9–12. af *hiálmi hans* er sólin skein á. *Þá varð* vápnaburðr mikill at *honum.¹ Tók þá Eyvindr Finnsson hatt *einn* ok setti yfir hiálm konungsins.

43.19– Þá kallaði hátt Eyvindr skreyia: ‘Leyniz *Norðmanna konungrinn
45.17/ nú,² eða hefir hann flýit, *þvíat horfinn* er nú gullhiálmrinn.’
214.14– Eyvindr ok Álfr bróðir hans *gengu þá hart* fram *svá* sem óðir ok
217.16. galnir væri, hioggu til beggia handa. *Þá* mælti Hákon konungr hátt til Eyvindar: ‘Haltu *svá* fram stefnunni, ef þú vill finna³ Norðmanna konung.’ Var þá skammt at bíða at Eyvindr kom þar, reiddi upp sverðit ok hió til konungs. Þórálfr skaut við honum *Eyvindi* skildinum *svá at hann* stakaði við. Konungr tók *þá* tveim hõndum sverðit Kvernbit ok hió til Eyvindar, klauf hiálminn ok hõfuðit allt í herðar niðr. *Í því bili* drap Þórálfr Álfr askmann. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

Veit ek at beit hinn bitri
byggving meðaldyggvan
bulka skíðs ór báðum
benvõndr konungs hõndum.

¹ C¹D²; konungi A. ² C¹; hann nú norðmanna konungr A, nu nordmanna konungrinn D². ³ + hann A.

Ófælinn klauf ála
 *Éldraugr¹ skqr hauga
 gullhiqltuðum galtar,
 *grandaðr² Dana, brandi.

Eptir fall þeira bræðra gekk Hákon konungr svá hart fram at allt *fólk³ hrökk fyrir honum. Sló þá felmt ok flótta á lið Eiríkssona, en Hákon konungr var í qndverðri sinni fylking ok fylgði fast flóttamönnum ok hió títt ok hart. Þá fló qr ein er fleinn er kallaðr ok kom í hqnd Hákonu konungi *upp⁴ í músina fyrir neðan qxl, ok er þat margra manna sqgn at skósveinn Gunnhildar sá er Kispingr er nefndr hlióp fram í þysinum ok kallaði: 'Gefi rúm konungsbananum,' ok skaut þá *fleinum⁵ til konungs, en sumir segia at engi vissi hvern skaut. Má þat ok vel vera, fyrir því at qrvar ok spiót ok *allskonar⁶ skotvápn flugu svá þykkt sem drífa. Fiqlði manns fell þar af Eiríkssonum, en konungarnir allir komuz á skipin ok reru þegar undan, en Hákonar menn eptir þeim. Svá segir Þórðr Siáreksson:

Varði víga myrðir
 vítt, svá skal frið slíta,
 iqfur vildu þann eldaz,
 qndvert folk, *at⁷ lqndum.
 Starf hófz upp þá er arfi
 ótta vanr á flótta
 gulls, er gramr var fallinn,
 Gunnhildar kom sunnan.

Þrot var sýnt þá er settuz
 sinn róðr við þrom stinnan,
 maðr lét qnd ok annarr
 ófár, *búendr⁸ sárir.
 Afreks veit þat er iqfri
 allríkr í styr slíkum
 qndlar niqrðr, sá er gerði,
 gekk næst, hugins drekku.

¹ D²; eldraugar AC¹. ² C¹D²; grandraðr A. ³ C¹D²; ÷ A. ⁴ C¹D²; uppi A. ⁵ C¹; fleinum A, fleinum D². ⁶ C¹D²; qnur A. ⁷ C¹D²; æ A. ⁸ C¹; bændr A. *The stanza is omitted in D².*

Chapter 29

45.18– Hákon konungr gekk út á skeið sína, lét þá binda sár sitt, en þar
 46.14 / rann blóð svá mið at eigi varð stöðvat. Ok er á leið daginn ómætti
 217.18– konung. Sagði hann þá at hann vill fara norðr á Alreksstaði til bús
 219.5. síns. En er þeir kómu norðr at Hákonarhellu, *þá¹ lögðu þeir þar
 at *landi*. Var konungr þá nær lífláti. Kallaði hann þá til sín vini
 sína ok sagði þeim skipan þá *sem* hann vildi á gera um ríkit. Hann
 átti dóttur eina barna er Þóra hét, en engan son. Bað hann senda
 þau orð Eiríkssonum at þeir *skyldi* konungar vera yfir *Nóregi*, en
beiddi af þeim virkða vinum sínum ok frændum. ‘En þó at mér
 verði lífs auðit,’ segir hann, ‘þá skal ek *af landi² fara til kristinna
 manna ok bæta þat er ek hefi *misgort* við guð. En ef ek dey hér í
 heiðni, þá veitið mér grópt slíkan sem yðr sýniz.’

Litlu síðar andaðiz Hákon konungr þar á hellunni sem hann
 hafði fœddr verit. Hákon konungr var svá harmaðr at bæði vinir
 hans ok óvinir grétu dauða hans ok sögðu at eigi mundi iafngóðr
 konungr koma síðan í Nóreg. Vinir hans fluttu lík hans norðr á
 Sæheim á Norðr-Hjörðaland, *gerðu* þar haug mikinn ok lögðu þar
 í konung með alvæpni sitt ok hinn bezta búnað, en ekki fé annat,
 mæltu svá fyrir grepti hans sem heiðinna manna siðr var til.

Chapter 30

46.15– Eiríkssynir tóku konungdóm yfir Nóregi þá er Hákon var *dauðr*.
 48.18 / Var Haraldr mest fyrir þeim at virðingu; var hann ok elztr þeira
 223.3– *bræðra* er þá lifðu. Gunnhildr móðir þeira hafði miðk landráð
 225.15. með þeim. Hon var þá kǫlluð konungamóðir. Þá váru hǫfðingjar
 í *Nóregi* Tryggvi *konungr* Ólafsson austr í *Vík*, Guðrøðr konungr
 Biarnarson á Vestfold, Sigurðr Hlaðaiarl *norðr* í Þrándheimi.
 Gunnhildarsynir hǫfðu mitt *landit* hinn fyrsta vetr; fóru þá orð ok
 sendimenn milli Gunnhildarsona ok þeira Tryggva ok Guðraðar,
 ok var þar mælt til sætta, at þeir skyldu *halda* þvílíkan hlut ríkis
 af Gunnhildarsonum sem þeir hǫfðu áðr haft af Hákonu konungi.³

Glúmr Geirason var skáld Haralds konungs *Gunnhildarsonar*;
 hann orti vísu þessa eptir fall Hákonar konungs *ok hældi þar at*
Haraldr konungr hefði hefnt Gamla bróður síns:

¹ C²; ÷ AD². ² C²; or lande D²; ÷ A. ³ *The remainder of ch. 30 is omitted in D².*

Vel hefir hefnt, en hafna
 hiðs bendraugar fiðrvi,
 folkrakkr *of¹ vann fylkir
 framligt, Haraldr Gamla,
 er dökkvalir drekka
 *dolgbrands² fyrir ver handan,
 roðinn frá ek rauðra benia
 reyr, Hákonar dreyra.

Þessi vísa varð allkær í hirð Haralds konungs. En er þat spurði Eyvindr Finnsson, þá kvað hann aðra vísu í móti:

Fyrr rauð Fenris varra
 flugvarr konungr sparra,
 malmhríðar svall meiðum
 *móðr,³ í Gamla blóði,
 þá er óstirfinn arfa
 Eiríks of rak, geira
 nú tregar gæti Gauta
 grams fall, á síá alla.

Var síá vísa ok miðk flutt. En er þat spurði Haraldr konungr gaf hann *Eyvindi þar fyrir⁴ dauðasök, þar til er vinir þeira sættu þá með því móti at Eyvindr skyldi góraz skáld Haralds konungs, sem hann hafði áðr verit Hákonar konungs; var ok frændsemi mikil milli þeira, svá at Eyvindr var son Gunnhildar dóttur Hálf-danar iarls, sem áðr er sagt, en móðir Gunnhildar var Ingibiörg dóttir Haralds konungs hárfagra. Eyvindr orti þá vísu um Harald konung:

Lítt kváðu þik láta,
 landvörðr, er brast, Hqrða,
 benia hagl á brynium,
 buguz almar, geð falma,
 þá er ófolginn ylgjar
 endr ór þinni hendi
 fetla svell til fyllar
 fullegg, Haraldr, gullu.

¹ C²; ÷ A. ² C²; dolg bandz A. ³ C²; móð A. ⁴ C²; þar fyrir Eyvindi A.

Chapter 31

48.19– Gunnhildarsynir sátu mest um mitt *landit*, þvíat þeim þótti *hvárki*
 50.19 / trúligt at sitia undir hendi *Prænda né Víkveria*, er mestir höfðu
 225.16– verit vinir Hákonar konungs, en stórmenni mart í *hvárumtveggja¹
 228.14. stað. Fóru þá menn at bera sættarboð milli *Gunnhildarsona ok
 Sigurðar iarls,² þvíat *Eiríkssynir* fengu áðr engar skyldur ór
 Prándheimi. Varð þat at lykðum at þeir gerðu sætt sína, *konungar³
 ok *Sigurðr* iarl ok bundu swardögum. Sigurðr iarl skyldi *hafa⁴
 slíkt ríki af þeim í Prándheimi sem hann hafði fyrr haft af Hákonu
 konungi. Váru þeir þá sáttir kallaðir.⁵

Allir Gunnhildarsynir váru menn sínkir, ok var þat mælt at þeir
 fæli fé sitt í iorðu. *Pess getr* Eyvindr skáldaspillir:

Bárum, ullr, of alla,
 ímunlauks, á hauka
 fiollum Fýrisvalla
 fræ Hákonar æfi.
 Nú hefir folkstríðir Fróða
 fiøglýiaðra þýa
 meldr í móður holdi
 mellu dolgs of *folgit*.

Fullar skein á fiollum
 fallsól brá vallar
 ullar kióls of allan
 aldr Hákonar skaldum.
 Nú er alfrøðull elfar
 iotna dolgs of folginn,
 ráð eru rammrar þjóðar
 rík, í móður líki.

Þá er Haraldr konungr spurði vísur þessar sendi hann orð Eyvindi,
 at hann *kæmi* á hans fund. *Ok er hann kom mælti konungr: 'Þú*
vill vera óvinr minn, Eyvindr, ok samir þér þat illa at veita mér
 *ótrúnað,⁶ þvíat þú hefir áðr gørz minn maðr.' Þá kvað Eyvindr:

¹ C²D²; huanrtueggia A. ² C²D²; Sigurðar j. ok G. ss. A. ³ D²; G. ss. A,
 kongarner C². ⁴ C²D²; hallda A. ⁵ *The remainder of ch. 31 is omitted in*
 D². ⁶ C²; o truleik A.

Einn dróttin hefik áttan,
 iofurr dýrr, en þik fyrra,
 belli, bragningr, elli,
 bið ek ei mér hins þriðia.
 Trúr var ek tiggia dýrum,
 tveim skiöldum leik ek aldri.
 Fylli ek flokk þinn, stillir,
 fellr á hendr mér elli.

Haraldr konungr lét Eyvind festa sér *siálfðæmi* fyrir mál þetta. Eyvindr átti gullhring mikinn ok góðan er kallaðr var *Foldi*; hann hafði tekinn verit ór iorðu¹ löngru áðr. Konungr segir at *þar skal* kostr vera engi annarr en *hann skal* hafa hring þann. Þá kvað Eyvindr:

Skylda ek, skeria foldar
 skíðrennandi, um síðir
 þussa *bæs* frá þvísa
 þinn góðan byr finna,
 er, valiarðar, verðum,
 veliandi, þér selia
 lyngva mens, þat er lengi,
 látr, minn faðir átti.

Fór þá Eyvindr heim, ok er ekki þess getit at hann fyndi Harald konung síðan.

Chapter 32

Gunnhildarsynir *hofðu tekit* kristni á Englandi, *sem fyrr er ritat.² 50.20–
 En er þeir kómu til *rikisforráða* í Nóregi, þá kómu þeir engu á leið 51.14/
 at kristna *landsfólkit*, en allt þar er þeir kómu því við, þá brutu 228.16–
 þeir niðr hof ok spilltu blótum. Fengu þeir *þar fyrir af alþýðu* 229.18.
 mikla *óvinsæld*. Spilltiz þá ok *skiótt* árferð í landi. Konungar váru
 margir ok hafði hverð um sik; þurftu þeir *mikit til kostnaðar*
 ok váru *þeir³ hinir fégiornustu, *en ekki heldu þeir⁴ miðk lög
 þau er Hákon konungr hafði sett. Allir váru þeir menn fríðir *sýnum*,
 stórir ok sterkir ok íþróttamenn miklir. Svá segir Glúmr Geirason
af Haraldri konungi:

¹ + fyrir A. ² D²; ÷ AC². ³ C²; ÷ A. *Altered text in D²*. ⁴ C²; helldu þeir ecki A. *Altered text in D²*.

Kunni tolf, sá er, *kanna*,
 tíðum, *haldinskíða*
 ógnarstafr, of iðfra
 íþróttir, fram sótti.

Optliga váru þeir bræðr allir saman, en stundum sér *hverr.¹ Þeir váru menn grimmir ok hraustir, orrostumenn miklir ok miðk sigrsælir.

51.14– Gunnhildr konungamóðir ok synir hennar váru opt á tali ok
 52.13 / *málstefnu* ok réðu landráðum. Ok eitt sinn *spurði* Gunnhildr sonu
 230.3– sína *hvern veg þeir* ætli at láta fara *um² ríki í Prándheimi: ‘Þér
 231.14. berið konunganofn, svá sem fyrr hafa haft *langfeðgar³ yðrir, en
 hafið lítit af *landi,⁴ en eruð margir til skiptis. Víkina austr hafa
 *þeir⁵ Tryggvi ok Guðrøðr ok *eiga* þeir *þar⁶ nokkura tiltölu fyrir
 ættar sakir. En Sigurðr iarl ræðr öllum Prændalögum, ok veit ek
 eigi hver skylda yðr berr til þess at láta iarl einn ráða svá miklu
 ríki undan yðr. Þikki mér þat undarligt er þér farið í víking *at*
heria á önnur lönd, en látið innan lands⁷ taka af yðr fōðurleifð
 yðra. Lítit mundi Haraldi þikkia, er þú ert eptir kallaðr, fōðurfōður
 þínum, at *taka* einn iarl af ríki ok lífi, er hann vann allan Nóreg
 undir sik ok réð til elli.’ Haraldr svarar: ‘Þat er eigi svá *dælt* at
 taka Sigurðr iarl af lífdögum sem at *drepa* kið eða kálf. Sigurðr
 iarl er ættstórr ok frændmargr, vinsæll ok vitr. Vænti ek ef hann
 spyr at sonnu at hann á ófriðar ván af oss, þá eru þar allir Prændir
 sem hann er. Eigum vér þar þá ekki erindi nema illt eina. Lítz mér
 svá sem engum várum bræðra þikki trúligt at sitia undir hendi
 þeim Prændum.’ Gunnhildr mælti: ‘Vér skulum fara allt annan
 veg *með⁸ þessu ráði. *Vit* Haraldr *konungr* ok *Erlendr skulum*
 sitia í *vetr* á Norðmæri ok freista svá hvat at sýsliz.’ Ok svá gerðu þau.

Chapter 33

52.14– Griótgarðr hét bróðir Sigurðar iarls; hann var miklu yngri ok virðr
 53.16 / minna; hafði hann ok ekki tignarnafn. Hann helt þó sveit *manna⁹
 231.17– ok var á sumrum í víking. Haraldr konungr sendi menn inn í
 233.12. Prándheim á fund *Sigurðar¹⁰ iarls með fégiðfum ok vinmælum.

¹ C²; huerir A (51.31–52.7 Allir — sigrsælir is omitted in D²). ² C²; ÷ A. *Altered text in D²*. ³ C²; langfedr A, forfedr D². ⁴ C²; ríki A. *Altered text in D²*. ⁵ D²; ÷ AC². ⁶ D²; ÷ AC². ⁷ + menn A. ⁸ C²D²; at A. ⁹ C²D²; ÷ A. ¹⁰ D²; ÷ AC².

*Sagðiz Haraldr vilia leggja við hann slíka vináttu sem verit hafði með Hákonni ok iarlinum. Þat fylgði orðsending at iarl skyldi koma á fund Haralds konungs; skyldu þeir þá at fullu binda vináttu sína. Sigurðr iarl tók vel sendimönnum ok vináttumálum konungs, en segir at hann mátti ekki fara á fund konungs sakir fiölskylda sinna. Sendi hann konungi vingiafir ok góð orð móti vináttu hans. Fóru sendimenn brott. Þeir kómu á fund Griótgarðs ok báru honum hit sama erendi: vináttu ok heimboð Haralds konungs ok þar með *góðar giafir.¹ Fóru sendimenn við þat heim at Griótgarðr hét sinni ferð.*

Ok at ákveðnum degi kom Griótgarðr á fund Haralds konungs ok Gunnhildar; tóku þau við honum blíðliga, höfðu hann í kærleikum ok við leyndarmál sín, tölðu fyrir honum hversu iarl hafði hann lengi gørt lítinn mann. En ef hann vildi vera í ráðum með þeim segir konungr at hann skyldi vera iarl hans ok hafa ríki þat allt er áðr hafði Sigurðr *iarl² haft. Kom svá at þau sǫmðu þat með einkamálum at Griótgarðr skyldi halda niósnum til ok gera orð konungi nær líkast væri til at veita atfǫr iarli. Fór Griótgarðr við þetta heim ok þá góðar giafar af konungi.

Chapter 34

Sigurðr iarl fór um haustit inn í Stióradal ok var þar á veizlum. 53.17–
*Þaðan³ fór hann út á Qgló ok skyldi þar taka veizlur. Iarl hafði 54.12 /
iafnan mikit fiölmenni um sik meðan hann trúði illa konungum. 233.14–
En með því at þá höfðu vináttumál farit *millum⁴ þeira Haralds 234.15.
konungs, þá hafði hann ekki mikla sveit manna. Griótgarðr gerði
þá niösn Haraldí konungi at eigi mundi í annat sinn vænna at fara
at iarli. Ok þegar á sǫmu nótt fóru konungarnir Haraldr ok Erlendr
inn eptir Prándheimi *ok⁵ höfðu fiögur skip ok lið mikit, sigldu
inn um nóttina við stiörnuliós. Kom þá Griótgarðr til móts við þá.

Þeir kómu ofanverða nótt inn á Qgló, þar sem Sigurðr iarl var á veizlu; lögðu þeir eld í hús ok brenndu bæinn. Brann þar inni Sigurðr iarl ok allt lið hans. Konungar fóru þegar árdegis út eptir firði ok svá suðr á Mæri ok dvölduz þar um hríð. Þat var tveim vetrum eptir fall Hákonar konungs Aðalsteinsfóstra, at sǫgn Ara prests hins fróða Þorgilssonar.⁶

¹ C²; goða gripi A. Different text in D². ² C² ÷ A. Different text in D².
³ C²D²; siþan A. ⁴ C²; milli A, medal D². ⁵ C²D²; ÷ A. ⁶ from ÓIH, see ÓIHJH 20.8–9.

Chapter 35

54.13–55.5/ Hákon son Sigurðar iarls var inn í Þrándheimi þá er hann spurði
235.2–10. *brennu fǫður síns.* ¹ *Hákon var ættstórr ok frændmargr ok Sigurðr
faðir hans vinsæll ok ástúðigr ǫllu *fólki.* ² *Varð Hákonni gott til
liðs, svá at allir Þrændir sneruz til hans.* ³ *Var þá þegar svá mikit
herhlaup um allan Þrándheim, at hvert skip var á vatn dregit þat
er herfært var. En er herrinn kom saman tóku þeir Hákon *son
Sigurðar³ til iarls ok höfðingia yfir lið þat.* ⁴ *Þá var hann nær tvítøgr
at aldri.* ⁵ *Helt hann ǫllu liðinu út eptir firði.* En er þat spurðu
Gunnhildarsynir fóru þeir suðr í Raumsdal ok á Sunnmœri, ok
heldu hvárir niósnum til annarra.

55.5–57.6/ Helt Hákon iarl þá Þrándheimi með styrk *frænda⁵ sinna þriá
236.5–
238.17. *vetr, svá at Gunnhildarsynir fengu þaðan engar tekiur,* ⁶ *ok engi
þeira náði at koma inn um Þrándheimsmynni.* ⁷ *Hann átti nokkurar
orrostur við Gunnhildarsonu, en hvárir drápu marga menn fyrir
ǫðrum. Þess getr Einarr skálaglamm í Velleklu er hann orti um
Hákon iarl:*

Ok oddneytir úti
eiðvandr flota breiðan
gláðr í Gǫndlar veðrum,
gramr svafði bil, hafði,
ok rauðmána reynir
rógsegl Heðins bóga
upp hóf iðfra kappi
etiu lundr at setia.

Ok enn kvað hann:

*Varat⁷ ofbyriar ǫrva
odda vífs í drífu
sverða sverrifjarðar
svanglýiaði at frýia.

¹ C¹D²; landz folki A. ² Hákon — hans] from ÓIH, see ÓIHJH 20.10–13. ³ C¹D²; Sigurþar son A. ⁴ from ÓIH, see ÓIHJH 20.9–10. ⁵ C¹D²; uína A. ⁶ from ÓIH, see ÓIHJH 20.13–14. ⁷ C¹; Veit A. The stanza is omitted in D².

Brakrøgnir skók *bogna,¹
 barg óþyrmir varga,
 hagl ór *hlakkar seglum,²
 hiðrs, rakliga fiðrvi.

Mart varð él áðr ála
 austr lōnd at mun banda
 randar lauks af ríki
 rækilundr of tœki.

Enn getr Einarr hversu Hákon iarl hefndi fōður síns:

Ber ek *frá* hefnd þá er hrafna
 hlióms loftoginn skióma
 þat nam vōrðr at vinna
 vann síns fōður hranna.
 Rignði hiðrs á hersa
 hríðremmis fiðr víða,
 *þrymlundr³ ok iók Þundi
 þegns gnótt, *mélregni.⁴

Ok *haldviðurr⁵ hōlða
 haffaxa lét vaxa
 laufa veðr at lífum
 lífkōld háars drífu.

Eptir þetta fóru beggia vinir ok báru *sættarboð* milli þeira *Eiríks-sona ok Hákonar iarls*. Kom þá svá með *fortölum gofugra manna* at þeir *sættuz*, svá at Hákon *iarl⁶ skyldi hafa þvílíkt ríki í Þrándheimi sem haft hafði Sigurðr iarl faðir hans, en konungar slíkt sem Hákon konungr hafði haft fyrir þeim. *Var þetta sáttmál bundit með fullum trúnaði*. Þá gerðiz kærleikr mikill með þeim Háconi iarli ok Gunnhildi, en stundum beittuz þau vélræðum. Leið svá fram aðra þriá vetr. Sat þá *Hakon⁷ *iarl* um kyrrt í ríki sínu.

¹ C¹; boga A. ² C¹; hlakka segli A. ³ C¹; þrym lyndr A. *The stanza is omitted in D².* ⁴ C¹; meel regni A. ⁵ hialld viður A. *Corrupt in C¹. The stanza is omitted in D².* ⁶ C¹; ÷ AD². ⁷ C¹D²; ÷ A.

Chapter 36

57.7–58.3 / Hákon iarl fór einn vetr til Upplanda. Ok á einni gisting varð sá
240.5–18. atburðr at hann lagðiz með konu; *hon* var lítillar ættar. En er þaðan
liðu stundir gekk sú kona með barni. Ok er barnit var fætt, var þat
sveinn ok hét Eiríkr. Móðirin flutti sveininn til Hákonar *iarls¹
ok sagði at hann var faðirinn. Iarl lét sveininn upp fœða með
*manni þeim² er kallaðr var Þorleifr hinn spaki; hann bió uppi í
Meðaldal ok var ríkr maðr ok auðigr ok *vinr* mikill iarls. Eiríkr
var brátt mannvænn, hinn fríðasti sýnum, mikill ok *sterkr³
snemma. Iarl lét⁴ fátt til hans.

Hákon iarl var allra manna fríðastr sýnum, ekki hárr maðr, *vel⁵
styrkr ok íþróttamaðr mikill, spakr at viti ok hinn mesti hermaðr.

58.3–60.6 / Á einu hausti fór *Hákon⁶ iarl til Upplanda. *En⁷ er hann kom á
241.2– Heiðmørk kómu þar til móts við hann Tryggvi konungr Ólafsson
243.8. ok Guðrøðr konungr Biarnarson. Þar kom ok Dala-Guðbrandr.
Þeir áttu stefnlag með sér ok sátu lengi á einmæli. En þat kom
upp at hverr þeira skyldi vera vin annars, ok *skilðu við svá búit*.
Fór þá hverr heim til síns ríkis.

†Tryggvi konungr Ólafsson var ríkr maðr ok *gofugr*; hann þótti
Víkverium bezt til konungs fallinn at ráða landi ǫllu. Guðrøðr
konungr Biarnarson var ástvinr Tryggva konungs.⁸

Þetta spurði Gunnhildr ok synir hennar, at þessir *hofðingiar*
hofðu talat til vináttu með sér, ok er þeim grunr á at þeir *mundi*
hafa gørt landráð við konungana. Tala *þau⁹ nú optliga ok *hafa*
ráðagørðir sín í milli.

En er váraði lýstu þeir Haraldr konungr ok Guðrøðr bróðir hans
því, at þeir munu fara í víking um sumarit vestr um haf eða í
Austrveg, sem þeir váru vanir. Drógu þeir þá lið at sér ok *hrundu*
skipum á vatn ok *biogguz*. En er þeir drukku brautfararǫl sitt váru
þar drykkiur miklar ok mart *talat* við drykkinn, ok þar kom at
farit var í mannaþnað. Ok því næst var rætt um *konungana* siálfa.
Mælti þá einn maðr at Haraldr *konungr¹⁰ væri framast þeira
bræðra í ǫllum hlutum. Þessu reiddiz miðr Guðrøðr konungr;
sagði svá at hann skyldi í engu *bera lægra* hlut en Haraldr bróðir
hans; segir *sik vera búinn* at þeir reyni þat. *Kom svá um síðir* at

¹ C¹D²; ÷ A. ² C¹D²; þeim manni A. ³ C¹; styrkr A. *Different text in D²*.
⁴ + ser A. ⁵ C¹; ÷ AD². ⁶ C¹D²; ÷ A. ⁷ C¹D²; Ok A. ⁸ from ÓIH, see
ÓIHJH 21.11–14. ⁹ C¹D²; ÷ A. ¹⁰ C¹D²; ÷ A.

hvárrtveggi þeira *sýndiz miok reiðr ok þreyttu þetta með svá miklum kappmælum*, at hvárr bauð qðrum til vígs ok hliópu til vápna. En þeir *menn sem* vitrari váru ok *minnr* drukkniir *gengu* í milli ok stöðvuðu þá. Fóru þá hvárir til sinna skipa, en engi var ván þá at þeir mætti fara allir samt. [. . .] Sigldi þá Guðrøðr *konungr* austr með landi, en Haraldr stefndi út á haf ok sagði at hann mundi sigla vestr um haf. En er hann kom út um eyiar stefndi hann hafleið austr með landi. Guðrøðr konungr sigldi þjóðleið austr til Víkr ok svá austr *um* Foldina. Sendi hann þá *orð Tryggva konungi¹ at hann skyldi koma til móts við *hann² ok færi þeir báðir *saman³ um sumarit í Austrveg at heria. Tryggvi konungr tók því vel ok líkliga; hann spurði at Guðrøðr hafði lítit lið. Fór Tryggvi konungr *til fundar við hann* með eina skútu; þeir funduz við Veggina fyrir vestan Sótanes. En er þeir *gengu* á málstefnu hliópu at menn Guðrøðar ok drápu Tryggva konung ok tólf menn með honum, ok liggr hann þar sem *síðan* er kallat Tryggvareyrr.

Chapter 37

Haraldr konungr sigldi miok útleið; hann stefndi inn í Víkina ok kom um nótt til Túnsbergs. Spurði hann þá at Guðrøðr konungr Biarnarson var þar skammt á land upp á veizlu. *Fór* Haraldr konungr *með lið sitt þegar hina sǫmu nótt* upp þangat ok tóku hús á þeim. Guðrøðr konungr *gekk út með sína menn*; varð *þar skömm⁴ viðtaka áðr Guðrøðr konungr *Biarnarson* fell ok mart manna með honum. Haraldr konungr *fór þegar brottu. Helt hann* þá til fundar við Guðrøð bróður sinn, *ok lögðu þeir undir sik alla Víkina*.

Chapter 38

Guðrøðr konungr Biarnarson hafði fengit sér gott kvánfang ok makligt. Þau áttu son er hét Haraldr. Hann var sendr til fóstrs upp á Grenland til Hróa hins hvíta, lends manns. Son Hróa var Hrani hinn víðförlí. Váru þeir⁵ Haraldr miok *iafnaldr⁶ ok föstbræðr. Eptir fall Guðrøðar konungs *Biarnarsonar* flýði Haraldr *son hans*, er kallaðr var hinn grenski, fyrst til Upplanda ok með honum

¹ BC¹; menn til tryggva konungs með þeim erendum AD². ² BC¹; guðrøð konung AD². ³ BC¹; samt A. *Different text in D²*. ⁴ BC¹; þa lítill A, þa sköm D². ⁵ + Hrani ok A. ⁶ D²; jafn gamlir A, iafnaldri BC¹.

Hrani fóstbróðir hans ok fáir menn aðrir; dvöðuz þeir þar um hríð með frændum sínum.

Eiríkssynir leituðu miðk eptir þeim mǫnnum er í sǫkum váru bundnir við þá ok þeim ǫllum mest er þeim var uppreistar at vǫn. Réðu þat þá Haraldi *grenska¹ frændr hans ok vinir at hann fœri af landi *brottu*. Hann fór þá austr til Svíþjóðar ok leitaði sér skipanar ok at koma sér í sveit með þeim *mǫnnum² er fóru í hernað at fá sér fiár. Haraldr var hinn gerviligasti maðr.

Tósti hét maðr í Svíþjóð; *hann* var einn ríkastr ok gǫfgastr í því landi þeira *manna* er eigi báru tignarnafn. Hann var hinn mesti hermaðr ok var lǫngum í *víking*; því var hann kallaðr Skǫglar-Tósti. Haraldr grenski kom sér þar í sveit ok var í víking um sumarit með Skǫglar-Tósta, ok virðiz Haraldr hverium manni vel. *Hann* var um vetrinn með Tósta. Haraldr hafði verit tvá vetr á Upplǫndum, en *hann* var fimm vetr með Tósta. Sigríðr hét dóttir Tósta, ung ok fríð, *svarri* mikill; hon var síðan gipt Eiríki Svíakonungi hinum sigrsæla, ok var son þeira Óláfr scenski er síðan var konungr í Svíþjóð. Eiríkr varð sótt dauðr at Uppsǫlum tíu vetrym síðar en Styrbjǫrn fell.

Chapter 39

62.8– Gunnhildarsynir buðu út liði miklu ór Víkinni ok fóru svá norðr
63.11 / með landi at þeir hǫfðu lið ok skip ór *hveriu fylki;³ *gerðu þeir*
246.2– þá bert at þeir *mundi* *her þeim stefna⁴ norðr til Þrándheims á
247.6. hendr Hákonu iarli. Þessi tíðindi *spurði brátt* Hákon iarl; *dró hann*
þegar her at sér ok réð til skipa. En er hann *spurði* hversu mikinn
her Gunnhildarsynir hǫfðu, þá helt hann sínu liði suðr á Mœri ok
heriaði *hvar* sem hann fór. Drap *hann menn þá er hann náði*,
bæði ríka ok óríka. Hann sendi aptr *bóndaheirinn* Þrænda, en hann
fór herskildi um Mœri hváratveggju ok Raumsdal. *Hann* hafði
níósnir allt fyrir sunnan Stað um her Gunnhildarsona. En er hann
spurði at þeir váru komnir í Fiǫrðu ok biðu byriar at sigla norðr
um Stað, þá sigldi *hann suðr um Stað svá hafhallt* at ekki mátti
síá segl hans af landi; lét *hann* svá ganga austr með landi ok kom
fram í Danmǫrk. Sigldi *hann þaðan* í Austrveg ok heriaði þar um
sumarit.

¹ BC¹D²; ÷ A. ² BC¹; ÷ A. *Altered text in D²*. ³ BC¹D²; fylki hueriu A.

⁴ BC¹; stefna her þeim A. *Altered text in D²*.

Gunnhildarsynir heldu liði sínu norðr til Þrándheims *ok¹ dvöðuz þar mið lengi ok tóku skatta ok skyldir af bóndum. En er á leið sumarit settuz þeir þar eptir Sigurðr slefa ok Guðrøðr konungr, en Haraldr ok aðrir þeir bræðr fóru austr í land ok leiðangrslíð þat er þeim hafði þangat fylgt um sumarit.

Chapter 40

Hákon iarl sigldi um haustit til Helsingialands ok setti þar upp skip sín, fór síðan landveg um *Helsingialand ok lamtaland,² svá austan um Kiql ok kom ofan í Þrándheim. Dreif þegar til hans lið mikit; réð hann til skipa. En er þat spurðu Gunnhildarsynir stigu þeir á skip sín ok heldu út eptir firði, en Hákon iarl fór út á Hlaðir ok sat þar um vetrinn, en Gunnhildarsynir sátu á Mœri ok veittu hvárir qðrum árásir ok manndráp. 63.12–64.6 / 247.9–248.6.

Hákon iarl helt ríki sínu í Þrándheimi ok *var³ þar optast á vetrum, en fór um sumrum í hernað í Austrveg; stundum sat hann um sumrum í Þrándheimi ok hafði her úti; helduz Gunnhildarsynir þá ekki fyrir norðan Stað.

Haraldr gráfeldr fór á einu sumri með her sinn *norðr⁴ til Biarma-lands ok heriaði þar ok átti orrostu mikla við Biarma á Vínubakka. Þar hafði Haraldr sigr ok drap fólk mart; heriaði hann þá víða um landit ok fekk *ófamikit⁵ fé. Svá segir Glúmr Geirason: 64.6–18 / 248.8–20.

Austr *rauð⁶ iofra þrýstir
orðrakkr fyrir bý norðan
brand, þar er biarmskar kindir,
brennanda, lét renna.
Gótt hlaut gumna sættir
geirveðr í fqr þeiri,
qðlingi fekkz ungum
orð á Vínu borði.

Klyppr hét hersir einn, kynstórr maðr ok ríkr á Hqrðalandi; hann var son Þórðar Hqrða-Kárasonar. 64.19–20 / 249.1–3.

¹ BC¹; ÷ AD². ² BC¹ (ok — Kiql] ÷ D²); iamta land ok helsingia land A.
³ BC¹; sat AD². ⁴ C¹; ÷ AB. (This paragraph and the following verse are omitted in D².) ⁵ C¹; stormikit A, mikit B. ⁶ B; reð AC¹.

64.20–23 / Kona Klypps hersis hét Ólof; hon var Ásbiarnardóttir, systir Iárn-
249.5–8. Skeggia norðan af Yrium. Bróðir Ásbiarnar var Hreiðarr faðir
Styrkára fýður Eindriða fýður Einars þambarskelfis.

64.23–65.1 / Sigurðr konungr slefa kom til bús Klypps hersis.
249.1.

65.1–2 / Hann var eigi heima, en Ólof kona hans tók vel við konungi. Var
249.3–5. þar veizla góð ok drykkiur miklar.

65.2–13 / Sigurðr konungr gekk um nóttina til rekkju Ólofar ok lá þar at
249.8– óvilja hennar. Síðan fór konungr á brott.

250.2. Eptir um haustit fóru þeir Haraldr konungr ok Sigurðr upp á
Vörs ok stefndu þar þing við bændr. Á því þingi veittu bændr
konungum atfór ok vildu drepa þá; kómuz þeir undan með flóttu.
Fór þá Haraldr konungr norðr í Harðangr, en Sigurðr á Alreksstaði
ok settiz þar. En er Klyppr hersir spurði þat heimti hann saman
frændr sína ok vini ok veittu konungi atfór. Höfðingi var sá maðr
fyrir ferðinni er kallaðr var Vémundr völubríotr. En er þeir kómu
á bæinn veittu þeir Sigurði konungi atsókn. Klyppr lagði sverði í
gegnum konung. Var þat hans bani. Ok þegar í stað var Klyppr
drepinn.

Chapter 41

65.14– Haraldr konungr gráfeldr ok Guðrøðr bróðir hans drógu saman
66.20 / her mikinn *austan ór landi¹ ok heldu liði því norðr til Þrándheims.
250.4– En er þat spurði Hákon iarl samnaði hann liði at sér *ok² helt suðr
251.14. á Mœri ok heriaði þar. *Þar³ var fyrir Griótgarðr fýðurbróðir hans
ok skyldi þar hafa landvörn af Gunnhildarsonum. Hann bauð her
út, sem konungarnir höfðu orð til sent. Hákon iarl helt til fundar
við hann, ok áttu þeir bardaga. Þar fell Griótgarðr ok tveir
iarlasynir *með honum⁴ ok mart lið annat. Þess getr Einarr
skálaglamm:

*Hialmgráp er⁵ vann hilmir
harð, lopts vinar, barða,
því kom vöxtr í Vínu
vínheims, fiandr sína,

¹ BC¹D²; ÷ A. ² BC¹; ÷ AD². ³ BC¹D²; þa A. ⁴ BC¹D²; ÷ A. ⁵ C¹;
Hialm falldinn A, Hialmgreip er B. The stanza is omitted in D².

at forsniallir fellu
fúrs í *Pundar* skúrum,
þat fær *Próttar* snytri,
þrír iarls synir, tírar.

Síðan sigldi Hákon iarl út *um eyiar* ok *svá hafhallt* suðr með landi. Hann kom fram í Danmørk, fór þá á fund Haralds Gormssonar Danakonungs, fekk þar góðar viðtøkur; dvalðiz með honum um vetrinn.

Þá var ok með Danakonungi maðr sá er hét Haraldr; hann var son Knúts Gormssonar, bróðurson Haralds konungs. Hann var kominn ór víking, hafði lengi heriat ok fengit óf lausafiár; því var hann kallaðr Gull-Haraldr. Hann þótti vel til kominn at vera konungr *í Danmørk.¹

Chapter 42

Haraldr konungr gráfeldr ok þeir *bræðr² heldu liði sínu norðr til 66.21–
Prándheims ok fengu þar enga mótstöðu, þvíat Hákon iarl var í 67.11 /
brottu; tóku þeir þar *skatta* ok *skyldur* ok allar konungs tekiur ok 251.16–
þar umfram létu þeir bæendr gialda stór giöld, þvíat *konungarnir* 252.12.
höfðu þá *langa hrið³ lítit fé fengit ór Prándheimi er Hákon iarl
*hafði þar setit⁴ með fiqlmenni ok *átt⁵ ófrið við *konunga.⁶

Um haustit fór Haraldr konungr suðr í land með þat lið flest er þar átti heimili, en *Erlendr* konungr sat þar eptir með *liði sínu.⁷ Hann hafði þá enn miklar krafir við bæendr ok gerði harðan rétt þeira, en bæendr kurruðu illa ok *gerðu ráð sín*.

Síðar um vetrinn sǫmnuðuz bæendr saman ok *fengu* lið mikit, *stefndu* síðan at *Erlendi* konungi þar sem hann var á veizlu ok *heldu* *við hann orrostu.⁸ Þar fell *Erlendr* konungr ok mikil sveit manna með honum.

Chapter 43

Ástríðr hét kona sú er átt hafði Tryggvi konungr Ólafsson; hon 67.12–69.10/
var dóttir Eiríks biððaskalla, ríks manns er bió á *Oprostøðum.⁹ 255.4–
En eptir fall Tryggva konungs flýði Ástríðr á brott ok fór á 256.14.

¹ BC¹D²; yfir danmørku A. ² BD²; ÷ AC¹. ³ D²; lengi ABC¹. ⁴ BC¹D²; sat þar A. ⁵ BC¹D²; atti A. ⁶ BD²; konungana AC¹. ⁷ BC¹; sitt lið A, sínu lide D². ⁸ BC¹D²; orrostu við hann A. ⁹ BC¹; ofro stóðum A, offrustodum D² (*always written* opro- BC¹, ofro A, offru- D²).

launungu með lausafé því er hon mátti með sér hafa. Henni fylgði fóstrfaðir hennar, sá er nefndr er Þórólfr *lúsarskegg;¹ hann skilðiz *aldri* við hana. En aðrir trúnaðarmenn hennar fóru á niósn, hvat spurðiz af óvinum hennar eða hvar þeir fóru. Ástríðr gekk með barni Tryggva konungs; hon lét flytia sik út í vatn eitt ok leyndiz þar í *hólma² nokkurum ok fáir menn með henni. Þar fœddi hon barn; þat var sveinn. *Þórólfr iós sveininn vatni ok kallaði Ólaf* eptir fœðurfeðr sínum. [. . .] *Ástríðr* leyndiz þar í *hólmanum* um sumarit. En er nótt myrkði en dag tók at skemma en veðr at kólna, þá byriaði Ástríðr ferð sína ok Þórólfr með henni, *en fátt annarra* manna, fóru þar eina með byggðum er þau leynduz um nætr ok fundu enga menn. Þau kómu fram eins dags at kveldi til Eiríks á *Oprostøðum, fœður Ástríðar. Þau fóru leyniliga; sendi Ástríðr menn til bæiarins at segia Eiríki *sína þarkvámu*. En hann lét fylgia þeim í eina skemmu ok setia þeim borð með hinum beztum fongum. *Var* Ástríðr þar litla hríð *áðr* fgruneyti hennar fór brott, en hon var eptir ok tvær þiönustukonur með henni ok son hennar Óláfr, Þórólfr *lúsarskegg³ ok *Þorgils⁴ son hans sex vetra gamall. Váru þau þar um vetrinn.

Chapter 44

69.11– Haraldr *konungr* gráfeldr ok Guðrøðr bróðir hans fóru eptir dráp 70.3/ Tryggva konungs Ólafssonar til búa þeira *er⁵ hann hafði átt. En 256.16– þá var Ástríðr í brottu *þaðan* ok spurðu þeir ekki til hennar. Sá 257.10. *kvittr* kom fyrir þá at hon mundi vera með barni Tryggva konungs. Þeir fóru um haustit norðr í land, *svá⁶ sem fyrr er ritat. En er þeir fundu Gunnhildi móður sína sögðu þeir *henni* alla atburði um þau tíðindi er þá höfðu gerz í fgr þeira. Hon spurði vendiliga at þar sem Ástríðr var. Þeir sögðu þar af slíkan kvitt sem þeir höfðu heyrtr. *Gunnhildr svaraði*: ‘*Pat mun vera satt, at hon mun fæða upp son Tryggva ef engra ráða er í leitat.*’ En fyrir þá sök at þat sama haust áttu Gunnhildarsynir *deilu⁷ við Hákon iarl ok svá um vetrinn eptir, sem fyrr er ritat, þá varð engi eptirleitan höfð um Ástríði ok son hennar á þeim vetri.

70.3–8/ En eptir um várit sendi Gunnhildr *menn* til Upplanda ok allt í 257.12–18. Víkina at niósna hvat um hag Ástríðar mundi vera. En er *þeir*

¹ BC¹D²; lusa skeg A. ² BC¹; holmi AD². ³ BC¹; lusa skegg AD². ⁴ BC¹D²; ð A. ⁵ BC¹D²; sem A. ⁶ D²; ok sua C¹, ð AB. ⁷ BC¹D²; deilur A.

niósnarmenn kómu aptr til *Gunnhildar* kunnu þeir þat helzt at segia til *Ástríðar* at hon mundi vera á **Oprostøðum* með feðr sínum ok þess meiri ván at hon *fæddi* þar upp son Tryggva konungs. [. . .]

(In the remainder of this chapter and in the next there are just a few sentences or parts of sentences that follow *Heimskringla*.)

[. . .] fara á **Oprostaði* til Eiríks ok hafa þaðan son Tryggva 70.10–11 /
*konungs¹ ok færa sér. [. . .] 258.4–5.

[. . .] þriá tigu manna *alla* vel *búna* at vápnnum ok hestum.² [. . .] 70.12–13 /
258.1 and 2.

[. . .] til **Oprostaða*; verða þá vinir Eiríks varir við ferð þeira ok 70.14–18 /
ørendi ok *bera* honum niósn um *sendimenn Gunnhildar*. *Þat var* 258.6–10
síð dags. En þegar um nóttina bió Eiríkr *brautferð Ástríðar dóttur* and 12.
sinnar; fekk hann henni góða leiðtoga; fóru þau **brott*³ er mikit
lifði nætr. [. . .]

Þau kómu at kveldi dags í þat herað er Skaun het,⁴ sá þar bæ 71.6–13 /
mikinn ok fóru þannig ok báðu sér þar nætrvistar. Þau **dulðuz*⁵ 258.12–
ok *høfðu fátækligan klæðabúnað*. Sá *maðr er þar bió* *er⁶ nefndr 259.2.
Biörn eitrvæisa; *hann var auðigr maðr* ok illr *búþegn*. Hann rak
þau brott. Fóru þau um kveldit í annat þorp skammt þaðan er hét
í Vizlum. Þar *bió* sá bóndi er Þorsteinn hét; *hann herbergði* þau
um nóttina ok veitti þeim **góðan beina*⁷ *þá nótt*; sváfu þau í góðum
umbúnaði. [. . .]

Kómu þeir um kveldit til Biarnar eitrvæisu í Skaun, *tóku* þar 71.20–
gisting, ok *spurði* Hákon Biörn ef hann kynni honum nokkut segia 72.2 /
til *Ástríðar*. [. . .] 259.9–11.

‘[. . .] ok báðu *mik nætrvistar*, en ek rak þau *brottu* [. . .]’ 72.3–4 /
259.12–13.

[. . .] munu þau vera *herbergjuð* hér **nokkur*⁸ í þorpum. Á því 72.8–15 /
sama kveldi fór húskarl Þorsteins ór skógi ok kom til *bæiar* Biarnar 259.13–
þvíat þat var á **leið*⁹ hans; hann varð varr við at þar váru gestir 260.4.

¹ BC¹D²; ÷ A. ² AD²(*Kringla, Jöfraskinna*); klæðum BC¹(*Fríssbók*).

³ BC¹D²; brottu A. ⁴ AC¹; heitir B. ⁵ B; duolduz AC¹D². ⁶ BC¹; var A (er nefndr] het D²). ⁷ BC¹D²; ÷ A. ⁸ C¹D²; nackuar inand A, skammt B.

⁹ BC¹D²; ueg A.

margin ok svá hvert ørendi þeira var; sagði hann *þetta allt* Þorsteini bónda *er hann kom heim*. En er þriðjungur lifði nætr vakði Þorsteinn upp gesti sína ok bað þau brott fara *skiótt*; hann mælti við þau *herst ok lét ófrýnliga*. En er þau kómu af garðinum út á veginn [. .]

74.8–20 / Snimma *um daginn* reið Hákon frá Biarnar í byggðina, ok hvar 260.11–18. sem hann kom spurði hann eptir Ástríði. En er hann kom til Þorsteins *spurði* hann ef þau væri þar komin. Þorsteinn *svaraði*: ‘*Váru hér menn nokkurir í nótt ok fóru brottu móti degi austr á skóginn*.’ Hákon *mælti*: ‘*Þá muntu vilja fara með oss at leita þeira; þér munu kunnar leiðir allar ok fylgsni á skóginum*. Þorsteinn *iátti því ok bió sik skiótt*. En er þeir kómu á skóginn [. .] Vísaði hann þeim nú öllum þvers frá því sem þau váru [. .]

75.6–9 / *Leituðu* þeir *um skóginn* allan þann dag ok fundu Ástríði eigi því 261.1–3. *heldr. Eptir þat fóru sendimenn aptr til Gunnhildar ok sǫgðu henni sitt erindi*. Ástríðr ok hennar fǫruneyti [. .]

75.14–15 / [. .] *á fund* Hákonar gamla; dvalðiz hon þar ok son hennar langa 261.4–5. hríð í góðum fagnaði.

Chapter 45

78.2–3 / [. .] *Beiddu* konung þá enn fá sér styrk *til* at hafa sveininn brott 262.8–10. *með sér*; hvárt er Hákon gamli vill eða eigi. [. .]

79.8–9 / *Kómuz* þeir þó nauðuliga óbarðir *undan* þrælinum. [. .] 262.16–17.

79.11–12 / [. .] ok þat með at þeir *hǫfðu* sét Óláf Tryggvason. [. .] 262.18–19.

Chapter 46

82.1–4 / [. .] Sigurðr hét son Eiríks *bióðaskalla¹ á **Oprostǫðum* bróðir 263.2–6. Ástríðar; hann *var* austr í Garðaríki með Valdamar konungi ok hafði *af honum* mikinn metnað ok *vald*. Fýstiz Ástríðr *systir hans* þá at fara þangat til *hans*.

82.4–5 / Þá hafði hon verit tvá vetr í *Svíaveldi* með Hákonni gamla. Var 263.8–9. Óláfr *son þeira Tryggva konungs* þá þrevetr.

¹ D^{1,2}; ÷ ABC¹.

Hákon gamli kom henni í foruneyti með kaupmönnum nokkurum 82.5–8 /
ok fekk henni ok hennar mönnum alla hluti vel ok gnógliga, þá er 263.6–8.
þau þurftu at hafa.

En er þau *heldu¹ austr í hafit kómu at þeim víkingar; þat váru 82.8–83.6 /
Eistr. Tóku víkingar at herfangi bæði féit ok mennina, drápu suma, 263.9–
en sumum skiptu þeir með sér til ánauðar. Þar skilðiz Óláfr við 264.5.
móður sína. Tók þá við Óláfi ok Þórólfi fóstura hans ok Þorgilsi
syni Þórólfs sá maðr er Klerkon hét. Klerkoni þótti Þórólfr of
gamall til þrælkanar ok þótti ekki forverk í honum; því drap hann
Þórólfr, en hafði sveinana með sér til Eistlands ok seldi þá þeim
manni er Klerkr hét ok tók fyrir hafr einn heldr góðan. Hinn þriði
maðr keypti Ólaf litlu síðar ok gaf fyrir vesl gott eða slagning. Sá
maðr hét Reás, en kona hans hét Rekón, en son*þeira Rekóni.²
Var Óláfr þar með þeim húsbónda lengi síðan vel haldinn, þvíat
Reás unni engum mun *minna³ Óláfi en sínum syni. Óláfr var sex
vetr í þessi útlegð á Eistlandi. [. . .]

Þá kom til Eistlands Sigurðr Eiríksson móðurbróðir Óláfs; hann 83.8–11 /
var sendr af Valdamar konungi af Hólmgarði at heimta þar í landi 264.7–10.
skatta konungs. Fór Sigurðr ríkmannliga með miklu fiqlmenni. [. . .]

Flutti Sigurðr sveinana báða með sér til Hólmgarðs ok lét ekki 86.3–5 /
uppvíst fyrir mönnum um ætt Óláfs, en helt hann vel at qllum 265.1–3.
hlutum. [. . .]

Chapter 47

Þat var einn dag at Óláfr Tryggvason var úti staddr á torgi. Var 86.7–88.2 /
þar fiqlmenni mikit. Þar kenndi hann Klerkon er drepit hafði fóstura 265.5–
hans, Þórólfr *lúsarskegg.⁴ Óláfr hafði litla øxi í hendi; hann gekk 266.21.
at Klerkoni ok setti øxina í höfuð honum svá at stóð í heila. Tók
Óláfr *þegar⁵ hlaup heim til herbergis ok sagði Sigurði frænda
sínnum, en Sigurðr kom honum þegar í herbergi Allogie dróttningar
ok sagði henni tíðindin ok bað hana hiálpa sveininum. Hon leit á
sveininn ok mælti: ‘Eigi hæfir at drepa svá fríðan svein.’ Bað hon
þá alla sína menn koma þar með alvæpni. Í Hólmgarði var svá
mikil friðhelgi at drepa skyldi hvern er mann ódæmðan vá.

¹ BC¹D^{1,2}; komu A. ² D^{1,2}; hans rekni A, þeira rekin BC¹. ³ BC¹D^{1,2};
÷ A. ⁴ D¹; lusa skegg AD²; ÷BC¹. ⁵ BC¹D^{1,2}; ÷ A.

Nú þeystiz fram allr lýður eptir sið þeira ok lögum at leita eptir Óláfi, hvar hann væri niðr kominn. Vildu *þeir¹ hann af lífi taka sem lög buðu. Þá var sagt at hann var í garði dróttningar ok þar herr manns alvápnadr búinn at veria hann. Því næst kom þetta fyrir konung. Gekk hann *þá² til skiótt með sína hirð ok vildi eigi at þeir berðiz. Kom hann þá griðum á ok því næst sættum. Dæmði konungr bætr fyrir vígit, en dróttning helt *giöldum³ upp. Síðan var Óláfr með dróttningu; var hann henni miðk elskuligr ok ástúðigr öllu fólki.

*Pat⁴ váru lög í Garðaríki at þar skyldu ekki vera konungbornir menn nema at konungs ráði. Þá sagði Sigurðr dróttningu hveirrar ættar Óláfr var ok svá fyrir hveria sök hann var þar kominn, at hann mátti ekki í sínu landi vera fyrir ófriði ok umsátum sinna óvina; bað Sigurðr hana þetta tala fyrir konungi. Hon gerði svá ok bað konung hiálpa við konungssyni þessum, svá harðliga sem hann var við kominn. Kom hon svá með sínum fortölum at konungr iátaði því sem hon beiddi. Tók hann þá Ólaf á sitt vald ok helt hann vegliga sem konungssyni byriaði at vera haldinn. Dvalðiz Óláfr þar nfu vetr í Garðaríki með Valdamar konungi. Hann var allra manna fríðastr, mestr ok *sterkast⁵ ok at íþróttum um fram alla menn norræna þá er sögur ganga frá.

Chapter 48

88.3–18 / Hákon iarl Sigurðarson var með Haraldi *Gormssyni Dana-
267.2– konungi⁶ um vetrinn eptir er hann hafði stokkit ór Nóregi frá ríki
268.2. sínu fyrir Gunnhildarsonum. Hákon hafði svá miklar áhyggiur um vetrinn at hann lagðiz í rekkju; hann hafði andvokur miklar ok drakk eigi meira en hann mátti halda *við⁷ styrk sínum. Hann sendi menn um haustit leyniliga norðr í Þrándheim til vina sinna ok lagði þat ráð fyrir þá at þeir skyldi drepa Erlend konung ef þeir mætti; sagði hann sik *mundu apr⁸ hverfa til ríkis síns þá er sumraði. Þann vetr drápu Þrændir Erlend konung, sem fyrr er ritat.

Með þeim Háconi ok Gull-Haraldi var vinátta kær. Bar Haraldr fyrir Hákon ráðagerðir sínar; sagði Haraldr at hann vildi þá setiaz at landi ok létta⁹ hernaði. Hann spurði Hákon hvat hann ætlaði,

¹ BC¹D^{1,2}; þau A. ² BC¹D^{1,2}; ÷ A. ³ BC¹D^{1,2}; gerðum A. ⁴ BC¹; þar A, þav D^{1,2}. ⁵ BC¹D^{1,2}; styrkaztr A. ⁶ BC¹D^{1,2}; konungi gorms syni í danmörk A. ⁷ D^{1,2}; fyrir BC¹, ÷ A. ⁸ BC¹D^{1,2}; apr mundo A. ⁹ + af A.

hvárt Haraldr *konungr¹ mundi *vilja² skipta ríki við hann ef hann krefði. *Hákon svarar*: ‘Pat hygg ek at³ Danakonungr muni engra réttinda varna þér. En þó veiztu gørr *þetta mál ef þú ræðir⁴ fyrir konungi. Vænti ek at þú fáir eigi ríkit ef þú krefr eigi.’

Chapter 49

Litlu síðar talaði Gull-Haraldr við Harald konung *frænda sinn*, 89.1–9 / svá at nær váru margir ríkir menn beggia vinir. Krafði þá Gull- 268.2–12. Haraldr konunginn at *skipta* ríki við *sik* í helminga, svá sem burðir hans váru til ok ætt þar í Danaveldi. *Við þetta ákall⁵ varð Haraldr konungr reiðr miðr ok *svaraði svá*: ‘Engi maðr *dirfðiz at krefia* þess Gorm konung fōður *minn* at hann skyldi gōraz hálfkonungr yfir Danaveldi, eigi heldr hans fōður, Hōrða-Knútr, eða Sigurð orm í auga *eða⁶ Ragnar loðbrók.’ Hann gerði sik þá svá reiðan ok óðan at ekki mátti *mæla við hann.⁷

Gull-Haraldr unði þá miklu verr en áðr: hafði *nú* reiði konungs, 89.9–90.21 / en ríki ekki heldr en fyrr. Kom hann þá til Hákonar vinar síns ok 268.14– *kærði fyrir⁸ honum sín vandræði ok bað hann heilla ráða, ef til 270.15. væri, at hann mætti ná ríkinu; sagði at hann *hefði⁹ þat helzt hugsat at *hann mundi* sækia ríkit með styrk ok vápnum. Hákon *svarar*: ‘Þetta *skaltu* fyrir engum manni mæla svá at konungr *spyri* *þat.¹⁰ Þar liggv við líf þitt. Hugsu *þat* með siálfum þér til hvers þú munt fœrr verða. Þarf til slíkra stórræða at maðr sé diarfr ok ǫruggr, spari hvárki til góða hluti né illa at fram megi ganga þat er upp er tekit, en hitt er ófœrt at hefia upp stór ráð ok leggja síðan niðr með ósœmð.’ Gull-Haraldr svarar: ‘Svá *hefi ek þetta* *tilkall¹¹ upp tekit at eigi skal ek mínar hendr til spara at drepa siálfan konunginn ef hann vill synia mér þess ríkis er ek á með réttu at hafa.’ Skilia þeir þá ræðu sína.

Litlu síðar gekk Haraldr konungr til fundar við Hákon ok *tóku* þeir tal sitt; *sagði* konungr *Hákoni* hvert *ákall¹² Gull-Haraldr *hafði* haft við hann til ríkis ok svōr þau er hann veitti; segir *hann* svá at hann vill fyrir engan mun minnka ríki sitt. ‘En ef

¹ C¹D^{1,2}; dana konungr B, ÷ A. ² BC¹D^{1,2}; ÷ A. ³ + haralldr A. ⁴ BC¹D^{1,2}; ef þú ræðir þetta mál A. ⁵ BC¹D^{1,2}; Þessum ordum A. ⁶ BC¹D^{1,2}; ne A. ⁷ BC¹; orðum við hann koma AD², koma ordvum við hann D¹. ⁸ BC¹D^{1,2}; s. A. ⁹ C¹D²; hafi A, hafdi D¹. *Altered text in B.* ¹⁰ BC¹D²; þviat *and punctuation after* spyri A; ÷ D¹. ¹¹ BC¹; rað A, ÷ D^{1,2}. ¹² BD^{1,2}; til kall AC¹.

Gull-Haraldr vill *nökkut¹ halda á þessu tilkalli, þá er mér lítit fyrir at láta drepa hann, þvíat ek trúi honum illa ef hann vill eigi af þessu láta.' Iarl svarar: 'Þat hygg ek at Gull-Haraldr hafi þetta svá fremi upp *hafit* at hann *mun² þetta eigi láta niðr falla. Er mér þess ván, ef hann reisir ófrið hér í landi, at honum verði gott til liðs ok mest *fyrir vinsælda³ sakir fǫður hans. En þat er yðr hin mesta óhæfa at drepa frænda yðarn, þvíat allir munu kalla hann saklausan at svá búnu. Eigi vil ek ok þat mitt ráð kalla at þú gǫrir þik minna mann en faðir þinn var, Gormr *konungr*; iók hann miok sitt ríki, en minnkaði í engan stað.' Þá svarar konungr: 'Hvert er þá þitt ráð, Hákon? Skal ek eigi miðla ríkit ok ráða af hendi mér þenna ugg?' Iarl svarar: 'Kom þú nökkurum dögum síðar, *þvíat* ek vil hugsa þetta vandamál, ok *mun* ek þá veita nökkurn órskurð.' Gekk þá konungr *brottu* ok hans menn.

Chapter 50

91.1–92.8 / Hákon iarl hafði nú enn hinar mestu áhyggiur ok ráðagørðir; lét 270.18– *hann* fá menn vera í húsinu hiá sér. Fám dögum síðar kom Haraldr 272.13. konungr til *tals við hann*; spurði konungr ef iarl hefði hugsat þá ræðu er þeir kómu á *hinn* fyrra dag. Iarl svarar: 'Par hefi ek vakat⁴ um nótt ok dag síðan ok finnz mér þat helzt ráð til, at þú hafir ok *haldir* ríki þat allt er þinn faðir átti ok þú tókt eptir hann. En *þú* fá í hendr Haraldí frænda þínum annat konungs ríki, þat er hann megi sœmðarmaðr af verða.' 'Hvert er þat ríki,' segir konungr, 'er ek má **heimolliga* fá Haraldí⁵ ef ek hefi óskert Danaveldi?' Iarl svarar: 'Pat er Nóregr, *herra*. Konungar þeir er þar eru eru *leiðir* ǫllu landsfólki; vill hverr maðr þeim illt, sem vert er.' Konungr *svarar*: 'Nóregr er land mikit. *Par* er fólk hart ok illt at sækia með útlendan her. Gafz oss svá þá er Hákon *Adalsteinsfóstri* varði landit, létum vér lið mikit, en varð engi sigr unninn. Er Haraldr Eiríksson fóstrson minn ok knésetningr.' Iarl svarar: 'Lǫngu vissa ek þat at þér *hafid* *opt veitt *qruggan* styrk⁶ Gunnhildarsonum, en þeir hafa yðr þat engu launat nema illu. Nú skulu vér komaz miklu léttligarr at Nóregi en beriaz til með allan Danaher. Send þú boð Haraldí fóstrsyni þínum ok bióð honum at

¹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ² BC¹; muni A. *The sentence is omitted in D^{1,2}.* ³ BC¹D^{1,2}; til uín sælda fyrir A. ⁴ + ok hugsat A. ⁵ BC¹D^{1,2}; fa haralldi heimolliga A. ⁶ BC¹D^{1,2} (qruggan] gnogan D^{1,2}); nogan styrk ueitt A.

taka af þér land í lén, þat er þeir bræðr höfðu fyrr hér í Danmörk; stefn honum svá á þinn fund. Má Gull-Haraldr þá á lítilli stundu afla ríkis í Nóregi af Haraldi gráfeld.' Konungr mælti: 'Þetta mun mér kallat illt verk at svíkia fósterson minn.' Hákon svarar: 'Þat munu Danir kalla at betra skipti sé at drepa heldr víking norrœnan en bróðurson sinn *daskan.'¹ Tala þeir konungr ok iarl hér um langa hríð, þar til er þetta semz með þeim.

Chapter 51

Gull-Haraldr kom enn til *Hákonar iarls² ok tala þeir; segir iarl at 92.9–
*hann hefir nú fylgt hans málum svá³ at meiri ván *er⁴ at ríkit í 93.15 /
Nóregi líggi laust fyrir honum. 'Skulu vit þá,' segir hann, 'halda 272.16–
felagskap okkrum; mun ek mega veita þér mikit traust í Nóregi. 274.12.
Haf þú fyrst *þat⁵ ríki. Haraldr konungr frændi þinn er maðr
gamall, en á þann einn son er hann ann lítit, ok þó ekki arfborinn.'
Talar Hakon *fyrir Gull-Haraldi⁶ þar til er hann lætr sér þetta vel
líka.

Síðan tala þeir optliga allir samt, konungr *ok⁷ iarl ok Gull-Haraldr.

Litlu síðar sendi Danakonungr menn sína norðr í Nóreg á fund Haralds gráfelds. Var sú ferð búin allvegliga. *Tók Haraldr gráfeldr vel við sendimönnum.* Segia þeir þau tíðindi at Hákon iarl er í Danmörk ok liggir banvænn ok nær ørviti. *Þar með segia þeir at Haraldr Danakonungr bauð til sín Haraldi gráfeld *fóstrsyni⁸ sínum at taka af sér veizlur, svá sem þeir bræðr höfðu fyrr haft í Danmörk, ok bað hann finna sik á Íótlandi.* Haraldr gráfeldr bar þetta mál fyrir Gunnhildi ok *aðra⁹ vini sína. Lögðu menn þar allmisiafnt ráð til. Sumum þótti þessi ferð ekki trúlig, svá sem þar *var¹⁰ mönnum fyrir skipat, *en fleiri fýstu at fara skyldi, þvíat þá var svá mikill sultr í Nóregi at konungar fengu varla föett *lið¹¹ sitt. Af því fekk fiqrðrinn þat nafn, þar sem konungarnir sátu *optast,¹² at hann hét Harðangr. Árferð var þá í Danmörk til nokkurrar hlítar; hugðuz menn þaðan mundu fong fá ef Haraldr gráfeldr hefði þar lén ok yfirsókn. Var þat ráðit áðr sendimenn*

¹ BC¹D²; sænskan A, norrœnan D¹. ² BC¹D^{1,2}; motz við hakon j. A.
³ BC¹D^{1,2}; nu hefir hann sva fylgt hans malum A. ⁴ BC¹D^{1,2}; se A.
⁵ BC¹D^{1,2}; þar A. ⁶ BC¹D^{1,2}; við gullharald A. ⁷ BC¹D²; ÷ AD¹. ⁸ D^{1,2};
fostra ABC¹. ⁹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ¹⁰ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ¹¹ BC¹D^{1,2}; folk A.
¹² BC¹D^{1,2}; lengztum A.

fóru í brott at Haraldr **Gunnhildarson*¹ mundi koma til Danmerkr um sumarit á fund Danakonungs ok taka af honum þenna kost sem hann bauð.

Chapter 52

93.16– Haraldr gráfeldr fór um sumarit til Danmerkr ok hafði sex langskip.
94.16/ Stýrði einu Arinbiörn hersir ór Fiörðum. Haraldr konungr sigldi
274.15– út ór Víkinni yfir til Limafiarðar ok lagðiz þar at Hálsi. Var honum
275.21. sagt at Danakonungr mundi þar *skiótt* koma.

En er þetta *spurði* Gull-Haraldr helt hann þangat níu skipum; hann hafði áðr búit lið þat at fara í víking. Hákon iarl hafði ok búit sitt lið ok ætlaði í hernað; hann hafði tólf skip ok ǫll stór. En er Gull-Haraldr var brott farinn, þá *kom* Hákon iarl *til Haralds konungs ok sagði svá*: ‘Nú veit ek eigi nema vér róim leiðina ok gialdim **leiðvítit*.² Nú mun Gull-Haraldr drepa Harald gráfeld; síðan mun hann taka konungdóm í Nóregi. Ætlar þú, **konungr*,³ þér hann þá tryggan **ef*⁴ þú fær honum svá mikinn styrk, er hann mælti þat í vetr fyrir mér at **hann*⁵ mundi drepa þik ef hann kæmiz í færi um? Nú mun ek vinna Nóreg undir þik ok drepa Gull-Harald ef þú vill því heita mér at ek skal auðveldliga sættaz við yðr þar fyrir. Vil ek þá geraz yðarr iarl ok binda þat swardögum ok vinna Nóreg undir yðr með yðrum styrk, halda síðan landinu undir yðvart ríki ok gialda yðr skatta. Ertu þá meiri konungr en þinn faðir ef þú ræðr tveimr þjóðlondum.’ Þetta semz með þeim konungi ok iarli. Ferr Hákon þá með liði sínu at leita Gull-Haralds.

Chapter 53

94.17– Gull-Haraldr kom til Háls í Limafirði. Bauð hann þegar Haraldi
96.9/ gráfeld til orrostu. En þó at *hann* hefði lið minna *en Gull-Haraldr*,
276.3– þá gekk hann þegar á land ok bióz til orrostu ok fylkði liði sínu.
277.17. En áðr fylkingar gengu saman, þá *eggjaði* Haraldr gráfeldr miðk lið sitt, bað *menn* bregða sverðunum *ok beriaz hraustliga*. *Gekk hann* þegar fram í ǫndverða fylking ok hió til beggia handa. Svá segir Glúmr Geirason í Gráfeldardrápu:

¹ BC¹D^{1,2}; ÷A. ² BC¹D^{1,2}; leiþar vítit A. ³ BC¹D^{1,2}; ÷A. ⁴ BC¹; er AD^{1,2}. ⁵ BC¹D^{1,2}; ÷A.

Mælti mætra hialta
 malmóðinn sá, blóði,
 þróttar orð, er þorði
 þjóðum völl at rióða.
 Víðlendr of það vinda
 verðung Haraldr sverðum,
 frægt þótti þat flotnum
 fylkis orð, at morði.

Þar fell Haraldr gráfelldr. Svá segir Glúmr *Geirason:¹

Varð á víðu borði
 viggium holtr at liggia
 gætir *gamla* sóta
 garð Eylimafiarðar.
 Sendir fell á sandi
 sævar báls at Halsi.
 Olli iofra spialli
 orðheppinn því morði.

Þar fell flest lið Haralds. Þar fell Arinbiörn hersir. Þá *váru liðnir* frá falli Hákonar Aðalsteinsfóstra fimmtán vetr *at sögn Ara prests Þorgilssonar*, en frá falli Sigurðar Hlaðaiarls þrettán vetr. [. . .] Svá segir Ari prestr *Þorgilsson² at Hákon *Sigurðarson*³ væri þrettán vetr iarl yfir fýrðurleifð sinni í Prándheimi áðr Haraldr gráfelldr fell, en sex hina síðustu er Haraldr gráfelldr lifði segir Ari at Hákon *iarl* ok Gunnhildarsynir bqrðuz um Nóreg ok stukku ýmsir ór landi.

Chapter 54

Hákon iarl ok Gull-Haraldr funduz litlu síðar en Haraldr gráfelldr 96.10–
 fell. *Lagði* Hákon *þegar* til orrostu við Gull-Harald. Fekk Hákon 97.13 /
 sigr, en Gull-Haraldr varð handtekinn ok lét Hákon hann festa á 277.19–
 gálga. Síðan fór Hákon á fund *Haralds* Danakonungs ok sættiz 279.10.
 við hann auðveldliga um dráp Gull-Haralds frænda hans.

¹ BC¹D¹; ÷ AD². ² BC¹D^{1,2}; ÷ A. ³ AD^{1,2}; j. BC¹. Cf. *HkrFJ I 277.13*.

*Því næst bauð Haraldr konungr *her út um allt sitt ríki.¹ Þar var þá með konungi Hákon iarl ok þá var til hans kominn Haraldr grenski, son Guðraðar konungs Biarnarsonar; fór hann með Danakonungi ok mart annarra ríkismanna, þeira er flýit höfðu óðol sín ór Nóregi fyrir Gunnhildarsonum. Helt Danakonungr her þessum sunnan í Víkina; [†]hann hafði siau hundruð skipa.² Gekk þá landsfólk allt undir hann. En er Haraldr kom til Túnsbergs dreif til hans mikit fiölmenni; fekk hann lið þat *allt³ í hendr Hákonu iarli er til *hans⁴ hafði komit í Nóregi. Gaf Haraldr konungr Hákonu til forráða Rogaland, Hjørðaland, Sogn, Firðafylki, Sunnmæri, Raumsdal *ok⁵ Norðmæri. Þessi siau fylki gaf Haraldr konungr Hákonu iarli til forráða með þvílíkum formála sem Haraldr konungr hinn hárfagri gaf sonum sínum, nema þat skilði at Hákon skyldi þar eignaz ok svá í Þrándheimi öll konungsbú ok landskyldir. Hann skyldi ok hafa *konungsfé⁶ sem hann þyrfti ef herr væri í landi.*

Haraldr konungr gaf Haraldu grenska Vingulmörk, Vestfold ok Agðir til Líðandisness ok konungsnafn ok lét hann hafa þat ríki með öllu slíku sem *at fornu⁷ höfðu haft frændr hans ok Haraldr hárfagri gaf sonum sínum. Haraldr grenski var þá átián vetra. Fór þá *Haraldr Danakonungr⁸ heim til Danmerkr með her sinn.

Chapter 55

- 97.14–99.7/ Hákon iarl fór með liði sínu norðr með landi. En er Gunnhildr ok 279.12– synir hennar spurðu þat, þá *sqmnuðu* þau her ok varð illt til liðs. 281.19. Tóku þau þá enn hit sama ráð sem fyrr, at þau *sigldu⁹ vestr um haf með þat lið er þeim vildi fylgia. Fóru þau fyrst til Orkneyia ok dvölduz þar um hríð. Þar vátu áðr iarlar synir Þorfinns hausakliúfs, Hlōðver, Arnfinnr, Liótr ok Skúli.

Hákon iarl lagði þá land allt undir sik ok sat *um vetrinn* í Þrándheimi. Þess getr Einarr skálaglamm í Velleklu:

Siau fylkium kom silkis,
snúnaðr var þat, brúna
geymir grundar síma
grandvarr und sik, landi.

¹ BC¹D^{1,2}; ut her vm alt ríki sítt A. ² from ÓIH, see ÓIHJH 24.16–17.
³ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ⁴ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ⁵ C¹; ÷ ABD^{1,2}. ⁶ BC¹D^{1,2}; fe A.
⁷ BC¹D^{1,2}; fyrr A. ⁸ BC¹; har' Gor .s. AD^{1,2}. ⁹ BC¹D^{1,2}; helldo A.

Þá er Hákon iarl fór sunnan með landi um sumarit ok landsfólkit gekk undir hann bauð hann um allt sitt ríki at menn skyldu halda upp hofum ok *efla blót*, ok svá var gert. Svá segir *Einarr skálaglamm*:

Öll lét senn hinn svinni
 sǫnn Einriða mǫnnum
 herium kunn of heriuð
 hofs lǫnd ok vé banda,
 áðr vé iǫtna vitni
 valfalls, of síá allan,
 þeim stýra goð, geira
 garðs Hlóriði *varði*.

Nú liggr allt und iarli,
 ímunborðs, fyrir norðan,
 veðrgæðis stendr víða,
 Vík Hákonar ríki.

Hinn fyrsta vetr er Hákon iarl réð landi gekk síld upp um allt land, ok áðr um haustit hafði korn vaxit hvar sem *sáit¹ hafði verit. En um várit ofluðu menn sér frækorna svá at flestir *bændr² seru iarðir sínar, ok varð þat brátt árvænt. *Friðr var þá ok góðr innanlands*.

Þá váru tveir *einir* eptir á lífi synir Gunnhildar ok Eiríks *konungs*, 99.7–101.7/
 Ragnfrøðr ok Guðrøðr. Svá segir Glúmr Geirason í Gráfeldar- 282.2–
 drápu: 284.14.

Fellumk half þá er hilmis
 hiǫrdrífa brá lífi,
 réðat oss til auðar,
 auðván, Haralds dauði.
 En ek veit at hefir heitit
 hans bróðir mér góðu,
 síá getr þar til sælu
 seggfiǫlð, *hvaðartveggi.³

¹ B; sǫð AC¹; ð D^{1,2}. ² BC¹; menn A; ð D^{1,2}. ³ C¹; huaðartueggiu A, hvara tvegio B, hvartteggi D¹, huortueggi D².

Ragnfrøðr konungr *Gunnhildarson* byriaði *ferð sína um várit¹ vestan *um haf* til Nóregs þá er hann hafði einn vetr verit í Orkn-eyjum. *Hann* hafði frítt lið ok skip stór. En er hann kom í Nóreg spurði hann at Hákon iarl var *norðr* í Þrándheimi. Helt Ragnfrøðr *konungr* þá norðr um Stað ok heriaði um Sunnmæri, en sumt fólk gekk undir hann sem optast verðr þá er herflokkar ganga yfir land, at þeir er fyrir eru leita sér hiálpar, hverr þangat *sem² vænst þikkir.

Hákon iarl spurði þessi tíðindi at ófriðr var suðr um Mæri; *skar hann þá* upp herqr ok réð til skipa. *Bióz hann* sem hvatligast ok helt út eptir firði. Varð honum gott til liðs. Fundr þeira Ragnfrøðar varð á Sunnmæri norðarlíga. Helt Hákon þegar til orrostu; hann hafði lið meira ok skip smæri. Þar varð hqrð orrosta, ok veitti Hákonu þyngra. Þeir bqrðuz um stafna sem þá var siðr til. Straumr var í sundinu, ok hóf skipin qll saman inn at landinu. *Hákon* iarl lét ok hamla at landi þar sem honum þótti bezt uppgöngu. En er skipin kenndu niðr gekk iarl ok allt lið hans á land ok drógu upp skipin svá at óvinir þeira máttu eigi út draga. Síðan fylkði iarl uppi á vellinum ok eggiaði Ragnfrøð til uppgöngu. Þeir Ragnfrøðr lögðu útan at ok skutuz á langa hríð. Vildi Ragnfrøðr *eigi* á land ganga, ok *skildu við þat*. Helt Ragnfrøðr liði sínu suðr um Stað, þvíat hann óttaðiz at *landsherrinn mundi drífa* til Hákonar. *Hákon* iarl lagði ok eigi optarr til orrostu *við Ragnfrøð á því sumri*, þvíat honum þótti *borðamunr³ of mikill. Fór hann um haustit norðr til Þrándheims ok *sat* þar um vetrinn, en Ragnfrøðr konungr hafði þá allt fyrir sunnan Stað, Firðafylki, Sogn, Hqrðaland, Rogaland. Hafði hann fiqlmenni mikit um vetrinn. Ok er váraði bauð hann leiðangri út ok fekk lið mikit. Fór hann þá um qll þau fylki at afla sér liðs ok skipa ok annarra fanga þeira er hann þurfti.

Chapter 56

101.8– Hákon iarl bauð liði út þá er váraði norðan ór landi; hann hafði
103.20 / mikit lið af Hálogalandi ok Naumudal, svá allt frá Byrðu til *Staðar*
284.16– hafði hann lið af qllum siálöndum. Honum dróz herr *af qllum*
287.16. *Þrændalögum*, svá ok um Raumsdal. Svá er *sagt* at hann hefði lið
af fiórum fólklöndum. Honum fylgðu siau iarlar ok *hqrðu allir
saman⁴ ógrynni hers. Svá segir *Einarr*:

¹ C¹; vm varit ferð sína A, sína ferd vm varit B, sína ferd D^{1,2}. ² BC¹D^{1,2}; er A. ³ BC¹; burða munr A. *Altered text in D^{1,2}*. ⁴ BC¹D^{1,2} (D² *omits* saman); hafði huerr þeira A.

Hitt var meir *at¹ Mæra
 morðfíkin lét norðan
 folkveriandi fyrva
 fǫr til Sogns *of² gǫrva;
 ýtti Freyr af fiórum
 folkloñdum, sá branda
 Ullr stóð af því, allri
 yrþiðð Heðins byriar.

Ok enn kvað hann:

*Ok til móts á meita
 miúkhurðum fram þorðu
 með svǫrgæli Sǫrva
 siau landrekar randa.³
 Glumði allr, þá er ullar
 eggþings Heðins veggjar,
 gnótt flaut nás fyrir nesium,
 Nóreggr, saman fóru.

Hákon iarl helt her þessum norðan fyrir Stað. Þá spurði hann at Ragnfrøðr konungr var farinn með her sinn inn í Sogn. Sneri þá iarl þangat sínu liði. Varð þar fundr þeira Ragnfrøðar konungs. Lagði iarl *þá skip sín⁴ at landi ok haslaði Ragnfrøði *konungi⁵ vǫll ok tók orrostustað. Svá segir *Einarr skálaglamm*:

Varð fyrir víga myrði
 víðfrægt, en gramr síðan
 gørðiz mest at morði,
 mannfall við styr annan.
Hlunnarfi bað hverfa
 hlífar flagðs ok lagði
 ialks var *qndvert* fylki
 qndur *vǫrp* at landi.

Þar varð allmikil orrosta. Hafði Hákon ʀ miklu meira lið⁶ ok fekk sigr. Þetta var á *Dinganesi⁷ þar er mætiz Sogn ok Hǫrðaland.

¹ BC¹D²; er AD¹. ² BC¹D¹; ym AD². ³ thus BC¹, after fóru (the half-stanzas in reverse order) A. The stanza is omitted in D^{1,2}. ⁴ skip sín A, þa sinum skipum B, þa skipum sinvm C¹; ÷ D^{1,2}. ⁵ BC¹; ÷ AD^{1,2}. ⁶ miklu meira lið AD^{1,2} and *Jöfraskinna*; lið miklu meira BC¹, *Kringla, Fríssbók and 325*. ⁷ BC¹D^{1,2}; þinga nesi A.

Ragnfrøðr konungr flýði til skipa sinna; *fellu* þar af *liði hans¹ þriú hundruð manna. Svá segir *Einarr í Velleklu*:

Ströng var guðr áðr gumnar
gammi nás und hramma
þröngvimeidr áðr þryngvi
þrimr hundruðum lunda.
Knátti hafs af hofðum,
hagnaðr var þat, bragna
folkeflandi fylkir
fangsæll þaðan ganga.

Eptir orrostu þessa flýði Ragnfrøðr konungr ór Nóregi, en Hákon iarl friðaði land ok lét r aptr norðr fara² her þann hinn mikla er honum hafði fylgt um sumarit, en hann dvalðiz suðr í landi um haustit ok um vetrinn *eptir*. [. . .]

Chapter 58

108.16–

109.1 / [. . .] *með sæmðar* yfirlæti af konungi ok kærleik af dróttningu.
292.3–4.

109.1– Helt hann þá síalfr mikla sveit hermanna með sínum kostnaði,
110.7 / þeim er konungr veitti honum.

292.7– Óláfr var qrr *af fé* við sína menn; því varð hann vinsæll. En þá
294.1. varð þat sem opt kann *henda* þar er útlendir menn hefiaz miqk til ríkis eða *til svá³ mikillar frægðar at þeir verði umfram innlenzka menn, at margir qfunduðu þat hversu Óláfr var kær konungi ok eigi siðr dróttningu. Mæltu *þeir* menn þat fyrir konungi at hann skyldi *varaz at⁴ gera Óláf eigi of stóran, ‘fyrir því,’ *soğðu þeir*, ‘at slíkr maðr er *þér⁵ hættastr ef hann vill sik til þess *hafa* at gera *þér* mein eða *þínu* ríki er svá er *umfram aðra menn* *búinn at íþróttum,⁶ vinsæld ok atgervi. Vitum vér ok eigi hvat þau dróttning tala iafnan.’

Þat var siðr mikill hinna ríkustu *konunga⁷ at dróttning skyldi eiga hálfu hirðina ok halda með sínum kostnaði ok hafa þar til skatta ok skyldir sem þurfti. *Nú* var þar svá með Valdamar konungi at dróttning hafði eigi minni hirð en konungr ok kepptuz þau miqk

¹ BC¹D^{1,2}; hans liði A. ² A, fara aptr BC¹D^{1,2}. ³ BD¹; sva til AC¹, *sua* D². ⁴ B; varaz ok C¹D^{1,2}; ÷ A. ⁵ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ⁶ BC¹D^{1,2}; at íþrottum buinn A. ⁷ BC¹D^{1,2}; manna A.

um ágæta menn; vildi hvártveggja til sín hafa. Nú gørdiz svá at konungr festi trúnað á þeira manna ræðum er rægðu Óláf. Gørdiz konungr nakkvat *fár ok styggr til Óláfs.¹ En er Óláfr fann þat sagði hann dróttningu ok þat með at hann fýsiz at fara í Norðrlond, sagði at frændr hans høfðu þar fyrr ríki haft. 'Pikki mér þat líkast,' segir hann, 'at þar verði þroski minn mestr.' Dróttning bað hann vel fara; sagði at *hann myndi þar² þykkia gøfugr sem hann væri. [. . .]

Síðan bió Óláfr skip sín ok lið ok helt austan ór Gørðum í Eystrasalt. [. . .] 110.18–19 / 294.1–3.

En er Óláfr konungr sigldi austan kom hann við Borgundarhólm, veitti þar upprás ok heriaði, en landsmenn sóttu ofan ok heldu orrostu við hann. Fekk Óláfr konungr sigr ok *herfang mikit.³ 110.20–111.3 / 294.3–6.

Svá segir Hallfrøðr vandræðaskáld í drápu þeiri er hann orti um Óláf konung: 111.3–8 / 295.12–18.

Hilmir lét at Holmi
hræskóð roðin blóði,
hvat of dylði þess hólða,
høð ok austr í Gørðum.

Eptir orrostuna lá Óláfr konungr með liði sínu *við Borgundarhólm;⁴ fengu þeir þar storm veðrs ok stóran síá, svá at þeir máttu þar eigi við haldaz. Sigldu þeir þá suðr undir Vinðland, fengu þar høfn góða, fóru allt með friði ok dvølduz þar um hríð. Búrizláfr hét konungr í Vinðlandi. [. . .] 111.9–13 / 294.9–13.

Chapter 59

[. . .] þvíat nú er miøk áliðit sumar, en veðráttu høð ok stormar miklir. Óláfr konungr þá þetta boð [. . .] 112.17–113.1 / 295.2–3 and 7.

Var þat þá at ráðum gørt at Óláfr⁵ fekk Geiru dróttningar. [. . .] 113.12–13 / 295.10–11.

¹ D^{1,2}; styggr ok fær til hans A, fær ok stygr við hann BC¹. ² BC¹D^{1,2}; þar mundi hann A. ³ BC¹; mikit her fang A; ÷ D^{1,2}. ⁴ BC¹D^{1,2}; fyrir borgundar holmi A. ⁵ + konungr AC¹.

Chapter 65

132.8–10/ [. . .] *en* galt enga skatta, fyrir því at Danakonungr veitti honum
296.3–7. skatta alla þá er hann *átti¹ í Nóregi til starfs ok kostnaðar *er iarl
hafði til² at veria landit fyrir *Gunnhildarsonum.³

Chapter 66

132.15– [. . .] sendi hann boð Haraldi *Gormssyni* Danakonungi at hann
133.10/ skyldi taka skírni ok trú rétta ok allt landsfólk þat er hann stýrði,
296.9– en at qðrum kosti sagði *keisarinn* at hann mundi fara með her á
297.5. hendr honum. *En er þessi erendi kómu Danakonungi*, þá lét hann
þegar búa landvarnir sínar, lét halda vel upp Danavirki ok *bió*
herskip sín. Hann sendi boð *norðr* í Nóreg at *Hákon iarl* skyldi
koma til hans snimma um várit með allan *sinn* her þann er hann
fengi. Bauð Hákon iarl her út um várit af qllu ríki sínu *ok varð
allfiqlmennr.⁴ Helt hann liði því til Danmerkr ok fór til fundar við
Harald Danakonung. Tók konungr *allþakksamliga* við honum.
Margir aðrir hqfðingiar váru þá með Danakonungi þeir er honum
veittu lið. [. . .]

Chapter 68

134.16– *Um várit eptir* dró Ottó keisari her saman óvígian; hann hafði her
135.2/ af Saxlandi ok Frakklandi, Fríslandi ok af Vinðlandi. Fylgði honum
298.17– Búrizláfr konungr með *mikit lið*. Hann hafði ok mikinn her af
299.2 and Holdsetulandi.⁵ [. . .]
4–5.

Chapter 69

135.10–12/ [. . .] þá sendi Haraldr *konungr* Hákon iarl með *allan norrænan*
299.5–7. her þann er honum *hafði fylgt* suðr til Danavirkis at veria þar
landit. [. . .]

135.13 and *Þess getr* í Velleklu [. . .]:

136.1–21 /	
299.7–	Hitt var ok er eykir
300.10.	qrborðs á vit norðan
	und sigrrunni svinnum
	sunnr Danmarkar <i>funnu</i> ,

¹ C¹D^{1,2}; væri A, ð B. ² BD^{1,2}; er jarl hafði C¹, ð A. ³ BC¹D^{1,2}; vfríði A.

⁴ D²; ok varð fiqlmennr ok D¹; ð ABC¹. ⁵ A; hollsetu landi BC¹D^{1,2}.

en holmfíoturs hialmi
 Hǫrða valdr of faldinn,
 Dofra, danskra iǫfra
 dróttinn, fund of sótti.

Ok við frost at freista
 fémildir konungr vildi
merkr Hlóðyniar markar
 morðalfs þess er kom norðan,
 þá er valserkiar virki
 veðrhirði það stirðan
 fyrir *hlunn-Niǫrðum* hurðar
 Hagbarða gramr varða.

Ottó keisari kom með her sinn sunnan at *Danavirki*. Danavirki er svá háttat, at firðir tveir ganga í landit sínum megin landsins hvárr, en í milli fiarðarbotnanna hǫfðu Danir gert borgarvegg *bæði hávan ok styrkan* af grióti ok torfi ok viðum, en grafit dǫki *breitt ok¹ diúpt fyrir útan. [. . .]

Ottó keisari *sótti* með sinn her sunnan at *Danavirki*, en Hákon 136.23–24/
 iarl varði borgarveggina með sínu liði. 300.5–6.

Varð þar hin harðasta orrosta. Þess getr *Einarr skálaglamm* í 136.24–
 Velleklu: 137.24 /
 300.11–
 301.16.

Varat í gegn þó at gørði
garðrǫknir styr harðan
 gengiligt at ganga
 *geirrásar her² þeira,
 þá er með Frísa fylki
 fór gunn-Viðurr sunnan,
 kvaddi vígs, ok Vinða,
 vágs blakkriði, Frakka.

Hákon iarl setti fylkingar yfir ǫll borgarhlið, en hitt var þó meiri hlutr liðs *hans* er hann lét fara allt með borgarveggjunum *ok³

¹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ² C¹; geir asar lið A. *The stanza is omitted in* BD^{1,2}.

³ BC¹D^{1,2}; at A.

veria þar sem mest var at sótt. Fell þá mart af keisarans mǫnnum, en þeir fengu ekki unnit at borginni. Sneri þá *keisarinn frá at sinni ok fór með *her sinn¹ til skipa sinna*. Svá segir *Einarr*:

Þrymr við logs er lögðu
leikmiðiungar Þriðia,
arngreddir varð, *oddum*
andvígr, saman randir.
Sundfæxa kom Sǫxum
sæki-Þrótr á flótta.
Þar er svá at gramr með gumnum
garð óþióðum varði.

Eftir orrostu þessa fór *Hákon² iarl *aptr³ til skipa sinna ok ætlaði þá at sigla norðr til Nóregs, en honum gaf *eigi⁴ byr, ok lá hann *lengi út í Limafirði*.

Chapter 70

138.1–2/ Óláfr *konungr* Tryggvason *hafði verit⁵ *einn vetr á Vinðlandi*, 297.9–10. sem *áðr* er ritat.

138.2–18/ Snimma um vǫrit bió *hann* skip sín ok sigldi í haf. Hann *sigldi⁶ 297.16– *skipum sínum upp* undir Skáni, veitti þar uppgöngu, en landsmenn 298.15. sǫmnuðuz saman ok heldu orrostu við hann. Þar hafði Óláfr sigr ok fekk herfang mikit. Síðan sigldi hann austr til Gotlands; þar tók hann kaupskip er lamtr áttu. Þeir veittu vörn mikla *er á skipinu vǫru*, en svá lauk at Óláfr vann skipit ok drap mart manna, en tók fé allt. Þriðiu orrostu átti hann á Gotlandi *siálfu*. Hafði hann þar sigr *ok⁷ fekk *mikit herfang.⁸ Svá segir Hallfrøðr vandræðaskáld:

Endr lét lamta kindir
allvaldr í styr falla,
vandiz hann, ok Vinða
végrimmr, á þat snimma.

¹ BC¹D^{1,2}; sinn her A. ² BC¹D^{1,2}; ÷ A. ³ D^{1,2}; ÷ABC¹. ⁴ B; ecki AC¹D^{1,2}. ⁵ BC¹D^{1,2}; var A. ⁶ C¹D^{1,2}; helt A, (þeir) helldu B. ⁷ BC¹D^{1,2}; en A. ⁸ BC¹; her fang mikit AD^{1,2}.

Hætr var hersa dróttinn
hiǫrdiarfr Gota fiǫrvi.
Gullskerði frá ek gørðu
geirþey á Skáneyiu. [. . .]

Sneri keisarinn þá með allt sitt fólk til Slés til skipa sinna ok fluttiz 142.14–15 /
þar með herinn yfir fiǫrðinn á Iótland. [. . .] 301.19–
302.2.

En er Haraldr Danakonungr spurði at Danavirki var brennt ok 143.1–8 /
Ottó keisari kominn á Iótland með allmikinn her, þá fór hann í 302.2–8.
móti með sinn her. Varð þar er þeir funduz allmikil orrosta ok
lǫng, en lyktaðiz með því at keisarinn hafði sigr, en Haraldr
konungr flýði undan til Limafiarðar, fekk sér þar skip ok fór út í
Mársey. Fóru þá menn í milli þeira keisarans ok varð komit á¹
gríðum ok stefnulagi. Funduz þeir þá siálfir, Ottó keisari ok
Haraldr Danakonungr, í Mársey. [. . .]

Síðan sýndi hann Haraldri konungi hǫnd sína óbrunna. [. . .] 144.3 /
302.10–11.

Haraldr konungr hafði sent orð Hákonu iarli þá er *konungr² sat í 144.5–14 /
Mársey áðr en þeir keisari funduz, at iarl skyldi koma til liðveizlu 302.12–
við *hann.³ Var iarl þá kominn til eyiarinnar er konungr hafði 303.3.
skíraz látit. *Sendi konungr þá orð at iarl skyldi koma á hans fund.*
En er þeir hittuz, þá nauðgæði konungr iarlinum til at láta skíraz.
Var þá Hákon iarl skírðr ok allir þeir menn er þá váru með honum.
Fekk konungr þá í hendr iarli presta ok aðra lærða menn ok sagði
at iarl skyldi láta skíra allt fólk í Nóregi. Skilðuz þeir at því. Fór
iarl út til Háls í Limafiǫrð ok beið þar byriar.

Svá segia menn at Ottó keisari veitti guðsifjar Sveini syni Haralds 144.14–16 /
konungs ok gaf honum nafn sitt, ok var hann svá skírðr at hann 305.5–8.
hét Ottó Sveinn. [. . .]

Eptir þetta fór Ottó keisari aptr til Saxlands í ríki sitt, ok skilðuz 145.7–15 /
þeir Haraldr konungr vinir. Haraldr konungr helt vel kristni allt 305.4–5
til dauðadags. Búrizláfr konungr fór til Vinðlands ok með honum *and* 8–16.

¹ + með þeim A. ² BC¹; hann AD^{1,2}. ³ BC¹; konung AD^{1,2}.

Óláfr Tryggvason mágr hans. *Þessa stríðs *er þeir áttu í Danmörk*¹
getr Hallfreðr *vandræðaskáld² í Óláfsdrápu:

Boðserkiar hió birki
barklaust í Danmörku
hleypimeidr fyrir Heiða
hlunnviggia bý sunnan.

Chapter 71

145.16– *Nú er þar til at taka at Hákon iarl beið byriar at Hálsi í Limafirði.*
147.4/ En er veðr kom þat er honum þótti sem hann mundi í haf bera, þá
303.2– skaut hann upp á land hinum vígðum mönnum, en hann sigldi þá
304.18. út á haf. Veðrit gekk til útsuðrs ok þaðan til vestrs. *Sigldi* iarl þá í gegnum Eyrarsund ok heriaði á hvártveggia land. Síðan *sigldi* hann austr fyrir Skáneyiarsíðu ok heriaði hvar sem hann kom við land.³ En er hann kom austr fyrir Gautasker lagði hann at landi ok gerði blót mikit. Þá komu þar *fliúgandi hrafnar tveir⁴ ok gullu hátt. *Þóttiz* iarl þá vita at Óðinn mundi þegit hafa blótit ok þá mundi iarl hafa dagrað til at beriaz. *Lagði* hann þá *eld* í skip sín ok *brenndi* ǫll. *Gekk* síðan á land upp með liði sínu ok fór allt herskildi. Þá kom á mót honum með miklu liði iarl sá er réð Gautlandi; *hann hét* Óttarr. Þeir áttu mikla orrostu. Fekk Hákon iarl sigr, en Óttarr iarl fell ok *mestr* hluti liðs hans. Hákon iarl fór um Gautland hvártveggia ok fór allt herskildi þar til er hann kom í Nóreg. *Þess* getr *Einarr skálaglamm*:

Flóttá gekk til fréttar
felli-Niqrðr á velli.
Draugr gat dolga ságu
dagrað Heðins váða.
Ok haldboði hildar
hrægamma sá ramma.
Týr vildi sá týna
teinlautar fiqr Gauta.

¹ C¹D^{1,2}; after Óláfsdrápu A. Þessa — Ólafsdraðu and the following verse omitted in B. ² C¹D^{1,2}; ÷ A. ³ The remainder of ch. 71 is omitted in D^{1,2}.
⁴ BC¹; hrafnar .íj. flúgandi A.

Háði iarl þar er áðan
 *engi mann¹ und skýranni
 hyriar þing at heria
 hiqlautar kom *sqrva*.
 Bara maðr lyngs en lengra
 loptvarðaðar barða,
 allt vann gramr *of² gengit
 Gautland, frá síá randir.

Chapter 72

[. . .] Síðan fór hann norðr til Þrándheims landveg. [. . .] 147.16 /
 304.1–2.

Chapter 73

[. . .] En um várit bió hann skip sín ok fór enn í hernað. Heriaði 148.7–21 /
 hann fyrst um Frísland, *þar³ næst um Saxland ok allt í Flæmingia- 306.5–
 land. Svá segir Hallfrøðr: 307.2.

Tíðhoggvit lét tiggí,
 Tryggva sonr, fyrir styggvan
 leiknar hest á lesti
 liótvoxinn, hræ Saxa.
 Vinhróðiðr gaf víða
 vísi margra Frísa
 blökku brúnt at drekka
 blóð kveldriðu stóði.

Rógs brá rekka lægir
 ríkr Valkera líki,
 herstefnir lét hröfnum
 hold Flæmingia goldit.

Chapter 77

[. . .] Óláfr konungr helt fyrst til Englands ok heriaði þar víða 159.11 /
 landit. [. . .] 307.4–5.

¹ C¹; aungr maðr A. *The stanza is omitted in BD*^{1,2}. ² C¹; vm A.
³ BC¹D^{1,2}; Þíj A.

159.17–18/ Hann sigldi ok allt norðr til Norðimbralands ok *barðiz* þar. Þá 307.5–7. helt hann norðr fyrir Skotland ok heriaði þar víða. [. . .]

160.1–3/ *Frá Skotlandi* sigldi *hann¹ til Suðreyia ok átti þar nokkurar 307.7–10. orrostur. Síðan helt hann suðr til Manar ok barðiz þar. Hann heriaði um Írland ok *brenndi þar víða byggðina*. [. . .]

160.8–9/ Þá helt hann til Bretlands ok heriaði víða *þat² land. Þaðan sigldi 307.10–13. hann vestr til Vallands ok heriaði þar.

160.9– *Um þennan hernað Óláfs allan saman kveðr Hallfrøðr vand-*
161.6/ *ræðaskáld:*
307.15–
308.14.

Gørðiz ungr við Engla
ofvægr konungr bægia.
Naddskúrar réð nærir
Norðimbra því morði.
Eyddi úlfa greddir
ógnblíðr Skotum víða,
gørði seims með sverði
sverðleik í Møn skerðir.

Ýdrauga lét ægir
eyverskan her deyia,
týr var tígrva *dýrra³
tírar giarn, ok Íra.
Barði brezkraur iarðar
byggendr ok hió tiggí,
gráðr *þvarr⁴ geira hríðar
gióði, *valskar* þjóðir.

Chapter 78

161.7–9/ *Óláfr konungr Tryggvason sigldi vestan af Vallandi ok ætlaði til* 307.13–15. *Englands. Honum bægdí veðr ok bar hann til eyia þeira er Syllingar heita. Þær liggia vestr í hafit frá Englandi.* [. . .]

¹ BC¹; olafr konungr AD^{1,2}. ² BC¹; þar A, ÷ D^{1,2}. ³ B; dyra AC¹. *The stanza is omitted in D^{1,2}.* ⁴ BC¹; hio A.

Pá er Óláfr *konungr* lá í Syllingum spurði hann at þar í eyjunum 161.11–
 var spámaðr nokkurr sá er sagði fyrir óorðna hluti ok þótti 163.12/
 *morgum þat¹ *miok² eptir ganga. *Konungi* gørdiz forvitni³ á at 308.19–
 reyna spádóm þessa manns. Hann sendi þann af mōnnum sínum 311.10.
 er mestr var *vexti* ok fríðastr sýnum ok bió hann sem vegligast ok
 bað hann *fara til einsetumanns ok segia sik vera konung*, þvíat
 Óláfr var þá *frægr orðinn⁴ at því um oll lönd at hann var meiri
 ok fríðari en aðrir menn. En *ekki* hafði hann meira af nafni sínu,
 síðan hann fór ór Garðaríki *hit fyrra sinn* en *hann* kallaði sik Óla
 ok sagðiz vera girzkr.

Sendimaðr kom til spámansins ok sagðiz vera konungr.
Spámaðr svarar: ‘Ekki ertu konungr, en þat er ráð mitt at þú sér
 trúr konungi þínum.’ Ekki sagði hann þessum manni fleira. Fór
 hann aptr *til konungs ok sagði hversu farit hafði með þeim*
spámanni. *Tók þá ef af Óláfr⁵ at þessi væri⁶ sannliga spámaðr.
Fýstiz konungr þá meir en fyrr at finna hann. Fór þá Óláfr á hans
 fund ok átti tal við hann. Spurði *konungr* eptir hvat *spámaðrinn*
 segði, *hversu* honum mundi ganga til ríkis eða annarrar hamingiu.
 Einsetumaðrinn *svavar* með helgum *spádómsanda*: ‘Þú munt
 verða ágætr konungr ok vinna *morg frægðarverk*;⁷ þú munt
 morgum mōnnum koma til *réttrar* trúar ok *heilagrar* skírnar.
 Muntu bæði þér ok morgum *oðrum⁸ hiálpa í því. En til þess at
 þú efiz eigi um þessi mín andsvor, þá máttu þat til marks hafa, *þá*
er þú kemr til skipa, þá muntu þar *svikum⁹ mæta ok *óvina-*
flokkum. Muntu þar *eiga* bardaga ok týna nokkuru liði þínu, en
 siálfr fá *mikit* sár, *svá* at þú munt af því sári banvænn verða ok á
 skildi til skips borinn. En þó muntu af því sári heill verða innan
 siau náttu ok *síðan skiótt* við skírn taka.’ *Eptir þetta* fór Óláfr
konungr til skipa sinna. Þar mætti hann ófriðarmōnnum þeim
 er hann vildu drepa ok lið hans. *Fór allt um þeira skipti* sem ein-
 setumaðrinn hafði¹⁰ sagt, at *konungr* var *sárr borinn¹¹ á skip út,
 ok svá at hann varð heill á siau nóttum. Þóttiz hann þá *fullkomliga*
 víta at þessi maðr mundi honum sanna hluti sagt hafa ok þat at
 hann var sannr spámaðr, hvaðan sem hann hefði þann spádóm.

¹ C¹D^{1,2}; þat morgum A (*clause omitted in B*). ² C¹; ÷ AD^{1,2}. ³ + mikil
 A. ⁴ BC¹D^{1,2}; uordinn frægr A. ⁵ D¹; truði Olafr konungr þa A, Tok
 hann af fyrir konungi BC¹; en þa tok ef allt af olafui D². ⁶ + æigi D².
⁷ + ok A. ⁸ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ⁹ BC¹; skipum A, hermonnvm D^{1,2}. ¹⁰ + honum
 fyrir A. ¹¹ BC¹D^{1,2}; borinn sár A.

Fór Óláfr *konungr* þá *annan tíma* at finna þenna mann *ok talaði *enn* mart við hann.¹ Spurði *hann* þá vandliga hvaðan honum kom sú speki er hann sagði fyrir óorðna hluti. Einsetumaðr *sagði* at síalfr guð kristinna manna lét hann vita allt þat er hann forvitnaðiz. *Hann sagði* þá Óláfi mǫrg stórmerki guðs. Ok af hans fortoqlum hét Óláfr at *lata skíraz*. [. . .]

Chapter 80

165.9–10/ Óláfr *Tryggvason* sigldi um haustit ór Syllingum til Englands.
311.15.

165.10/ Hafði hann með sér or **eyiunum*² presta ok aðra lærða menn.
311.12–13.

165.11– LÁ hann við *England* í hǫfn *noðkurri*. *Hann* fór þá með friði, þvíat
167.16/ *landit* var kristit ok *svá* hann *síalfr*. En þar fór um landit þingboð
311.16– noðkut, at allir menn skyldu til þings koma. En er þingit var sett
314.5. kom þar dróttning ein er hét Gyða, systir Óláfs kvárans er konungr var at Dyflinni á Írlandi; hon hafði gipt verit einum *ríkum³ iarli á Englandi. *Iarlinn* var þá andaðr, en hon helt eptir ríkinu. En sá maðr var í ríki hennar er nefndr er Alfvini, kappi mikill ok hólmgöngumaðr. Hann hafði beðit *Gyðu dróttningar*, en hon svaraði svá at hon *vill* kǫr af hafa hvern hon *skyldi* eiga af þeim mönnum er *þá* váru í ríki hennar, ok var fyrir þá sök *þingsins* kvatt, at Gyða skyldi kíosa sér mann. Þar var kominn Alfvini, skreyttr hinum beztum klæðum, ok **margin* aðrir⁴ *hofðingar* ok *rikismenn* vel búnir. Óláfr var þar kominn *ok hafði⁵ vásklæði sín ok loðkápu *ýzt* ok *steypt hettinum*; stóð hann út í frá qðrum mönnum með sína sveit.

Gyða gekk ok leit á sérhvern mann þann er henni þótti noðkut mannmót at. En er hon kom þar er Óláfr stóð *leit hon á hann ollum megin*. Síðan *lypti hon kápuhetti hans* ok sá upp í andlit honum ok *mælti*: ‘Hverr er þessi maðr?’ Hann *svarar*: ‘*Ek heiti Óli*; er ek hér útlendr maðr.’ Gyða *mælti*: ‘Ef þú *vill* eiga mik, þá *kýs* ek þik *mér til bónda*.’ Hann *svarar*: ‘Eigi vil ek því neita. Hvert er nafn þitt, ætt eða eðli?’ ‘Ek er,’ segir hon. ‘konungs dóttir af Írlandi; var ek gipt hingat til lands iarli þeim er hér réð *fyrir⁶ ríki. Nú hefi ek stýrt ríkinu síðan hann andaðiz. Menn

¹ C¹; taladi hann mart vid hann D^{1,2}; ÷ AB. ² BC¹D^{1,2}; orkneyjum A.
³ BC¹D^{1,2}; rik bornum A. ⁴ BC¹D^{1,2}; allir voro þar A. ⁵ BC¹D^{1,2}; hafði hann A. ⁶ BC¹D^{1,2}; ÷ A.

hafa beðit mín ok vilda ek engum þeira giptaz, en ek heiti Gyða.’ Hon var ung kona ok allfríð sýnum. Tóku þau síðan tal *sitt¹ ok sǫmðu þetta mál sín í milli, svá at hann festi sér þá Gyðu. Þat líkaði Alfvina æfar illa.

Í þann tíma var þat siðr á Englandi, ef tveir menn kepptuz um einn hlut, at þar skyldi leggja til hólmgöngu ok skyldi sá hafa *sinn hlut er² sigr fengi. Fyrir því bauð Alfvini Óláfi hólmgöngu um þetta mál. Lögðu þeir þá stefnulag með sér til bardaga, svá at tólf skyldu vera hvárir. En er þeir biðguz til hólmsstefnu fekk Óláfr sínum mönnum þeim er beriaz skyldu þax stórar ok bað þá breyta svá sem hann gerði fyrir, þá er þeir kæmi til móts við berserkina. Hann hafði ok sílfr mikla þxi. En er þeir kómu saman í ákveðnum hólmgöngustað vildi Alfvini höggva til Óláfs með sverði, en Óláfr laust með þxinni sverðit ór hendi honum. Ok þegar sló hann annat högg síalfan hann í svima, tók hann síðan ok batt hann ramliga. Fór svá um alla menn Alfvina at þeir vǫru *barðir ok bundnir³ ok leiddir svá til herbergia Óláfs. Síðan lét hann Alvina fara brott af Englandi ok bað hann aldregi aprt koma, en Óláfr tók allar iarðir hans ok eignir. Því næst gerði hann brúðhlaup sitt ok fekk Gyðu. [. . .]

Chapter 82

Þá er Óláfr konungr hafði fengit Gyðu ensku dvalðiz hann á 168.13–
Englandi, en stundum á Írlandi. 169.12/

Þá er Óláfr konungr var á Írlandi bar svá til einn tíma at hann 314.5–
var staddr í herfǫr nokkurri með miklu skipaliði. En er þeir þurftu 315.6.
strandhöggva, þá gengu menn á land upp ok ráku ofan fiöldu búsmala. Þá kom eptir þeim bóndi einn ok bað hann gefa sér kýr þær er hann átti með hiǫrðinni er þeir ráku. Óláfr konungr svarar: ‘Haf þú í brottu kýr þínar ef þú kennir þær ok getr þær frá skilit nautaflokkinum, svá at þú dvelir með engu móti ferð vára. En ek hygg at eigi þú ok engi annarr fái þat leikit við svá mǫrg hundruð nauta sem vér rekum.’ *Bóndi⁴ hafði þar mikinn *hiarðhund;⁵ hann vísaði hundinum í nautaflokkana er saman vǫru reknir. Hundrinn hlióp um alla nautaflokkana. Hann greindi skiótt *frá⁶ ok rak í brott iafnmǫrg naut sem bóndinn sagði at hann ætti þar

¹ BC¹D^{1,2}; saman A. ² BC¹D^{1,2}; sitt mal er lutr fylgði ok A. ³ C¹; bundnir ok barðir A, bundnir D^{1,2}. ⁴ C¹D^{1,2}; Bondin A. ⁵ D^{1,2}; hiarðar hund AC¹. ⁶ C¹D^{1,2}; ÷ A.

ván; þau *naut* váru öll einn veg mörkuð. Þóttuz þeir *þaðan af* vita at hundrinn mundi rétt hafa kennt. *Þá mælti konungr*: ‘Furðu vitr er hundr þinn, bóndi. Viltu gefa mér hundinn?’ *Hann svarar*: ‘Giarna vil ek gefa þér hundinn.’ *Konungr* gaf honum þegar í stað *mikinn* gullhring ok hét honum sinni vináttu. Sá hundr hét Vígi ok var allra hunda *spakastr ok* beztr. Átti Óláfr *konungr þann* hund lengi síðan.

Chapter 83

169.13–
171.7/
315.8–
316.8. Haraldr Gormsson Danakonungr spurði at Hákon iarl hafði kastat kristni, en heriat víða land hans, *sem fyrr var sagt*. Þá bauð Haraldr konungr her út *um Danmörk* ok fór síðan í Nóreg. Ok er Haraldr kom með *herinn* í þat ríki er Hákon iarl hafði til forráða *tók hann at heria, drap hann menn alla þá er hann náði, en brenndi byggð alla ok* eyddi land allt þar *sem hann fór, svá at* fimm einir bæir stóðu eptir óbrunnir í Sogni í Læradal, en allt fólk *þat er því kom við flýði á* merkr ok á skóga með allt lausafé þat er með *fekk komiz. Haraldr konungr kom með her sinn* í eyiar þær er *Selundir* heita ok lá þar öllu liðinu. Svá segiz at hann *hefði eigi færa en tólf* hundruð skipa. Ætlaði Danakonungr þá at sigla með *her þann allan* til Íslands ok hefna niðs þess er allir Íslendingar *höfðu *níddan¹* hann, svá at þat var í lögum haft á Íslandi, at yrkia skyldi um *Harald* Danakonung niðvísu fyrir nef hvert er á var landinu. En sú var sök til þess at skip *eitt* þat er íslenzkir menn áttu braut í Danmörk, en Danir tóku upp fé allt ok kölluðu vágrek. Réð fyrir *fiárupptökunni* bryti *konungsins* sá er Birgir hét, ok var því niðit ort um þá báða, [. . .]

171.13–16/
318.6–8. Sneri *hann²* þá með liði sínu suðr með landi; fór síðan til Danmerkr. En Hákon iarl réð *Nóregi* ok lét byggja land allt, *þat er Haraldr konungr hafði brennt ok eytt*, ok galt enga skatta síðan Danakonungi.

Chapter 84

172.1–14/
318.10–
319.9. Sveinn son Haralds konungs, sá er síðan var kallaðr tíuguskegg, *óx upp meðan hann var ungr með einum ríki* með *höfðingia* er hét *Pálnatóki*; hann réð fyrir á *Fióni*. *En þá er Sveinn var *proskaðr*

¹ C¹; niðt A. Different text in D². ² i.e. King Haraldr.

beiddiz *hann* ríkis af Haraldi konungi föður sínum.¹ En þá var sem fyrr, at Haraldr konungr vildi ekki tvískipta Danaveldi ok fekk *Sveinn ekki ríki af honum*. Aflaði *Sveinn* sér þá herskipa ok sagði at hann vildi fara í víking. En er lið hans var saman komit helt hann skipum sínum til Síálands ok inn í Ísafiörð. Kom þá til móts við hann Pálnatóki fóstri hans með miklu liði. Þar lá fyrir á firðinum *með skipum sínum² Haraldr konungr faðir *Sveins*; hann bióz at fara í leiðangr. *Sveinn* lagði til orrostu við föður sinn; varð þar bardagi mikill. Þá dreif lið til Haralds konungs, svá at *Sveinn* varð borinn ofrliði ok flýði hann. Þar fekk Haraldr konungr sár þau er hann leiddi til bana [. . .]

Chapter 85

Sveinn Haraldsson var tekinn til konungs í Danmörk eptir föður 175.1–2 /
sinn. [. . .] 319.10.

[. . .] þá mun ek fá þik í hendr Vinðum. [. . .] Vissi *Sveinn* konungr 177.10–21 /
at Vinðr mundu kvelia hann til dauða ef hann kæmi á þeira vald. 320.5–16.
Íátaði hann *fyrir³ því at Sigvaldi skyldi einn ráða sættargerð milli þeira konunganna. Lauk svá þeim málum at *Sveinn* gekk at eiga *Gunnhildi* dóttur *Búrizláfs* konungs, en hann skyldi gipta *Búrizláfi* konungi Þyri Haraldsdóttur systur sína, en hvárr konunga *skyldi⁴ hafa sitt ríki friálst ok skattalaust, en friðr *skyldi⁵ vera milli landa. [. . .] Fór þá *Sveinn* konungr heim til Danmerkr með *Gunnhildi* konu sína. Þeira synir váru þeir Haraldr ok Knútr hinn ríki. Í þann tíma heituðuz Danir miök at fara með her í Nóreg á hendr Hákonu iarli.

Chapter 86

Sveinn konungr gerði mannboð ríkt ok stefndi til sín öllum 177.22–
höfðingium þeim sem váru í ríki hans. Hann skyldi erfa Harald 178.5 /
konung föður sinn. Þá höfðu ok andaz litlu áðr Strút-Haraldr iarl 320.18–
á Skáney ok Véseti í Borgundarhólmi, faðir þeira Búa digra ok 321.9.
Sigurðar kápu. Sendi konungr því orð Íómsvíkingum, at Sigvaldi

¹ En þa (÷ D¹) er sueinn^r var þroskadr (þroskadiz D¹) beiddiz hann rikiss af (+ haralldi konvngi D¹) fodur sínum C¹D¹; ÷ A. *Different text in D²*.

² með liði sino ok skipum A; á — sínum after *Sveins* C¹. *Different text in D²*. ³ C¹; ÷ A. ⁴ C¹; ÷ A. ⁵ C¹; ÷ A.

iarl ok Búi ok bræðr þeira skyldi þar koma ok erfa feðr sína at þeiri veizlu er konungr gerði. Iómsvíkingar fóru til veizlunnar með *allt hit fræknasta lið*. [. . .]

178.15–25/ *Iómsvíkingar* höfðu ór Vinðlandi fíora tigu skipa, en tuttugu skip 321.9– af Skáney. Kom til þessa erfis *allmikit fiolmenni.¹ Fyrsta dag at 322.3. veizlunni, áðr Sveinn konungr stigi upp í háseti fōður síns, drakk hann minni hans ok strengði þess heit, at áðr þrír vetr væri liðnir skyldi hann kominn með her sinn til Englands ok drepa Aðalráð konung eða reka hann ór landi. *Pat² minni skyldu allir drekka þeir er at erfinu váru. Þá var skenkt höfðingium Iómsvíkinga hin stærstu horn af hinum styrkasta drykk er þar var. En er þat minni var af drukkit, þá skyldu allir *menn³ drekka Krists minni. Þriðia var Michaels minni, ok drukku þat allir. Var Iómsvíkingum *æ⁴ borit fullast ok *hinn styrkasti* drykk. [. . .]

179.13–19/ Sigvaldi iarl drakk þá minni fōður síns ok strengði heit at áðr þrír 322.3–11. vetr væri liðnir skyldi hann kominn í Nóreg ok *hafa drepit* Hákon iarl eða *rekit* ór landi. Þá strengði heit Þorkell hinn hávi, at hann skyldi fylgja Sigvalda bróður sínum til Nóregs ok flýia eigi ór orrostu svá at Sigvaldi berðiz eptir. Þá strengði heit Búi hinn digri, at hann skyldi fara til Nóregs með þeim ok flýia eigi ór orrostu fyrir Hákonu iarli. [. . .]

180.1–17/ *Síðan* strengði heit Sigurðr kápa, at hann mundi fara til Nóregs 322.11– ok flýia *eigi⁵ ór orrostu meðan meiri hlutr Iómsvíkinga berðiz. 323.4. Því næst strengði heit Vagn Ákason, at hann skal fara með þeim til Nóregs ok koma eigi fyrr apr en hann hefði drepit Þorkel leiru, *lendan mann í Vík austr*, en gengit í rekkiu hiá Ingibiörgu dóttur hans. Margir aðrir höfðingiar strengðu þar heit ýmissa hluta. Drukku menn þann dag erfið.

En eptir um morguninn, þá er Iómsvíkingar váru ódruknir, þóttuz þeir hafa *fullmælt;⁶ *tóku þeir tal* allir samt ok *réðu ráðum sínum hvern veg þeir skyldu* til stilla um ferðina; ráða þat af at búaz sem skyndiligast.

Ok þegar eptir veizluna bioggu Iómsvíkingar skip sín ok herlið. [. . .] Varð þetta nú frægt víða um lönd. [. . .]

¹ C¹; fiol menni all mikit A. ² C¹; þetta A. ³ C¹; ÷ A. ⁴ C¹; ÷ A. ⁵ C¹; ÷ A. ⁶ C¹; of mælt A.

Chapter 87

Eiríkr iarl Hákonarson *frétti heitstrengingar ok allan búnað* 181.6–18 /
Iómsvíkinga; hann var þá á Raumaríki. Dró hann þegar lið at sér 323.6–
 ok fór til Upplanda ok svá norðr um fiall til Þrándheims á fund 324.2.
 Hákonar iarls fōður síns. Svá segir Þórðr Kolbeinsson í Eiríks-
 drápu:

Ok sannliga sunnan,
 sáz vítt *búendr¹ ítrir
 stríð, of stála meiða
 stórhersögur fóru.
 Súðlǫngum frá Sveiða
 sunnr af drǫgnum hlunni
 vangs á vatn of þrungit
 vígmeiðr Dana skeiðum.

Hákon iarl ok Eiríkr iarl *létu skera upp herǫr um ǫll Þrændalǫg*; 181.19–
 þeir sendu boð suðr á Mœri hváratveggju ok Raumsdal, svá norðr 182.8 /
 í Naumudal ok á Hálogaland; *stefndu* út ǫllum almenningi at 324.4–
 skipum ok liði. Svá segir í Eiríksdrápu: 325.3.

Miǫk lét margar snekkiur
 mærdar ǫrr ok knǫrru,
 óðr vex skalds, ok skeiðar
 skialdhlynr á brim dýnia,
 þá er ólítinn *úti*
 élherðir *styr gerði*,
 mǫrg var lind fyrir landi,
 *lǫnd² síns fōður *rǫndu.³

Hákon iarl helt þegar suðr á Mœri í niósn ok liðsamnað, en Eiríkr
 iarl dró saman herinn ok flutti norðan.

Chapter 88

Iómsvíkingar heldu liði sínu til Limafiarðar ok sigldu þaðan út á 182.9–10 /
 hafit. [. . .] 325.5–6.

¹ C¹; bændr A. ² C¹; land A. ³ C¹; randa A.

183.3–5/ *Iómsvíkingar kómu af hafi útan at Qgðum, heldu þaðan norðr á*
325.6–8. *Rogaland. Þeir tóku þegar at heria er þeir kómu í ríki Hákonar*
iarls. [. . .]

183.5– Sá maðr var nefndr Geirmundr [. . .] *Geirmundr fekk sér menn*
184.7/ *nokkura ok eina hleypiskútu. Fór hann ok kom fram norðr á Mæri*
325.9– ok fann þar Hákon iarl ok sagði *honum tíðindin*, at herr var suðr í
326.8. landi, kominn af Danmørk. Iarl spurði ef hann vissi sannindi til þess. Geirmundr brá upp hendinni annarri; þar var af hreifinn. Sagði *hann* at þat váru iarteinir at herr var í *landinu.¹ Síðan spurði iarl inniliga um her þenna. Geirmundr sagði at þat váru Iómsvíkingar ok hofðu drepit marga góða *drengi* ok víða rænt, ‘*en fara þó,*’ segir hann, ‘skiótt *yfir* ok ákafliga; vænti ek eigi *muni² langt líða áðr þeir koma hér niðr.’ [. . .]

184.12–23/ Síðan reri iarl alla fiq̄rðu, inn með q̄ðru landi en q̄ðru út; fór dag
326.8– ok nótt, hafði niósnir hit efra um Eið, svá suðr í Fiqrðu, svá ok
327.4. norðr þar *sem* Eiríkr fór með herinn. Þess getr í Eiríksdrápu:

Setti iarl, sá er atti,
ógnfróðr, á lög stóði
hrefnis, hárra stafna
hót Sigvalda á móti.
margr skalf hlumr, en hvergi
huggendr bana uggðu,³
þeir er gátu síá slíta,
sárgams, blq̄ðum ára.

Chapter 89

184.24– Sigvaldi iarl helt liði sínu norðr um Stað, lagði fyrst til Hereyia,
185.16/ en þó at þeir fyndi landsmenn, þá soq̄ðu þeir aldri satt til hvat
327.7– iarlar hofðuz at. Iómsvíkingar heriuðu hvar sem þeir *kómu í*
328.14. *byggðir*. Þeir loq̄ðu útan at Hoð, *gengu* þar upp ok heriuðu, færðu til skipa bæði *mat* ok *búfé*, en drápu *karlmenn alla* þá er at var vígt. En er þeir fóru ofan til skipa, þá kom til þeira bóndi einn gamall; fór þar *næst honum* sveit Búa. Bóndi mælti: ‘Þér farið ekki hermanna: rekið til strandar kýr ok kálfa. Væri yðr meiri veiðr at taka biqminn er nú er **næsta*⁴ kominn á biarnbásinn.’ ‘Hvat segir þú, karl?’ segja þeir. ‘Kanntu noq̄kut *at* segja oss til Hákonar iarls?’ *Hann* svarar: ‘*Hákon iarl* reri í gær inn í Hq̄rundar-

¹ C¹; landi A. ² C¹; ÷ A. ³ *written* vgðu AC¹. ⁴ C¹; ÷ A.

fiqð, hafði eitt skip eða tvau, eigi váru fleiri en þriú, ok hafði hann ekki til yðvar spurt.' Þeir Búi taka þegar hlaup til skipanna ok láta laust *allt herfangit.¹ Búi mælti: 'Niótum nú. Vér höfum fengit niósn ok vér erum næstir sigrinum.' Þeir *reru* þegar út er þeir *kómu á skipin.² Sigvaldi iarl kallaði á þá ok spurði³ tíðinda. Þeir segia at Hákon iarl var þar inn í fiqðinn. *Sigvaldi* iarl *leysti* flotann ok *reru* fyrir norðan eyna Hqð ok svá inn um.

Chapter 90

Hákon iarl ok Eiríkr iarl son hans lágu í Hallkelsvík. Var þar saman 185.17–20 / kominn herr þeira allr. Þeir höfðu hálf t hundrað skipa ok 329.2–6. höfðu þá spurt at Íómsvíkingar höfðu *lagit* útan at Hqð. Reru þá iarlar *norðan* at leita þeira. [. . .]

En er þeir *kómu* þar sem heitir Hiqrungavágr, þá *funduz* þeir. 186.9–20 / *Skipuðu* þá hváirtveggju til atlogu. Var í miðiu liði merki Sigvalda 329.6– iarls; þar *skipaðiz* *Hákon⁴ iarl til atlogu. Hafði Sigvaldi tuttugu 330.2. skip, en Hákon sex tigi *skipa.⁵ Í liði Hákonar iarls váru höfðingjar Þórir hiqtr af Hálogalandi ok Styrkár af Gimsum. Í annan arm fylkingar var Búi digri ok Sigurðr *kápa* bróðir hans með tuttugu skipum. Þar lagði at móti Eiríkr *iarl með⁶ sex tigi skipa ok með honum þessir höfðingjar: Guðbrandr hvíti af Upplöndum, Þorkell leira, víkverskr maðr. [. . .] Í annan arm fylkingar lagði fram Vagn Ákason með tuttugu skip, en þar í mót Sveinn Hákonarson ok með honum Skeggi af Yrium af Upphaugi ok Rqgnvaldr ór *Ærvík⁷ af Staði með sex tigi skipa. [. . .]

Síðan loqðu þeir saman flotann.

187.5 /
330.19.

Svá segir í Eiríksdrápu:

187.5–15 /
330.2–11
and 19–20.

Enn í gegn at gunni
glæheims skriðu mævar,
renndi langt með landi
leiðangr, Dana skeiðar,
þær er iarl und árum
cerins gulls á Mœri,
barms rak vigg und *vormu*
valkesti, hrauð flestar.

¹ BC¹; herfangit alt A. ² BC¹; naðv skipunum A. ³ + huat þeir segði A.
⁴ BC¹; ð A. ⁵ BC¹; ð A. ⁶ BC¹; ð A. ⁷ BC¹; ior vik A.

Því næst settu hváirtveggju upp merki sín ok tókHz hin grimmasta orrosta. [. . .]

- 187.24–
188.1 / *Fell þá mart *manna*¹ af hvárumtveggjum ok miklu fleira af
330.20– *Hákoni iarli*. [. . .]
331.1.
- 188.20–23/ Vagn Ákason *lagði² svá *fast* fram at *skipum³ Sveins Hákonar-
332.1–5. sonar at Sveinn lét á hǫmlu síga ok helt við flóttu. Þá lagði þangat til Eiríkr iarl *bróðir hans* ok fram í *fylkingina* móti Vagni. Lét Vagn þá undan síga. [. . .]
- 189.19– Iómsvíkingar skutu svá *hart* at *ekki stóðu við hlífarnar*, ok svá
190.8/ mikill vápnaburðr var at Hákonu iarli at brynja hans var slitin til
331.1–17. ónýts, svá at hann kastaði *henni* af sér. Þess getr Tindr Hallkelsson:

Varða gims sem gørði
Gerðr biúglimum herða,
gnýr óx Fiqlnis fúra,
farlig sæi>ng⁴ iarli,
þá er *hringfáinn* Hanga
hrynserk, viðum bryniu,
hruðuz riðmarar Róða
rastar, varð at kasta.

*Þá er⁵ í sundr á sandi
Sǫrla bæs fyrir iarli,
þess hefir seggia sessi,
serk hringofinn, merki.

- 190.9 / Iómsvíkingar hǫfðu skip stærri, en hváirtveggju sóttu hit diarfasta.
331.19– [. . .]
332.1.
- 191.11–18/ *Eiríkr iarl hafði réttan þann bug* er á var orðinn *flotanum* fyrir
332.5–11. *Sveini bróður hans*, er hann hafði látit lúta undan Vagni, svá at þá lágu *skipin⁶ í þann arminn sem í fyrstu er þeir kómu saman. Þá sneri hann aptr til liðs síns. Hǫfðu hans menn þá undan hamlat, en Búi hafði þá hoggit tengslin á skipum sínum ok ætlaði at reka flóttann. Lagði þá Eiríkr iarl síbyrt við skip Búa. Var þá hogg-

¹ BC¹; varð þa mikit manfall A. ² BC¹; gekk A. ³ BC¹; liði A. ⁴ + af A.
⁵ C¹; Hræt A. *The stanza is omitted in B.* ⁶ BC¹; skip A.

- orrosta hin snarpasta. Lögðu þá tvau eða þriú Eiríks skip at Búa skipi einu, [. . .]
- [. . .] *hvert haglkornit vá eyri*. [. . .] 192.9 / 332.12.
- Sigvaldi iarl hió tengslin ok sneri undan skipi sínu ok *tók at flýia*. 193.5–10 / Vagn Ákason kallaði á hann, það hann eigi flýia. Sigvaldi gaf eigi 332.12–18. gaum at hvat hann sagði. Vagn skaut spíóti *eptir* honum ok *nísti* þann er við stýrið sat, *þvíat hann vissi eigi at Sigvaldi hafði hlaupit til ára*. Sigvaldi iarl *sigldi* brott með hálfan fiórða tög skipa, en eptir lá hálf þriði tøgr. [. . .]
- Hákon iarl lagði þá skip sitt á annat borð Búa *skipi*. Varð Búa 193.19–20 / mǫnnum þá skammt hoggva í *millum.¹ [. . .] 332.18–333.1.
- Vigfúss *greip* upp nefsteðia er lá á þiliunum, er *einn* maðr hafði 194.4–6 / hnoðit við hugró á sverði sínu. Vigfúss færði *stedian* tveim 333.1–5. hǫndum í hǫfuð Ásláki svá at geirrinn stóð í heila niðri. [. . .]
- Í þessi atsókn gengu menn Eiríks *iarls* upp á skip Búa ok aprt at 194.18–23 / lyptingunni at Búa. Þá hió Þorsteinn miðlangr til Búa um þvert 333.9–16. ennit ok í sundr nefþiorgina. Varð þat allmikit sár. Búi hió til Þorsteins útan á síðuna, *svá at í sundr tók² manninn í miðiu. *Eptir þat* tók Búi kistur tvær³ fullar *af gulli* ok *kallaði* hátt: ‘Fyrir borð allir Búa liðar.’ Búi steypðiz þá fyrir borð með kisturnar. [. . .]
- Síðan er Búi var fyrir borð stiginn* hliópu margir hans menn fyrir 195.11–15 / borð, en sumir fellu *þar* á skipinu, þvíat *eigi⁴ var gott griða at 333.17–bíðia. Var þá hroðit *þat* skip stafna *á meðal* ok síðan hvert at qðru. 334.2. Síðan lagði Eiríkr iarl at skipi Vagns. Varð þar allhǫrð viðtaka. [. . .]
- Varð *þá* hroðit *skipit*, en Vagn handtekinn ok *flutr* á land með 196.1–2 / *þriá tigi* manna. [. . .] 334.2–4.
- Þeir Vagn váru nú bundnir allir* [. . .] Sátu þeir allir *saman⁵ á 196.12–22 / einni lág. Þá gekk til Þorkell leira ok mælti svá: ‘Þess strengðir 334.4–14. þú heit, Vagn, at drepa mik. Nú þikki mér þat líkara at ek drepa þik.’ Þorkell hafði mikla øxi; hann hió þann er ýztr sat á láginni [. . .]. *Svá sagði* einn þeira: ‘Dálk hefi ek í hendi ok mun ek stinga

¹ BC¹; milli A. ² BC¹; ok í svndr A. ³ + þaþar A. ⁴ BC¹; ecki A. ⁵ BC¹; samt A. ³

honum í iorðina niðr ef ek veit nakkvat þá er af mér er hofuðit.
Þá var hofuð af honum hoggvit ok fell dálkr niðr á iorð ór hendi
honum, sem ván var. [. . .]

197.7–24 / *En er átián váru drepnir, þá sat maðr allfríðr sýnum ok hæðr*
 334.14– *forkunnar vel; hann sveipaði hárinu fram yfir hofuð sér ok rétti*
 335.15. *hálsinn. Hann mælti: ‘Gørið eigi hár mitt *í blóði.’¹ Einn hirð-*
maðr Hákonar iarls tók hárit báðum hǫndum ok helt fast. Þorkell
*reiddi upp øxina hátt ok hió til hart. Víkingrinn *kipppi² hofðinu*
*svá fast at sá laut eptir er hárinu helt; *reið³ øxin ofan á hendr*
*honum ok tók af báðar, svá at øxin nam í iorðu stað. Þá *kom⁴ at*
Eiríkr iarl ok mælti: ‘Hverr ertu, hinn fríði maðr?’ ‘Sigurð kalla
mik,’ segir hann. ‘Ek em kenningarson Búa, ok eru enn eigi allir
Iómsvíkingar dauðir.’ Iarl mælti: ‘Þú munt vera sannliga son Búa.
**Villtu⁵ hafa grið?’ Hann svarar: ‘Þat skiptir hverr býðr.’ Iarl*
**svarar:⁶ ‘Sá býðr er vald hefir til, *Eiríkr iarl.’⁷ ‘Vil ek þá,’ segir*
Sigurðr. Var hann þá leystr ór strenginum. Þá mælti Þorkell leira:
‘Þó at þú, iarl, vilir alla þessa menn láta grið hafa, þá skal Vagn
Ákason eigi með lífi í brott komaz.’ Hlióp hann þá fram með reidda
øxina, en Biorn hinn brezki reiddi sik til falls í strenginum ok fell
*fyrir fœtr Þorkeli leiru. *Þorkell fell flatr⁸ um hann. Vagn greip*
øxina er honum varð laus ok hió Þorkel með banahogg. [. . .]

198.9–10 / ‘Vil ek,’ segir hann [. . .]
 335.16–17.

199.3– Hákon iarl sat á tré einu skammt frá því er Iómsvíkingar váru
 200.14 / hoggnir. Þá brast strengr á skipi því er Búi hafði átt, en or sú er
 336.2– skotit var kom á Gizur, lendan mann af Valdresi; hann sat næst
 337.11 and iarli ok var allvegliga búinn. Fell hann þegar dauðr af trénu. Síðan
 337.14–21. gengu menn út á skipit ok fundu þar Hávarð hoggvanda; hann
 stóð á kníánum við borðit út, þvíat fœtrnir váru af honum. Hann
 hafði boga í hendi. En er þeir kómu út á skipit mælti Hávarðr:
 ‘Hverr fell⁹ af láginni?’ Þeir segia at sá hét Gizurr. Hann svarar:
 ‘Þá *varð¹⁰ minna happit en ek vilda. Iarli *hafða¹¹ ek ætlat.’
 Þeir mæltu: ‘Ærit er óhappit ok eigi skaltu vinna fleiri.’ Drápu
 þeir hann þar.

¹ BC¹; bloðugt A. ² BC¹; kippir A. ³ BC¹; kom A. ⁴ BC¹; gekk A.
⁵ BC¹; Villþu A. ⁶ BC¹; m. A. ⁷ BC¹; þess A. ⁸ BC¹; flatr. Þorkell fell A.
⁹ + maðr A. ¹⁰ BC¹; var A. ¹¹ C¹; hafði AB.

Var þá kannaðr valrinn ok borit fé til hlutskiptis. Hálftr þriði tög skipa var hroðinn af Íómsvíkingum. Svá segir Tindr:

Vann á *Vinða¹ sinni
verðbióðr hugins ferðar,
beit sólgagarr seilar,
sverðs eggja spor, *leggi,²
áðr hiqrmeiðar hrióða,
hætting var þat, mætti
leiðar, langra skeiða,
liðs, halfan tög þriðia.

Síðan *skilðu* þeir her þenna. *Fór* Hákon iarl *norðr* til Þrándheims ok líkaði stórilla er Eiríkr *iarl* hafði gefit grið Vagni. Eiríkr iarl fór til Upplanda ok svá austr í *Vík*. Vagn Ákason fór *austr* með *Eiríki iarli*. Þá gipti *hann* Vagni Ingibiörgu dóttur Þorkels leiru. [. . .]

Um várit eptir gaf Eiríkr iarl Vagni langskip gott með öllum reiða ok fekk honum *menn* *til.³ *Skilðu* þeir hinir kærustu vinir. Fór þá Vagn heim suðr til Danmarkar með *Ingibiörgu konu sína; settiz hann at Fióni* ok varð ágætr *hofðingi* ok er mart stórmenni frá honum komit. [. . .]

Chapter 92

[. . .] Maðr er nefndr Loðinn; *hann var víkverskr*, auðigr ok ættaðr 202.10–
vel. Hann var optliga í kaupferðum, en stundum í hernaði. 203.17 /

Þat var á *einu sumri er* Loðinn fór í kaupferð í Austrveg; átti 358.18–
hann einn skip þat *er hann var á* ok mikinn kaupeyri. Hann helt 360.9.
til *Eistlands⁴ ok var þar í kaupstefnu um sumarit. En meðan
markaðrinn stóð *þá⁵ var þangat fluttr margskonar kaupskapr.
Þar kom mart man falt. Þar sá Loðinn konu nokkura er seld hafði
verit mansali. En er hann leit á *konu þessa* kenndi hann at þar var
Ástríðr Eiríksdóttir er átt hafði Tryggvi konungr *Óláfsson*. Hon
var þá ólík *því sem *hon hafði* fyrr *verit*⁶ þá er hann *hafði sét*
hana, þvíat *nú* var hon fól ok grunnleit ok illa klædd. *Loðinn* gekk
til *Ástríðar* ok spurði hvat væri ráðs hennar. Hon svarar: ‘Þungt
er frá því at segia. Ek hefi verit seld mansali, ok nú *enn em ek*
hingat flutt til þess at *seliaz*.’ Síðan kǫnnuðuz þau við; vissi *hon*

¹ BC¹; vagh at A. ² C¹; legia A. ³ BC¹; með A. ⁴ BC¹D²; vindlandz A.
⁵ BC¹D²; ÷ A. ⁶ C¹; ok fyrr AD², sem fyrr hafði hon verit B.

skyn á honum *ok á ætt hans*. Bað Ástríðr þá at hann mundi kaupa hana *ok flytia hana heim *með sér til frænda sinna*.¹ *Loðinn svarar*: ‘Ek mun gera þér kost á því at *leysa þik ór ánaud ok flytia þik heim *til Nóregs*² ef þú vill giptaz mér.’ En með því at Ástríðr var *þá³ nauðuliga komin ok þat annat at hon vissi at Loðinn var maðr stórættaðr, vaskr ok auðigr, þá heitr hon honum þessu til *frelsis* sér. Síðan keypði Loðinn Ástríði ok *flutti* hana með sér til Nóregs. Fekk *Loðinn* hennar þá at frænda ráði. Váru þeira börn Þorkell nefia, Ingiríðr ok Ingigerðr.

Dætr *þeira* Tryggva konungs ok Ástríðar váru þær Ingibiörg ok Ástríðr. Þeir váru synir Eiríks bióðaskalla *ok bræðr Ástríðar*, Sigurðr, Iósteinn, Karlshöfuð ok Þorkell dyrðill. Þeir váru allir gøfgir menn ok áttu bú *stór* austr í landi.

Chapter 93

203.18– Hákon iarl réð Nóregi allt hit ýtra með *siánunum*. Hafði hann til 204.15 / forráða *sextán⁴ fylki. En Haraldr *konungr* hinn hárfagri hafði 342.11– svá skipat at iarl skyldi vera í hveriu fylki, *ok⁵ helz þat lengi 343.16. Því hafði Hákon iarl undir sér sextán iarla. Svá segir í Velleklu:

Hvar viti ǫld und *einum⁶
iarðbyggvis svá liggia,
þat skyli herr of hugsa,
hjarli sextán *iarla.⁷

Meðan Hákon *iarl réð⁸ Nóregi var góð árferð í landi ok friðr góðr innan lands með bøndum. Var iarl lengsta hríð *allvinsæll* *við bændr.⁹ En er á leið *æfi Hákonar iarls*, þá gerðiz þat miðk at um *hann* at hann var ósiðugr um kvennafar. Gerðiz þar svá mikit *bragð* at iarl lét taka ríkra manna dætr ok flytia heim til sín *ok¹⁰ lá hiá þeim viku eða tvær, sendi þær heim síðan. Fekk hann af því óþokka mikinn af frændum kvennanna. Tóku bændr at kurra, *svá¹¹ sem Þrændir eru vanir um allt þat *er þeim¹² *þikkir* móti skapi.

¹ BC¹D²; til frænda hennar A. ² D²; til min A, med mer BC¹. ³ BC¹; ÷ AD². ⁴ BC¹D²; .xvij. A. ⁵ BC¹D²; ÷ A. ⁶ D²; öðrum A, elldi C¹. *The stanza is omitted in B.* ⁷ C¹D²; iarlar A. ⁸ BC¹D²; var j A. ⁹ BC¹D²; af bøndum A. ¹⁰ C¹D²; hann B, ÷ A. ¹¹ D²; ÷ A (*sentence omitted in BC¹*). ¹² D²; sem A.

Hákon iarl hafði fengið af spraka nokkurn at sá maðr mun vera 204.15–
 fyrir vestan haf er Óli nefniz ok *halda¹ menn hann þar fyrir 205.5 /
 konung. En iarl *grunaði² af frásögn *nokkurra³ manna at vera 343.18–
 *mundi⁴ nokkurr af konunga ætt norrœnni. *Iarlinum* var sagt at 344.10.
Óli kallaðiz *girzkr* at ætt, en hann hafði þat spurt at Tryggvi
 Ólafsson hafði átt son þann er farit hafði austr í Garðaríki ok þar
 upp fœðz með Valdamar konungi ok hét sá Óláfr. Hafði iarl miðk
 at spurningum leitt um þann mann. Grunaði hann at sá hinn sami
 mundi nú vera kominn í *Vestrþond*. [. . .]

Þar var ok sá maðr er nefndr er Þórir ok var kallaðr klakka. Hann 205.8–11 /
var mikill vin Hákonar iarls. Hann var vanr at fara í víking á 344.10–13.
sumrum, en stundum rak hann kaupferð til ýmissa landa. Var
honum því víða kunnigt fyrir. [. . .]

Þú skalt fara kaupferð í sumar sem nú er mörqum mörnum títt 206.5–9 /
vestr til Dyflinnar á Írlandi. En reyndar skaltu skynia hverr sá 344.14–18.
maðr er sem vestr þar kallaz Óli hinn girzki. Ok ef þú spyrr þat til
sanns at þar sé Óláfr Tryggvason eða nokkurr annarr af norrœnni
konunga ætt, þá skaltu, Þórir, [. . .]

Chapter 94

Þórir klakka kom til Dyflinnar á Írlandi ok frétti at Óli hinn girzki 208.8–
*var þar með Óláfi kváran mági sínum. Kom Þórir sér skiótt *í⁵ tal* 209.10 /
við Óla, þvíat Þórir var maðr málsþakr. En er þeir höfðu opt við 345.2–
*talaz, þá tók Óli at spyria af Nóregi, fyrst *frá⁶ Upplendinga* 346.6.
konungum, hverir þeir váru á lífi eða hvert ríki þeir höfðu. [. . .]
*Því næst frétti Óli *um Hákon iarl,⁷ hver vinsæld hans væri í*
**landinu.⁸ Þórir svarar: ‘Hákon iarl er svá ríkr at engi maðr þorir*
*annat at mæla né gera en hann vill, en þat *veldr því⁹ at hvergi er*
annarstaðar til nokkurs traustisins at síá. En þér satt at segia veit
*ek margra *göfugra manna skaplyndi¹⁰ ok svá alþýðunnar at þess*
*væri fúsastir at þar kæmi nokkurr *konungr¹¹ til ríkis af ætt Haralds*
hins hárfagra, en vér síám nú engan þann til þar innan lands, ok
mest fyrir þá skyld at þat þikkir nú reynt at engum dugir at beriaz

¹ BC¹D²; halldi A. ² BC¹D²; grunar A. ³ BC¹D²; anara A. ⁴ BC¹D²;
 muni A. ⁵ BC¹D²; a A. ⁶ C¹D²; af A. ⁷ BC¹D²; at hakoni j. A.
⁸ BC¹D²; landi A. ⁹ BC¹D²; með þo A. ¹⁰ BC¹D²; manna skaplyndi
 göfugra A. ¹¹ BD²; ÷ A, after kæmi C¹.

við hann, síðan hann barðiz við Íomsvíkinga, svá mikinn styrk sem þeir höfðu.’ En er þeir höfðu *opt¹ um þetta talat, þá lét Óláfr í liós fyrir Þóri nafn sitt ok ætt ok spurði síðan Þóri: ‘Hvat ætlar þú, Þórir,’ sagði hann, ‘ef ek kem til Nóregs, hvárt bændr munu vilia taka mik til konungs yfir landit?’ Þórir eggjaði hann með mikilli ákefð at hann skyldi fara til Nóregs ok lofaði hann miðk ok hans atgervi. [. . .]

210.16–18/ *Hann hafði fimm skip. Sigldi hann af Írlandi þegar hann var búinn*
346.7–9. *ok til Suðreyia, þaðan til Orkneyia. Þeir Þórir váru þar í ferð með*
honum.

Chapter 95

210.19– *Þá er Haraldr konungr hinn hárfagri hafði lagt undir sik Norðmæri*
211.4 / *Cf.* *ok Raumsdal, en fellda þá konunga er þar réðu áðr fyrir, sem*
109.6– *segir í sögu hans, fór hann norðr til Þrándheims um hausti, en*
110.16. *setti iarl þann yfir bæði þau fylki er Rognvaldr hét, son Eysteins*
*glumru; hann var kallaðr Rognvaldr hinn ríki ok hinn *ráðsvinni,²*
ok var þat mælt at hvártveggia væri sannnefni.

211.4–11 / *Rognvaldr var hinn mesti ástvin Haralds konungs ok var í mörgum*
131.1–7 *bardögum ok herförum *með honum.³ Virði konungr hann mikils.*
and 9–10. *Rognvaldr iarl átti Hildi dóttur Hrólfs nefiu. *Þeira synir váru*
þeir⁴ Hrólfr, er kallaðr var Gøngu-Hrólfr, ok Þórir þegiandi.
Rognvaldr iarl átti ok frillusonu; hét einn Hallaðr, annarr Einarr,
*þriði Hrollaugr. Þeir váru rosknir menn þá er hinir *skilgetnu⁵*
bræðr þeira váru fæddir.

211.11–14/ *Í þeim ófriði er Haraldr konungr gekk til *lands⁶ í Nóregi flýðu*
125.12–13 *margir útlagar hans vestr um haf ok gerðuz víkingar; sátu þeir á*
and *vetrum í Orkneyium ok Suðreyium, en heriuðu á sumrum í Nóreg*
125.15– *ok gerðu þar mikinn landskaða.*
126.1.

211.14– *Hafði Haraldr konungr þá leiðangr úti hvert sumar til landvarnar*
213.4 / *fyrir víkingum. En hvar sem víkingar urðu varir við her konungs,*
128.4– *þá flýðu þeir undan ok flestir á hafit út. En er Haraldr konungr*
130.6.

¹ BC¹D²; optlaga, after þetta, A. ² BC¹; rað spaki A. *Different text corresponding to chs 95–97 in D².* ³ BC¹; ÷ A. ⁴ BC¹; þeir voro synir þeira A. ⁵ BC¹; skilbornu (a ghost-word?) A. ⁶ BC¹; rikis A.

leiddiz *þessi¹ ófriðr, þá sigldi hann *með her sinn² á einu sumri vestr um haf. Hann kom fyrst við Hialtland ok drap þar alla víkinga þá er eigi flýðu undan; síðan sigldi hann suðr til Orkneyia ok hreinsaði þar allt af víkingum; því næst fór hann í Suðreyiar ok heriaði þar ok drap marga víkinga þá er áðr réðu fyrir liði. Hann átti þar orrostur margar ok hafði optast sigr. Þá heriaði hann á Skotland ok átti þar orrostu. En er hann kom vestr í Mön, þá flýði allt fólk undan inn á Skotland ok hafði með sér fé allt þat er þat mátti. Gengu þeir Haraldr konungr þar á land ok fengu ekki herfang. Svá segir *Porbiörn* hornklofi:

Menfergir bar margar
 margspakr, Niðar varga
 lunds vann sókn á sandi,
 sandmens í bý randir,³
 áðr fyrir *eliunprúðum⁴
 allr herr Skota þverri
 loðdis seiðs af láði
 *læbrautar⁵ varð flœia.

Í þessum hernaði var Rognvaldr Mæraiarl ok bróðir hans er hét Sigurðr. Þar var ok með Haraldri konungi Ívarr son Rognvalds iarls, ok fell hann þar í orrostu, en Haraldr konungr gaf Rognvaldi iarli í sonarbætr Hialtland ok Orkneyiar, en iarl gaf Sigurði bróður sínum bæði lönðin, *en Haraldr konungr gaf Sigurði iarlshafn, ok var hann eptir vestr þar,⁶ þá er þeir Haraldr sigldu austr. kom *þá⁷ til lags við Sigurð iarl *Þorsteinn⁸ rauðr, son Óláfs hvíta ok Auðar hinnar diúpauðgu. Þeir heriuðu á Skotland ok eignuðuz Katanes ok Suðrland allt til Ekkials. Sigurðr iarl drap iarl einn skozkan er hét *Melbrigða tønn⁹ ok batt höfuð hans við slagálar sér ok laust kálfanum á tønnina er *skagði¹⁰ ór höfðinu. Kom þar í blástr, svá at hann fekk af því bana, ok er hann heygðr á *Ekkialsbakka.¹¹ Guthormr hét son Sigurðar iarls; hann réð *lönðum¹² eptir fōður sinn einn vetr, ok dó hann barnlauss. Settuz þá enn víkingar í lönðin, Danir ok Norðmenn.

¹ BC¹; leiðangr ok A. ² BC¹; ÷ A. ³ The second half of the stanza is preserved in C¹ only. ⁴ elium prudum C¹. ⁵ læbrautar C¹. ⁶ BC¹; ÷ A. ⁷ BC¹; ÷ A. ⁸ BC¹; sa maðr er het A. ⁹ BC¹; M and an open space in the line about 6 or 7 letters in length A. ¹⁰ BC¹; stoð vt A. ¹¹ BC¹; elfingar bakka A. ¹² B; löndunum AC¹.

Chapter 96

213.5– Rognvaldr iarl spurði *austr til Nóregs* fall Sigurðar bróður síns
 214.4/ ok þat með at víkingar sátu í lönðum *hans*, bæði¹ *Hialtlandi ok*
 137.2– *Orkneyium*. Þá sendi hann vestr Hallað son sinn, ok gaf *Haraldr*
 138.15. *konungr honum* iarls nafn. *Hallaðr* hafði lið mikit. En er hann
 kom til Orkneyia settiz hann í lönðin, en bæði á *haustum* ok *várum*
 fóru víkingar um eyiarnar *ok² námu þar nesnám ok hioggu
 strandhogg. Þá leiddiz Hallaði iarli at sitia í eyiunum. Veltiz hann
 ór iarlóminum ok tók hólðsrétt ok fór við þat aprt til *Nóregs*.
 Rognvaldr *faðir hans* lét illa yfir hans ferð, sagði at synir hans
 mundi verða ólíkir sínu forellri. Einnar svaraði *föður sínum*: ‘Ek
 hefi *litla ást* af þér ok við þá *eina sæmð hér upp vaxit at mér*
þikkir alllitit fyrir at missa. Má mér eigi annarstaðar verða síðr
framkvæmdar auðit en hér. Nú mun ek fara vestr til eyianna ef þú
 vill fá mér styrk nokkurn. *Skal ek því heita þér sem þér mun mikill*
*fagnaðr á vera, at ek skal aldri *aptr koma³ til Nóregs.*’ Iarl svarar:
 ‘Þat líkar mér vel at þú komir eigi aprt. Er mér lítil ván at frændum
 þínum verði sæmð at þér, þvíat móðurætt þín er ǫll þrælborin.’
 Fekk *iarl* Einari eitt langskip *skipat til hlítar*. Sigldi Einarr vestr
 um haustit. En er hann kom til Orkneyia *barðiz hann við víkinga*
þá er setz höfðu í eyiarnar; felldi hann þá ok gerðiz síðan iarl yfir
eyiunum. Hann varð höfðingi mikill ok ríkr.

Chapter 97

214.7–10/ [. . .] Á einu vári fóru þeir Hálfðan hálegg ok Guðrøðr líómi með
 139.19– mikla sveit manna *suðr á Mæri* *ok⁴ kómu á óvart Rognvaldi
 140.3. iarli; tóku þeir hús á honum, *báru at eld* ok brenndu hann inni
 með sex tígum manna.
 214.10–14/ Settiz Guðrøðr þá í ríki þat er iarl hafði áðr haft ok litlu síðar
 140.5–12. *sættiz hann við föður sinn ok gaf sik upp á hans vald. Þá gaf*
Haraldr konungr Þóri syni Rognvalds iarls alla föðurleifð sína,
þar með iarls nafn, ok gipti honum dóttur sína, Ólofu árbót.
 214.14–16/ Hálfðan hálegg tók *þriú⁵ langskip ok skipaði *monnum*. Sigldi
 140.3–4. *hann vestr um haf þegar eptir brennu Rognvalds iarls.*

¹ + aa A. ² BC¹; þeir and punctuation after eyiarnar A. ³ BC¹; koma
 aprt A. ⁴ BC¹; þeir and punctuation after Mæri A. ⁵ BC¹; tuau A.

Hálfðan kom í Orkneyjar miðk á óvart. Fór Einarr iarl þegar ór eyjunum ok kom aprt á sama hausti at óvörum Hálfðani. Fóru þeira skipti svá, at iarl tók Hálfðan hálegg af lífi sem segir í sögu Orkneyinga iarla. 214.16–19/ Cf. 140.16–142.1.

Litlu síðar fór Haraldr konungr með her sinn vestr til Orkneyia. En er Einarr iarl spurði at Haraldr konungr var austan kominn fór hann yfir á Nes. Þá kvað iarl vísu þessa: 214.19–215.16 / 143.2–144.7.

Margr verðr sekr um sauði
 seggr með föggu skeggi,
 en ek at ungs ór Eyjum
 allvalds sonar falli.
 Hætt segia mér hólðar
 við hugfullan stilli.
 Haralds hefik skarð í skildi,
 skala ugga þat, hoggvit.

Þá fóru menn ok orðsendingar milli þeira konungs ok iarls, ok sættuz þeir at því at Orkneyingar skyldu gjalda konungi sex tigi marka gulls. Bóndum þótti gjaldir of mikit. Einarr bauð bóndum þá at gjalda einn þetta fé, en þar fyrir skyldi hann *eignaz¹ öll óðöl í Orkneyjum. Þessu iátuðu bændr fyrir þá sök at allir hinir fátækari menn áttu litlar iarðir, en þeir er auðugir váru *hugðuz² mundu leysa sín óðöl þegar þeir vildi. Leysti iarl þá gjaldir allt við konung. Sigldi konungr um haustit austr til Nóregs. Átti iarl lengi síðan öll óðöl í Orkneyjum, allt þar til er Sigurðr iarl Hlǫðversson gaf bóndum aprt óðölin. [. . .]

(In chs 98, 99 and 101 the wording is sometimes reminiscent of *Heimskringla*, but very little is taken word for word from it. In what follows a few sentences or parts of sentences are included from these chapters and references given to the same or similar wording in *Heimskringla*.)

Chapter 98

[. . .] En þvíat Pétlandsfiqrðr var eigi fœrr [. . .]

217.18–19/
346.13.

¹ BC¹; eiga A. ² BC¹; sögðuz A.

- 217.19–20/ [. . .] Rognvaldsey *í Ásmundarvági.¹
346.10.
217.20– *En þar á vágnum lá fyrir Sigurðr iarl Hlǫðversson með eitt*
218.2/ *langskip ok ætlaði at fara yfir á Katanes. En þegar er Óláfr konungr*
346.9–10 *vissi at Sigurðr iarl lá þar fyrir, þá lét hann kalla hann til tals við*
and 14–15. sik. En er iarl kom [. . .]
- 220.4–5 / [. . .] *nú í stað skaltu deya, en ek mun fara með eld ok usla um*
346.18– *eyiarnar ok eyða allt þetta ríki. [. . .]*
347.2.
- 220.8–9/ *En svá sem iarl var þá kominn kþri hann þann af [. . .]*
347.3–4.
- 220.9–10/ *Var iarl þá skírðr ok allt hans fólk. [. . .]*
347.4–5.
- 220.12–13/ [. . .] *fekk honum son sinn í gísling er hét Hvelpr eða Hundi. [. . .]*
347.6–7.

Chapter 99

- 220.17/ *Óláfr konungr sigldi austr í hafit [. . .]*
347.8.
- 221.4–5/ *Óláfr konungr kom af hafi útan at Moᵑstr. Gekk hann þar á land*
347.9–10. *ok lét sér messu syngia í landtialdi. [. . .]*
- 221.9–12/ *Þórir klakka sagði² konungi [. . .] at honum var þat eitt ráð at gera*
347.11–15. *ekki vart við hverr hann var ok fara sem ákaflegast norðr til*
Þrándheims á fund Hákonar iarls [. . .]
- 221.13–15/ *Görði hann svá, at hann fór dagfari ok náttfari útleið norðr með*
347.15–17. *landi sem leiði gaf. [. . .]*
- 222.10–18/ [. . .] *komu þeir norðr til Agðaness [. . .] spurðu þeir at Hákon iarl*
347.18– *var þar inn í Þrándheimi ok þat með at hann var orðinn missátttr*
348.9. *við bæendr. En er Þórir klakka heyrði þetta brá honum miðk í brún,*
þvíat þá var qðruvís en hann hugði, þvíat eptir Iómsvíkinga-
*bardaga váru allir menn í Nóregi *fullkonnir³ vinir Hákonar iarls*
fyrir þann sigr er hann hafði fengit ok frelst land allt af ófriði. En
nú var illa at borit [. . .], at hofðingi mikill var kominn í landit, en
bæendr ósáttir við iarl [. . .]

¹ D²; i asmundar vag A, ÷ BC¹. ² + Olafi A. ³ BC¹D²; fullkonnliga A.

Chapter 101

[. . .] Var þá við síalft at *herr¹ mundi upp hlaupa. 228.5 /
349.14–15.

Chapter 102

Litlu síðar var Hákon iarl at veizlu í Gaulardal ^Γþar sem heitir² á 228.6–
Meðalhúsum, en skip hans lágu út við Viggju. 229.3 /

Ormr lyrgia er nefndr ríkr bóndi; hann bió á bæ þeim er heitir á 348.11–
Býnesi. Ormr átti þá konu er Guðrún er nefnd; hon var dóttir 349.6.
Bergþórs af Lundum. Guðrún var kǫlluð Lundasól, þvíat hon var
kvenna fríðust. Hákon iarl sendi þræla sína til Orms lyrgiu þeira
erinda at færa iarli konu Orms. Þrælar kómu á Býnes ok báru
fram sitt erendi. Ormr tók því ekki fiarri, það þá fara fyrst til
náttverðar. En áðr þrælarnir váru mettir kómu margir menn ór
byggðinni til Orms sem hann hafði orð til sent. Lét Ormr þá engan
kost at Guðrún færi með þrælunum. Guðrún mælti til þrælanna:
'Segið þau mín orð iarli, at ek mun eigi til hans koma nema hann
sendi eptir mér Þóru af Rimul.' Þóra var húsfreyia rík ok ein af
unnustum iarls. Þrælarnir [. . .] sǫgðu [. . .] at þeir skyldi svá
koma þar ǫðru sinni [. . .]

[. . .] ok sendi til Halldórs á Skerðingssteðiu, en Halldórr lét þegar 229.5–6 /
fara ǫr frá sín. 349.11–12.

Sendu þeir Ormr ǫrvarboð fiǫgurra vegna í byggðina ok létu þat 229.6–8 /
boði fylgia, at allir vígir karlar skyldu fara með vápnnum at Hákon 349.8–11.
iarli ok drepa hann.

Ok eptir ǫrvarboði hlióp upp *múgi³ manns ok sótti þat lið allt til 229.8–
Meðalhúsa. Hákon iarl fekk niósn af herhlaupi þessu; fór hann 230.1 /
þá með⁴ lið sitt af bænum í dal einn diúpan er síðan er kallaðr 349.15–
Iarlsdalr. Leynduz þeir þar. 350.6.

Eptir um daginn hafði iarl niósn allt af bóndaheerinum. Bændr
tóku vegu alla *ok⁵ ætluðu *þeir⁶ helzt at iarl mundi farinn⁷ til
skipa sinna, en fyrir skipunum réð þá Erlendr son iarls. Hann var
hinn mannvænligasti maðr. En er náttaði, þá dreifði Hákon iarl
liði sínu, það hann sína menn fara markleiði út til Orkadals. 'Mun

¹ BC¹; þeir A, herrinn D². ² AD²; ÷ BC¹. ³ BC¹D²; mugr A. ⁴ + alt A.
⁵ BC¹; ÷ AD². ⁶ BC¹D²; þat A. ⁷ + vt A.

engi maðr *yðr mein gera,¹ *segir hann*, 'ef ek em hvergi í nánd. *Segið Erlendi syni mínum at hann fari með skip vár út eptir firði ok svá suðr á Mæri til fundar við mik, [. . .] en ek mun vel fá leynz [. . .]*

230.9–10/ [. . .] ok þar lét hann eptir mottul sinn [. . .]
350.9.

230.11/ Fóru þeir þá til hellis þess er síðan er kallaðr IarlsHELLIR. [. . .]
350.9–10.

230.14–16/ *Ek sá at mikill maðr, svartr ok illiligr, fór neðan at hellinum ok*
350.12–13. *hræddumz vit at hann mundi inn ganga í hellinn. [. . .]*

230.19/ Karkr *sofnaði* qðru sinni ok lét enn illa í svefninum [. . .]
350.15–16.

231.2–3/ 'Seg þú iarli at nú eru lokin sund qll.' [. . .]
350.18–19.

Chapter 103

231.5– *Eptir dráp Þóris kløkku helt Óláfr konungr útan *á fiqrðinn fimm*
232.5/ *langskipum.*² En þar reri innan *í³ móti Erlendr son Hákonar iarls
352.2– með þremr skipum. [. . .] En er *skammt var milli þeira*, *þá⁴ grunaði
353.2. þá Erlend at ófriðr mundi vera. *Sneru þeir þá sínum skipum at landi. Óláfr konungr sá þá langskip róa innan móti sér ok hugði hann at þar mundi fara Hákon iarl. En er þeir Erlendr sneru undan, þá bað konungr sína menn róa eptir þeim sem ákafast. En er þeir Erlendr váru miqk svá komnir at landi,*⁵ reru þeir á grunn; hliópu þeir þegar fyrir borð ok leituðu *með sundi* til lands. Þá *renndi* at skip Óláfs *konungs. Konungr sá hvar maðr svam forkunnliga friðr. Hann greip hiálmunvqlinn ok kastaði at þeim manni; kom þat hogg í hofuð Erlendi syni Hákonar iarls svá at haussinn brotnaði til heila. Lét Erlendr þar líf sitt. *Þeir Óláfr drápu*⁶ þar mart manna. Sumt *liðit komz undan með flótta. Sumt tóku þeir ok gáfu grið ok hofðu af tíðindasqgn. Var þá sagt konungi [. . .] at bæendr hofðu farit at Hákonu iarli með ófriði ok hann var orðinn forflótta fyrir þeim ok dreift var qllu hans liði. [. . .]*

¹ BC¹D²; gera yðr mein A. ² BC¹D²; .v. langskipum a fiqrðinn A.
³ BC¹; at A, a- D². ⁴ C¹D²; ÷ AB. ⁵ + þá A. ⁶ BC¹D²; drapu þeir Olaf A.

[. . .] *stóðu síðan upp ok gengu á bæinn Rimul. Sendi iarli þá Kark* 232.6–8 /
 *á fund¹ Þóru ok bað hana koma leyniliga *til sín.² Hon gerði svá 351.1–3.
 ok fagnaði vel iarli. [. . .]

‘[. . .] fela *mik* um nokkurra náttu sakir, þar til er bændr *riúfa* 232.9–10 /
 samnaðinn.’ [. . .] 351.4–5.

‘[. . .] *En þó er sá staðr einn á þessum bæ at ek munda eigi kunna* 232.15–17 /
 at leita *slíks³ *hofðingia sem þú ert*: þat er svínabæli *nokkut.⁴ 351.8–10.
 [. . .]

‘[. . .] Hér skulu vér um búaz. Lífsins skal nú fyrst gæta [. . .]’ 232.18–19 /
 351.10–11.

Tók þá þrællinn ok gerði þar mikla grøf ok bar brottu moldina, [. . .] 233.1 /
 351.11–12.

Sagði hon þá iarli þau tíðindi [. . .] at Óláfr Tryggvason var kominn 233.2–5 /
 í fiqrdinn ok hann hafði drepit Erlend son *hans⁵. Síðan gekk⁶ 351.13–16.
 iarl í grøfina [. . .]

Því næst byrgði hon aprt grøfina með viðum ok sópaði á ofan 233.7–11 /
 moldu ok myki. *Síðan rak hon þar yfir svínin, [. . .] Svínabæli þat* 351.16–19.
 var undir steini einum miklum.

Chapter 104

[. . .] *Gerðu þeir þá samlag sitt; tóku bændr Ólaf til konungs yfir* 234.10–13 /
 sik, *hofðu allir eitt ráð, at leita eptir Hákonu iarli. Þeir fóru upp í* 353.4–7.
 Gaulardal. *Þótti monnum þat líkast at iarl mundi vera á Rimul ef*
 hann [. . .]

[. . .] ok *leituðu* iarls *bæði úti ok inni* [. . .] ok *fundu* hann eigi. Þá 235.2–5 /
 átti Óláfr *konungr þing* úti í garðinum; *stóð konungr* upp á stein 253.9–12.
 þann hinn mikla er þar var hiá svínabælinu. [. . .]

Iarl mælti *til hans*: ‘*Hvat er nú? Hví ertu svá bleikr, en stundum* 235.19–21 /
svarttr sem iqrd? Er eigi þat at þú vilir svíkia mik?’ [. . .] 353.16–17.

¹ BC¹D²; til A. ² BC¹D²; aa sinn fund A. ³ C¹; þviliks ABD². ⁴ D²;
 ÷ ABC¹. ⁵ D²; jarls ABC¹. ⁶ + hakon A.

236.1–2/ '[. . .] vit várum á einum degi fœddir; mun ok skammt verða í
353.18–19. milli dauða okkars.' [. . .]

236.10– Karkr sofnaði *qðru sinni* ok lét illiliga. *En er hann vaknaði* spurði
237.5 / iarl hvat hann dreymði. Hann svarar: 'Á Hlqðum var ek nú ok
354.2– lagði Óláfr Tryggvason gullmen á háls mér [. . .]' Iarl *mælti*: 'Þar
355.3. mun Óláfr láta hring blóðrauðan um háls þér ef þú kemr til hans;
vara *þú¹ þik svá [. . .] En af mér muntu gott hlióta, svá sem fyrr
hefir verit, *ef þú svíkr* mik eigi.' Síðan vqkðu þeir báðir, svá sem
hvárgi trýði qðrum. En móti deginum sofnaði iarl. Hann lét brátt
illa í *svefninum*, *œpti ógurliga* ok skaut undir sik hælunum ok
hnakkanum svá sem hann mundi vilia upp rísa. *Víð þat varð*
þrællinn felms fullr ok hræzlu; hann greip mikinn kníf ok hvassan
af linda sér. *Hann lagði knifinum* í gegnum barka *iarls* ok skar út
ór. Þat var bani Hákonar *iarls*. Síðan sneið Karkr *høfuð² af iarli
ok hlióp á brottu með. Kom *þrællinn* inn á Hlaðir um daginn
eptir. *Hann færði* Óláfi konungi høfuð Hákonar *iarls* ok sagði
alla atburði um *ferð* þeira *iarls*, svá sem nú var áðr *tínt*. [. . .]

237.14–15/ Lét konungr hann þá út leiða ok lét hoggva af honum høfuð.
355.3–4.

237.15– Síðan lét konungr taka høfuð Hákonar *iarls* ok Karks. Fór þá Óláfr
238.14 / konungr ok fiqlði bónda með honum út til Niðarhólms. Sá hólmr
355.6– var þá hafðr til þess at drepa þar þjófa ok illmenni. Stóð þar gálgi.
356.10. Þar lét konungr at bera høfuðin bæði ok festa upp. Gekk þá til allr
herrinn ok œpti upp ok grýtti at *høfði iarls* ok *mælti* at þar skyldi
fara níðingr með qðrum níðingum. *Eptir þat váru menn sendir*
upp í Gaulardal; *tóku þeir* bók *iarls ór grqfinni*, drógu brott ok
brenndu. Ok svá varð mikill *rómr* at fiánskap *þeim* er Þrændir
gerðu til Hákonar *iarls* at engi maðr mátti nefna hann annan veg
en iarl hinn illa. Var *þat* kall haft [. . .] En þó má *þat* segia af
Hákoni iarli at hann hafði marga hluti til at vera høfðingi. [. . .]
Svá segir Þorleifr Rauðfeldarson:

Hákon, vitum hvergi,
hafiz hefir *runnr³ af gunni,
fremra iarl und ferli,
fólk-Ránar, þér mána.

[. . .]

¹ C¹D²; ÷ AB. ² B; høfvþit AC¹D². ³ D²; runn ABC¹.

En hina mestu óhamingiu bar slíkr höfðingi til dánardægrs síns, 238.16–17/
[. . .] 356.15–16.

Var þá ok sá tími kominn [. . .] *at blótskapr ok heiðnin* [. . .] skyldi 238.20–
fyrirdæmaz, en í staðinn *skyldi koma* heilög trúa, ok réttir siðir 239.3/
[. . .] 356.17–19.

Chapter 105

[. . .] Hlióp þá upp múgr ok margmenni ok *vildi¹ *ekki* annat 243.13–15/
heyra en Óláfr Tryggvason væri konungr. 357.5–7.

Var þá Óláfr Tryggvason til konungs tekinn á allsheriarpingi *yfir* 243.15–17/
land allt svá vítt sem haft hafði Haraldr hinn hárfagri [. . .] 357.3–5.

Þess getr Þórðr Kolbeinsson í Eiríksdrápu: 243.22–
244.8/
357.16–
358.8.

Meinremmir brámána
margs fýsa skop, varga,
lióða litlu síðar
læ Hákonar æfi.
En til lands þess er lindar
láðstafr vegit hafði
hraustr, þá er herr fór vestan,
hygg ek kómu son Tryggva.

Chapter 109

Óláfr *konungr* fór *yfir landit* [. . .] ok lagði undir sik. [. . .] sneruz 253.5–
til hlýðni við hann allir menn í Nóregi, *iafnvel* þeir höfðingar á 254.1/
Upplöndum eða *austr* í Vík er áðr höfðu haldit land af Dana- 357.7–17.
konungi, þá gerðuz þeir menn Óláfs konungs ok heldu *lond ok*
lén af honum. Fór *konungr* svá **yfir landit*² hinn fyrsta vetr ok
um sumarit eptir.

Eiríkr iarl Hákonarson ok Sveinn bróðir hans ok aðrir frændr
þeira ok vinir flýðu landit ok sóttu **austr*³ í Svíaveldi til Óláfs
*konungs hins scenska.⁴ Fengu *þeir* þar góðar viðtökur. Svá segir
Þórðr Kolbeinsson:

¹ BC¹D²; villdo A. ² C¹D²; *after* vetr B, ÷ A. ³ BC¹D²; *aptr* A. ⁴ C¹;
svia konungs A, konungs suenska BD².

254.2–9 /
358.9–16.

Hafði sér við særi,
slíks var ván at hánnum,
auðs en upp of kvæði
Eiríkr í hug meira.
Sótti reiðr at ráðum,
rann engi því manna,
þrályndi gafz Þrændum,
þrænzkr iar! *konung¹ sœnskan.

Chapter 141

301.11 / [. . .] Fór konungr snimma um várit út í Víkina ok hafði lið mikit.
363.6–7.

301.11–14/ Dvalðiz hann þar lengi um várit. Kómu þar til hans margir ríkir
361.11–15. *menn þeir er váru frændr hans, en sumir höfðu verit *miklir² vinir
Tryggva konungs* fōður hans. Var honum þar fagnat með allmiklum
kærleik.

301.14–16/ Bræðr tveir bioggu þar í Víkinni, *auðgir³ ok kynstórir; hét annarr
360.9–11. Þorgeirr, en annarr Hyrningr. [. . .]

303.9–22/ *Eptir þessa málstefnu* gerði Óláfr konungr bert fyrir alþýðu at
362.8– hann vill bióða kristni ǫllum mǫnnum í ríki sínu. *Iátuðu* fyrst
363.4. þessu boði *þeir sem áðr höfðu undir gengit* [. . .]. Váru þeir ok
ríkastir *þeira manna* sem þar váru við staddir. Gerðu þat aðrir
eptir þeira dæmum. Váru *síðan* skírðir allir menn um Víkina *austan*
fiarðar. [. . .] fór Óláfr konungr norðr í Víkina ok bauð ǫllum
mǫnnum at taka *rétta trú*. En þeim er í móti mæltu veitti hann
stórar refsingar, *lét suma drepa, suma hamla at höndum eða fótum,*
suma rak hann ór landi. Kom þá svá at um allt þat ríki er átt hafði
Tryggvi konungr faðir hans ok svá þat ríki er átt hafði Haraldr
konungr grenski frændi hans, *þá* gekk þat fólk allt undir kristniboð
þat er Óláfr *konungr* boðaði. Varð *þá* alkristit *allt* um Víkina.

Chapter 142

304.1–5 / Óláfr konungr *rêð til skipa í Víkinni ok fór þá norðr á Agðir; hann*
363.6–11. hafði lið mikit *ok frítt*. En hvar sem hann átti þing við bændr
bauð hann ǫllum mǫnnum at láta skíraz, ok gengu *allir* menn

¹ BC¹D²; gram A. ² C¹D^{1,2}; ÷ A. ³ C¹D^{1,2}; auðgir A.

undir kristni, þvíat engi fekkz uppreist af bóndum í móti, ok var fólkit skírt hvar sem hann *fór¹.

Óláfr konungr stefndi þing í *Mostr² á Sunnhörðalandi. En er 304.5–7 /
bóndum kom þingboð konungs samnaz þeir saman fiqlmennt, taka 364.9–12.
tal með sér ok ráðagørðir [. . .]

Velia síðan til þriá menn þá er vitrastir ok málsniallastir váru í 304.12–15 /
þeira flokki at mæla í móti konungi, [. . .] at þeir vilia undir engi 364.12–16.
ólög ganga þó at konungr bióði þeim. [. . .]

Konungr talaði blíðliga til bónda [. . .] 305.17 /
364.17–18.

En er hann hætti ræðu sinni, þá stóð upp sá af bóndum er einna 307.9–
var sniallastr ok til þess var ætlaðr af þeim at svara fyrstr konungi 308.3 /
ok mæla í móti kristniboði hans. En er hann vildi til máls taka, þá 365.4–
setti at honum hósta ok þrøngð svá mikla at hann fekk engu orði 366.3.
upp komit, ok settiz hann niðr. Þá stóð upp annarr bóndi ok vildi
eigi *falla láta annsvörin,³ þó at hinum fyrra hefði eigi vel til
tekiz. En er hann hóf sitt mál, þá varð hann svá stammr at hann
fekk ekki orð talat svá at skilia mætti. Tóku þá allir at hlæia at
honum þeir er nær váru. Settiz hann við þat niðr. Þá stóð upp
hinn þriði með mikilli reiði ok ofmetnaði ok vildi tala í móti
konungi. Hugsaði hann at hefna sinna féлага með miúku tungu-
bragði ok mikilli snilld. En hann varð svá háss ok rámr at engi
maðr heyrði hvat hann *sagði,⁴ ok settiz sá niðr með skømm ok
svívirðing er upp reis með ofbeldi ok drambi. Síðan varð á því
þingi engi til at mæla í móti konungi. Kom þá svá at allir íátuðu
því er konungr bauð. Skilði konungr eigi fyrr við en allt þingfólkit
var skírt. [. . .]

Chapter 144

[. . .] Á Hörðalandi váru þá menn margir ríkir ok ágætir er komnir 312.4–16 /
váru af ætt Hörða-Kára. Hörða-Kári átti fióra sonu. Einn var 363.11–
Þorleifr hinn spaki, annarr Qgmundr faðir Þórólfs skiálgs, fōður 364.4.
Erlings á Sóla, Þórðr hinn þriði faðir Klypps hersis er drap Sigurð
konung slefu Gunnhildarson, fiórði son Hörða-Kára var Qlmóðr

¹ C¹; kom AD^{1,2}. ² C¹D^{1,2}; morstr A. ³ C¹D^{1,2}; annsvörin falla lata A.

⁴ C¹D^{1,2}; mælti A.

*hinn gamli faðir Áskels, fœður Ásláks Fitiaskalla. Var þessi áttbogi þá mestr ok gofgastr á Hǫrðalandi, er kominn var af ætt Hǫrða-Kára. En er þeir frændr spurðu til þessa vandkvæðis at Óláfr konungr fór austan með landi ok hafði lið mikit ok braut forn lög á mǫnnum, en allir sættu refsingum ok afarkostum *þeir¹ sem í móti mæltu því er hann vildi vera láta, þá gerðu þeir stefnulag milli sín at gøra ráð fyrir sér, þvíat þeir vissu at konungr mundi brátt koma á fund þeira. [. . .]*

313.6–7 / [. . .] at þeir skyldu allir koma fiqlmennt til Gulapings ok finna 364.5–7. þar Óláf konung [. . .]

Chapter 148

323.1– [. . .] Óláfr konungr stefndi liði sínu til Gulapings, þvíat bændr 324.9 / *hǫfðu* sent honum þau orð, at þeir vildi þar svara máli hans. En er 366.5– hvártveggju komu til þings, þá átti konungr fyrst tal við lands- 367.15. *hǫfðingia; þar konungr fyrir þá sín erendi ok bauð þeim sem qðrum mǫnnum at taka við kristni. Þá svarar sá þeira er einna var ríkastr: ‘Talat hǫfum vér frændr ok samit þetta mál vár í millum, at með því, konungr, ef þú vill pynda oss til *slíkra² hluta ok brióta lög vár ok þrøngva oss undir þik með nokkurri nauðung, þá munu vér í móti standa með ǫllu afli, ok fáir þeir sigr sem auðit má verða. En ef þú, konungr, vill leggja til vár frænda nokkura farsæliga hluti, þá mátt þú þat svá vel gera at vér munum allir veita þér trúlynda þiónustu.’ Konungr svarar: ‘Hvat vili þér af mér þiggja til þess at vár sætt ok samþykki verði sem bezt?’ Þá svarar þessi hǫfðinginn: ‘Þat er hit fyrsta ef þú vill gipta *Ástríði systur þína, dóttur Tryggva konungs,³ Erlingi Skiálgssyni frænda várum. Hann kǫllum vér nú mannvænstan allra ungra manna í Nóregi.’ Konungr svarar: ‘Líkligt þikki mér at þat giaforð sé gott ok sæmíligt, þvíat Erlingr er auðigr ok ættaðr vel ok hinn fríðasti sýnum, en þó á Ástríðr svør þessa máls. [. . .]’ Síðan ræddi konungr þetta mál við systur sína [. . .] ‘Lítt nýt ek þess þá,’ segir hon, ‘at ek em konungs dóttir ok konungs systir, samborin í báðar ættir, ef mik skal gipta ótignum manni. Mun ek enn heldr bíða nokkura vetr annars giaforðs.’ Skilðu þau svá sitt tal. Gekk hon á brottu.*

¹ C^{2,8,9}D^{1,2}; þeim A. ² C^{2,8,9}D^{1,2}; nökkurra A. ³ C^{2,8,9}D^{1,2} (dóttur Tryggva konungs) ÷ D^{1,2}; after várum A.

Konungur lét taka hauk er Ástríðr átti ok lét plokka af allar *fiaðrar¹ 324.9–
ok sendi henni síðan. Þá mælti Ástríðr: ‘Reiðr er bróðir minn nú.’ 325.1 /
Stóð hon upp þegar ok gekk til fundar við konung. Hann fagnaði 367.17–
henni vel. *Hon sagði þá* at konungur *skyldi* síá fyrir hennar ráði 368.13.
slíkt er hann vill. ‘Þat hugða ek,’ segir hann, ‘at ek munda hafa
vald til at gera þann tíginn mann *sem ek vil hér í landi.’² Lét
konungur þá til *sín* kalla Erling ok alla þá frændr ok var *þá³ talat⁴
bónorð þetta. Lauk svá at Ástríðr var fóstnuð Erlingi. Síðan lét
konungur setia þing ok bauð bøndum kristni. Var þá Erlingr
forgangsmáðr at flytia þetta konungs erendi ok þar með allir frændr
hans. Íátti því þá allr lýðr, þvíat engir urðu til mótmæla hefðingiar.
Var þá skírt þat fólk allt ok kristnat.

Litlu síðar gerði Erlingr Skiálgsson *brúðhlaup⁵ sitt. [. . .] Þar var 325.1–9 /
Óláfr konungur ok bauð at gefa Erlingi *iarlsnafn ok ríki mikit.* 368.15–
Erlingr *svarar:* ‘Hersar hafa verit fyrri frændr mínir. Vil ek ekki 369.6.
bera nafn hæra en þeir. Hitt vil ek þiggja, konungur, at þér látið
mik vera mestan *mann* með því nafni hér í landi.’ Konungur *íatadi*
honum því. Ok at skilnaði veitti Óláfr konungur Erlingi mági sínum
ríki norðan frá Sognsæ ok *allt* austr til Líðandisness með því líkum
hætti sem Haraldr konungur hinn hárfagri veitti sonum sínum. [. . .]

Chapter 150

Þetta sama *sumar* stefndi Óláfr konungur fiogurra fylkna þing norðr 327.5–11 /
á Staði á Dragsheiði; skyldu þar koma Sygnir ok Firðir, Sunnmærir 369.8–15.
ok Raumdælir. Óláfr konungur *sótti til þings* með allmikil fiqlmenni
er hann hafði haft austan ór landi ok svá þat lið er þar hafði komit
til hans á Rogalandi ok Hjørðalandi. *Bændr kómu til þings sem*
ákveðit var. En er konungur kom þar með lið sitt, þá boðaði hann
þar kristni sem í qðrum stöðum. [. . .]

En þvíat konungur hafði styrk mikinn fiqlmennis, þá sá bændr at 327.14–17 /
þeir hefðu eigi afla til at beriaz við konung. Var þat ráð upp tekit 369.15–16
um síðir, at allt þat fólk kristnaðiz [. . .] and 370.3–5.

¹ C^{2,8,9}; fiaðrarnar AD¹, fiaðrirrnar D². ² C^{2,8,9}D^{1,2}; her i landi sem ek vil A. ³ C^{2,8,9}; ÷ AD^{1,2}. ⁴ + vm AD². ⁵ C^{2,9}D^{1,2}; brúðkaup AC⁸.

327.19–20/ *Síðan fór konungr á Norðmæri með liði sínu ok kristnaði þat fylki.*
370.5–6.

Chapter 151

328.1–9/ *Því næst sigldi Óláfr konungr inn á Hlaðir ok lét brióta ofan hofit*
370.6–15. *ok taka brottu fé allt þat er þar var ok allt skraut af goðonum.*
Hann tók gullhring mikinn ór hofshurðinni er Hákon iarl hafði
gera látit. *Eptir þat lét hann brenna allt saman hofit ok guðin.* En
er bændr verða þessa varir, þá láta þeir fara heror um öll *hin næstu*
fylki ok stefna liði út ok ætla *at fara* at konungi *með her.* Óláfr
konungr helt *þá¹ liði sínu út eptir firði. *Hann stefndi norðr með*
landi ok *ætlaði* at fara norðr á Hálogaland ok kristna þar. En er
konungr kom norðr [. . .]

332.18– *Óláfr konungr spurði þat, at Háleygir höfðu her úti ok ætluðu at*
333.3/ *veria konungi land ef hann kæmi norðr þangat. Váru þeir*
370.16– *höfðingiar fyrir liði því, Hárekr ór Pióttu, Þórir hiortr ór Vágum*
371.2. *ok Eyvindr er kallaðr var kinnrifa. Sneri konungr þá leið sinni*
suðr aptr [. . .]

Chapter 155

349.10–11/ [. . .] *Lagði konungr þá skipum sínum til Niðaróss ok dvalðiz*
381.11–13. *hann þar, en var stundum á Hlōðum með hirðsveitir sínar.* [. . .]

Chapter 161

359.3–8/Cf. *Óláfr konungr var þar þá ok hafði fiqlða manns. Lét hann þar*
386.11–17. *fram flytia starfa mikinn, þvíat hann lét þar setia kaupstað í*
*Niðarósi ok húsa konungsgarð upp frá *Skipakrók.² Þar lét hann*
ok reisa kirkiu um haustit. Konungr lét margar tóptir til garða
þar á árbakkanum ok gaf síðan þeim mōnnum sem honum sýndiz
ok sér vildu láta hús gera.

Chapter 163

367.11– *Á qndverðum vetri lét Óláfr konungr fara boð um allan Þrándheim*
369.7/ *ok stefndi átta fylkna þing á Frostu. En bændr sneru þingboði í*
379.10– *heror ok stefndu saman þegn ok þræl um allan Þrándheim. En er*
381.2. *konungr kom til þings, þá var þar kominn bóndamúgrinn með*

¹ C^{2,8,9}D^{1,2}; ÷ A, ² C^{2,8,9}D²; skipa kroki A, skipa lægi D¹.

alvæpni. En er þingit var sett *talði konungr trú* fyrir bóndum. *En er¹ hann hafði litla hríð talat, þá æptu bændr ok báðu hann þegia, ‘ella munu vér,’ **segja þeir*;² ‘veita þér atgöngu hér þegar á þinginu ok drepa þik eða reka af landi brott. Þenna kost gerðu vér Hákonu konungi Aðalsteinsfóstra þá er hann bauð oss slík boð. [. . .] Nú virðu vér þik eigi meira en hann [. . .]’ En er Óláfr konungr sá æði bónda ok þat með at þeir höfðu *her svá mikinn³ at ekki mátti við standa, þá veik hann til samþykkis við bændr *ræðu sinni* ok *sagði* svá: ‘[. . .] Vil ek fara þar til *sem* þér hafið hit mesta blót yðvart ok síá þar síðu yðra ok atferli. Tökum þá ráð vart *allir samt um átrúnaðinn*, hvern vér vilium hafa [. . .]’ En þegar er Óláfr konungr talaði linliga til bónda, þá *linuðuz* hugir þeira. Fór þá allt *tal þeira* líkliga ok sáttgiarliga með þeim. Var þat ráðit at vera skyldi *miðsvetrarblót* inn á Mærinni; skyldu þar til koma allir *höfðingjar ok ríkir bændr⁴ *ór Þrændalögum*, svá sem síðr *þeira* var til. Þar skyldi ok koma Óláfr konungr.

Skeggi hét *einn* ríkr bóndi; hann var kallaðr Íárn-Skeggi eða *Yria-* 369.7–12 /
Skeggi. Hann bió at Upphaugi á Yrium. Skeggi talaði *fyrstr manna* 381.4–9.
í móti konungi á þessu þingi ok hann var mest fyrir bóndum at
standa í mót kristninni. [. . .] Þeir slitu þinginu með *þessum
hætti⁵ *sem nú var sagt*. Fóru bændr þá heim. [. . .]

Chapter 166

Óláfr konungr gekk einn dag *úti⁶ um stræti, en nokkurir menn 372.8–
gengu í móti honum. Sá fagnaði konungi er fyrstr gekk. Konungr 373.1 /
spurði þann mann at nafni. *Hann* nefndiz Hallfrøðr. Konungr 405.4–14.
mælti: ‘*Ertu⁷ skáldit?’ Hann svarar: ‘Kann ek at yrkia.’ Konungr
mælti: ‘Þú munt vilia trúá á sannan guð [. . .]’ [. . .] *Konungr*
mælti: ‘Hvat er til mælt?’ ‘Þat,’ sagði Hallfrøðr, ‘at þú, konungr,
siálfr veitir mér guðsifjar. Af engum manni qðrum vil ek þat
embætti þiggja.’ Konungr sagði at hann vill þat til vinna. Var þá
Hallfrøðr skírðr ok allir hans skipverjar. Helt Óláfr konungr
Hallfrøði undir skírn. [. . .]

¹ D^{1,2}; ÷ ABC^{2,8,9}. ² B; s. hann A, ÷ C^{2,8,9}D¹. *Altered text in D²*. ³ D^{1,2}; her mikinn sva A, sva mikinn her BC^{2,8,9}. ⁴ BC^{2,8,9}D^{1,2}; ríkir bændr ok höfðingjar A. ⁵ BC^{2,8,9}D^{1,2}; þvi moti A. ⁶ BC^{2,8,9}D^{1,2}; ÷ A. ⁷ C^{2,8,9}D^{1,2}; Ert þu AB.

- 373.10–12/ *En er á leið iólin, þá sendi konungr boð inn á Strind ok út í*
 381.15– *Gaulardal ok svá út í Orkadal ok bauð til sín hofðingium ok öðrum*
 382.1. *stórbóndum. [. . .]*
- 373.16– **Ok um¹ nóttina eptir sváfu allir menn þar í ró. Um morgininn er*
 374.4/ *konungr var klæddr lét hann syngia sér tíðir. En er messu var*
 382.4–15. *lokit lét konungr blása til húspings. Fór hann síálf^r til þings með*
sína menn. En er flokk^rinn var kominn ok þing var sett, þá stóð
Óláfr konungr upp ok talaði. Hann sagði svá: ‘Vér áttum þing inn
*á Frostu. Bauð ek þá bóndum at *þeir skyldu² láta skíraz, en þeir*
buðu mér þar í mót at ek skyldi hverfa til blóta með þeim. Kom
þat ásamt með oss at vér skyldim finnaz inn á Mærinni ok gera
þar blót mikit. [. . .]
- 374.10–18/ *Nú ef *ek³ skal til blóta hverfa ok líknaz við guðin, þá vil ek gera*
 382.15– *láta hit mesta blót þat er mǫnnum er títt, *at blóta mǫnnum.⁴ Skal*
 383.8. *eigi til þess velia þræla eða illmenni, heldr skal til þess velia at*
offra þeim ok fórnfæra hina ágætustu menn ok ríka bændr. Nefni
ek þar til Orm lyrgiu af Meðalhúsum, Styrkár af Gimsum, Kár af
Grýtingi, Ásbiǫrn Þorbergsson af Ornesi, Orm af Lyxu, Halldór
af Skerðingssteði. Nú eru þessir allir hér við staddir. En síðan
skal til nefna aðra sex þá er æztir eru ok mest virðir af Inn-
þrændum. Skal þessum mǫnnum ǫllum blóta til árs ok friðar.[. . .]
- 376.8–13/ *[. . .] bændr [. . .] báðu konung griða. Síðan váru þeir allir skírðir*
 383.9–17. *ok veittu konungi swardaga til þess at halda rétta trú, en leggja*
niðr blótskap allan. Hafði konungr þessa menn alla í boði sínu,
þar til er þeir fengu honum í gísling sonu sína eða bræðr eða aðra
náfrændr.

Chapter 167

- 376.14– *Óláfr konungr fór með liði sínu eptir iólin inn í Prándheim. [. . .]*
 377.7/ *En er hann kom inn á *Mærina,⁵ þá váru þar fyrir hofðingjar*
 384.2–11. *Þrænda allir þeir er þá stóðu mest í *móti⁶ kristninni ok hofðu*
þar með sér alla stórbændr þá er fyrr hofðu vanir verit at halda

¹ BC^{2,8,9}D^{1,2}; Vm A. ² BC^{2,8,9}D^{1,2}; ÷ A. ³ C^{2,8,9}D^{1,2}; ÷ A. ⁴ C^{2,8,9}D^{1,2}; ÷ A. ⁵ C⁴; mæri AD^{1,2}. ⁶ C^{2,8,9}D¹; mot AD².

upp blótum í þeim stað. Var þar *saman komit allmiklit fiqlmenni*. Ok eptir því sem fyrr hafði *samit* verit á Frostuþingi lét konungr krefia þings, ok gengu hváirtveggju með alvæpni á þingit. Var þá fyrst hark ok háreysti, en er siotlaðiz ok hlióð fekkz bauð Óláfr konungr bóndum kristni sem fyrr. Iárn-Skeggi svarar enn máli konungs af hendi bónda [. . .]

‘[. . .] Er þat vili allra vár at þú, konungr, blótir sem aðrir konungar hafa gert hér í landi fyrir þér [. . .]’ 377.8–10 / 384.13–15.

Chapter 168

Bændr gerðu mikinn róm at rœðu Skeggia; sögðu at þeir vildu svá allt vera láta sem *hann hafði talat*. [. . .] 378.6–7 / 384.15–16.

Bóndum líkaði þat vel. Fóru þá hváirtveggju til hofsins. 378.9–10 / 385.1–2.

Gekk konungr inn með fá sína menn ok nokkurir af bóndum. [. . .] 378.10–
Konungr hafði í hendi refði gullbúit. En er þeir kómu í hofit skorti 380.2 /
þar eigi skurðgod. Þórr sat í miðiu ok var mest tignaðr. Hann var 385.4–14.
mikill ok allr gulli búinn ok silfri. Konungr hóf upp refðit ok sló með Þórr svá at hann *hraut* af stallanum ok *brotnaði*. Hliópu þá til konungsmenn [. . .] ok sviptu ofan ǫllum goðunum af stöllum. En meðan þeir váru inni, þá var Iárn-Skeggi drepinn úti fyrir *durunum hofsins af konungs mǫnnum*. En er konungr kom út til liðs síns [. . .]

En þvíat Skeggi var drepinn, þá varð engi til af bóndaliðinu at 385.13–21 /
geraz formaðr ok bera merki í móti Óláfi konungi. *Varð¹ hinn 385.16–
kostr tekinn af ǫllum at *gefaz upp á vald* konungs ok hlýða því 386.9.
sem hann bauð. Þá lét konungr skíra þat fólk allt er þar var *áðr óskírt* ok tók *gísla* af bóndum til þess at þeir skyldu halda kristni sína. Síðan lét konungr sína menn fara með *lærðum mǫnnum* um ǫll fylki í Þrándheimi. *Mæltu þá engir* í mót kristni, ok var allt fólk skírt í Þrændalǫgum.

Fór Óláfr konungr með lið sitt út til Niðaróss ok settiz þar. 385.21–386.1 / 386.11.

En bændr fluttu lík Iárn-Skeggia út á Yriar, ok liggr hann í *Skeggiahaugi á Austrátt.² 386.1–2 / 388.5–6.

¹ BC^{2,9}D^{1,2}; var A. ² BC^{2,9}D^{1,2} (á) j D^{1,2}; í austr átt i skeggia haugi A.

Chapter 169

386.3–15 / Óláfr konungr gerði stefnulag *við frændr¹ Iárn-Skeggia ok bauð
 387.2–16. þeim bœtr fyrir víg hans. Váru þar margir menn gofgir til andsvara
 ok eptirmáls. Iárn-Skeggi átti eina dóttur er Guðrún hét. Þat kom
 at lykðum í sáttmál Óláfs konungs ok frænda Iárn-Skeggia, at
 Óláfr konungr skyldi fá Guðrúnar. En er brúðhlaupsstefna *sú²
 kom, þá gengu þau konungr ok Guðrún í eina rekkju. En þegar
 hina fyrstu nótt, þá er þau lágu bæði samt ok Guðrún ætlaði at
 konungr mundi sofnaðr, þá brá *hon³ knífi ok ætlaði at leggja á
 honum, en konungr vakði ok varð þegar varr við. Greip hann af
 henni knífinn ok stóð upp ór sænginni. Gekk hann til manna sinna
 ok sagði þeim um hvat leika var. Guðrún tók ok klæði sín ok allir
 þeir menn er henni höfðu þangat fylgt ok fóru þegar brottu. Kom
 Guðrún aldri síðan í sæng Óláfs konungs.

Chapter 170

386.16– Penna sama vetr lét Óláfr konungr reisa langskip mikit á eyrunum
 387.2 / við⁴ Nið. Hafði hann þar til marga smiðu, ok gekk skiótt fram
 387.18– smíðinn. Þat var snekkia. Skipit var *þrítøgt⁵ at rúmatali, stafnhátt
 388.4. *ok⁶ heldr miótt ok ekki borðmikit. Þat skip kallaði konungr
 Tranann. [. . .]

Chapter 171

387.16– [. . .] mælti konungr: ‘[. . .] Viltu nú geraz minn maðr ok vera með
 388.8 / mér?’ Hallfrøðr svarar: ‘Ek var fyrr hirðmaðr Hákonar iarls. Nú
 405.15– mun ek ekki geraz þér handgenginn ok engum oðrum höfðingia
 406.10. nema þú heitir mér því at mik hendi enga þá hluti er þú segir mik
 þér afhendan eða rekir mik frá þér.’ Konungr svarar: ‘[. . .] at mér
 þikkir eigi orvænt at þú farir nokkurum þeim hlutum fram er ek
 vil fyrir engan mun við soema.’ Hallfrøðr svarar: ‘[. . .] Drepp þú
 mik þá.’ Konungr mælti: ‘Víst ert þú vandræðaskáld, en minn
 maðr skaltu þó vera.’ ‘Enn er samt um viðurnefnið,’ sagði
 Hallfrøðr. ‘Hvat gefr þú mér at nafnfesti, ef ek skal vandræðaskáld
 heita?’ [. . .]

¹ BC^{2,9}D^{1,2}; frændum A. ² BC^{2,9}D^{1,2}; ÷ A. ³ D^{1,2}; Guðrun ABC^{2,9}.
⁴ + ana A. ⁵ BC^{2,9}; .xxx. AD^{1,2}. ⁶ BC^{2,9}D²; ÷ AD¹.

Chapter 193

[. . .] Óláfr konungr fór suðr með landi [. . .] ok allt heldr tómliga II 75.9–14/
[. . .] Kom Óláfr konungr á ǫndverðum vetri austr í Víkina. Cf. 371.1–4.

Chapter 194

Sigríðr dróttning í Svíþjóð er kǫlluð var hin stórráða sat þar at 75.16–76.2/
búum sínum. *Litlu síðar en Óláfr konungr kom austr í Víkina* 371.6–11.
[. . .] fóru menn í milli þeira Óláfs konungs ok Sigríðar dróttningar
með þeim erendum at konungr hóf bónorð sitt við Sigríði, en hon
tók því líkliga. Var þat fest með einkamálum

at stefnulag skyldi vera með þeim til þessa mála um vetrinn eptir 76.2–4 /
íól í Elfinni við landamæri. 371.13–15.

Þá sendi Óláfr konungr Sigríði dróttningu gullhring þann hinn 76.4–6 /
mikla er hann hafði tekit¹ ór hofshurðinni á *Hlōðum.² Þótti þat 371.11–13.
ǫllum er sá hin mesta gersimi. [. . .]

Þar váru með dróttningu gullsmiðir hennar tveir. En er hringrinn 76.9–17 /
kom til þeira, þá handvéttu þeir hringinn ok lögðu til ekki, útan 372.1–10.
þeir tǫluðuz *við³ einmæli. Ok er þat sá dróttning, *þá⁴ kallaði
hon þá til sín ok spurði hvat þeir spottaði at hringinum, en þeir
dulðu þess. Hon sagði at þeir skyldi fyrir hvern mun *láta hana
vita⁵ hvat þeir hefði at fundit. Þeir sögðu at fals var í hringinum.
Síðan lét hon brióta í sundr hringinn ok fannz þar í innan eirteinn.
Hon varð þá reið ok sagði at Óláfr konungr mundi svá *falsa
hana at⁶ fleira.

Chapter 195

Ásta dóttir Guðbrands kúlu, er átt hafði Haraldr konungr grenski, 77.2–8 /
gíptiz brátt eptir dauða hans þeim manni er nefndr er Sigurðr sýr. 372.12–18.
Hann var konungr á Hringaríki. Sigurðr konungr sýr var son
Hálfðanar Sigurðarsonar hrísa, Haraldssonar hárfagra. Óláfr son
Haralds konungs grenska ok Ástu fœddiz upp í bernsku á Hringa-
ríki með Sigurði konungi stíupfœður sínum ok Ástu móður sinni.

¹ + hringinn A. ² BC¹D^{1,2}; hlavð A. ³ BC¹D^{1,2}; með A. ⁴ C¹; ÷ ABD^{1,2}.
⁵ C¹; segia A, segia henni BD^{1,2}. ⁶ BC¹D²; falsat hafa A.

77.8–9/ Penna sama vetr fór Óláfr konungr Tryggvason ór Víkinni upp á 372.10–11. Hringaríki ok boðaði kristni.

77.9–13/ Lét þá skíraz Sigurðr konungr sýr ok Ásta kona hans ok Óláfr son 373.1–5. hennar; var hann þá þrevetr, ok gørði Óláfr konungr *siálfr* guðsifjar við Ólaf Haraldsson. *Var þá kristnat allt Hringaríki ok víðara um Upplönd. Eptir þat fór Óláfr konungr enn út í Víkina ok dvalðiz *þar¹*

77.13– til þess er hann fór austr til Konungahellu til stefnu við Sigríði 78.16/ dróttningu sem mælt hafði verit um vetrinn, at þau mundi gera 373.9– samgang sinn. *Kom þar Sigríðr dróttning ok tóku þau konungr 374.5. tal sitt. Fór þat í fyrstu allt líkliga til samþykkis ok þess er rætt hafði verit. Þá mælti Óláfr konungr at Sigríðr skyldi taka skírm ok trú rétta. Hon svarar: ‘Ekki mun ek ganga af trú þeiri er ek hefi haft ok haldit hér til ok frændr mínir fyrir mér. Mun ek ok ekki at telia þó at þú trúir á þat goð er þér líkar.’ Óláfr konungr varð miðk reiðr *svorum hennar. Hann laust glófa sínum heldr bráðliga í andlit henni ok mælti: ‘Ætlar þú, hrokkinskinnan, at ek vilia eiga þik afgangla ok þó hundheiðna [. . .]’ Þá mælti Sigríðr: ‘Þessi ǫll saman smán ok svívirðing er þú gørir mér, Óláfr, mætti vel verða þinn bani.’ Skilðu þau svá sitt tal, bæði miðk reið. Fór Óláfr konungr þá norðr í Víkina, en dróttning austr í Svíþjóð til búa sinna.**

79.1–4/ Ok litlu síðar giptiz hon Sveini tíúguskegg Danakonungi, þvíat Cf.419.7–14. þá var dauð Gunnhildr dóttir Búrizláfs Vindakonungs, er hann hafði áðr átt. Gørðiz þá kær vinátta með tengðum milli Sveins Danakonungs ok Óláfs konungs sænska, sonar Sigríðar dróttningar.

Chapter 196

79.5–81.6/ Búrizláfr Vindakonungr kærði þat mál *optliga* fyrir Sigvalda iarli 419.16– mági sínum at sættargørð sú var rofin er Sigvaldi hafði gørt millum 422.6. Sveins konungs ok Búrizláfs konungs, at Búrizláfr skyldi fá Þyri dóttur Haralds konungs Gormssonar, systur Sveins konungs. En þat ráð hafði ekki fram gengit, svá sem ætlat var ok ákveðit, þvíat Þyri setti *þar² þvert nei fyrir at hon mundi giptaz gömlum konungi ok heiðnum. [. . .] *En er Búrizláfi konungi þótti fyrir ván komit at*

¹ BC¹D²; ÷ A. ² BC¹; ÷ AD².

Sveinn konungr mundi senda systur sína til hans, þá segir hann Sigvalda iarli at hann vill hafa máldaga sinn ok bað iarl fara til Danmerkr ok færa sér Pyri heitkonu sína. Iarl lagðiz þá ferð eigi undir höfuð ok fór á fund Sveins konungs ok bar þetta mál upp fyrir hann. [. . .] Kom iarl svá sínum fortølum at Sveinn konungr fekk honum í hendr Pyri systur sína nauðga, ok fylgðu henni ór Danmørk nõkkurar konur ok fóstri hennar er nefndr er Qzurr Agason, ríkr maðr, ok enn fleiri menn. Kom þat í einkamál með þeim Sveini konungi ok Sigvalda iarli, at eignir þær í Vinðlandi er átt hafði Gunnhildr dróttning skyldi þá hafa Pyri til eiginorðs ok þar með aðrar eignir stórar í tilgiöf sína.

*Pyri grét sárliga ok fór miök nauðig. En er þau kómu í Vinðland, þá gerði Búrizláfr konungr brúðhlaup sitt ok fekk Pyri dróttningar. En er hon var með heiðnum mǫnnum, þá vildi hon hvárki þiggja at þeim vist né drykk. Fór svá siau daga. Síðan hliópuz þau Pyri dróttning ok Qzurr fóstri hennar *í brott¹ um nótt til skógar. Er þat skiótaz frá þeira ferð at segja at þau kómu fram í Danmørk, ok þorði Pyri fyrir engan mun þar at vera, þvíat hon þóttiz vita at Sveinn konungr mundi þegar er hann vissi þarkvámu hennar senda hana aptr til Vinðlands. Fóru þau þaðan ok allt hulðu höfði þar til er þau kómu norðr í Nóreg á fund Óláfs konungs. Tók hann við þeim vel, ok váru þau þar í góðum fagnaði. Sagði Pyri Óláfi konungi allt um sín vandræði ok bað hann hiálpræða ok beiddi sér friðlands í hans ríki. Pyri var kona orðsniöll, ok virðuz konungi vel ræður hennar. Hon var ok fríð kona sýnum ok kurteislig. Kom konungi þá í hug at þat mundi vera gott kvánfang at fá hennar. Veik hann síðan þannig sinni ræðu at hann spurði ef hon vildi giptaz honum. En svá sem hennar ráði var þá komit, ok í annan stað sá hon hversu þat giaforð var farsælligt at giptaz svá ágætum konungi, þá sýndiz henni vant at neita þessu boði ok bað konung síá ráð fyrir sér ok sínum kosti. En er þetta mál var talat, þá fekk Óláfr konungr Pyri ok fastnaði hon sik sialf at ráði Qzurar fóstura síns. [. . .]*

[. . .] at þeir menn allir, svá karlar sem konur, er sannir ok kunnir 82.5–14 / yrði at því at færi með galdra ok gǫrningar, einkanliga seiðmenn, 374.8–17. *skyldu² allir fara af landi á brott. Síðan lét konungr leita at³ þess háttar mǫnnum um Víkina ok öll nálæg heruð ok byggðir ok bauð

¹ D²; aa braut A, ÷ BC¹. ² BC¹D²; skyldi A. ³ + ollum A.

þeim öllum á sinn fund. En er þeir kómu til konungs var þat fiöldi manna, ok var einn allra þeira foringi. Sá hét Eyvindr kelda. Hann var seiðmaðr ok allmiðk fiðlkunnigr. Eyvindr var ættstórr ok auðigr. Hann var sonarson Rognvalds réttilbeina sonar Haralds konungs hárfagra. [. . .]

82.17–83.1/ [. . .] þá skipaði hann öllu þessu fólki í eina mikla stofu. Þar var 374.17–19. búiz um vel ok gorr þeim öllum hin bezta veizla ok gefinn hinn styrkasti drykkir ok borinn kappsamliga. [. . .]

83.17–84.3/ Konungr lét um kveldit leggja eld í stofuna. Voknuðu heiðingiar 375.1–5. eigi fyrr en eldr lék um þá. Brann þar stofan ok allt þat er inni var, nema Eyvindr kelda komz út um *lióran¹ með fiðlkynngi ok fiandans krapti. Leitaði hann svá á braut ok forðaðiz sem mest at sinni fund Óláfs konungs. En er Eyvindr var langt á leið kominn fann hann *einn dag á leið sinni² nokkura menn saman. [. . .]

84.6–13/ ‘[. . .] ok segið honum svá, at Eyvindr kelda er kominn *brott³ ór 375.5–12. eldinum ok þat vænna at hann komi ekki síðan á vald Óláfs konungs. En allt á sömu leið ok fyrr mun fara með alla seið sína ok fiðlkynngi, útan nokkut megi við auka. Fór Eyvindr þá leið sína, en þessir menn kómu á konungs fund ok sögðu honum erendi Eyvindar ok öll orð hans, sem hann hafði þeim boðit. Konungr lét illa yfir er Eyvindr var eigi dauðr [. . .]

Chapter 197

84.15–85.3/ Óláfr konungr sendi boð um Víkina at hann vill lið hafa úti um 375.14– sumarit ok fara norðr í land. Fór konungr siálfir ok hirðin þegar er 376.4. váraði út eptir Víkinni ok tók veizlur at stórbúum sínum. Sótti hann norðr á Agðir ok Rogaland er á leið langaföstu. Hann kom páskauptaninn í Kormt á Ögvaldsnes. Var þar búin fyrir honum páskaveizla. [. . .]

Chapter 198

86.1–87.18/ Svá er sagt at þat fyrsta kveld er Óláfr konungr þá páskaveizlu á 377.9–379.4. Ögvaldsnesi kom þar maðr gamall, miðk orðspakr, einsýnn ok

¹ C¹; glugginn AB, glvggan D¹, laundryrr D². ² D^{1,2}; aa vegh sinum einn d. A, einn .d. a veg sínum BC¹. ³ BC¹D¹; braut A, burt D².

augdapr, ok hafði hatt síðan. Hann kom sér í tal við konung, ok þótti konungi gaman at ræðum hans, þvíat hann kunni af öllum löndum tíðindi at segia, eigi síðr forn en ný. Spurði konungr *hann¹ margra hluta, en gestrinn fekk *órlausn² til allra spurninga. Sat konungr lengi um kveldit. *Ok um síðir spurði* konungr ef hann vissi *hvat manna* Qgvaldr hefði verit er bærinn *var³ við kenndr ok nesit. Gestrinn svarar: 'Qgvaldr var konungr ok hermaðr mikill; hann blótaði mest kú eina ok hafði hana með sér hvar sem hann fór á síá eða landi. Þótti honum heilsamligt at drekka iafnan miólk hennar. *Ok er sá orðskviðr þaðan er margir hafa, at allt skal fara saman, karl ok kýr.* Qgvaldr konungr barðiz við þann konung er Varinn hét. Ok í þeiri orrostu fell Qgvaldr konungr. Var hann þá hér heygðr skammt frá bænum á nesinu, ok þar settir upp⁴ bautasteinar þeir er enn standa hér á nesinu. En í annan haug héðan skammt frá var lugin kýrin.' Slíka hluti ok marga aðra sagði hann frá fyrrum tíðindum ok af fornkonungum.

En er lengi var setit á nótt fram, þá minnti byskup konung á at mál væri at ganga at sofa. Gørði konungr þá svá. En er hann var afklæddr ok hafði lagiz í sængina, þá kom þar gestrinn gamli ok settiz á fótiskörina ok talaði enn lengi við konung, þvíat konungi þótti orðs vant er annat var talat. Sigurðr byskup lá í næstu hvílu konungs sænginni. *Ok er konungr hafði lengi vakat mælti byskup at mál væri at sofa. Hneigðiz konungr þá at hægindum ok þótti *þó⁵ mikit fyrir at létta talinu.* En gestrinn gekk út. *Konungr sofaði skiótt ok fast ok hraut miök. Hann vaknaði litlu síðar ok spurði þegar at gestinum, bað hann kalla⁶ til sín. Var hans þá leita farit ok fannz hvergi. Þá stóð byskup upp ok klæddiz. Konungr spurði ef þegar væri mál til tíða. Byskup sagði at svá var. Klæddiz konungr þá ok bað kalla til sín matbúðarmenn ok steikara ok spurði ef nokkurr ókunnr maðr hefði komit til þeira fyrir litlu. Þeir svoruðu: 'At vísu, herra, kom til vár maðr aldraðr, sá er vér kenndum eigi, þá er vér bioggum veizlu þessa. Hann sagði at vér syðim furðu illt slátr ok kvað ekki hæfa at bera slíkt á konungs borð á iafnmikilli hátíð sem í hønd fer. Fekk hann oss þá tvær nautssíður, digrar ok feitar, ok suðum vér þær með öðru kiöti.'* [. . .]

¹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ² C¹; or lausnir ABD^{1,2}. ³ BC¹D^{1,2}; er A. ⁴ + hia A.
⁵ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ⁶ + þangat A.

Chapter 199

89.1–17 / *Nú er þar til at taka at á þessi sǫmu páskanótt kom þar við eyna*
 376.5– *Eyvindr kelda; hann hafði mikit langskip alskipat. Váru þat allt*
 377.5. *seiðmenn ok fiqlkunnigt fólk. Eyvindr gekk upp af skipi ok *qll*
sveit¹ hans. Tóku þá at magna fiqlkynngi sína. Gørði Eyvindr
þeim hulizhiálm ok þokumyrkr svá mikit at konungr ok lið hans
skyldi eigi mega síá þá. En er þeir kómu nær bænum á Ögvaldsnesi,
þá varð miqk annan veg en Eyvindr hafði ætlat. Þokumyrkvi sá er
hann hafði gort með fiqlkynngi stóð yfir honum ok hans fǫruneyti.
Urðu þeir allir senn svá blindir at þeir sá eigi heldr augum en
hnakka ok gengu allir í hring ok í kring. En varðmenn konungs
sá hvar þeir fóru ok vissu eigi hvat flokki þat var. Var þá sagt
konungi í þann tíma er lokit var óttusǫng. Konungr gekk út. Ok er
hann sá hvar þeir Eyvindr fóru bað hann menn sína vápna sik ok
**ganga til at² vita hvat mǫnnum *þat³ væri er svá fóru undarliga.*
Þeir gǫrðu svá. Kenndu konungsmenn þar Eyvind keldu, tóku þá
alla ok leiddu heim til bæiar ok síðan á konungs fund, er hann
gekk frá messu. Sagði Eyvindr þá allan atburð um sína ferð, [. . .]

91.3–6 / *En annan dag eptir váru þeir fluttir í eitt flæðisker at konungs*
 377.5–7. *ráði skammt frá eyiunni, blindir ok bundnir. Létu þeir Eyvindr*
 þar allir líf sitt, ok er þat síðan kallat Skrattasker. [. . .]

Chapter 200

91.13– *Sigurðr er maðr nefndr, en annarr Haukr. Þeir váru háleyskir menn*
 92.18 / *at ætt, ungir at aldri, miklir ok styrkir ok hǫfðuz miqk í kaup-*
 389.8– *ferðum. Þetta sama vár er Óláfr konungr sigldi austan ór Víkinni*
 390.7. *sigldu þeir Sigurðr ok Haukr vestr til Englands. En er þeir kómu*
aptr til Nóregs at áliðnu sumri, þá sigldu þeir norðr með landi.
Þeir mœttu liði Óláfs konungs á Norðmæri. En er konungi var
sagt at þar váru kaupmenn háleyskir komnir af Englandi ok váru
heiðnir, þá lét hann kalla stýrimenn til sín ok spurði ef þeir vildi
taka trú ok láta skíraz, en þeir neituðu því skiótt. Konungr talði
fyrir þeim marga vega fagrliga ok fekk ekki af þeim þat er hann
vildi. Hét hann þeim þá afarkostum, lífláti eða lima, ok gerði þat
ekki. Þá lét konungr setia þá í iárn ok hafði með sér norðr til

¹ BC¹D^{1,2}; alt folk A. ² BC¹D¹; fara at A, ÷ D². ³ BC¹D^{1,2}; þeir A.

Þrándheims. Váru þeir um hríð haldnir í fiqtrum. Konungr kom opt til þeira, hét þeim sæmdum ok sinni vináttu, en stundum hqrdum píslum, ok stoðaði ekki, þvíat þeir gengu hvárki fyrir blíðu né stríðu. En á einni nótt hurfu þeir á braut ór varðhaldinu, svá at engi maðr spurði til þeira ok engi vissi með hverium hætti þeir hefði í braut komiz. [. . .] Síð um haustit kómu þeir fram bræðr, Sigurðr ok Haukr, norðr á Hálogalandi með Háreki í Þióttu. Tók hann allvel við þeim, ok váru þeir þar um vetrinn með honum í góðu yfirlæti.

Chapter 204

[. . .] Þat var um várit einn veðrdag góðan at Hárekr var heima ok fátt manna á bænum. Þótti honum daufligt. *Þeir bræðr fylgðu honum iafnan. Þá spurði Sigurðr ef bóndi vildi at þeir færi nokkur at skemmta sér. Þat líkaði Háreki vel, gengu síðan til strandar ok settu fram sexæring. Tók Sigurðr ór nausti segl ok reiða er fylgði skipinu, sem þeir váru opt vanir at hafa *með sér¹ þó at þeir færi skammt at skemmta sér. Hárekr gekk út á skipit ok lagði stýri í lag. Þeir Sigurðr bræðr hqfðu alvæpni sitt sem þeir váru vanir at ganga heima með bónda. Báðir váru þeir manna *sterkastir.² En áðr þeir gengi út á skipit, þá kqstuðu þeir út smiqrlaupum nokkurum ok brauðkass ok báru í milli sín mikla mungátsbyttu á skipit. Hárekr bióz um aprt á skipinu ok geymði ekki um hvat þeir bræðr hqfðuz at. Síðan reru þeir frá landi. Vindr var á lítill norðan ok veðrit blítt. En er þeir váru skammt komnir frá eyiunni, þá færðu þeir *bræðr³ segl upp, en Hárekr stýrði. Bar þá brátt frá eyiunni. Því næst gengu þeir bræðr aprt þar til sem Hárekr sat ok spurðu hvert hann ætlaði at þeir skyldi fara. Hann sagði at þeir mundi sigla at skemmta sér til hinnar næstu eyiar. Sigurðr mælti: ‘Svá er nú komit, bóndi, at þú skalt hér nú kíosa um kosti nokkura. Sá er hinn fyrsti at þú skalt okkr bræðr láta ráða fyrir ferð várri ok stefnu. Skal þá gera vel við þik sem þú ert makligr. Hinn er annarr kost, at láta okkr binda þik. Sá er hinn þriði at vit munum drepa þik.’ Hárekr sá þá hvar komit var hans máli; hann var eigi betr en andvígr qðrum þeira bræðra ef þeir váru iafnbúnir. Kaus hann fyrir *því⁴ þann af *er⁵ honum þótti vildastr, at láta þá ráða fyrir ferðinni. Batt hann þat svardqgum ok seldi *þeim⁶ trú sína til*

^{1,3,4,6} BC^{2,6,9}D^{1,2}; ÷ A. ² BC^{2,6,9}D^{1,2}; styrkazitir A. ⁵ BC^{2,6,9}D¹; sem AD².

þess. Gekk þá Sigurðr til stiórnar ok stefndi suðr með landi. *Gættu* þeir bræðr þess at þeir skyldu hvergi menn finna, en byri gaf sem bezt ok *blíðast*. Léttu þeir ferðinni eigi fyrr en þeir *kómu* suðr til Prándheims ok inn til Niðaróss *á fund Óláfs konungs*. Konungr lét Hárek kalla *til tals* við sik ok bauð honum at láta skíraz. Hárekr mælti í móti. Þetta *toluðu* þeir konungr ok Hárekr *með sér* marga daga, stundum fyrir *fiðmenni*, stundum í **einmæli*.¹ Kom þar ekki ásamt með þeim. Ok at lykðum *sagði* konungr Háreki: ‘Nú skaltu fara heim, ok vil ek **ekki*² granda þér. Fyrst heldr þat til at frændsemi er mikil í milli okkar, þat annat at þú munt kalla at ek *hafí* þik með svikum *fangit*. Vit þat til sanns at ek ætla í sumar at fara norðr þangat at vitia yðvar Háleygianna. Skulu þér þá *prófa* hvárt ek kann refsa þeim er neita kristninni.’ Hárekr lét vel yfir því at hann *kæmiz* sem fyrst þaðan í **brott*.³ Óláfr konungr fekk Háreki skútu góða; reru á borð tíu menn eða tólf. Lét *konungr* búa skip þat sem bezt at qllum fongum. Þar með fekk konungr Háreki til fylgðar þriá tigi manna, *vaska drengi* ok vel búna.

117.7– Fór Hárekr þegar **í brott*⁴ er hann var búinn, en Haukr ok Sigurðr 119.4 / váru *eptir* með konungi ok létu báðir skíraz.
393.2– Hárekr fór leið sína þar til er hann kom heim í Þióttu. Hann 394.19. sendi þegar orð Eyvindi kinnrifu, vin sínum, ok bað svá segia **honum*⁵ at Hárekr ór Þióttu hafði fundit Óláf konung ok hafði eigi kúgaz látit at taka við kristni. Hitt annat bað hann segia *Eyvindi*, at Óláfr konungr ætlar um sumarit at fara með her á hendr þeim; *sagði* Hárekr at þeir *mundi* þar verða varhuga við at gialda; bað Eyvind koma sem fyrst á sinn fund. En er þessi erendi váru borin Eyvindi, þá *sá* hann at ærin nauðsyn *mundi* til vera at gera þat ráð fyrir at þeir verði eigi upptækir fyrir *Óláf* konungi. Fór Eyvinðr þegar sem skyndiligast með hleypiskútu ok fá menn á. En er hann kom til Þióttu *fagnaði* Hárekr honum vel. *Gengu* þeir þegar á *eintal tveir* samt annan veg frá bænum. En er þeir *hofðu* litla hríð talat, þá *komu* þar konungs menn þeir er Háreki *hofðu* **norðr*⁶ fylgt. *Gripu* þeir Eyvind hǫndum ok *leiddu* hann til skips með sér. *Fóru* þeir brott með Eyvind, ok létu þeir sinni ferð eigi fyrr en þeir *kómu suðr* til Prándheims ok *fundu* Óláf **konung*⁷ í

¹ D^{1,2}; einmælum AC^{2,6,9}, hliod mælvum B. ² D^{1,2}; eigi ABC^{2,6,9}.
³ BC^{2,9}D^{1,2}; braut A, brutt C⁶. ⁴ C^{2,6,9}; brotto A, brott D^{1,2}, ÷ B. ⁵ C^{2,6,9}; ÷ ABD^{1,2}. ⁶ D^{1,2}; þangat AC^{2,6,9}, heim B. ⁷ BC^{2,6,9}D^{1,2}; ÷ A.

Niðarósi. Var Eyvindi þá fylgt á konungs fund. Bauð konungr honum sem qðrum mǫnnum at taka skír. Eyvindr kvað þar nei við. Konungr bað hann blíðum orðum at taka rétta trú ok sagði honum marga skynsemi, ok svá byskup, af dýrð ok iartegnum almáttigs guðs, ok skipaðiz Eyvindr ekki við þat. Þá bauð konungr honum gíafar virðuligar ok veizlur stórar ok hét honum þar með fullkominni sinni vináttu, ef hann vildi láta af heiðni ok taka skír, en Eyvindr neitti því ǫllu þráliga. Þá hét konungr honum meizlum eða dauða. Ekki skipaðiz Eyvindr við þat. Síðan lét konungr bera inn munlaug fulla af glóðum ok setia á kvið Eyvindi, ok brátt brast kviðrinn sundr. Þá mælti Eyvindr: ‘Taki af mér munlaugina. Ek vil mæla ǫkkur orð áðr ek dey.’ Þá var svá gǫrt. Konungr mælti: ‘Viltu nú, Eyvindr, trúa á Krist?’ ‘Nei,’ sagði hann. ‘Ek má enga skír fá [. . .]’

Eptir þat dó Eyvindr. Hafði hann verit hinn fiǫlkunnigasti maðr. 119.14–15 / 395.3–4.

Chapter 206

Óláfr konungr var mestr íþróttamaðr í Nóregi þeira manna er menn hafa frá sagt um alla hluti. Hverium manni var hann styrkari ok fimari, ok eru þar margar frásagnir ritaðar um þat. Ein sú er hann gekk á árum útbyrðis er menn hans reru á langskipi ok lék at þrimr handsǫxum senn, svá at íafnan var eitt á lopti, ok hendi æ meðalkaflann. Hann vá íafnt báðum hǫndum ok skaut tveim spiótum senn, manna fimastr við handboga ok allsháttar bogaskot ok syndr hverium manni betr. Brattgengri var hann í biǫrg en hverr maðr *annarra,¹ sem síðar mun sagt verða.²

Óláfr konungr var allra manna glaðastr ok leikinn miǫk, blíðr ok lítillátr, ǫrr ok stórgíofull, ákafamaðr mikill um marga hluti, skartsamr ok sundrgerðamaðr mikill, fyrir ǫllum mǫnnum um frækneik í orrostum, allra manna grimmastr þá er hann var reiðr ok kvalði miǫk óvini sína. Suma brenndi hann í eldi, suma lét hann ólma hunda rífa í sundr, suma lemia eða kasta fyrir há biǫrg. Váru af slíkum *sǫkum³ vinir hans ástúðigir við hann, en óvinir hans hrædduz hann. Varð því mikil framkvæmð hans um kristniboð ok aðra hluti, bæði innanlands ok í qðrum lǫndum, at sumir gerðu hans vilia með blíðu ok vináttu, en sumir fyrir hræzlu sakir.

¹ BC¹D^{1,2}; anar A. ² ÷ BC¹D^{1,2}. ³ BC¹D^{1,2}; lutum A.

Chapter 209

- 126.18– Um várit eptir *aftöku Eyvindar kinnrifu* lét Óláfr konungr búa
 127.8 / skip sín ok lið. Þá hafði hann síalfr Trönuna *er hann hafði gera*
 395.6– *látit. Hann hafði lið mikit ok frítt. En er hann var búinn helt hann*
 396.3. út eptir firði *ok¹ norðr fyrir Byrðu ok svá norðr á Hálogaland.
 En hvar sem hann kom við land eða átti þing, þá bauð hann öllu
 fólki at taka skírn ok rétta trú. Bar þá engi maðr traust til at mæla
 í *mót*, ok kristnaðiz *þá² land allt þar sem hann fór.
 Óláfr konungr tók veizlu í Þióttu at Háreks. Var Hárekr þá skírðr
 ok allt lið hans. Gaf Hárekr konungi gíafar góðar ok gerðiz hans
 maðr. Tók Hárekr af konungi veizlur stórar ok lends manns rétt.
 [. . .]

Chapter 210

- 127.14– Rauðr hinn rammi er nefndr einn *ríkr* bóndi *ok auðigr. Hann bió*
 129.7 / í firði þeim á *Hálogalandi* er heitir Sálfti, þar sem heitir Goðey.
 396.5– Rauðr hafði *með sér* marga húskarla, *ok helt hann ríkmannliga*
 398.4. *menn sína, þvíat hann var hofðingi mestr í firðinum ok svá *viðá³*
norðr þar. Fylgði honum fiqlði Finna þegar hann þurfti nokkurs
við. Rauðr var blótmaðr mikill ok allfiqlkunnigr. Hann var vinr
mikill þess manns er fyrr var nefndr er hét Þórir hioqtr; hann réð
fyrir norðr í Vágum. Þeir váru báðir hofðingar miklir. En er þeir
spurðu at Óláfr konungr fór með her manns sunnan um Háloga-
land, þá sǫmnudu þeir her at sér ok buðu skipum út. Fengu þeir
lið mikit. Rauðr hafði dreka mikinn ok gullbúin hofuð á. Var þat
skip þritøgt at rúmatali ok þó mikit at því. Þórir hioqtr hafði ok
mikit skip. Þeir heldu liði því suðr með landi í móti Óláfi konungi.
En er þeir hittuz lögðu þeir þegar til bardaga við konung. Varð
þar mikil orrosta ok hørð. Sneri brátt mannfallinu í lið heiðingia,
ok hruðuz skip þeira, en því næst sló á þá felmt ok flótta. Rauðr
rerir dreka sínum út til hafs. Því næst lét hann vinda á segl sitt.
Hann hafði iafnan byr hvert er hann vildi sigla, ok var þat af
fiqlkynngi hans ok goldrum. Er þat skiótast at segia af ferð Rauðs
at hann sigldi þar til er hann kom heim⁴ í Goðey.
 Þórir hioqtr flýði með sitt lið inn til lands ok hliópu þar af skipum.
 Óláfr konungr fylgði þeim við *sína menn*; hliópu þeir ok á *land*
 ok *eltu hina* ok drápu. Var Óláfr konungr fremstr sem *optast* þá er

¹ C¹; ÷ ABD^{1,2}. ² BC¹; ÷ AD^{1,2}. ³ BC¹D^{1,2}; viðara A. ⁴ + norðr A.

slíkt skyldi þreyta. Konungr sá hvar Þórir hiqrtr hlióp. Hann var allra manna fóthvatastr. Konungr rann eptir Þóri ok fylgði *honum¹ hundr hans, Vígi. Þá mælti konungr: ‘Vígi. *Taktu² hiqrinn.’ *Hundrinn* hlióp fram eptir Þóri ok þegar upp á hann. Þórir nam staðar við. Konungr skaut þá kesiu *sinni* at Þóri. Þórir lagði sverði til hundsins ok veitti honum mikit sár, en iafnskiótt flaug kesia konungs undir hönd Þóri svá at út stóð um aðra síðuna. Lét Þórir þar líf sitt, en Vígi var borinn sárr til skipa. *Fekk konungr til hinn bezta lækni at græða hundinn, ok varð hann heill.* Óláfr konungr gaf öllum mönnum grið þeim er báðu ok rétta trú vildu taka.

Chapter 211

Óláfr konungr helt liði sínu norðr með landi ok kristnaði allt fólk þar sem hann fór. En er hann kom norðr at Sálfti ætlaði hann at fara inn á fiqrðinn ok finna Rauð. En hregg *veðrs³ ok stakastormr lá innan *eptir firðinum.⁴ Lá konungr þar til viku *fulla*, ok helt æ hit sama *sterkviðri⁵ innan eptir firðinum, en hit ýtra var blásandi byrr at sigla norðr með landi. Sigldi þá konungr allt norðr í Qmð, ok gekk þar allt fólk undir kristni. Síðan *sneri hann* ferð sinni aprt suðr. En er hann kom norðan at Sálfti, þá var hregg ok siádrif út *fiqrðinn*. Konungr lá þar nokkurar nætr, ok var veðr hit sama. Þá talaði konungr við Sigurð byskup ok spurði ef hann kynni þar nokkur ráð til at leggja. Byskup *sagði* at hann mun freista ef guð vill sinn styrk til *gefa* at sigra þenna fiándakrapt.

Síðan *skryddiz* byskup öllum messuskrúða *sínum* ok gekk fram í stafn á konungs *skipinu*; lét hann þar *setja* upp róðukross ok tendra fyrir kerti ok bar reykelsti. *Hann* las þar fyrir guðspjall ok margar bænir aðrar. Stökkði *hann* vígðu vatni um allt skipit. Síðan bað hann taka af tiqlin ok róa inn á fiqrðinn. *Hann* lét þá kalla til annarra skipa, at allir *skulu* róa inn eptir *þeim*. En er róðr var greiddr á Trønunni, þá gekk hon inn á fiqrðinn, ok kenndu þeir *menn⁶ engan vind á sér er á því skipi váru, ok svá stóð sú tópt eptir í varrsímanum, at þar var logn, en svá laus síórokan brott frá á hvárntveggja veg at hvergi sá fiqlin. Reri þá hvert skipit eptir qðru þar í logninu. Fóru þeir svá allan daginn ok um nóttina eptir.

¹ BC¹D^{1,2}; konungi A. ² BC¹D^{1,2}; tak þu A. ³ BC¹; vidri AD^{1,2}. ⁴ C¹; fiqrðinn ABD^{1,2}. ⁵ BC¹D^{1,2}; styrk vidri A. ⁶ BC¹D^{1,2}; ÷ A.

Kómu þeir litlu fyrir *dagan* inn í Goðeyjar. En er þeir kómu fyrir bæ Rauðs, þá flaut þar fyrir landi dreki hans sá hinn mikli. Óláfr konungr gekk þegar upp til bæjar *Rauðs* með lið sitt ok veittu *atsókn* lopti því er Rauðr svaf í ok brutu upp; hliópu menn *konungs* þar inn. Var Rauðr handtekinn ok bundinn, en *menn hans* drepnir þeir er þar vǫru inni, en sumir handteknir. Þá var ok gengit at skála þeim er húskarlar Rauðs svǫfu í. Vǫru þeir sumir drepnir, en sumir barðir eða bundnir. Því næst var Rauðr leiddr fyrir konung. Konungr bauð honum at láta skíraz; ‘mun ek þá,’ segir konungr, ‘ekki taka af þér *eignir* þínar, *vera heldr vinr þinn¹ ef þú kannt til gæta.’ Rauðr cepti í móti því; sagði at hann skyldi aldri á Krist trúa ok guðlastaði miðk á *marga vega*. Konungr varð þá reiðr ok sagði at Rauðr skyldi hafa hinn versta dauða. Lét þá konungr taka hann ok binda opinn á slá eina ok setia kefli milli tanna honum ok lúka svá upp munninn. Þá lét konungr taka lyngorm einn ok bera at munn honum. En ormrinn vildi eigi² í munninn ok hrökkðiz frá í brott, þvíat Rauðr blés *fast* í móti honum. Þá lét konungr taka hvanniólatrumbu ok setia í munn *honum*, en sumir menn segia at konungr léti setia lúðr sinn í munn *Rauð* ok *lét³ þar í orminn. Síðan lét hann bera at útan sláiárn glóanda. Hrökkðiz þá ormrinn *undan iárninu* í munn *Rauð* ok síðan í *brióst* til *hiartans* ok skar út um *vinstri* síðuna. Lét Rauðr svá líf sitt.

Óláfr konungr tók þar *allmikit* fé í gulli ok silfri ok qðru lausafé, í vǫpnum ok margskonar dýrgripum. En menn alla þá er fylgt hofðu Rauð ok þá vǫru á lífi lét hann skíra, þá er trú vildu taka, en þá er þat vildu eigi lét hann drepa eða *pína*. Þar tók Óláfr konungr *drekann* er Rauðr hafði átt ok stýrði síálfr, þvíat þat var skip miklu meira ok fríðara en *Tranan*. Var *fram⁴ á drekahöfuð, en apr krókr ok fram af svá sem sporðr. Var hvártveggi svírinn ok svá stafninn með gulli lagðr. Þat skip kallaði konungr Orminn, þvíat þá er segl var á lopti skyldi þat vera fyrir vængi drekans. Var þetta skip þá fríðast í qllum Nóregi.

Eyjar þær er Rauðr byggði heita Gilling⁵ ok *Hæring,⁶ en allar saman heita þær Goðeyjar ok Goðeyiastraumr fyrir norðan í milli ok meginlands.

¹ BC¹D^{1,2}; ÷ A. ² + in A. ³ BC¹D^{1,2}; bera A. ⁴ BC¹D^{1,2}; framan A. ⁵ ABC¹D^{1,2}; *Jöfraskinna*; Gylling *Kringla*, 39, *Fríssbók*, *PCI*. ⁶ BC¹D²; hræringh A, ęring D¹.

Chapter 212

Óláfr konungur kristnaði fiqrð þann allan. *Fór hann síðan leið sína* 132.6–9 /
 suðr með landi, ok varð í þeiri ferð mart til tíðinda þat er í *frásagnir* 401.20–
 er fært, *er¹ tröll ok² illar vættir glettuz við *konungs* menn ok 402.4.
 stundum við hann síálfan. [. . .]

Chapter 213

[. . .] Kom Óláfr konungur liði sínu um haustit *suðr til Prándheims*, 142.12–13 /
 helt *inn* til Niðaróss ok bió sér þar til vetrsetu. 402.7–8.

Chapter 214

Þá er Haraldr konungur hinn hárfagri hafði eignaz allt *riki í Nóregi* 142.14–
 ok var á veizlu með *Rognvaldi Mæraiarli*, þá tók konungur þar 143.4 /
 laugar ok lét greiða hár sitt. Ok þá skar Rognvaldr iarl hár hans, 130.8–16.
 en áðr hafði verit óskorit tíu vetr, ok fyrir því var hann kallaðr
Haraldr lúfa. En síðan gaf iarl honum kenningarnafn ok kallaði
 hann Harald hinn hárfagra, ok sögðu allir er sá at þat var hit mesta
 sannnefni, þvíat hann hafði hár bæði mikit ok fagrt.

Nokkuru síðar fór Haraldr konungur með her *sinn³ vestr um haf 143.5 / *Cf.*
 [. . .] 128.8–9.

En áðr hann fór vestan gaf hann Orkneyiar ok Hialtland Rognvaldi 143.6–8 / *Cf.*
 iarli í sonarboetr. *Gørðiz Sigurðr bróðir Rognvalds þar iarl yfir*, 129.9–14.
 [. . .]

En er Rognvaldr iarl spurði fall Sigurðar *iarls* bróður síns, þá 143.10–11 /
 sendi hann vestr til *Orkneyia* Hallað son sinn. [. . .] 137.2–4.

Chapter 217

[. . .] Þar var *einn maðr*, Halldórr son Guðmundar *hins ríka* af 161.1–5 /
 Mjðruvöllum, *annarr* Kolbeinn son Þórðar Freysgoða, bróðir 402.15–
 Brennu-Flosa, *þriði* Svertingr son Rúnólfs goða. Þar *réð* ok fyrir 403.3 and
skipi Þórarinn Nefiúlfsson. Þessir allir váru heiðnir ok margir aðrir 403.17.
bæði ríkir ok órúkir.

¹ BC¹D²; ÷ AD¹. ² + aðrar A. ³ BC¹; ÷ A. *Different text in D^{1,2}.*

- 161.5–11 / Þessir menn sem nú váru nefndir, hverr með sína skipveria, leituðu
403.12–16. til brautsiglingar þegar Óláfr konungr var kominn norðan af Hálogalandi, þvíat þeim var sagt at konungr nauðgaði alla menn til kristni. Lögðu heiðingiar þegar út ór ánni er konungr var kominn til bæiarins; sigldu þeir út eptir firði. Því næst gekk þeim veðr í þrá ok rak þá¹ apr undir Niðarhólm.
- 161.11–15 / Þetta var sagt Óláfi konungi, at Íslendingar lágu út undir Hólmi
403.19–23. nokkurum skipum ok váru allir heiðnir ok vildu flýia fund hans.² Konungr sendi þegar menn út til þeira ok bannaði þeim *brottfærð³ ok bað þá leggja inn til bæiarins. Þeir gerðu svá, en báru ekki af skipum sínum.
- 161.15–18 / Í þann tíma kómu af Íslandi gofgir menn ok mikils verðir þeir er
403.3–9. við kristni höfðu tekit af Þangbrandi presti, Gizurr hvíti ok Hialti Skeggiason ór Þiðrsárdal. Hialti átti Vilborgu dóttur Gizurar hvíta [. . .]

Chapter 218

- 163.8– Litlu síðar kom Þangbrandr á fund Óláfs konungs, nýkominn af
164.12 / Íslandi. Sagði hann konungi hversu Íslendingar höfðu illa við
407.5– honum tekit [. . .] Við þessa kærslu Þangbrands varð konungr
408.7. ákafa reiðr, svá at hann lét þegar blása til þings ok boða til öllum íslenzkum mǫnnum þeim sem þar váru í bænum eða á skipum, bað síðan taka alla er heiðnir váru, ræna, meiða eða drepa. En höfðingiar íslenzkir, Kiartan Ólafsson, Gizurr, Hialti ok aðrir þeir er kristnir váru gengu fyrir konung ok báðu Íslendingum friðar ok mæltu: ‘Eigi muntu, herra konungr, ganga á bak orðum þínum. Þú segir at engi maðr *skal⁴ svá mikit hafa gort til reiði þinnar at eigi viltu þat upp gefa þeim er skíraz vilia ok láta af heiðni. Nú vilia þeir allir íslenzkir menn sem hér eru taka sanna trú ok láta skíraz. En vér munum finna þat ráð til at kristnin mun við ganga á Íslandi. Eru hér *margir⁵ ríkra manna synir af Íslandi ok munu feðr þeira mikit liðsinni veita at þessu máli. [. . .] En Þangbrandr [. . .] fór með ofstopa ok harðindi ok drap menn ef honum mislíkaði við, ok þolðu menn honum þar ekki slíkt.’ [. . .]

¹ + inn A. ² ABD^{1,2}; kongs C¹. ³ BC¹D^{1,2}; braut ferð A. ⁴ BC¹D²; skuli A. ⁵ D²; margra ABC¹.

Chapter 222

Guðrøðr konungr son Eiríks blóðøxar ok Gunnhildar hafði verit í 171.8–
 hernaði í Vestrlöndum síðan hann flýði land í *Nóregi* fyrir Hákonni 172.18 /
 iarli. En á þessu sumri *sem* nú er áðr frá sagt, þá er Óláfr konungr 410.7–
 Tryggvason hafði fióra vetr ráðit Nóregi, kom Guðrøðr til Nóregs 412.2.
 ok hafði mörg herskip. Hann hafði þá siglt út af Englandi. *En* er
 hann kom í landsván við Nóreg, þá stefndi hann suðr með landi,
 *þangat¹ er honum var minni ván fyrir Óláfs konungs. *Sigldi*
 Guðrøðr *austr* til Víkrinnar. En þegar hann kom til lands tók hann
 at heria ok *braut* undir sik *landsfólkit*, en beiddi sér viðtöku. En
 er landsmenn sá at herr mikill var kominn á hendr þeim, þá *leitudu*
 þeir sér griða ok sætta ok *buðu* konungi at þingboð *skyldi* fara *um*
landit, *sogðu at þeir vildu heldr veita* honum viðtöku en þola her
 hans, *ok stefna til fiqlmennt þing at taka hann til konungs*. Váru
 þar *mælt á löng* frest meðan þingboð færi *um alla Víkina*. Krafði
 þá konungr vistagjalds meðan sú biðandi skyldi vera, en bæendr
køru heldr hinn kost, at búa konungi veizlur *svá lengi sem þurfti*
ok þingboð stæði yfir. Guðrøðr konungr tók þann kost at hann fór
yfir landit at veizlum með sumt lið sitt, en sumt gætti skipa hans.
 Þeir bræðr Þorgeirr ok Hyrningr [. . .] *Reðu* sér *síðan* til skipa *ok*
fóru norðr í Víkina. *Kómu þeir* á einni nótt með *lið sitt* þar sem
 Guðrøðr konungr var á veizlu, *veittu* honum þar atgöngu *bæði*
 með eldi ok vápnum. Fell þar Guðrøðr konungr ok flestallt lið
 hans. *Síðan heldu þeir til móts við þat lið sem at skipunum var*;
 var *þat* sumt drepit, en sumt komz undan ok flýði víðs vegar.
 Váru þá dauðir allir synir Eiríks ok Gunnhildar. [. . .]

Chapter 223

Þann vetr eptir er Óláfr konungr hafði komit af Hálogalandi lét 172.21–
 hann reisa skip *mikit² inn undir Hlaðhömrum, þat er meira var 175.14 /
 miklu en önnur skip þau er þá váru í *Nóregi*, ok eru enn *þar 412.4–
 bakstokkar þeir³ svá at síá má. Þorbergr *Skaflaugsson* *er sá maðr 414.14.
 nefndr⁴ er stafnasmiðr var at skipinu *ok hqfuðsmiðr at reisa í fyrstu*.
 En þar váru margir aðrir at, sumir at fella, sumir at telgia, sumir
 saum at slá, sumir til at flytia við *eða aðra hluti þá sem þurfti*.
 Váru þar allir hlutir miðk vandaðir til. Var *skip þat* bæði langt ok
 breitt, borðmikil ok stórviðat.

¹ BC¹D²; þar A. ² C¹; ÷ AD². ³ C¹; þeir bak stockar þar A. *Different text in D²*. ⁴ C¹; het sa maðr A. *Different text in D²*.

En er þeir báru skipit borði, þá átti Þorbergr nauðsyniaerendi at fara heim til bús síns, ok dvalðiz hann þar miðk lengi. En er hann kom aprtr var skipit fullborða. Fór konungr þegar um kveldit ok Þorbergr með honum at síá skipit, *hvernveg* orðit var, ok mælti þat hverr maðr *er sá* at aldri hefði sét langskip iafn mikit ok iafn frítt. *Fór* þá konungr aprtr í bæinn.

En snimma um morgininn *fór* konungr enn til skipsins ok þeir Þorbergr. Váru þá smiðir áðr þar komnir; stóðu þeir allir ok höfðuz ekki at. Konungr spurði hví þeir færi svá. Þeir sögðu at spillt var skipinu, at maðr mundi gengit hafa frá framstafni til lyptingar ok sett í borðit ofan hvert skýlihogg at oðru. Gekkk konungr þá til ok sá at satt var. Mælti *hann* þegar ok *sór* um at sá maðr skyldi deyia ef *hann* vissi hverr fyrir ofundar sakir hefði spillt skipinu. ‘En sá er mér kann segia,’ *sagði konungr*; ‘skal mikil gæði af mér hlióta.’ Þá svaraði Þorbergr: ‘Ek mun kunna at segia yðr, *herra*, hverr þetta verk mun gort hafa.’ *Konungr mælti*: ‘Mér er ok eigi at oðrum *manni¹ meiri ván at þat happ muni henda at verða þessa víss ok kunna mér at segia.’ *Þat skal ek ok segia þér, herra*. Ek hefi gort.’ Konungr *svaraði*: ‘Þá skaltu ok bæta svá at iafnvel sé sem áðr var *eda betr*. Skal þar líf þitt við liggia.’ Síðan gekkk Þorbergr til ok telgði borðin, svá at oðl gengu ór skýlihoggin. Mælti þá konungr ok allir *þeir er sá* at skipit væri miklu fríðara á þat *borðit* er Þorbergr hafði skorit. Bað konungr hann þá svá gera á bæði borð ok bað hann hafa mikla þökk fyrir. Var þá Þorbergr höfuðsmiðr fyrir skipinu þar til er algort var. Var þat dreki ok *gort² eptir því sem *var* dreki sá er *Óláfr* konungr hafði *norðan* af Hálogalandi. En *þó* var þetta skip miklu meira ok at ollum hlutum meir vandat. *Þenna dreka* kallaði hann Orm hinn langa, en hinn Orm hinn skamma. Á langa Ormi váru fiogur rúm ok þrír tigr; *höfuðit* ok krókrinn var allt gullbúit. Svá váru borðin há sem á hafskipum. Þat hefir skip verit bezt gort ok með mestum kostnaði í Nóregi.

Chapter 230

198.12– [. . .] *En er á leið vetrinn ok um várit kærði Pyri dróttning optliga*
199.18/ fyrir konungi ok grét sárliga þat er eignir hennar váru miklar í
422.9– Vinðlandi, en hon hafði engan fiárhlut þar í landi *svá³ sem
423.18. dróttningu *sómði*. Stundum bað hon konung fögurum orðum at hann

¹ C¹D²; ÷ A. ² C¹; gort AD². ³ D²; eptir því A, ÷ BC¹.

skyldi fá henni eign sína; sagði at Búrizláfr konungr var svá mikill vin Óláfs konungs at þegar þeir fyndiz mundi *hann* fá Óláfi konungi allt þat er hann beiddiz. En er þessarrar ræðu urðu varir vinir Óláfs konungs, þá lottu allir konung at fara til Vinðlands, þó at dróttning eggjaði. Þann vetr var veðráttu góð ok grøri snemma um várit.

Svá er sagt at þat var á pálmdróttinsdag at Óláfr konungr gekk úti um stræti. Þá gekk maðr í móti honum með hvannir margar ok undarlíga stórar í þann tíma várs. Konungr tók einn hvannniólann í hǫnd sér ok gekk heim til herbergis. Þyri dróttning sat inni í stofunni ok grét er hann kom inn. Konungr mælti til hennar: ‘Sé hér hvannnióla mikinn er ek gef þér.’ Hon laust við hendinni ok mælti: ‘Stærrum gaf Haraldr Gormsson faðir minn, en minnr æðraðiz hann at fara af landi at sækia *eign¹ sína en þú gerir nú, ok reyndiz þat þá er hann fór hingat í Nóreg ok eyddi land þetta at mestum hlut, en eignaðiz allt at sköttum ok skyldum. [. . .] ok þorir þú eigi at fara í gegnum Danaveldi at sækia eignir mínar, en sæmð þína, fyrir Sveini konungi bróður mínum.’ Óláfr konungr hlióp upp við er hon mælti þetta ok svaraði hátt: ‘Aldri skal ek hræddr *fara² fyrir Sveini konungi bróður þínum, ok ef okkrir fundir verða, þá skal hann fyrir láta.’

Óláfr konungr stefndi þing í bænum litlu síðar. Hann gerði þá 199.18– bert fyrir allri alþýðu, at hann mun leiðangr hafa úti um sumarit 200.3 / fyrir landi, ok hann vill nefnd hafa ór hveriu fylki bæði at *skipum 424.2–10. ok liði.³ Sagði þá hversu mǫrg skip hann vill hafa þaðan ór firðinum. Síðan gerði konungr orðsendingar bæði norðr ok suðr með landi⁴ hit *ýtra ok hit efra,⁵ ok lætr liði út bióða. Lét konungr þá setia fram Ormynn langa ok ǫll ǫnnur skip sín, bæði smá ok stór.

Chapter 231

Á því sama vári sendi Óláfr konungr Gizur ok Hialta til Íslands, 200.4–15 / sem áðr er ritat. Þá sendi konungr ok Leif Eiríksson til Grænlands 427.2–3 at boða þar kristni. Fekk konungr honum prest ok nokkura aðra and 14– vígða menn at skíra þar fólk ok kenna þeim trú rétta. Fór Leifr þat 428.9. sumar til Grænlands. Hann tók í hafi skipshöfn þeira manna er þá vǫru ófærir ok lágu á skipsflaki albrotnu. Ok í þeirri sǫmu ferð

¹ BC¹; tign AD². ² BC¹D²; ÷ A. ³ BC¹D²; liði ok skipum A. ⁴ + bæði AC¹. ⁵ D²; efra ok hit ytra A, ytra ok (+ ít C¹) innra BC¹.

fann hann *Vínland hit¹ góða ok kom at áliðnu því sumri til Grænlands ok fór til vistar í Brattahlíð til Eiríks fōður síns. Kōlluðu menn hann síðan Leif hinn heppna. En Eiríkr faðir hans sagði at þat var samskulda, er Leifr hafði borgit ok gefit líf skipshōfn manna ok þat er hann hafði flutt skémanninn til Grænlands. Svá kallaði hann prestinn. [. .]

Chapter 233

205.13– Óláfr konungr lét búa skip sín um várit er á leið ór Niðarósi;
206.7 / skyldi hann síálfr stýra Orminum langa er hann hafði þá gera
424.9– látit um vetrinn áðr, þvíat hann var þá mest langskip ok fríðast í
425.2. Nóregi. Ok þá er menn váru ráðnir til skipanar, þá var þar svá miōk vandat ok valit lið á, at engi maðr skyldi vera á Orminum ellri en sextōgr ok engi yngri en tvítōgr, en valit miōk at afli ok hreysti. Þar váru fyrstir til skoraðir hirðmenn Óláfs konungs, þvíat hirðin var valin af innlendum mōnnum ok útlendum, allt þat er styrkast var ok fræknast.

206.7– Úlfr rauði hét maðr er bar merki Óláfs konungs ok var í stafni á
207.18 / Orminum ok annarr *Kolbiōrn² stallari, Þorsteinn uxafōtr, Vikarr
425.4– af Tíundalandi bróðir Arnlióts gellina. Þessir váru á rausn í sōxum:
426.16. Vakr *elfski Raumason,³ Bersi hinn sterki, Án skyti af Íamtalandi, Þrándr rammi af Þelamōrk ok Óþymir bróðir hans, þeir Háleygir Þrándr skiálgi, Qgmundr sandi, Hlōðver langi ór Saltvík, Hárekr hvassi. Þessir innan ór Þrándheimi: Ketill hinn hávi, Þorfinnr eisli, Hávarðr ok þeir bræðr ór Orkadal. Þessir váru í fyrirrúmi: Biōrn af Stuðlu ok Bōrkr ór Fiōrðum, Þorgrímr ór Hvini Þióðólfsson, Ásgrímr ok Ormr, Þórð ór *Marðarlaug,⁴ Þorsteinn hvíti af *Oprostōðum,⁵ Arnórr mōerski, Hallsteinn, Eyvindr snákr, Bergþórr bestill, Hallkell af Fiolum, Óláfr drengr, Arnfinnr sygnski, Sigurðr bíldr, Einarr hōrðski, *Finnr,⁶ Ketill rygski, Griótgarðr raumski. Í krapparúmi váru þessir: Einarr þambarskelfir — hann þótti þeim eigi hlutgengr, þvíat hann var átián vetra — Hallsteinn Hlífarson,

¹ C¹; vindland hit A, vínlandit B, ÷ D². ² BD²; kolbeinn A, kolfeinn C¹. ³ D²; enski af ravma A, af lidi Rauma BC¹. ⁴ BD²; marða lōg A, marda laug C¹. ⁵ ofro stōðum A, gróstōðum BC¹, offrustōðum D². ⁶ BC¹D²; ÷ A.

Pórólfr, Ívarr smetta, Ormr skógarnef. Margir aðrir menn miðk ágætir váru á Orminum, þó at vér kunnim eigi at nefna. Átta menn váru í hálfrymi á Orminum ok var valit einum manni ok einum. Þrír tigr manna váru í fyrirrymi.

Þat var mál manna at þat mannval er á Orminum var bar eigi *minnr* af qðrum monnum um fríðleik, afl ok frækneik en Ormrinn langi af qðrum skipum. Þorkell nefia, bróðir konungs, stýrði Orminum skamma. Þorkell *dyrðill¹ ok Jósteinn, móðurbræðr konungs, hofðu Tronuna, ok var hvártveggia þat *skipit* allvel skipat. Níu stórskip *bió* Óláfr konungr ór Þrándheimi ok umfram tvítögssessur ok smæri skip.

En er konungr hafði miðk búit lið sitt ór Niðarósi, þá skipaði hann monnum í sýslur ok ármenningar um öll Þrændalög. [. . .] 207.18–20/
426.18–
427.2.

Chapter 241

Óláfr konungr fór liði sínu suðr *um Stað*. [. . .] Sóttu þá til fundar við hann vinir hans, margir ríkismenn, þeir er búnir váru til ferðar með konungi. Var þar hinn fyrsti maðr Erlingr Skiálgsson mágur hans, ok hafði hann skeið *sína* hina miklu. Hon var þrítög at rúmatali, *ok² var þat skip allvel skipat. Þá komu ok til hans mágur hans *austan ór Víkinni*, Hyrngr ok Þorgeirr, ok stýrði hvártveggi miklu skipi. Margir aðrir ríkismenn fylgðu konungi. [. . .] 237.13–21/
428.11–
429.1.

Chapter 242

[. . .] Hann hafði sex tigi langskipa. [. . .] 238.18 /
429.1.

Sigldi hann þegar er byr gaf *öllum flotanum* suðr til Danmerkr ok *svá* í gegnum *Eyrarsund.³ Kom Óláfr konungr í þeiri ferð *suðr* til Vinðlands ok gerði stefnulag við Búrizláf konung. Funduz þeir konungarnir ok tóluðu um eignir þær er Óláfr konungr heimti. Fóru allar ræður *vingiarnliga* milli *konunganna*, ok varð góðr greiðskapr um þær heimtingar er Óláfr konungr þóttiz þær eiga. Dvalðiz *Óláfr konungr⁴ þar lengi um sumarit ok fann marga vini sína. [. . .] 240.13–
241.3 /
429.2–9.

¹ BC¹D²; dyrðill A. ² C¹D²; ÷ A. ³ C¹D²; eyra sund A. ⁴ BC¹D²; hann A.

Chapter 243

241.7– Eiríkr iarl Hákonarson *flýði land í Nóregi* eptir fall Hákonar iarls
 242.23 / *fjòður síns, sem fyrr er getit*. Fór Eiríkr iarl fyrst austr til Svíþjóðar
 414.16– á fund Óláfs sænska Svíakonungs, ok fekk hann þar góðar
 416.16. viðtökur. Veitti Óláfr *Svíakonungr* *iarli þar¹ friðland ok veizlur
 stórar, svá at hann mátti þar vel halda sik ok lið sitt. Þess getr
 Þórðr Kolbeinsson í Belgskagadrápu:

Meinremmir² brá mána.

*Var Eiríkr iarl í Svíþjóð um vetrinn. Þann vetr sótti til hans *af
 Nóregi³ lið mikit þat er landflótta varð fyrir Óláfi konungi Tryggva-
 syni. Tók Eiríkr þá þat ráð, at hann fekk sér skip ok fór í hernað
 um sumarit at afla sér fiár ok liði sínu. Hann helt fyrst⁴ til Gotlands
 ok lá þar lengi um sumarit. Sætti⁵ kaupmönnum er sigldu til
 landsins eða víkingum. Stundum gekk hann upp á land ok heriaði
 þar víða með síanum. Svá segir í Bandadrápu:*

Meir vann miklu fleiri
 *malmhríð⁶ iðfurr síðan,
 áðr frágum þat, aðra,
 Eiríkr und sik geira,
 þá er garðvala gerði
 Gotland vala strandar
 virvils vítt of heriat,
 veðmildr ok semr hildi.

Síðan sigldi Eiríkr iarl suðr til Vinðlands. Hann hitti fyrir Staur-
 inum víkingaskip nokkur ok lagði til orrostu við þá. Þar fekk Eiríkr
 iarl sigr, en drap *lið mikit*. Svá segir í Bandadrápu:

Stærir lét at Stauri
 stafnviggs hofuð liggja,
 gramr vélti svá, gumna,
 gunnblíðr, ok réð síðan.
 Sleit á sverðamóti
 svörð víkinga hvarðu
 unda már á eyri,
 iarl goðvörðu hiarli.

¹ BC¹D²; þar j. A. ² AB, Meinrenmir C¹, Menræiter D². ³ BD²; or
 Noregi, *after* mikit C¹, ð A. ⁴ + liði sino A. ⁵ + hann A. ⁶ C¹D²; malm-
 hridir A, malmhríðar B.

Á því sumri fór Eiríkr iarl ok til Danmarkar á fund Sveins 242.24–
 tíúguskeggs Danakonungs ok bað til handa sér Gyðu dóttur hans, 243.3 /
 *ok¹ var þat at ráði gort. Fekk Eiríkr iarl Gyðu. Vetri síðar áttu 418.19–
 þau son er Hákon hét. 419.3.

Þá er Eiríkr iarl hafði fengit Gyðu ok verit eitt sumar í hernaði 243.3–20 /
 sigldi hann um haustit apr til Svíþjóðar ok var þar vetr annan. En 416.18–
 at vári bió hann her sinn ok sigldi síðan í Austrveg. Ok þá er hann 417.17.
 kom í ríki Valdamars konungs tók hann at heria, drap mannfólkit,
 en brenndi byggðir þar sem hann fór, *ok² eyddi landit. Hann
 kom til Aldeigiuborgar ok settiz þar um, þar til er hann vann
 staðinn, drap þar mart fólk, en braut ok brenndi borgina alla. Fór
 hann síðan víða herskildi um Garðaríki. Svá segir í Bandadrápu:

Oddhríðar fór eyða,
 óx hríð af því síðan,
 logfágandi lægis
 land Valdamars brandi.
 Aldeigiu *brauztu,³ ægir,
 oss numnaz skil, gumna.
 Sú var hildr með hólðum
 hórð. Komt austr í Garða.

Eiríkr iarl var fimm sumur í þessum hernaði öllum samt.

En á vetrum var hann í Danmörku með Sveini konungi tíúguskegg 243.20–22 /
 mági sínum, en stundum í Svíaveldi. 419.4–5.

Sveinn Danakonungr hafði átt Gunnhildi dóttur Búrizláfs Vinða- 243.22–
 konungs. En er hon var dauð fekk hann Sigríðar dróttningar hinnar 244.3 /
 stórráðu, móður Óláfs Svíakonungs, sem fyrr er ritat. Tótz þar þá 419.7–14
 með tengðum konunganna kærleikr, ok með þeim öllum ok Eiríki and
 iarli. 429.11–12.

Chapter 244

Sigríðr dróttning var hinn mesti óvin Óláfs konungs Tryggvasonar 244.4–10 /
 ok fann þat til saka, at Óláfr konungr hefði slitit við hana einka- 429.12–
 430.1.

¹ BC¹D²; ÷ A. ² C¹D²; en AB. ³ BC¹D²; bravtz þu A.

málum ok lostit hana í andlit. [. . .] Eggiaði hon miðk Svein konung at halda orrostu við Óláf konung Tryggvason [. . .]

246.4–6/ *En er Sigríðr hafði optliga slíkar ræður í munni, þá kom hon svá*
430.4–6. *sínum fortølum um síðir at Sveinn konungr varð fullkominn óvin*
Óláfs konungs. [. . .]

Chapter 245

247.9– *Litlu síðar sendi Sveinn konungr menn austr til Svíþjóðar á fund*
248.8/ *Óláfs konungs mágs síns ok Eiríks iarl ok lét segja þeim at Óláfr*
430.7– *Nóregskonungr hafði her úti ok ætlaði *at fara¹ um sumarit² til*
431.12. *Vinðlands. Fylgði þat orðsending at³ Svíakonungr ok *iarl⁴ skyldu*
her úti hafa⁵ ok fara til móts við Svein konung. Skyldu þeir þá
allir samt halda orrostu við Óláf Nóregskonung. En Svíakonungr
ok Eiríkr iarl váru þeirar ferðar albúnir ok drógu saman skipaher
mikinn af Svíþjóð. Fóru þeir liði því suðr til Danmerkr ok kómu
þar svá at Óláfr Tryggvason hafði áðr austr siglt. Þess getr Halldórr
hinn ókristni er hann orti um Eirík iarl, at hann hafði her úti af
Svíþjóðu ok honum varð gott til liðs:

Út bauð iðfra hneitir,
élmóðr af Svíþjóðu,
sunnr helt gramr til gunnar,
gunnbliks liði miklu.
*Hverr⁶ vildi þá *hǫlða,⁷
hrægeitunga feitir,
már fekk á síá sára
sylv, Eiríki fylgia.

Heldu þeir⁸ Svíakonungr ok Eiríkr iarl til fundar við *Svein* Dana-
konung ok hǫfðu þá allir *saman⁹ ógrynni hers.

248.8–17/ *Sveinn konungr [. . .] Sendi Sveinn konungr Sigvalda til Vinðlands*
431.14– *um sumarit at niósna um ferðir Óláfs konungs Tryggvasonar ok*
432.4. *gildra svá til at fundr þeira *Sveins konungs mætti verða ok Óláfs¹⁰*
*konungs. Fór þá Sigvaldi *iarl¹¹ leið sína ok kom fram í Vinðlandi;*

¹ BC¹D²; ÷ A. ² + suðr A. ³ + olaftr A. ⁴ BC¹D²; jarlin A. ⁵ + vm
sumarit A. ⁶ BC¹; huarr A, heria D². ⁷ BC¹; hallda A, haulldar D².
⁸ + Ol. A. ⁹ C¹D²; samt AB. ¹⁰ BC¹D²; Ol. . . Sueins A. ¹¹ C¹D²; ÷ AB.

fór hann til Iómsborgar ok síðan á fund Óláfs Tryggvasonar. Váru þar fǫgr orð ok vináttumál af iarli við Ólaf konung. Kom Sigvaldi sér í hinn mesta kærleik við konung.

Sigvaldi iarl var maðr vitr ok ráðugr. En er hann kom sér í ráðagerð með konungi, þá dvalði hann miðk *ferð* konungs austan at sigla ok fann til þess ýmsa hluti. En lið Óláfs konungs lét geysi illa, ok váru menn *hans* miðk heimfúsir, er þeir lágu þar lengi albúnir, en veðr *byrvæn.¹ Sigvaldi iarl fekk niósn leyniliga af *Danmǫrku* at þá var austan kominn herr Óláfs Svíakonungs ok Eiríks iarls, svá þat at *Danakonungr* hafði þá ok búit sinn her, ok þeir hǫfðingjarnir mundi þá sigla *austan* undir Vinðland með *allan herinn*, þar er þeir hǫfðu ákveðit at þeir mundi biða Óláfs konungs Tryggvasonar við ey þá er Svǫlðr hét. *Sendu þeir ok þau orð Sigvalda iarli at hann skyldi svá til stilla at þeir mætti þar finna Ólaf *Nóregs-konung.*²

Þá kom pati nokkurr til Vinðlands at Sveinn Danakonungr hefði her úti, ok gerðiz brátt sá kurr at Sveinn konungr mundi vilia halda ófrið við Ólaf Nóregskonung. En er Sigvaldi iarl varð þess áheyrsi sagði hann svá til Óláfs konungs: '[. . .] En ef yðr er nokkurr grunnr á því at ófriðr muni vera gǫrr fyrir yðr, þá skal ek fylgia yðr með mínu liði, ok þótti þat enn nokkurr styrkr fyrir hvar sem Iómsvíkingar fylgðu hǫfðingium. Mun ek fá þér tíu skip vel skipuð.' Konungr iátti því. [. . .]

Lét Óláfr konungr þá leysa flotann ok blása til brottlǫgu. Drógu menn þá upp segl sín.

Óláfr konungr hafði þar sex tigi skipa, sem áðr er ritat, en Sigvaldi iarl ellifu skip er þeir leystu ór hǫfninni. Þess getr Halldórr hinn ókristni at þeir hǫfðu báðir samt einu skipi meir en siau tigi er þeir sigldu af Vinðlandi.

Þess getr Halldórr hinn ókristni [. . .] Hann segir svá:

Óna fór ok einu,
unnviggs, konungr sunnan,
sverð rauð mætr at morði
meiðr, siau tígum skeiða,

¹ BC¹; byr vænt AD². ² C¹D²; nōr. A, T. s. B.

þá er húnlagar hreina
hafði iarl of krafða,
sætt gekk seggia *áttar¹
sundr, Skánunga fundar.

Chapter 247

252.6–17 / Þann dag er Óláfr konungr leysti flota sinn af höfninni var veðr
433.12 and lítit ok hagstœtt þegar undan landi kom. Gengu meira smáskipin
433.14– qll, ok sigldu þau undir veðr á hafit út. En Sigvaldi iarl sigldi nær
434.8. konungs skipinu ok kallaði til þeira, bað konung sigla eptir sér.
'Mér er *kunnigaz*,' *segir hann,² 'hvar hér er diúpast um eyia-
sundin, en þér munuð þess þurfa við þau hin stóru skipin.' Sigldi
iarl þá fyrir með *sínnum skipum³, en Óláfr konungr sigldi þar
eptir með *stórskipunum*. En er Sigvaldi iarl sigldi inn at *eyiunni*
Svöldr, þá reru þar menn *í⁴ móti honum á einni skútu. Þeir sögðu
iarl at herr Danakonungs ok Svíakonungs lá þar í höfninni fyrir
þeim. Þá lét iarl hlaða seglunum á sínnum skipum ok heimtu þeir
með árum skipin undir eyra [. . .]

Chapter 248

253.11– Sveinn Danakonungr *ok⁵ Óláfr Svíakonungr ok Eiríkr iarl *lágu*
254.2 / þar undir eyiunni með allan her sinn, sem áðr er sagt. Þá var
435.4–15. veðr fagrt ok sólskin biart. Gengu þeir þá upp á hólminn allir
höfðingiarnir ok miklar sveitir *hersins* með þeim. En er þeir sá at
skipin *Norðmanna* sigldu mið mörq saman út á hafit [. . .] Ok
nú sá þeir hvar sigldi mikit skip ok glæsiligt. Þá mæltu báðir
konungarnir: 'Þetta er mikit skip ok *einkar* fagrt. Þat mun vera
Ormrinn langi.' Eiríkr iarl svarar: 'Ekki mun þetta Ormrinn langi
[. . .]' Ok svá var sem *iarl* sagði. Þat skip átti *Styrkár*⁶ af Gimsum.
Lítlu síðar sá þeir hvar sigldi annat skip miklu meira⁷ [. . .]

254.14– Þá mælti Sveinn konungr *hlæiandi*: 'Hræddr er Óláfr Tryggvason
257.1 / nú, er hann þorir eigi at sigla við höfuð á dreka sínnum.' Eiríkr iarl
435.15– svarar: 'Ekki er þetta konungs skip. Þetta skip kenni ek *gørla* ok
437.9.

¹ written ættar ABC¹. The stanza is omitted in D². ² B; segir A, ÷ C¹D².
³ B; sín skip AC¹D². ⁴ BC¹D²; aa A. ⁵ BC¹D²; ÷ A. ⁶ Styrkár AC¹D²;
Eindriþí B. ⁷ + ok aa höfut A.

svá seglit, þvíat hér er stafat segl; þat á Erlingr Skiálgsson af Iaðri. Látum þá sigla, þvíat ek segi yðr satt af at þar eru þeir drengir innanborðs, ef vér leggium til bardaga við Óláf Tryggvason, at oss er betra þar skarð ok missa í flota hans en þetta skip svá skipat sem er [. . .]’ Þá sá þeir ok kenndu skip Sigvalda iarls, ok viku þau þangat at hólminum. Síðan sá þeir hvar sigldu þriú skip ok var eitt af þeim mikit höfðaskip. Þá mælti Sveinn konungr: ‘Gangi menn nú til skipanna, þvíat hér ferr nú Ormrinn langi.’ Eiríkr iarl mælti: ‘Mörg hafa þeir önnur stór skip ok glæsilig en Ormínn langa, en fá hafa enn um siglt ok bíðum enn.’ Þá mæltu margir menn: ‘Nú má síá,’ sögðu þeir, ‘at Eiríkr vill eigi beriaz við Óláf Tryggvason ok eigi þorir hann nú at hefna föður síns, ok er þetta svá mikil skömm at spyriaz mun um öll lönd, ef vér liggium hér með iafn miklu liði, en Noregskonungr sigli við hönd fulla manna við her várn at iafna á haf út hér hiá oss siálfum.’ [. . .] En er þeir gengu ofan sá þeir hvar sigldu fiogur skip mikil, ok eitt af þeim var dreki mikill, gullbúinn. [. . .] Þá stóð upp Sveinn konungr ok mælti: ‘Hátt mun Ormrinn bera mik í kveld. Honum skal ek stýra.’ Þá mælti Eiríkr iarl: ‘Þó at Óláfr konungr Tryggvason hefði ekki meira skip en þetta er vér síám nú, þá mundi Sveinn konungr þat aldri fá unnit af honum með einn saman Danaher.’

En þessi hin stóru höfðaskip er þeir ætluðu Ormínn langa var hit 257.1–3 /
fyrra Tranan, en hit síðara Ormrinn skammi. 437.13–15.

Dreif nú allt fólk til skipanna ok ráku af sér tiöldin. [. . .] 257.3–4 /
437.9–10.

En er höfðingiarnir áttu þetta at tala sín í milli sem nú var frá 257.9–11 /
sagt, þá sá þeir hvar sigldu þriú skip allstór ok hit fiórða síðast. [. . .] 437.10–12.

[. . .] þat var Ormrinn langi. [. . .] 257.16 /
437.12–13.

Chapter 249

Þá er þeir Sigvaldi iarl höfðu hlaðit seglum á skipum sínum ok 258.1–20 /
reru inn undir hólminn, þá sá þeir þat Þorkell *dyrðill¹ af *Trönunni² 438.10–
ok aðrir skipstíornarmenn þeir er með honum fóru, at iarl sneri 439.11.
sínnum skipum inn undir hólminn. Þá hlóðu þeir seglunum ok reru³

¹ C¹; dyrðill AD². ² C¹D²; trananum A. ³ + inn A.

eptir honum *ok spurðu¹ hví *hann sigldi eigi*. Iarl *sagði* at hann *vildi biða Óláfs konungs*, ‘ok er meiri ván,’ *segir hann*, ‘at ófriðr sé fyrir oss.’ létu þeir þá flióta skipin þar til er Þorkell nefia kom með Orminn skamma ok þau fiogur skip er honum fylgðu. Váru þeim soggð hin sǫmu tíðindi. Hlóðu þeir þá ok *seglum² sínum ok létu flióta ok biðu svá Óláfs konungs. [. . .] En er Óláfr konungr sigldi inn at hólminum *ok hann sá at hans menn höfðu lægt seglin ok biðu hans, þá stýrði hann á veðr þeim ok spurði hví þeir sigldi eigi. En þeir soggðu konungi at ófriðarherra var fyrir þeim ok báðu hann flýia*. Konungr stóð upp í lyptingunni við þessa tíðindasǫgn ok mælti til sinna manna: ‘Látið síga seglit [. . .] Ek hefi enn aldri flýit í orrostu. Ráði guð lífi mínu, en aldri skal ek á flótta leggia [. . .]’

259.16 / Óláfr konungr svarar hátt ok mælti [. . .]
Cf. 439.8.

259.18 / ‘[. . .] Ekki skulu mínir menn hyggia á flótta.’
439.9–10.

259.18– Þess getr Hallfrøðr vandræðaskáld:
260.6 /
439.12–20.

Geta skal máls þess er mæla
menn at vápna sennu
dolga fangs við drengi
dádøflgan gram kváðu.
Baða hertryggðar hyggia
hnekkir sína rekka,
þess lifa þjóðar sessa
þróttarorð, á flótta.

260.7–9 Óláfr konungr lét blása til samloðu þeim *ellifu* skipum *sem hann*
and 17–18 / hafði þar. Var konungsskipit í miðiu liði, en þar á annat borð
440.2–4. Ormrinn skammi, en á annat borð Tranan [. . .] *þess getr Hallfrøðr:*

260.20– Þar hykk víst til miok *misstu,³
261.2 /
443.8–15. mǫrg kom drótt á flótta,
gram þann er gunni framði
gengis þrœnzkra drengia.

¹ C¹D²; ok kalladi þorkell aa sigvald j. sp(urði) A. ² C¹; seglunum AD².

³ C¹D²; misti A.

Næfr vá einn við iðfra
allvaldr tvá snialla,
frægr er til slíks at segia
siðr, ok *iarl hinn¹ þriðia.

[. . .]

En er *konungr sá at þeir tóku at tengia stafnana á Orminum langa* 261.3–17 /
ok *á Orminum skamma, þá kallaði hann hátt: ‘Leggið fram betr* 440.4–17.
hit mikla skipit. Eigi vil ek vera aptastr *allra minna manna* í her
þessum *ef orrostan tekz.* Þá *mælti Úlfr hinn rauði* [. . .]: ‘Ef Orminn
skal því lengra fram leggja sem hann er *meiri ok lengri en önnur*
skip, þá mun ávinnt um sǫxin.’ Konungr svaraði: ‘[. . .] ek vissa
þá eigi at ek munda eiga stafnbúann bæði rauðan ok ragan.’ Úlfr
svarar: ‘*Snú þú, konungr, eigi meir baki við at veria lyptingina en*
ek mun stafninn.’ Konungr helt á boga ok lagði ǫr á streng ok
sneri at Úlfi. Þá *mælti Úlfr: ‘Skiót þú eigi mik, herra, heldr þangat*
sem meiri er þǫrf, *þat er á óvini yðra, þvíat þér vinn ek þat er ek*
vinn. [. . .]’ [. . .]

Chapter 250

Óláfr konungr stóð í lyptingu á Orminum. Bar hann hátt miðk. 262.5–
Hann hafði gylldan skiöld ok gullroðinn hiálm. Var hann miðk 263.7/
auðkenndr frá ǫðrum mönnum. Hann hafði rauðan *kyrtil² stuttan 441.2–
útan yfir bryniu. En er Óláfr konungr sá *at flokkar hans mótstöðu-* 442.6.
manna tóku at riðlaz ok upp váru sett merki fyrir höfðingium, þá
spurði hann *sína menn: ‘Hverr er höfðingi fyrir því *liði³ er gegnt*
oss er?’ Honum var sagt at þar var Sveinn konungr með Danaher.
Konungr mælti: ‘Ekki hræðumz vér bleyður þær, *þvíat eigi er*
heldr hugr í Dǫnum en í skógargeitum. [. . .] En hverr höfðingi
fylgir þeim merkium er þar eru út í frá á hæggra veg?’ Honum var
sagt at þar var Óláfr konungr *sænski* með Svíaher. Konungr mælti:
‘Auðveldra ok blíðara mun Svíum þikkia at sitia heima ok sleikia
blótbolla sína en ganga á Orminn *í dag* undir vápn yður [. . .] En
hverir eiga þau hin stóru skip er þar liggja á *útbörða* Dǫnum?’
‘Þar er,’ sǫgðu þeir, ‘Eiríkr iarl Hákonarson.’ Þá mælti Óláfr
konungr: ‘[. . .] Mun *Eiríkr iarl* þikkiaz eiga við oss skapligan

¹ C¹D²; iarlinn A. ² C¹; silkikyrtil A. *Altered text in D².* ³ C^{1,7}; merki A.
Altered text in D².

fund. Er oss ván af *honum ok hans* liði snarprar orrostu, þvíat þeir eru Norðmenn sem vér erum.’

263.13–16/ *Þessu næst greiddu konungarnir ok iarl atróðrinn. Nú segir svá Cf. 442.8–9. Snorri Sturluson ok flestir menn aðrir at Sveinn Danakonungr lagði fyrst með sitt lið at Orminum langa ok hinum stærstum skipum Óláfs konungs. [. .]*

264.1–4/ *Svá segir Snorri at Sveinn konungr lagði sín skip at Orminum 442.8–12. langa, en Óláfr scenski lagði út frá ok stakk stöfnum at ýzta skipi Óláfs Tryggvasonar, en öðrum megin lagði at Eiríkr iarl. [. .]*

264.9–20/ *Tótz þá hǫrð orrosta. Sigvaldi iarl lét skotta við skip sín ok lagði 442.12– ekki at sinni til orrostu. Er hans lítt getit við bardaga þenna. En 443.6. þó segir svá Skúli Þorsteinsson — hann var *þá¹ með Eiríki iarli:*

Fylgða ek Frísa dolgi,
fekk ek ungr þar er spiǫr sungu,
nú finnr ǫld at ek eldumz,
aldrbót ok Sigvalda,
þar er til móts við *mætan*
malþings í dyn hialma
sunnr fyrir Svǫðrar mynni
sárlauk roðinn bárum.

265.1/ *Þessi orrosta varð hin snarpasta. [. .]*
444.3.

266.8/ *Var þá orrosta hin snarpasta ok allmannskæð. [. .]*
444.3.

267.25– *Dǫnum veitti þungt atsóknin, þvíat frambyggjar á Orminum langa 268.7/ ok stafnbúar á Orminum skamma ok á Trǫnunni færðu akkeri ok 444.4–11. stafnliá á skip Sveins konungs, en áttu vápnin at bera niðr undir fœtr sér, er þeir hǫfðu skipin miklu stærri ok borðhærr. Hruðu þeir ǫll Danaskip þau er þeir fengu haldit, en konungrinn Sveinn ok lið hans þat er undan komz flýði á ǫnnur skipin, ok því næst lǫgðu þeir frá, þreyttir ok sárir, ór skotmáli, ok fór þessi herr *svá² sem Óláfr konungr Tryggvason gat til [. .]*

268.13/ *Svá segir Snorri Sturluson *at Óláfr scenski lagði³ þá at í staðinn Cf. 444.11. [. .]*

270.20/ *Svíar hǫfðu látit lið mikit ok svá stórskip sín. [. .]*
444.13.

¹ BC¹; ÷ AD². ² BD²; ÷ C¹. *Lacuna in the exemplar of A, 265.13–273.13; the text here is taken from C¹.* ³ BC²D²; legdí C¹.

Chapter 251

[. . .] *Iarlinn lagði fyrst at fremsta skipi Óláfs konungs Tryggva- 271.14–
sonar í annan arminn, sem áðr er sagt. Síbyrði hann þar við 273.8/
Iárnbarðann. Hrauð hann þat skip ok hió þegar ór tengslum, en 444.14–
lagði þá at því er þar var næst ok barðiz til þess er þat var hroðit. 446.12.*
Tók þá liðit at hlaupa af hinum smærum skipum ok upp á
stórskipin, en iarl hió hvert ór tengslum *er* hroðit var, en Danir ok
Svíar lögðu þá í skotmál *øllum¹ me gum at skipum Óláfs konungs.
En Eiríkr iarl lá ávallt síbyrt við skipin ok átti hoggorrostu. En
svá sem menn fellu af skipum hans, þá gengu þegar aðrir upp í
staðinn, Danir ok Svíar, *blóðkylarnir hvíldir ok ómóðir ok ekki
sárir*. Svá segir Halldórr *hinn ókristni*:

Gørðiz snarpra sverða,
slitu drengir frið, lengi,
þar er gollin spiqr gullu,
gangr um Ormynn langa.
Dolgs kváðu fram fylgia
fráns leggbita hánum
sœnska menn at sennu
sunnr ok danska runna.

Þá var orrosta *hin snarpasta.² Fell *þá³ miqr lið Óláfs konungs.
Svá kom at lykðum at øll váru hroðin skip *hans* nema Ormrinn
langi. Var þar *þá⁴ á komit allt fólkr *Nóre gskonungs* þat er vígt
var. Lagði Eiríkr iarl þá at Orminum. [. . .] *Iarlinn lagði Barðann*
síbyrt við Ormynn. Var þar þá⁵ *hin ógurligsta hoggorrosta er verða*
mátti. Svá segir Halldórr:

Fiqrð kom heldr í harðan,
*hñitu⁶ reyr saman dreyra,
tungl skáruz þar tingla
*tangar,⁷ Ormrinn langi,
þá er borðmikinn Barða
*brynflagðs⁸ reginn lagði,
iarl vann hialms at holmi
hríð, við Fáfnis síðu.

¹BD²; ollu- C¹. ²BD²; bædi hord ok snorp C¹. ³BD²; ÷ C¹. ⁴BD²; ÷ C¹.
⁵ + enn grimmasti bardagi ok C¹. ⁶BD²; hítta C¹. ⁷BD²; tangri C¹.
⁸B; brimflagds C¹, brynflags D².

273.9– Eiríkr iarl var í fyrirrúmi á skipi sínu ok var þar fylkt með skiald-
 274.8 / borg. Var þar þá bæði höggorrusta ok spiótum lagit ok kastat öllu
 446.14– því er til vápna *var.¹ Sumir skutu bogaskoti eða handskoti. Var
 447.18. þá *svá² mikill vápnaburðr á Orminn³ at varla mátti hlífum fyrir
 koma, *svá flugu⁴ þykkt spiót ok orvar, þvíat öllum megin lágu
 þá herskip at Orminum. En menn Óláfs konungs *gerðuz* þá svá
 óðir at þeir hliópu upp á borðin til þess at ná sverðshöggum *til*
óvina sinna, at drepa fólkit, en margir lögðu eigi svá undir Orminn
 at í höggorrostunni vildi vera, þvíat flestum þótti hart við *at⁵
eiga kapp Óláfs konungs. En Norðmenn hugsuðu ekki annat en
 vildu æ fram ok drepa sína mótstöðumenn. Gengu þeir þá slétt út
 af borðunum, þvíat þeir geymdu eigi annars fyrir ákefð ok ofrhuga
 en þeir berðiz á sléttum velli ok sukku niðr margir milli skipanna
 með vápnnum sínum. *Þess getr* Hallfrøðr *vandræðaskáld*:

Sukku niðr af Naðri,
 naddfárs í boð sárir,
 baugs, gørdut við vægiaz,
 verkendr Heðins serkiar.
 Vanr mun Ormr þó at Ormi
 alldýrr konungr stýri,
 þars hann skríðr með lið lýða,
 lengi slíkra drengia.

[. . .]

274.11–15 / *Þar var þá ok með iarli norrænn maðr sá er nefndr er Finn*
Cf. 448.9–12. Eyvindarson af Herlondum. Sumir menn segia at hann væri
 finnskr. Svá er sagt at hann væri fimastr við boga ok beinskeytastr
allra manna í Nóregi. Hann hafði gørt boga Einars þambarskelfis.

274.15– Einarr var á Orminum í krapparúmi ok skaut þaðan um daginn af
 275.13 / boga; hann var allra manna harðskeytastr. Einarr skaut oru at Eiríki
 448.2– iarli ok *laust⁶ í stýrishnakkann fyrir ofan höfuð iarli svá hart, at
 449.2. allt gekk upp á reyrböndin. Iarl leit til ok spurði sína menn ef þeir
 vissi hverr þar skaut svá hart. Ok iafnskiótt kom önnur orin svá
 nær iarli at sú flaug milli síðu hans ok handarinnar ok svá aprt í
 höfðafiqlina at úti stóð brodrinn. Þá mælti iarl við Finn *Eyvindar-*
son: ‘*Skióttu⁷ manninn þann hinn mikla í krapparúminu.’ [. . .]

¹ BD²; heyrdi ok hendr matti a festa C¹. ² BD²; all- C¹. ³ + sua C¹.
⁴ BC¹D²; Þa flugu sva A, which with these words resumes. ⁵ BC¹D²;
 ÷ A. ⁶ BC¹; flaug A, kom D². ⁷ BC¹D²; Skíot þv A.

Finnr skaut þá *bíldor* ok kom á miðian boga Einars í því er hann dró hit þriðia sinn bogann *sem fastast*. Hraut þá í *sundr* boginn ok brast við hátt. Þá mælti Óláfr konungr: ‘Hvat brast þar svá hátt?’ Einarr *svaraði*: ‘Nógr or hendi þér, konungr.’ ‘*Eigi¹ mun svá mikill brestr orðinn,’ *sagði* konungr, ‘*þvíat guð mun ráða ríki mínu, en ekki bogi þinn*. Tak nú boga minn ok skiót af.’ Kastaði konungr til hans boganum. Einarr tók² bogann ok dró þegar fyrir odd orina *ok³ mælti: ‘Of veykr, of veykr allvalds bogi.’ Kastaði hann þá aptr boganum *til konungs*, en tók skiöld sinn ok sverð ok barðiz *diarfliga*.

Chapter 252

Óláfr konungr Tryggvason stóð í lyptingu á Orminum ok skaut 275.14–16/
lengstum um daginn, stundum *bogaskotum*, en stundum gaflökum 449.4–6.
ok iafnan tveim senn. [. . .]

Óláfr konungr sá fram á skipit at menn hans *reiddu ótt sverðin* ok 276.24–
hioggu títt, ok þat sá hann *með* at sverðin bitu illa. Hann mælti þá 277.8/
hátt: ‘Hvært reiðið þér svá *sliólíga sverðin*, er ek sé at yðr bita 449.6–15.
ekki?’ Maðr *svaraði*: ‘*Bæði* eru sverð vár, *herra*, *slió* ok brotin
miok.’ Þá gekk konungr ofan *ór lyptingunni* í fyrirrúmit ok lauk
upp hásetiskistuna. Tók hann þar ór mörq sverð, *biqt ok hvoss*⁴
ok fekk mǫnnum sínum. En er hann tók niðr hægri hendi, þá sá
menn at blóð rann ofan undan brynstúkunni, en engi vissi hvar
hann var sárr.

Mest var vǫrnin *á Orminum⁵ ok mannskæðust af fyrirrúms- 277.8–
mǫnnum ok stafnbúum, *þvíat* þar var hvártveggja mest valit 278.17/
mannfólkit ok hæst *borði*. En er *mannfallit tók til á Orminum*, þá 450.2–
fell liðit fyrst um mitt skipit. [. . .] 451.2.

Þá er fátt stóð manna upp um sigluskeiðit á Orminum, þá réð
Eiríkr iarl til uppgöngu *við⁶ fimmtánda mann ok *komz* upp á
Orminn. Þá kom á mót honum Hyrningr mágr Óláfs konungs
*með⁷ sveit manna. Varð *með þeim hin harðasta hríð*. [. . .] Lauk
svá *með þeim* at Eiríkr iarl hrökk ofan *aptr⁸ á Barðann, en þeir
menn er honum hǫfðu fylgt fellu sumir, en sumir váru særðir.
Varð Hyrningr allfrægr af þessi sókn. Þess getr Þórðr Kolbeinsson:

¹ C¹D²; Ecki A, Ei B. ² + vpp A. ³ B; hann AC¹D². ⁴ + miok A.
⁵ C¹D²; ÷ A. ⁶ C¹D²; aa orminn með A. ⁷ C¹D²; við A. ⁸ C¹; ÷ AD².

Þar var hialmaðs heriar
 hropts við dreyrgar toptir.
 Orð fekk gótt en gerði
 grams vör blám hiörvi,
 höll bilar hárra fialla,
 Hyrningr, áðr þat fyrniz.

[. . .]

Chapter 255

283.12– [. . .] En er þynntiz *skipanin¹ til varnar á Orminum, þá *leitaði*
 284.6/ Eiríkr iarl til uppgöngu. *Varð þá enn² hörð viðtaka. En er
 451.4– stafnbúar *Óláfs konungs sá at iarl var upp kominn á Orminn*, þá
 452.2. *gengu³ þeir aptr á skipit ok sneruz til varnar móti *honum ok*
veittu hit snarpasta viðrnám. En fyrir því at þá tók svá miök at
falla liðit á Orminum at víða gerðuz auð borðin, þá tóku *iarls⁴
 menn víða upp at ganga. En allt þat lið er þá stóð upp til varnar
 sótti aptr á skipit þar til *er konungrinn var*. Svá segir Halldórr
hinn ókristni at iarl eggiaði þá sína menn:

Hét á heiptar nýta
 hugreifr, með Óleifi
 aptr stökk þjóð um þoptur,
 þengill sína drengi,
 þá er hafvita höfðu
 hallands um gram sniallan,
 varð fyrir Vinða myrði
 vápneiðr, lokit skeiðum.

[. . .]

285.14–18/ *Nú fyrir þá sök at mart fólk af liði *iarls⁵ var þá komit upp á*
 452.7–13. Orminn, svá sem vera mátti á skipinu, ok skip hans lágu öllum
 megin útan at Orminum, en lítit fiölmenni til varnar í móti svá
 miklum her, þá fellu nú á lítilli stundu *margin kappar Óláfs*
konungs, þó at þeir væri bæði styrkir ok fræknir. [. . .]

286.5–7 / [. . .] þá gekk Kolbiörn upp í lyptingina til konungs. *Mátti þá eigi*
 452.4–6. *skiótt kenna hvárr þeira var, þvíat* Kolbiörn var ok allra manna
 mestr ok fríðastr *sýnum*. [. . .]

¹ BC¹D²; skipan A. ² BD²; ok varð þa A, ok var þar enn C¹. ³ C¹D²;
 sóttu A, hlupu B. ⁴ C¹; iarlsins AB (*after* menn B), j. D². ⁵ C¹; jarlsins
 AB, j. D².

Chapter 256

[. . .] Óláfr konungr ok Kolbiörn stallari hliópu þá báðir fyrir 286.15–
 borð, ok á sitt *borð¹ hvárr. En iarlsmenn höfðu lagt útan at 287.3 /
 smáskútur ok drápu þá *menn* er á kaf hliópu. Ok þá er konungr 452.13–
 siálfr hafði á kaf hlaupit vildu þeir *er á skútunum váru* taka hann 453.9.
 hǫndum ok fœra *hann* iarli. En Óláfr konungr brá yfir sik skildinum
 ok steypðiz í *kafit*. En Kolbiörn stallari skaut sínum skildi undir
 sik ok hlífði sér svá við spiótum er lagt var af þeim skipum er
 undir lágu, ok fell hann *svá² á síóinn, *at³ skiǫldrinn varð undir
 honum, ok komz hann *af því eigi í kafit áðr hann* varð handtekinn.
Þessi er sǫgn Snorra. [. . .]

Því næst var Kolbiörn handtekinn ok dreginn upp í *skútu eina*. 287.19–
 Hugðu þeir at þar væri *Óláfr konungr*. Var hann þá leiddr fyrir 288.1 /
Eirík iarl. En er iarl varð þess varr at þar var Kolbiörn, en eigi kon- 453.8–14.
 ungr, þá váru Kolbirni grið gefin. Í *þeiri* svipan hliópu margir menn
 Óláfs konungs fyrir borð af Orminum, þeir er þá váru á lífi [. . .]

Váttar Hallfrøðr *þat með fullkomliga*, at Þorkell hlióp síðast fyrir 288.14–23 /
 borð allra manna *Óláfs konungs*: 453.14–
 454.2.

Ógræðir sá auða
 armgrióts Trǫnu flióta,
 hann rauð geir at gunni
 glaðr, ok báða Naðra,
 áðr hialdrþorinn heldi
 hugframr *ór* bǫð ramri
 snotr á snæris vitni
 sunds Þórketill undan.

[. . .]

En er Óláfr konungr hafði fyrir borð hlaupit, þá æpti herrinn allr 289.7–18 /
 sigróp, ok þá lustu þeir árum í *siá⁴ Sigvaldi ok hans menn ok 454.7–18.
 reru þá til bardagans. Þess getr *Halldórr:⁵

*Dróguz⁶ vítt at vígi
 Vinða skeiðr, ok ginðu
 Þriðia hauðrs á þjóðir
 þunn galkn *vafit*⁷ munnum.

¹ BC¹; borþit A; ÷ D². ² BC¹D²; ÷ A. ³ C¹D²; ok A, er B. ⁴ BC¹D²; ÷ A.

⁵ BD²; hallfreðr A, hallar steinn C¹. ⁶ BC¹D²; Drogv A. ⁷ varít BC¹,
 varín D².

Gnýr varð á síá sverða,
sleit qrn gera beitu.
Dýrr vá drengia stíóri,
drótt kom mǫrg á flóttá.

[. . .]

290.2–6/ *Reru þeir* apr undir Vinðland, ok var þat þegar rœða margra
455.1–6. manna, at Óláfr konungr mundi *steypt hafa¹ af sér bryniunni í
kafi ok kafat út undan langskipunum ok lagiz síðan til Vinða-
snekkjunnar ok hefði menn Ástríðar flutt hann til lands.

290.6–9/ *Er þat allt saman síðan leitt til líkinda* [. . .] ok þær frásagnir er
Cf. 455.6–8. *Snorri Sturluson vátar at gǫrvar hafa verit síðan um ferðir Óláfs*
konungs [. . .]

290.13– En þó segir svá Hallfrøðr *vandræðaskáld*:
291.2/
455.8–20. Veitkat ek hitt hvárt Heita
hungrdeyfi skal ek leyfa
dýnsæðinga dauðan
*dýrbliks² eða þó kvikvan,
alls sannliga segia,
sárr mun gramr at hváru,
hætt er til hans at fréttá,
hvártveggia mér seggir.

En hvárn veg sem þat hefir verit, þá kom Óláfr Tryggvason aldri
síðan til ríkis í Nóregi. En þó *kallar* Hallfrøðr [. . .]:

292.21– Samr var árr, um æfi,
293.26 / *oddflogðs*, hinn er þat sagði,
456.1– at lofða gramr lifði,
457.6. læstyggis sonar Tryggva.
Vera *kveðr³ ǫld ór éli
Óláf kominn stála,
menn geta *málin* sǫnnu,
miqk er verr *en svá,⁴ ferri.

Ok enn *kvað hann*:

¹ C¹D²; hafa steypt AB. ² D²; dyrðliks AB, dyrligs C¹. ³ C¹; kueda AB.
⁴ BC¹; ek var A. *The stanza is omitted in D².*

Mundut þess er þegnar
þróttharðan gram sóttu,
frá ek með lýða líði
landherðar, sköp verða,
at mundiokuls myndi
margdýrr koma *rýrir*,
geta þikkiat mér gotnar
glíkligs, *ok* styr slíkum.

[. . .]

Enn segir auðar kenni
austr ór malma gnaustan
segr frá sárum tiggia
sumr eða braut *of komnum.¹
Nú *hefk* sannfregit sunnan
siklings ór styr miklum,
kann ek *ei² mart við manna,
morð, veifanar orði.

[. . .]

Chapter 258

Eiríkr iarl Hákonarson eignaðiz Ormynn langa með sigrinum ok 297.13–
hlutskipti mikit. Svá segir Halldórr: 298.4 /
457.8–18.

Hialmfaldinn bar hilmi
hrings af miklu þingi,
skeiðr glæstu þá þjóðir,
þangat Ormrinn langi.
En sunnr at gný Gunnar
glaðr tók iarl við Naðri.
Áðr varð egg at rióða
ótrauðr Hemings bróðir.

[. . .]

Chapter 260

Sveinn iarl Hákonarson hafði verit í Svíþjóð síðan hann flýði ór 299.11–
Nóregi eptir dráp fjoður síns. Hafði hann þá fengit Hólmfríðar 300.19 /
*dóttur³ Óláfs Svíakonungs. En er þeir skiptu Nóregi með sér 457.19–
459.11.

¹ BC¹; of komna A, hafi komizst D². ² BC¹D²; ÷ A. ³ D²; systur ABC¹.

Sveinn Danakonungr *ok¹ Óláfr Svíakonungr ok Eiríkr iarl, þá hafði Óláfr Svíakonungr fiogur fylki í Þrándheimi ok Mæri hváratveggju, Raumsdal ok austr Ranríki frá Gautelfi til Svínasunds. Þetta ríki fekk Óláfr konungr í hendr Sveini *Hákonarsyni mági sínum* með þvílíkum formála sem fyrr hǫfðu haft skattkonungar eða iarlaf af yfirkonungum, *ok gaf hann Sveini þar með iarls nafn*. Eiríkr iarl hafði fiogur fylki í Þrándheimi ok² Naumudal ok Hálogaland, Fiǫrðu ok Fialir, Sogn, Hǫrðaland, Rogaland ok Norðr-Agðir allt til Líðandisness. Svá segir Þórðr Kolbeinsson:

Veit ek, fyrir Erling útan,
 ár at hersar váru,
 lofa³ fasta tý, flestir,
 farlands, vinir iarla.
 En *ept⁴ víg frá *Veigi*,⁵
 vel ek orð at styr, norðan
 land eða lengra stundu
 lagðiz suðr til Agða.

Ok enn kvað hann:

Allvalds nutu aldir,
 una líkar vel slíku.
 Skyldr létz hendi at halda
 hann *of⁶ Nóregs mǫnnum.
 En Sveinn konungr sunnan
 sagðr er dauðr, en auði,
 fátt bilar flestra ýta
 fár, hans bæir váru.

Sveinn Danakonungr hafði *einn* Víkina, sem hann hafði fyrr haft, en hann veitti Eiríki iarli Raumaríki ok Heiðmǫrk.

300.19–24/ Eiríkr iarl ok Sveinn iarl létu báðir skíræz ok tóku trú rétta. En 459.13–18. meðan þeir réðu fyrir Nóregi létu þeir gera hvern sem vildi um kristnihaldit, en forn lǫg heldu þeir vel ok alla landssiðu. Váru þeir menn vinsælir ok *þó* stiórnsamir. Var Eiríkr iarl miǫk fyrir þeim bræðrum um ǫll *ráð*.

300.24/ 459.12–13. *En* Sveinn iarl var allra manna fríðastr⁷ er menn hafi sét.

¹ BC¹; ÷ AD². ² + i AB. ³ + ek *Hkr*. ⁴ B (*written eft*); eptir AD², opt C¹.
⁵ *Veigu Hkr*. ⁶ BC¹; af A, ok D². ⁷ + þeira A.

INDEX TO TEXT

- Aðalráðr Játgeirsson 8, 90.
 Aðalsteinn sigrsæli Játvarðsson 27–30, 32.
 Agðanes 25, 104.
 Agðir 21, 72, 92, 110, 122, 154.
 Aldeigjuborg 139.
 Álfhildr Hringsdóttir 3.
 Álfr askmaðr 45, 46.
 Alfvini 86, 87.
 Allogia drottning 65.
 Álof (Ólof) árbót Haraldsdóttir 3, 4, 26, 102.
 Alreksstaðir 27, 48, 60.
 Án skyti 136.
 Ari fróði Þorgilsson 53, 71.
 Arinbjörn hersir Þórisson 70, 71.
 Arnfinnr sygnski 136.
 Arnfinnr Þorfinnsson hausakljúfs 36, 72.
 Arnkell Torf-Einarsson 32, 33.
 Arnljótr gellini 136.
 Arnórr mærski 136.
 Ása Hákonardóttir 3.
 Ása Haraldsdóttir 21.
 Ásbjörn 60.
 Ásbjörn af Meðalhúsum 39, 41.
 Ásbjörn Þorbergsson 116.
 Ásgrímr 136.
 Áskell Ólmóðsson 112.
 Áslaug Sigurðardóttir Fáfnisbana 21.
 Áslaug Sigurðardóttir orms í auga 21.
 Áslákr Erlingsson 7, 10.
 Áslákr Fitjaskalli Áskelsson 112.
 Áslákr hólmskalli 95.
 Ásmundarvagr 104.
 Ásta Guðbrandsdóttir 119, 120.
 Ástriðr Búrizláfisdóttir 152.
 Ástriðr Eiríksdóttir 61–64, 97, 98.
 Ástriðr Njálsdóttir 4.
 Ástriðr Tryggvadóttir 7, 98, 112, 113.
 Auðr djúpauðga Ketilsdóttir 101.
 Austr-Agðir 42.
 Austrátt 117.
 Austrlond 37.
 Austrvegr 10, 23, 25, 37, 57–59, 97, 139.
Bandadrápa 138, 139.
 Barðinn (Barði, Járnbarðinn) 147–149.
Belgskagadrápa 138.
 Bergljót Hákonardóttir 8, 14.
 Bergljót Þórisdóttir 4, 26, 37.
 Bergþórr af Lundum 105.
 Bergþórr bestill 136.
 Bersi sterki 136.
 Birgir bryti 88.
 Birkiströnd 43.
 Bjarmaland 23, 59.
 Bjarmar 59.
 Björn af Stuðlu 136.
 Björn brezki 96.
 Björn eitkrveisa 63, 64.
 Björn kaupmaðr (farmaðr) Haraldsson 3, 4, 5, 25.
 Blóðøx (Eiríkr blóðøx) 44.
 Borgundarhólmr 77, 89.
 Bókn 13, 17.
 Bótólfr af Ólvishaugi 41.
 Brattahlíð 136.
 Brennu-Flosi Þórðarson 131.
 Bretland 23, 24, 32, 33, 84.
 Búi digri Vésetason 89, 90, 92–96.
 Búrizláfr Vinðakonungr 77, 78, 81, 89, 120, 121, 135, 137, 139.
 Býnes 105.
 Byrða 74, 128.
 Børkr ór Fjörðum 136.
 Dagr Haraldsson 3, 4.
 Dala-Guðbrandr 56.
 Danaherr 68, 143, 145.
 Danakonungr 36, 61, 67, 69, 70, 72, 78, 88, 109, 141, 142.
 Danaskip 146.
 Danaveldi 67, 68, 89, 135.
 Danavirki 78, 79, 81.
 Danir 32, 34–36, 45, 47, 69, 79, 88, 89, 91, 93, 101, 145–147.
 Danmørk 8, 11, 12, 16, 22, 23, 25, 36, 41, 43, 58, 61, 69, 70, 72, 78, 82, 88, 89, 92, 97, 121, 137, 139, 140, 141.
 Dinganes 74.
 Dragsheiðr 113.
 Dyflinn 23, 86, 99.
 Egg 41.
 Eið 92.
 Eikundasund 12, 13.
 Einnarr Rognvaldsson, *see* Torf-Einnarr.

- Einarr hgrðski 136.
 Einarr skálaglamm Helgason 54, 55, 60, 72–76, 79, 80, 82.
 Einarr þambarskelfir Eindriðason 8, 9, 10, 14, 16, 17, 60, 136, 148, 149.
 Eindriði Einarsson 8, 14.
 Eindriði Styrkársson 8, 60, 142 n.
 Einriði (Þórr) 73.
 Eiríkr bjóðaskalli 61–64, 98.
 Eiríkr blóðøx Haraldsson 4–6, 23–26, 29–34, 36, 41, 43, 44, 49, 73, 133.
 Eiríkr jarl Hákonarson 6, 8–10, 56, 91–97, 109, 110, 138–143, 145–151, 153, 154.
 Eiríkr konungr af Jótlandi 23.
 Eiríkr rauði Þorvaldsson 136.
 Eiríkr sigrsæli Svíakonungr Bjarnarson 22, 58.
 Eiríkr konungr af Hgrðalandi 3, 21.
Eiríksdrápa 9, 91–93, 109.
 Eiríkssynir 36, 37, 42, 43, 45, 47, 48, 50, 55, 58.
 Eistland 23, 65, 97.
 Eistr 65.
 Ekkjall 101.
 Ekkjalsbakki 101.
 Elfarkvíslar 23.
 Elfr 4, 11, 119.
 England 8–10, 12, 16, 28, 30, 32–34, 38, 51, 83, 84, 86, 87, 90, 124, 133.
 Englar 84.
 Erlendr (*error for* Erlingr) Eiríksson 52, 53, 61, 66.
 Erlendr Hákonarson 105, 106, 107.
 Erlendr Torf-Einarsson 32, 33.
 Erlingr Eiríksson 30. *See* Erlendr.
 Erlingr Skjálgsson 6, 7, 10–14, 17, 111–113, 137, 143, 154.
 Eyin iðri 41.
 Eylimafiqrðr 71.
 Eyrarsund 35, 82, 137.
 Eysteinn glumra 100.
 Eysteinn iarl af Heiðmqrk 3.
 Eystrasalt 77.
 Eyvindr kelda 122, 124.
 Eyvindr kinnrifa 114, 126, 127, 128.
 Eyvindr skáldaspillir Finnsson 4, 44–46, 49–51.
 Eyvindr skreyja 45, 46.
 Eyvindr snákr 136.
 Fáfnir (Ormrinn langi) 147.
 Farmannshaugr 25.
 Féeyjarsund 43.
 Fetbreiðr 46.
 Finnar 24, 128.
 Finnqrk 23, 24.
 Finnr 136.
 Finnr Eyvindarson 148, 149.
 Finnr skiálgi 4, 44.
 Firðafylki 34, 72, 74.
 Firðir 3, 13, 58, 70, 92, 113, 136, 154.
 Fitjar 27, 44, 46.
 Fjalir 10, 136, 154.
 Fjón 88.
 Flæmingjaland 8, 83.
 Flæmingjar 83.
 Foldi 51.
 Foldin 12, 57.
 Frakkar 79.
 Frakkland 78.
 Freiða 43.
 Freiðarberg 43.
 Frísir 83, 146.
 Fríslan 23, 78, 83.
 Fróði Danakonungr 50.
 Fróði Haraldsson 3, 4, 23.
 Frosta 114, 116.
 Frostaping, Frostuþing 38, 39, 117.
Frostapingslög 37.
 Fýrisvellir 50.
 Gamli Eiríksson 30, 36, 43, 45, 48, 49.
 Garðar 77, 139.
 Garðaríki 10, 64, 66, 85, 99, 139.
 Gaulardalr 39, 105, 107, 108, 116.
 Gautar 35, 36, 82.
 Gautasker 82.
 Gautelfr 154.
 Gautland 11, 35, 82, 83.
 Gautr (Óðinn) 33.
 Geira Búrizláfsdóttir 77.
 Geirmundr 92.
 Gilling 130.
 Gimsar 93, 116, 142.
 Gizurr af Valdresi 96.
 Gizurr hvíti Teitsson 132, 135.
 Glúmr Geirason 33, 37, 48, 51, 59, 70, 71, 73.
 Goðey 128.

- Goðeyjar 130.
 Goðeyjastraurm 130.
 Gormr gamli Danakonungr 21, 22, 67, 68.
 Gotar 81.
 Gotland 80, 138.
Gráfeldardrápa 33, 37, 70, 73.
 Grenland 57.
 Grjótgarðr Hákonarson 52, 53, 60.
 Grjótgarðr raumski 136.
 Grímsbær 32.
 Grýtingr 40, 41, 116.
 Grænland 135, 136.
 Guðbrandr hvíti 93.
 Guðbrandr kúla 119.
 Guðbrandsdalir 4.
 Guðmundr ríki Eyjólfsson 131.
 Guðrún Járn-Skeggjadóttir 118.
 Guðrún Lundasól Bergþórsdóttir 105.
 Guðrøðr Bjarnarson 5, 25, 30, 31, 48, 52, 56, 57, 72.
 Guðrøðr Eiríksson 30, 56, 57, 59, 60, 62, 73, 133.
 Guðrøðr ljómi Haraldsson 3, 5, 102.
 Guðrøðr veiðikonungr 21.
 Gulapíng 112.
Gulapíngslög 37.
 Gull-Haraldr Knútsson 61, 66–71.
 Gunnhildarsynir 42–44, 50, 51, 54, 58–60, 62, 66, 68, 71, 72, 78.
 Gunnhildr Búrizláfisdóttir 89, 120, 121, 139.
 Gunnhildr Hálfðanardóttir 4, 49.
 Gunnhildr konungamóðir 6, 24, 25, 29, 30, 33, 36, 47, 48, 52, 53, 55, 56, 62–64, 69, 72, 73, 133.
 Gunnhildr Sveinsdóttir 10.
 Gunnrøðr (Guðrøðr) Haraldsson 3, 4.
 Guthormr Eiríksson 30, 42.
 Guthormr Haraldsson 3, 4, 23.
 Guthormr Sigurðarson 101.
 Guthormr Sigurðarson hjartar 21, 22.
 Guthormr sindri 26, 34–36, 42, 43.
 Gyða dróttning enska 17, 86, 87.
 Gyða Eiríksdóttir 3, 21, 22.
 Gyða Sveinsdóttir 139.
 Haðaland 4, 5.
 Hákon Aðalsteinsfóstri Haraldsson 27–32, 34–51, 53, 55, 68, 71, 115.
 Hákon gamli 64, 65.
 Hákon Hlaðajarl Grjótgarðsson 3, 26, 27, 34.
 Hákon jarl ríki Sigurðarson 4, 8, 9, 54–56, 58–61, 66–72, 74–76, 78–82, 88–99, 104–109, 114, 118, 133, 138.
 Hákon jarl Eiríksson 9, 10, 14, 16, 139.
 Hákon norrœni 63, 64.
Hákonardrápa 34, 42.
 Hákonarhella 48.
 Háleygir 114, 126, 136.
 Hálfðan hálegg Haraldsson 3, 23, 102, 103.
 Hálfðan hvíti Haraldsson 3, 4, 23.
 Hálfðan jarl 4, 49.
 Hálfðan hinn mildi ok hinn matarilli 21.
 Hálfðan Sigurðarson hrísa 119.
 Hálfðan svarti Haraldsson 3–6, 25, 26, 37.
 Hálfðan svarti Upplendingakonungr Guðrøðarson 21.
 Hallaðr Rognvaldsson 100, 102, 131.
 Halland 34, 37.
 Halldórr af Skerðingssteðju 105, 116.
 Halldórr Guðmundarson ríka 131.
 Halldórr ókristni 140, 141, 147, 150, 151, 153.
 Hallfrøðr vandræðaskáld 77, 80, 82–84, 115, 118, 144, 148, 151, 152.
 Hallkell af Fjølum 136.
 Hallkelsvík 93.
 Hallsteinn 136.
 Hallsteinn Hlífarson 136.
 Hálogaland 4, 24, 25, 74, 91, 93, 114, 125, 128, 132–134, 154.
 Háls í Limafirði 70, 71, 81, 82.
 Haraldr Gormsson 36, 61, 66–72, 78, 81, 88, 89, 120, 135.
 Haraldr granrauði 21.
 Haraldr gráfeldr Eiríksson 29, 30, 36, 45, 48–53, 56, 57, 59–62, 68–71, 73.
 Haraldr grenski Guðrøðarson 57, 58, 72, 110, 119.
 Haraldr hárfagri Hálfðanarson 3–6, 21–23, 25–29, 34, 39, 45, 49, 52, 72, 98–100, 102, 103, 109, 119, 122, 131.
 Haraldr Sveinsson 89.
 Harðangr 60, 69.
 Hárekr hvassi 136.
 Hárekr ór Þjóttu 114, 125, 126, 128.
 Haugar 29.
 Haukr hábrók 28.

- Haukr háleygingr 124, 125, 126.
 Hauksfljót 32.
 Hávarðr höggvandi 96.
 Hávarðr ór Orkadal 136.
 Heiðabœr 82.
 Heiðmörk 3, 4, 56, 154.
Heiðsævislög 37.
Heimskringla 40 n., 63, 103, 154 n.
 Helsingjaland 59.
 Hemingr Hákonarson 153.
 Hereyjar 92.
 Herlond 148.
 Hildir (Svanhildir) Eysteinsdóttir 3.
 Hildir Hrólfsdóttir 100.
 Hjalti Skeggjason 132, 135.
 Hjaltland 33, 101, 102, 131.
 Hjórungevágr 93.
 Hlaðhamrar 133.
 Hlaðir 26, 37, 40, 41, 59, 108, 114, 119.
 Hlóriði (Þórr) 73.
 Hlõðver langi 136.
 Hlõðver Þorfinnsson 72.
 Holdsetuland 78.
 Hólmfríðr Óláfsdóttir 153.
 Hólmgarðr 65.
 Hólmr (Niðarhólmr) 132.
 Hólmrýgjar 23.
 Hrani víðförlí Hróason 57, 58.
 Hreiðarr 60.
 Hreinsslétta 26.
 Hringaríki 3, 4, 119, 120.
 Hringr Dagsson 3.
 Hringr Haraldsson 3, 4.
 Hrói hvíti 57.
 Hrólfir (Göngu-Hrólfir) Rognvaldsson 100.
 Hrólfir nefja 100.
 Hrollaugr Rognvaldsson 100.
 Hrærekr Haraldsson 3, 4.
 Húsabær 41.
 Hvelpr (Hundi) Sigurðarson 104.
 Hvinir 136.
 Hvítungsey 11.
 Hyrningr 110, 133, 137, 149, 150.
 Hæring 130.
 Høð 92, 93.
 Hølgir 23.
 Høðra-Kári 27, 111, 112.
 Høðra-Knútr 67.
 Høðaland 3–5, 12, 17, 21, 27, 29, 34, 44, 59, 72, 74, 75, 111–113, 154.
 Høðar 23, 49.
 Hørundarfjörðr 92–93.
 Ingibjörg Haraldsdóttir hárfagra 3, 49.
 Ingibjörg Tryggvadóttir 98.
 Ingibjörg Þorkelsdóttir 90, 97.
 Ingigerðr Haraldsdóttir hárfagra 3.
 Ingigerðr Loðinsdóttir 98.
 Ingiríðr Loðinsdóttir 98.
 Innþrændir 41, 116.
 Írar 23, 36, 84.
 Írland 23, 24, 32, 33, 36, 84, 86, 87, 99, 100.
 Ísafjörðr á Síalandi 89.
 Ísland 88, 132, 135.
 Íslendingar 88, 132.
 Ívarr Rognvaldsson 101.
 Ívarr smetta 136.
 Jaðarbyggvar 12.
 Jaðarr 5, 12, 13, 17, 143.
 Jamtaland 59, 136.
 Jamtr 80.
 Jarlsdalr 105.
 Jarllhellir 106.
 Járnbardinn *see* Barði.
 Járn-Skeggi (Skeggi, Yrja-Skeggi) Ásbjarnarson 60, 93, 115, 117, 118.
 Játmundr Englakonungr Aðalráðsson 8.
 Játmundr Englakonungr Játvarðsson 32, 33.
 Játmundr helgi Englakonungr 8.
 Jómsborg 140.
 Jómsvíkingabardagi 104.
 Jómsvíkingar 9, 89–94, 96, 97, 100, 141.
 Jórsalir 15.
 Jórunn skáldmær 26.
 Jórvík 32.
 Jósteinn Eiríksson 98, 137.
 Jótar 34.
 Jótland 21, 23, 34, 42, 69, 81.
 Júlíanus níðingr 8.
 Karkr þræll 106, 107, 108.
 Karlshöfuð Eiríksson 98.
 Karmsund 11, 29.
 Kárr af Grýtingi 39, 41, 116.
 Katanes 101, 104.
 Ketill hávi 136.
 Ketill rygski 136.
 Kispingr 47.

- Kjartan Ólafsson 132.
 Kjölur 59.
 Klakk-Haraldr jarl 21.
 Klerkon 65.
 Klerkr 65.
 Klyppr hersir Þórðarson 59, 60, 111.
 Knútr Gormsson 61.
 Knútr ríki Sveinsson 8, 9, 11, 12, 14, 16, 89.
 Kolbeinn Þórðarson Freysgoða 131.
 Kolbjörn stallari 136, 150, 151.
 Konungahella 11, 120.
 Kristr (Máriuson) 38, 90, 127, 130.
 Kvernbitr 29, 45, 46.
 Kqrmt 27, 42, 122.
 Leifr Eiríksson 135, 136.
 Limafjörðr 70, 80, 81, 82, 91.
 Líðandisnes 11, 72, 113, 154.
 Ljótr Þorfinnsson 72.
 Ljoxa, *see* Lyxa, 41.
 Loðbrókarsynir 32.
 Loðinn 97, 98.
 Loðinn Erlingsson 7.
 Lundar 105.
 Lundúnaborg 9.
 Lundúnir 28.
 Lyxa, *see* Ljoxa, 116.
 Læradalr 88.
 Marðarlaug 136.
 Mårsey 81.
 Meðaldalr 56.
 Meðalhús 39, 41, 105, 116.
 Melbrigða tønna 101.
 Merkúrius, hinn helgi 8.
 Michael 90.
 Morstr 27, 111, 104.
 Morstrstangarson, *see* Hákon Aðalsteinsfóstri, 27.
 Mærin 41, 115, 116.
 Mærir 38.
 Mærr 25, 41, 53, 58–60, 74, 75, 91–93, 106, 154.
 Mqðruvellir í Eyiafirði 131.
 Mqñ 84, 101.
 Naðr, Naðrar (Ormrinn langi *and* Ormrinn skammi) 151, 153.
 Narfi af Staf 41.
 Naumudalr 74, 91, 154.
 Nes (Katanes) 103.
 Nesjaorrosta 14.
 Nið 118.
 Niðarhólmr 108, 132.
 Niðaróss 12, 114, 117, 126, 131, 136, 137.
 Njáll Finnsson 4.
 Norðimbraland 32, 33, 84.
 Norðimbrar 84.
 Norðmenn 23, 32, 33, 46, 101, 142, 146, 148.
 Norðmærr 4, 52, 72, 100, 114, 124.
 Norðr-Agðir 42, 154.
 Norðr-Hqrðaland 48.
 Norðrlqnd 9, 77.
 Nóregr 3, 7–11, 14–17, 22, 23, 27–30, 32, 34, 36–38, 43, 44, 48, 51, 52, 66, 68–72, 74, 76, 78, 80–82, 88–90, 98–100, 102–104, 109, 112, 121, 124, 127, 130, 131, 133–136, 138, 148, 149, 152–154.
 Nóregskonungr 143, 147.
 Óðinn 40, 82.
 Óláfr drengir 136.
 Óláfr Haraldsson hárfagra 3–6.
 Óláfr helgi Haraldsson 10–16, 119, 120.
 Óláfr hvíti Ingjaldsson 101.
 Óláfr konungr á Bretlandi 33.
 Óláfr kváran 86, 99.
 Óláfr scenski Eiríksson 14, 58, 109, 120, 138–142, 145, 146, 153.
 Óláfr Tryggvason 6, 7, 9–11, 15, 17, 62, 64–66, 76, 77, 80, 82–88, 99, 100, 104, 106–122, 124, 126–128, 130–152.
 Óláfr Tryggvason Haraldssonar 23, 25, 29, 30.
Óláfs saga helga en sérstaka 6 n., 15, 27 n.
Óláfsdrápa 82.
 Óli girzki (Óláfr Tryggvason) 85, 86, 99.
 Ólof árbót *see* Álof.
 Ólof Ásbjarnardóttir 60.
 Oprostaðir 61, 62, 63, 64, 136.
 Orkadalr 8, 105, 116, 136.
Orkneyinga saga (Saga Orkneyinga iarla) 103.
 Orkneyingar 103.
 Orkneyjar 23, 32, 33, 36, 72, 74, 100–103, 131.
 Ormr 136.
 Ormr af Ljoxu (Lyxu) 41, 116.
 Ormr lyrgja 105, 116.
 Ormr skógarnef 136.

- Ormrinn langi 134–137, 142, 143, 145–151, 153.
 Ormrinn skammi 130, 134, 137, 143–146.
 Óslóarfjörðr 12.
 Ottó keisari 78, 79.
 Ottó Sveinn (Sveinn tjúguskegg) 81.
 Óttarr jarl 82.
 Óþymir 136.
 Pálnatóki 88, 89.
 Pétlandsfjörðr 103.
 Ragnarr loðbrók 21, 67.
 Ragnarr rykkill Haraldsson 3, 4.
 Ragnfrøðr Eiríksson 30, 73–76.
 Ragnhildr Eiríksdóttir blóðøxar 30, 36.
 Ragnhildr ríka Eiríksdóttir Jótakonungs 23.
 Ragnhildr Erlingsdóttir 7.
 Ragnhildr Sigurðardóttir hjartar 21.
 Ranríki 4, 31, 154.
 Rastarkálfr 43.
 Rauðr rammi 128, 129, 130.
 Raumaríki 4, 91, 154.
 Raumdælir 38, 113.
 Raumsdalr 4, 54, 58, 72, 74, 91, 100, 154.
 Reás 65.
 Rekón 65.
 Rekóni 65.
 Rimull 105, 107.
Róðadrápa 11.
 Róðrarfjörðr 15.
 Rogaland 6, 27, 29, 34, 72, 74, 92, 113, 122, 154.
 Róm 16.
 Rómferð 10.
 Rúnólfr goði Úlfsson 131.
 Rýgjarbit 12.
 Røgnvaldr jarl Úlfsson 6.
 Røgnvaldr Mørajarl Eysteinnsson 100–102, 131,
 Røgnvaldr ór Ærvík 93.
 Røgnvaldr réttilbeini Haraldsson 3, 5, 122.
 Røgnvaldsey 104.
 Rønd 12.
 Sálfti 128, 129.
 Saltvík 136.
 Sarpsborg 11.
 Sauðungssund 10,
 Saxar 80, 83.
 Saxland 23, 25, 78, 81, 83.
 Selundir 88.
 Selund, Sjáland, Sjólönd 35, 37, 89.
Sendibítir 26.
 Sighvatr Þórðarson 6.
 Sigríðr stórráða 58, 119, 120, 139, 140.
 Sigrøðr Haraldsson 3, 4, 6, 26, 29, 30.
 Sigtryggr (Tryggvi) Haraldsson 3, 4.
 Sigurðr bíldr 136.
 Sigurðr Búason 96.
 Sigurðr byskup 123, 129.
 Sigurðr Eiríksson 64–66, 98.
 Sigurðr Erlingsson 7, 21.
 Sigurðr Fáfnisbani 21.
 Sigurðr Finnsson 4.
 Sigurðr háleygingr 124, 125, 126.
 Sigurðr hjøtr 21.
 Sigurðr Hlaðajarl Hákonarson 26, 27, 30, 34, 37, 40–42, 48, 50, 52–55, 71.
 Sigurðr hrísi Haraldsson 3.
 Sigurðr jarl Eysteinnsson 101, 102, 131.
 Sigurðr jarl Hlødversson 103, 104.
 Sigurðr kápa Vésetason 89, 90, 93.
 Sigurðr ormr í auga 67.
 Sigurðr slefa Eiríksson (Gunnhildarson) 30, 59, 60, 111.
 Sigurðr sýr Hálfðanarson 119, 120.
 Sigvaldi jarl Strút-Haraldsson 89, 90, 92, 93, 95, 120, 121, 140–143, 146, 151.
 Sjáland, Sjólönd *see* Selund.
 Skáney, Skáni 33, 80, 81, 89, 90.
 Skáneyjarsíða 35, 82.
 Skánungar 142.
 Skaun 63.
 Skeggi af Yrjum, *see* Járn-Skeggi.
 Skeggjahaugr 117.
 Skerðingssteðja 105, 116.
 Skjálgr Erlingsson 7, 11.
 Skipakrókr 114.
 Skotar 84, 101.
 Skotland 23, 32, 33, 36, 84, 101.
 Skrattasker 124.
 Skúli Þorfinnsson 72, 146.
 Skoglar-Tósti 58.
 Slé 81.
 Snjófríðr finnska 3.
 Snorri Sturluson 146, 151, 152.
 Snæfríðarsynir 4.
 Sogn 4, 34, 72, 74, 75, 88, 154.
 Sognsær 11, 113.
 Sóknarsund 17.

- Sóleyjar 13.
 Sóli 111.
 Sótanes 41, 57.
 Staðr 10, 12, 15, 26, 42, 43, 58, 59, 74, 75, 92, 93, 113, 137.
 Stafr í Veradal 41.
 Staurinn (Staurr) 138.
 Steinkell Svíakonungr 4.
 Stiklarstaðir 16.
 Stjóradalr 53.
 Storð 44, 46.
 Strind 116.
 Strút-Haraldr jarl 89.
 Stuðla 136.
 Styrbjörn Ólafsson 58.
 Styrkár Hreiðarsson 60, 93, 116, 142.
 Suðreyjar 32, 84, 100, 101.
 Suðrland 101.
 Sunnhörðaland 27, 111.
 Sunnmœrr 43, 54, 72, 74.
 Sunnmœrir 113.
 Sveinn Alffuson 16, 17.
 Sveinn jarl Hákonarson 8–11, 14, 93, 94, 109, 153, 154.
 Sveinn tjúguskegg Haraldsson 8, 81, 88, 90, 120, 121, 135, 139, 140, 142, 143, 145, 146, 154.
 Svertingr Rúnólfsson 131.
 Svíaherr 145.
 Svíakonungr 10, 142.
 Svíar 145, 147.
 Svíaveldi 22, 64, 109, 139.
 Svínasund 4, 154.
 Svíþjóð 10, 12, 14, 58, 119, 120, 138–140, 153.
 Svölðr 141, 142.
 Svölðrarbardagi 8.
 Sygnir 113.
 Syllingar 84, 85, 86.
 Sæheimr á Vestfold 25.
 Sæheimr á Norðr-Hörðalandi 27, 48.
 Sæla 10.
 Sølvi á Norðmœri 25.
 Sølvi klofi 23.
 Thóasmessudagr 13.
 Tindr Hallkelsson 94, 97.
 Tíundaland 136.
 Torf-Einarr jarl (Einarr) Rognvaldsson 32, 33, 100, 102, 103.
 Tósti, *see* Skoglar-Tósti.
 Tranan (Traninn) 118, 128, 129, 130, 137, 143, 144, 146, 151.
 Tryggvaflokkur 17.
 Tryggvareyrr 57.
 Tryggvi Ólafsson Haraldssonar 5, 30, 31, 36, 37, 41, 48, 52, 56, 57, 61–63, 83, 97–99, 109, 110, 112, 152.
 Tryggvi Ólafsson Tryggvasonar 17.
 Túnsberg 12, 13, 25, 29, 30, 57, 72.
 Úlfasund 10.
 Úlfkell snillingr 9.
 Úlfr rauði 136, 145.
 Upphaugr 93, 115.
 Upplendingar 4, 5, 99.
 Upplönd 3, 5, 21, 30, 31, 56–58, 62, 91, 93, 97, 109, 120.
 Uppsalar 22, 58.
 Útsteinn 27.
 Útþroendir 41.
 Vágar 114, 128.
 Vagn Ákason 90, 93–97.
 Vakr elfski Raumason 136.
 Valdarr Garðakonungr 64–66, 76, 99, 139.
 Valdres 21, 96–96.
 Valkerar 83.
 Valland (Wales) 23, 84.
 Valldalr 15.
 Varinn 123.
 Varnes 41.
 Veggirnir 57.
 Veiga 154.
Vellekla 54, 72, 76, 78, 79, 98.
 Vémundr völubrjótr 60.
 Veradalr 41.
 Véseti 89.
 Vestfold 3–5, 25, 31, 48, 72.
 Vestra-Gautland 11.
 Vestrlönd 99, 133.
 Vestrvíking 36.
 Vigfúss Víga-Glúmsson 95.
 Vigg 105.
 Vígi 88, 129.
 Vík (Vikin) 6, 11, 13, 16, 17, 25, 29–31, 34, 36, 37, 41, 48, 52, 57, 58, 62, 70, 72, 73, 90, 97, 109, 110, 119–122, 124, 133, 154.
 Vikarr af Tíundalandi 136.

- Víkverjar 5, 6, 25, 31, 50, 56.
 Vilborg Gizurardóttir 132.
 Vína 59, 60.
 Vinðasnekkja 152.
 Vinðland 77, 78, 80, 81, 90, 121, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 152.
 Vinðr 35, 79, 80, 89, 97, 150, 151.
 Vingulmörk 4, 31, 72.
 Vínland hit góða 136.
 Vínubakki 59.
 Vitgeirr 5.
 Vizlar 63.
 Vörs 60.
 Yrjar 60, 93, 115, 117.
 Pangbrandr Vilbaldason 132.
 Pelamörk 4, 136.
 Þjórsárdalur 132.
 Þjóttá 114, 125, 126, 128.
 Þóra af Rimul 105, 107.
 Þóra Finnsdóttir 4.
 Þóra Hákonardóttir 48.
 Þóra Morströng 27.
 Þórálfr hinn sterki Skólmsón 45, 46.
 Þórarinn Nefjúlfsson 131.
 Þorbergr af Varnesi 41.
 Þorbergr Árnason 7.
 Þorbergr Skafhaugsson 133, 134.
 Þorbjörn hornklofi 23, 101.
 Þórðr Freysgoði 131.
 Þórðr Hørdá-Kárasón 59, 111.
 Þórðr Kolbeinsson 9, 91, 109, 138, 149, 154.
 Þórðr ór Marðarlaug 136.
 Þórðr Siáreksson 11, 46, 47.
 Þorfinnr eisli 136.
 Þorfinnr hausakljúfr Torf-Einarsson 33, 36, 72.
 Þorgeirr 110, 133, 137.
 Þorgíls (Þorgísl) Haraldsson 3, 4, 23.
 Þorgíls Þórólfsón 62, 65.
 Þorgrímr ór Hvini Þjóðólfsón 136.
 Þórir Erlingsson 7.
 Þórir hersir Hróhallsson 3.
 Þórir hjörtr 93, 114, 128, 129.
 Þórir jarl þegjandi Rognvaldsson 4, 26, 100, 102.
 Þórir klakka 99, 100, 104, 106.
 Þórir skegg 41.
 Þorkell dyrdill Eiríksson 98, 137, 143, 151.
 Þorkell hávi Strút-Haraldsson 90.
 Þorkell leira 90, 93, 95–97.
 Þorkell nefja Loðinsson 98, 137, 144.
 Þorleifr Rauðfeldarson 108.
 Þorleifr spaki Hørdá-Kárasón 37, 56, 111.
 Þórólfr 137.
 Þórólfr lúsarskegg 62, 65.
 Þórólfr skjálgr Ögmundarson 111.
 Þórr 40, 117.
 Þórsbjörg 26.
 Þorsteinn hvíti Eiríksson 136.
 Þorsteinn í Vizlum 63, 64.
 Þorsteinn miðlangr 95.
 Þorsteinn rauðr Ólafsson 101.
 Þorsteinn uxafótr 136.
 Þótn 4.
 Þrándheimr 3, 4, 6, 14, 17, 26, 30, 31, 34, 37–39, 41, 48, 50, 52–55, 58–61, 66, 71, 72, 74, 83, 91, 97, 100, 104, 114, 116, 117, 125, 126, 131, 136, 137, 154.
 Þrándheimsmynni 54.
 Þrándr haka 41.
 Þrándr rammi 136.
 Þrándr skjálgi 136.
 Þreendalög 8, 26, 29, 34, 38, 41, 52, 74, 91, 115, 117, 137.
 Þreindir 6, 26, 30, 31, 37, 38, 41, 42, 50, 52, 54, 58, 98, 110, 116, 108.
 Þyri Danamarkarbót 21.
 Þyri Haraldsdóttir 89, 120, 121, 134.
 Þyrni Klakk-Haraldsdóttir 21.
 Ærvík 93.
 Ögló 53.
 Ögmundur Hørdá-Kárasón 111.
 Ögmundur sandi 136.
 Ögvaldr 123.
 Ögvaldsnes 27, 42, 122, 124.
 Ölmóðr gamli Hørdá-Kárasón 111.
 Ölvishaugr 41.
 Ömð 129.
 Önuendr Ólafsson Svíakonungr 11.
 Örne (Varnes) 116.
 Özurr Agason 121.
 Özurr toti 24, 25.